

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/319454174>

INTERNATIONAL CRISIS GROUP ADVICE COMMENTS ON RAKHINE ATTACK – DISCUSSION BY IRRAWADDY GROUP & other collection

Presentation · September 2017

DOI: 10.13140/RG.2.2.18943.30882

CITATIONS

0

READS

106

1 author:

Myo AUNG Myanmar

Yangon University

625 PUBLICATIONS 114 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

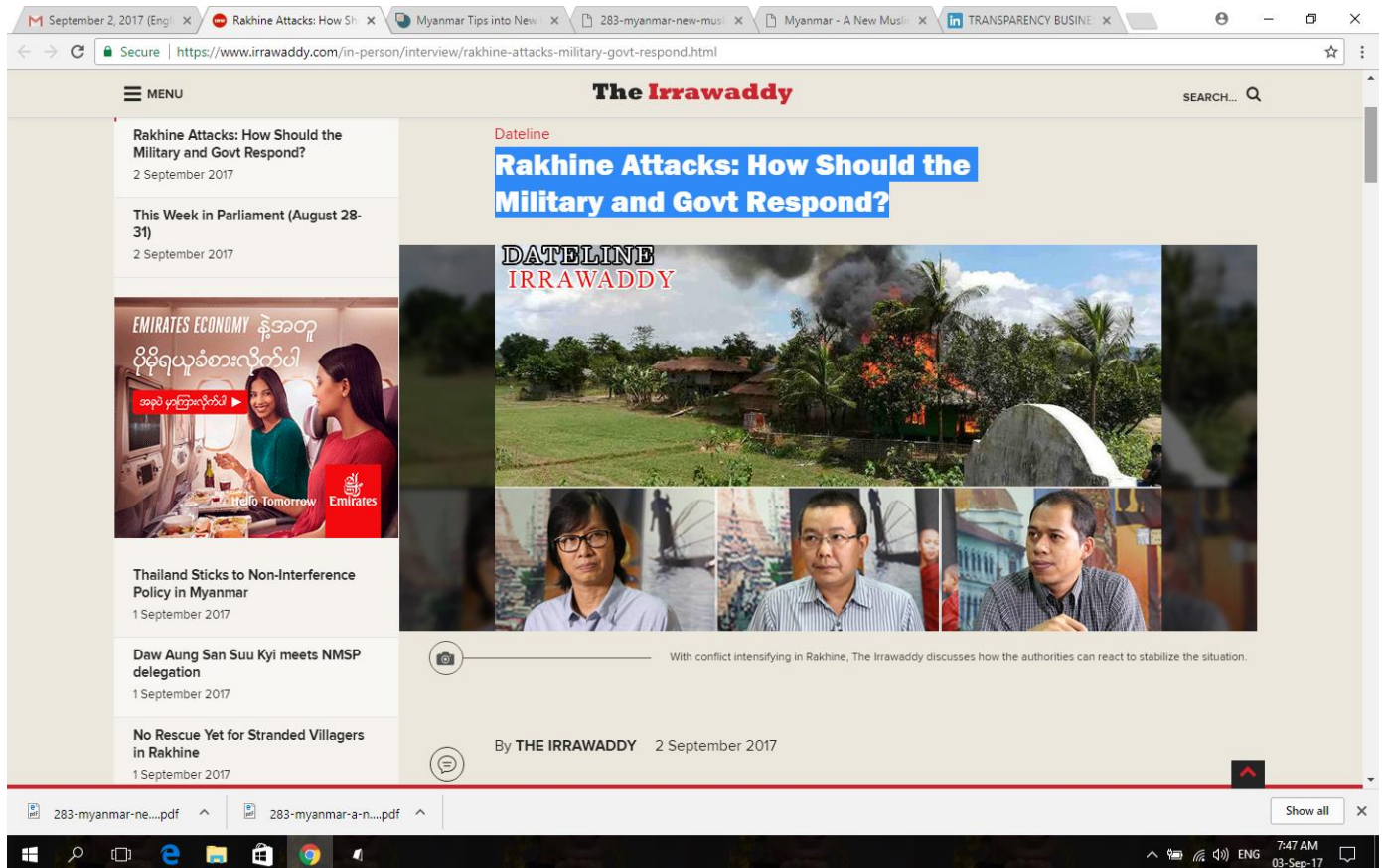
LAND CONFISCATION IN MYANMAR-The Right to Land at Crossroads in Myanmar မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် မြေယာဦးပိုင်ခွင့် မြေယာဦးပိုင်ခွင့် မြေယာဦးပိုင်ခွင့် by jennifer franco [View project](#)

MYANMAR GEOLOGICAL RESEARCH REPORT COLLECTION for the Academic BY MYO AUNG EX-EXPLORATION GEOLOGIST THAILAND [View project](#)

Rakhine Attacks: How Should the Military and Govt Respond?

<https://www.irrawaddy.com/in-person/interview/rakhine-attacks-military-govt-respond.html>

With conflict intensifying in Rakhine, The Irrawaddy discusses how the authorities can react to stabilize the situation.

By THE IRRAWADDY 2 September 2017

Kyaw Zwa Moe: Welcome to Dateline Irrawaddy! This week, we'll discuss the intensified conflict in Rakhine State. As everyone knows, Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) attacked about 30 police outposts in the early morning of August 25. So far about 100 people

and more than 10 security personnel have been killed. From this, we can conclude that the Rakhine State problem has reached a new level. In the aftermath of the attacks, the government declared ARSA as a terrorist group. The Tatmadaw has also started clearance operations.

The Belgium-based International Crisis Group (ICG), which analyzes crises across the world, issued a statement on August 27, which provides a recommendation to the Myanmar government and Tatmadaw. The statement said a disproportionate military response without any overarching political strategy would once again play directly into ARSA's hands. The Irrawaddy Burmese and English news editors Ko Ye Ni and Ko Kyaw Phyo Tha will join me to discuss this. I'm Irrawaddy English editor Kyaw Zwa Moe.

Ko Kyaw Phyo Tha, ICG said a disproportionate military response without any overarching political strategy would once again play directly into ARSA's hands. What does that mean?

Kyaw Phyo Tha: It seems that ARSA has predicted a certain result from its attacks this time. The government and especially the Tatmadaw would respond to its attacks. If there is a disproportionate military response...it [ARSA] wanted to recreate the same situation as October, 2016. That time, the military responses drew considerable criticism from the international community. That's what ARSA wanted this time too, so that the Rakhine issue would be more highlighted on the international stage. That is its end.

KZM: They attacked police outposts in October, 2016. Then, Tatmadaw and security forces launched counter-attacks, which lasted for almost a month. Eventually this led to organizations like the United Nations raise questions and there were exaggerated claims of genocide. Now the government's counter-terrorism

committee is responding. Ko Ye Ni, what is your assessment of the situation on the ground?

YN: I agree with ICG's recommendations. I don't think the attacks in Maungdaw can be solved through military means alone. The State Counselor's Office and the government declared ARSA as a terrorist group, formally recognizing the arrival of terrorism in Myanmar, and declaring a war on terrorism. This reminds me of the 9/11 terrorist attacks on the World Trade Center in the United States in the recent past. The United States then launched wars on terrorism in Iraq and Afghanistan. Initially, the broad conception was that its attacks were targeted at Muslims. Then the United States had to explain that they were not targeting Muslims, but terrorism and that there were also Muslims who oppose terrorism, and Muslim countries that oppose terrorism were supporting the United States. So, taking a look at the nature of its war on terrorism, it is a long fight and calls for minimizing repercussions, adhering to international norms and soliciting support from other countries. This is the case for the Rakhine issue. As the ICG has pointed out, military response alone will worsen the circles of violence. And the military's blanket approach in countering terrorist attacks will play into the hands of the other side, which has claimed genocide.

KZM: That is one of two points ICG has made—the principle of proportionality. It said the Myanmar government should only use force proportional to the militants. But if it uses excessive force, it will create big troubles for the government. Another point is how to distinguish between ARSA terrorists and their supporters and civilians, and provide humanitarian assistance to civilians. Otherwise there is a possibility that counter-terrorism operations will be labeled as genocide. There were such accusations following the clearance operations in the aftermath of the October attacks last year. So, ICG made a good point regarding this. Ko Kyaw Phyو Tha, what is your assessment? Many international media agencies

have alleged that the military shot civilians in its operations. And local media agencies still don't have access to the area.

KPT: I've talked about this with many analysts. They have said it is important that the government and the military have a unanimous decision on resolving the ongoing attacks. Because it is no longer a domestic issue, but reached the international stage. They said they heard that ARSA was using children and women as a human shield. So, it is quite difficult for security forces to handle them. We can't leave this issue unsolved. This must be solved. Analysts pointed out that it is important that the government and the military make one decision regarding how to respond to those difficulties. Only then, will they be able to form a single voice and explain in the case of international allegations.

KZM: What is politically interesting to see is that attacks in Buthidaung, Rathedaung and Maungdaw were launched on August 25 immediately after the Arakan State Advisory Commission led by former United Nations Secretary General Kofi Annan released its report and provided recommendations for the government. This shows that ARSA and their followers do not accept the recommendations of the Kofi Annan Commission. The commission was established last year. The government gave a mandate to the commission, but only for providing recommendations. That time, three institutions opposed the formation of the commission—the Arakan National Party (ANP), the previous ruling Union Solidarity and Development Party (USDP), and military representatives to Parliament. A motion was submitted to reject the commission in Parliament. But it failed, so the commission was formed. After the commission released its report [which was followed by attacks in Maungdaw], State Counselor Daw Aung San Suu Kyi immediately released a statement with her signature that terrorist attacks would not stop or deter her government from implementing the recommendations of the commission. This is an interesting point, I think. The military has completely different ideologies from the

ARSA. They will do nothing else but fight them. But from a political point of view, it is an interesting thing to see.

YN: As Ko Kyaw Zwa has said, if the operation has reached a level of counter-terrorism, there must be new insights that fit the new level, and new approaches must be made to solve the conflict. If the government takes the same approach, the problem won't be solved. And taking a look at the attacks, we can clearly see how strongly [ARSA] has built its influence among the villagers by exploiting their grievances and anger. How can we reduce their influence and make [Rohingya people] owe allegiance back to the jurisdiction of our country? We already have an answer for this. The Kofi Annan commission's report has provided recommendations. I think it is better [for authorities] to do what they can rather than saying they can do nothing, otherwise the circle of attacks would start again.

KZM: What Ko Kyaw Phyo Tha has pointed out is also very important. It is important that the government and the military are in the same place. And surely, Arakanese people, and parties like the ANP that represents them make one voice. If they have different views, I'm afraid places like Maungdaw and Rathedaung will become a breeding ground for terrorist groups. If that is the case, problems may arise in the years to come as Ko Ye Ni has mentioned. It all will depend on cooperation between the country's leaders, military leaders, leaders of Rakhine parties, Arakanese leaders and surely the leaders of the Muslim population in Rakhine State. Thank you for your contribution.

Translated from Burmese by Thet Ko Ko.

Topics: Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA), Conflict, Myanmar Army, Rakhine State, Rohingya

The Irrawaddy...

News

This Week in Parliament (August 28-31)

The screenshot shows the homepage of The Irrawaddy news website. The browser's address bar displays the URL: <https://www.irrawaddy.com/news/politics/week-parliament-august-28-31.html>. The website's header includes the logo 'The Irrawaddy' and a search bar. A left sidebar contains a 'MENU' section with links to 'Rakhine Attacks: How Should the Military and Govt Respond?' (dated 2 September 2017), 'This Week in Parliament (August 28-31)' (dated 2 September 2017), 'EMIRATES ECONOMY' (dated 1 September 2017), 'Thailand Sticks to Non-Interference Policy in Myanmar' (dated 1 September 2017), 'Daw Aung San Suu Kyi meets NMSP delegation' (dated 1 September 2017), and 'No Rescue Yet for Stranded Villagers in Rakhine' (dated 1 September 2017). The main content area features the article title 'This Week in Parliament (August 28-31)' with a 'News' tag. Below the title is a large photograph of two young girls in school uniforms walking to school in Yangon, carrying school bags. A caption below the photo reads: 'Two girls walk to school in Yangon. This week lawmakers discussed Myanmar's need for teachers. / Reuters'. The article is attributed to 'By THE IRRRAWADDY' and dated '2 September 2017'. It is also labeled 'Monday (August 28)'. The bottom of the screenshot shows a Windows taskbar with various application icons and a system clock indicating 7:52 AM on 03-Sep-17.

Two girls walk to school in Yangon. This week lawmakers discussed Myanmar's need for teachers. / Reuters

<https://www.irrawaddy.com/news/politics/week-parliament-august-28-31.html>

By THE IRRAWADDY 2 September 2017

Monday (August 28)

In the Lower House, lawmaker U Thet Naing Oo raised a question about the progress of the long-delayed Dawei Special Economic Zone. Deputy commerce minister U Aung Htoo said the Japan

International Cooperation Agency (JICA) is conducting a **master plan survey to revive the project suspended in 2013.**

The Lower House approved lawmaker U Kyaw Aung Lwin's proposal which called for **responsible and sustainable extraction of Myanmar's gems and minerals.**

In the Upper House, member of parliament Daw Nan Ni Ni Aye asked about the Central Bank of Myanmar's measures to ensure Kyats are used instead of foreign currency in border towns such as Muse, Tachilek, Myawady, Kawthoung, and Tamu on the China, Thailand and India borders. Vice-Governor of the Central Bank U Bo Bo Nge said the bank has opened exchange counters in those towns and action will be taken against those who use foreign currency.

The Upper House approved lawmaker Dr Win Myint's proposal to establish a fishery university for sustainable development of the country's fishing industry and domestic food sufficiency.

Tuesday (August 29)

The Lower House voted down parliamentarian Dr. Maung Thin's proposal which urged the government to develop **DNA profiles of each ethnic group in Myanmar.**

The Upper House approved to debate lawmaker U Khin Myo Win's proposal to regulate fishing and fishery exports for the conservation of Myanmar's water resources, and the sustainability of fishing industry.

Wednesday (August 30)

In Lower House, lawmaker U Aung Kyaw Kyaw Oo asked if the government has a plan to appoint graduates of education universities and college to schools to meet demand for teachers. Union education minister Dr Myo Thein Gyi said that his ministry has appointed 482 graduates from universities of education, and 9,953 from education colleges, totaling 10,435, as teachers to schools across the country in the 2017-18 fiscal year.

The Upper House approved lawmaker U Khin Maung Latt's **proposal to take action against suspected militants in northern Rakhine State under the 2014 Counter-Terrorism Law and help locals who have fled their homes because of killings in the area.**

Thursday (August 31)

The fifth regular session of the two houses come to an end on Thursday.

The Union Parliament during the fifth regular session enacted eight new laws, amended 11 laws and scrapped one law.

In the Lower House, over 1,000 questions were asked and answered, 23 motions including two urgent proposals were submitted—11 were approved. The Lower House debated 33 bills and approved 16 of them.

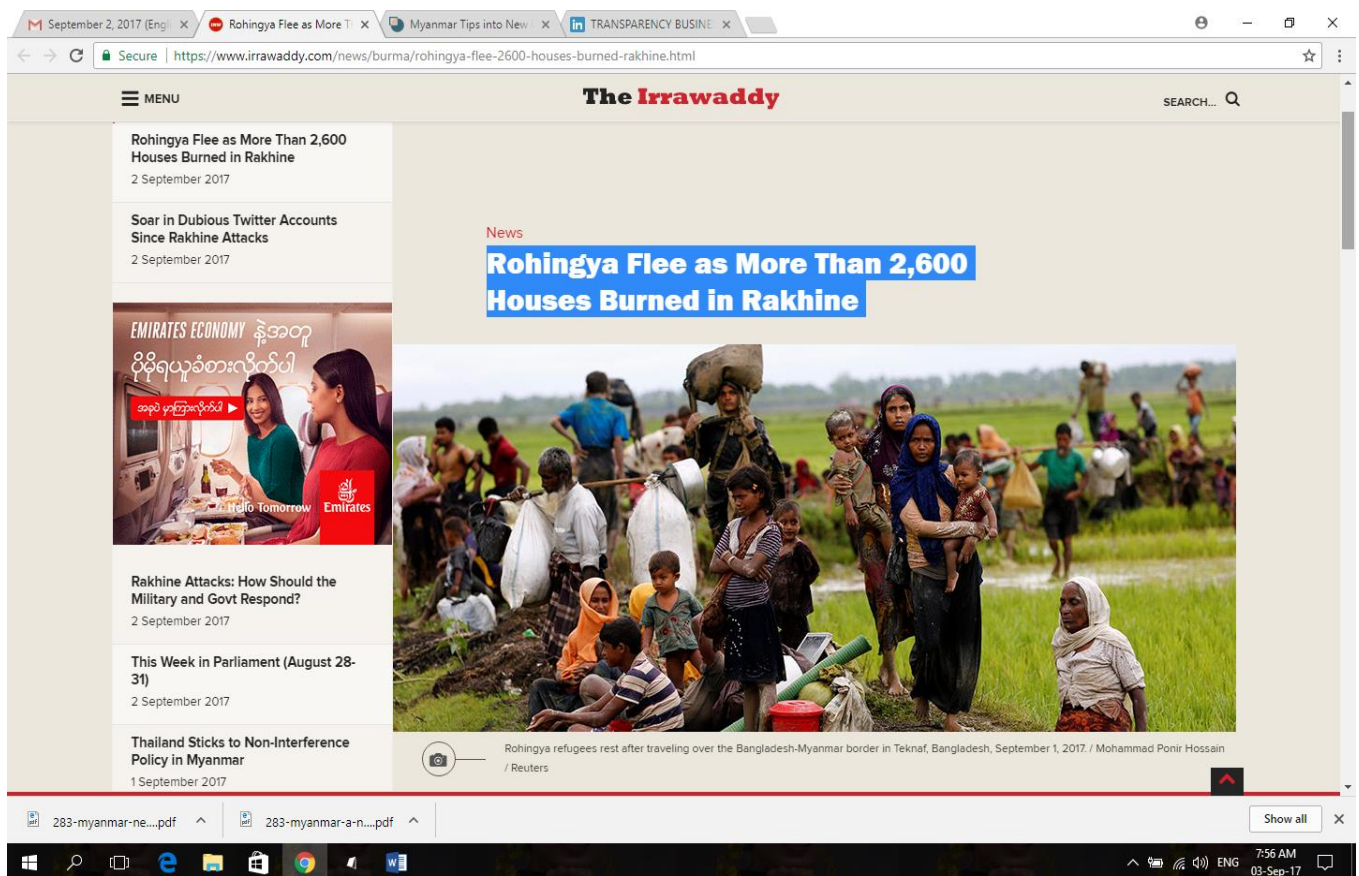
In the Upper House, over 400 questions and answers were asked and answered, and four proposals were approved.

According to Lower House Speaker U Win Myint, no lawmaker proposed amending the controversial colonial-era Unlawful Association Act during the fifth regular session. He also denied the military representatives' allegations that he blocked their proposals

about the attacks in Rakhine State. No military representative submitted such a proposal, he said.

Topics: Conflict, Dawei SEZ, Education, Laws, Military, Rakhine State

Rohingya Flee as More Than 2,600 Houses Burned in Rakhine

The screenshot shows a web browser displaying the homepage of 'The Irrawaddy' news outlet. The browser's address bar shows the URL 'https://www.irrawaddy.com/news/burma/rohingya-flee-2600-houses-burned-rakhine.html'. The website's header includes a 'MENU' button, the 'The Irrawaddy' logo, and a search bar. On the left side, there is a sidebar with several article teasers, including 'Rohingya Flee as More Than 2,600 Houses Burned in Rakhine' dated 2 September 2017, 'Soar in Dubious Twitter Accounts Since Rakhine Attacks' dated 2 September 2017, 'Rakhine Attacks: How Should the Military and Govt Respond?' dated 2 September 2017, 'This Week in Parliament (August 28-31)' dated 2 September 2017, and 'Thailand Sticks to Non-Interference Policy in Myanmar' dated 1 September 2017. The main content area features a large blue banner with the headline 'Rohingya Flee as More Than 2,600 Houses Burned in Rakhine' and a photograph of a group of Rohingya refugees, including women and children, resting in a field. Below the photo, a caption reads: 'Rohingya refugees rest after traveling over the Bangladesh-Myanmar border in Teknaf, Bangladesh, September 1, 2017. / Mohammad Ponir Hossain / Reuters'. The browser's taskbar at the bottom shows the Windows logo, search icon, and several open applications, along with the system clock indicating 7:56 AM on 03-Sep-17.

Rohingya refugees rest after traveling over the Bangladesh-Myanmar border in Teknaf, Bangladesh, September 1, 2017. / Mohammad Ponir Hossain / Reuters
By REUTERS 2 September 2017

COX'S BAZAR, Bangladesh — More than 2,600 houses have been burned down in Rohingya-majority areas of Myanmar's northwest in the last week, the government said on Saturday, in one of the deadliest bouts of violence involving the Muslim minority in decades.

About 58,600 Rohingya have fled into neighboring Bangladesh from Myanmar, according to UN refugee agency UNHCR, as aid workers there struggle to cope.

Myanmar officials blamed the Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) for the burning of the homes.

The group claimed responsibility for coordinated attacks on security posts last week that prompted clashes and a large army counter-offensive.

But Rohingya fleeing to Bangladesh say a campaign of arson and killings by the Myanmar Army is aimed at trying to force them out.

The treatment of Myanmar's roughly 1.1 million Rohingya is the biggest challenge facing leader Aung San Suu Kyi, accused by Western critics of not speaking out for the Muslim minority that has long complained of persecution.

The clashes and army crackdown have killed nearly 400 people and more than 11,700 "ethnic residents" have been evacuated from the area, the government said, referring to the non-Muslim residents.

It marks a dramatic escalation of a conflict that has simmered since October, when a smaller Rohingya attack on security posts prompted a military response dogged by allegations of rights abuses.

“A total of 2,625 houses from Kotankauk, Myinlut and Kyikanpyin villages and two wards in Maungtau were burned down by the ARSA extremist terrorists,” the state-run Global New Light of Myanmar said. The group has been declared a terrorist organization by the government.

But Human Rights Watch, which analyzed satellite imagery and accounts from Rohingya fleeing to Bangladesh, said the Myanmar security forces deliberately set the fires.

“New satellite imagery shows the total destruction of a Muslim village, and prompts serious concerns that the level of devastation in northern Rakhine State may be far worse than originally thought,” said the group’s deputy Asia director, Phil Robertson.

Full Capacity

Near the Naf river separating Myanmar and Bangladesh, new arrivals in Bangladesh carrying their belongings in sacks set up crude tents or tried to squeeze into available shelters or homes of locals.

“The existing camps are near full capacity and numbers are swelling fast. In the coming days there needs to be more space,” said UNHCR regional spokeswoman Vivian Tan, adding more refugees were expected.

The Rohingya are denied citizenship in Myanmar and regarded as illegal immigrants, despite claiming roots that date back centuries.

Bangladesh is also growing increasingly hostile to Rohingya, more than 400,000 of whom live in the poor South Asian country after fleeing Myanmar since the early 1990s.

Jalal Ahmed, 60, who arrived in Bangladesh on Friday with a group of about 3,000 after walking from Kyikanpyin for almost a week, said he believed the Rohingya were being pushed out of Myanmar. “The military came with 200 people to the village and started fires...All the houses in my village are already destroyed. If we go back there and the army sees us, they will shoot,” he said.

Reuters could not independently verify these accounts as access for independent journalists to northern Rakhine has been restricted since security forces locked down the area in October.

Speaking to soldiers, government staff and Rakhine Buddhists affected by the conflict on Friday, army chief Min Aung Hlaing said there is no “oppression or intimidation” against the Muslim minority and “everything is within the framework of the law.”

“The Bengali problem was a long-standing one which has become an unfinished job,” he said, using a term used by many in Myanmar to refer to the Rohingya that suggests they come from Bangladesh.

Many aid programs running in northern Rakhine prior to the outbreak of violence, including life-saving food assistance by the World Food Programme (WFP), have been suspended since the fighting broke out.

“Food security indicators and child malnutrition rates in Maungdaw were already above emergency thresholds before the violence broke out, and it is likely that they will now deteriorate even further,” said Pierre Peron, spokesman for the UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs in Myanmar.

More than 80,000 children may need treatment for malnutrition in northern Rakhine and many of them reported “extreme” food insecurity, WFP said in July.

In Bangladesh, Tan of UNHCR said more shelters and medical care were needed. “There’s a lot of pregnant women and lactating mothers and really young children, some of them born during the flight. They all need medical attention,” she said.

Among new arrivals, 22-year-old Tahara Begum gave birth to her second child in a forest on the way to Bangladesh.

“It was the hardest thing I’ve ever done,” she said.

Topics: Conflict, Myanmar Army, Rakhine State, Rohingya

Reuters...

Soar in Dubious Twitter Accounts Since Rakhine Attacks

September 2, 2017 (Engl) x Rohingya Flee as More Than 2,600 Houses Burned in Rakhine x Myanmar Tips into New x TRANSPARENCY BUSINE x

Secure | <https://www.irrawaddy.com/news/burma/soar-dubious-twitter-accounts-since-rakhine-attacks.html>

MENU

The Irrawaddy SEARCH...

Rohingya Flee as More Than 2,600 Houses Burned in Rakhine
2 September 2017

Soar in Dubious Twitter Accounts Since Rakhine Attacks
2 September 2017

EMIRATES ECONOMY နဲ့အတူ ပိုမိုရယူခံစားလိုက်ပါ။
ဆုပွဲမှာ ပါဝင်နေကြပါ။
Hello Tomorrow Emirates

Rakhine Attacks: How Should the Military and Govt Respond?
2 September 2017

This Week in Parliament (August 28-31)
2 September 2017

Thailand Sticks to Non-Interference Policy in Myanmar
1 September 2017

Soar in Dubious Twitter Accounts Since Rakhine Attacks

The Twitter application is seen on a phone screen August 3, 2017. / Thomas White / Reuters

By LORCAN LOVETT 2 September 2017

YANGON — More than 1,500 Twitter accounts posting provocative hashtags and

283-myanmar-ne...pdf 283-myanmar-a-n...pdf Show all x

7:59 AM 03-Sep-17 ENG

The Twitter application is seen on a phone screen August 3, 2017. / Thomas White / Reuters

By LORCAN LOVETT 2 September 2017

YANGON — More than 1,500 Twitter accounts posting provocative hashtags and messages commenting on the violence in Rakhine State were launched days after the Aug. 25 attacks.

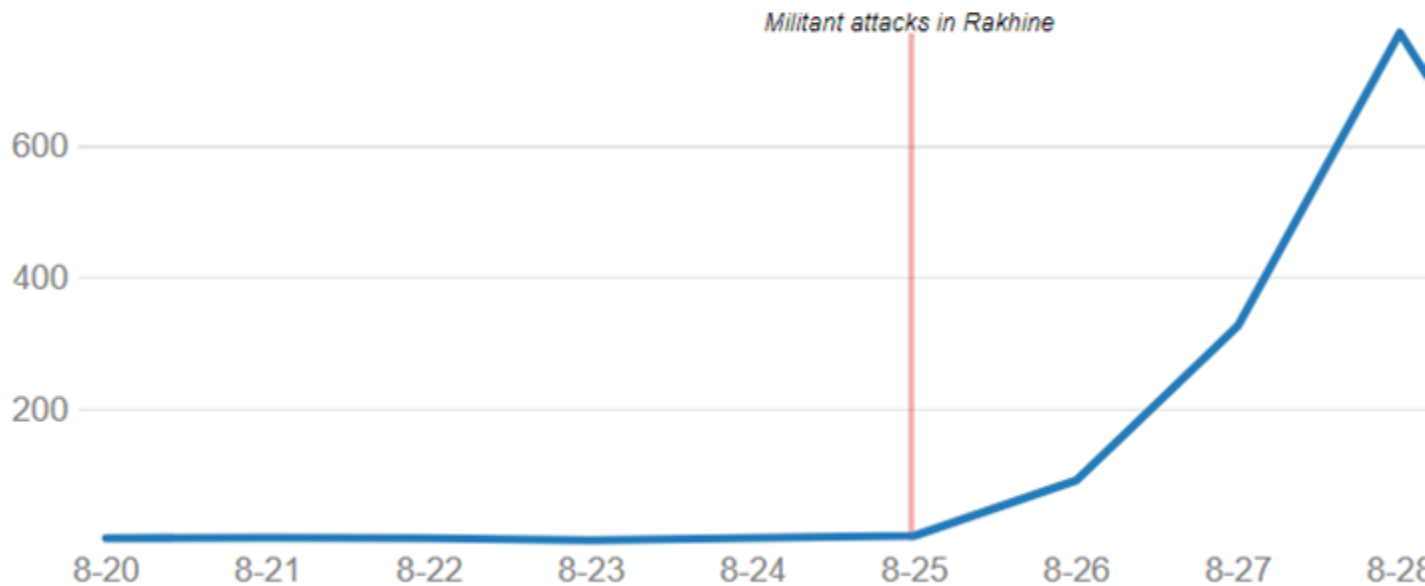
Many of the accounts were posting identical tweets, had screen names ending in digits and used the default Twitter profile image—all bot-like activity common in automated accounts, said Raymond Serrato, a digital researcher and analyst who works on governance and democracy in Myanmar, Sri Lanka, and Pakistan.

Serrato, who retrieved the data using Twitter's Search API, said from August 23-30, there were 13,137 tweets that included the hashtag #Bengali, a term used by many in the government and Myanmar to describe the Muslim Rohingya, implying they are interlopers from Bangladesh.

These tweets came from a total of 3,605 users, with an average of three tweets per account. Of these accounts, 1,647 were created in the days following militant attacks on police stations in northern Rakhine that triggered ethnic violence, an army crackdown, and the exodus of tens of thousands of people in the region.

Number of Twitter accounts created over time

Data is based on 3,605 accounts using #Bengali #terrorists hashtags

A graph showing the spike in recently launched Twitter accounts posting pro-government messages since the Aug. 25 attacks. (Raymond Serrato)

Serrato gauged the tweets' content by analyzing the sentiment of words found in them such as "kill" and "extremist." Nine accounts posting such terms were created on Aug. 25, with the number rising to 93 on Aug. 26, 328 on Aug. 27, and 773 on Aug. 28 before sloping to 383 on Aug. 29.

Similarly, Serrato noted an increase in new bot-like accounts: three on Aug. 25, 22 on Aug. 26, 77 on Aug. 27, 191 on Aug. 28 and then 96 on Aug. 29.

"I also discovered other accounts with strong bot-like traits, but which are harder to detect using machine scanning, such as accounts that use screen names like @6fb55a2399a042b," he said over email.

“All of these accounts also posted duplicate tweets, often only changing the images associated with them or one or two characters in the tweet’s text. Spellings sometimes differ from tweet to tweet too, which hints at human users curating the accounts.”

Some users shown in the data are posting the same tweet content, indicating coordination or bot-like activity. (Twitter)

The following tweet had the most cloned posts from separate accounts in the data—57 altogether: “Extremist #Bengali terrorists kill six innocent Hindi in #MYANMAR, August 27 #UN”

The government declared Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) a terrorist organization soon after the group’s early morning offensive on 30 police stations and an army base on Aug. 25, which it stated was a step toward restoring the rights of the stateless Rohingya.

This post from the official page of Myanmar’s State Counselor received the highest number of retweets—841—in the data, although the tweet has since been deleted: “RT @MyanmarSC:

#Extremist #Bengali #terrorists torch their homes Read More==> <https://t.co/TQrB2bDMEn> <https://t.co/4UMgVXEAGq>).”

Out of the accounts, 527 have the default Twitter profile image and 505 accounts contain screen names ending in a sequence of eight digits.

“Both these traits are strong indications of bots, but can also point to the setup of the many accounts in haste, where users select Twitter’s suggestion of a string of numbers after the name,” said Serrato.

“It’s impossible to know who could be behind the setup of these mass accounts. All the tweets are in English, which strengthens the argument that they are intended primarily for an international or Western audience,” he added.

Serrato said he was not aware of accounts posting views against the government’s stance in a similar pattern.

Taking to Twitter

In a country where Facebook reigns supreme, with an estimated 14 million users out of a population of nearly 53 million, the terse format of Twitter is yet to catch on.

But in the wake of the recent attacks, some social media users are eyeing the social media site as the next platform to spread their views.

Digital marketer and blogger Maungthargi, also known as Khing Soe Aung, posted on Facebook a step-by-step guide on using Twitter, including instructions to follow and retweet the official

State Counselor account, and to use hashtags #Bengali #Myanmar and #Stopterroristssupport.

The guide, which amassed 1,000 likes and nearly the same amount of shares, also accused those connected with the Rohingya community of spreading fake videos, asking users to report them.

“When people around the world only see fake news about the Rohingya case posted by the Rohingya, they will misjudge the situation. That’s why we are encouraging Myanmar people to use Twitter, and to let the world know the truth,” Maungthargi told The Irrawaddy.

On reports of automated Twitter accounts, he added, “That is right. Those fake accounts spreading hate speech and arousing people’s anger are absolutely worth being reported.”

Rakhine Information Wars

Yangon-based independent analyst David Matheison described the influx of seemingly pro-government Twitter accounts in recent days since the ARSA attacks as a “disturbing escalation in the social media wars around Rakhine.”

“Where this activity is stemming from is still a mystery, but it could indicate pro-government social media activists expanding their presence on Twitter to counter the ARSA messaging,” he said, adding that the social media platform has typically been the domain of foreigners in Myanmar.

Mathieson described the tweets as “racist propaganda slogans” that are “a worrying development that will render marshaling the facts of the complex conflict in Rakhine even more difficult.”

If Twitter becomes the social media battleground between ARSA, Rohingya activists and the government and their supporters, either in society or the military, “then truth on Rakhine has all but ended,” he finished.

Yangon regional lawmaker Nay Phone Latt, who has campaigned against online hate speech, cannot imagine Myanmar’s public flocking to Twitter when they are comfortable posting in the Myanmar language on Facebook.

But he welcomed a recent change to the name of the State Counselor Office Information Committee’s Facebook page to the “Information Committee” on Aug. 29.

“Some of the news was biased and not the opinion of the State Counselor,” he said. “They did not obey a good standard. Sometimes they posted things they should not have.”

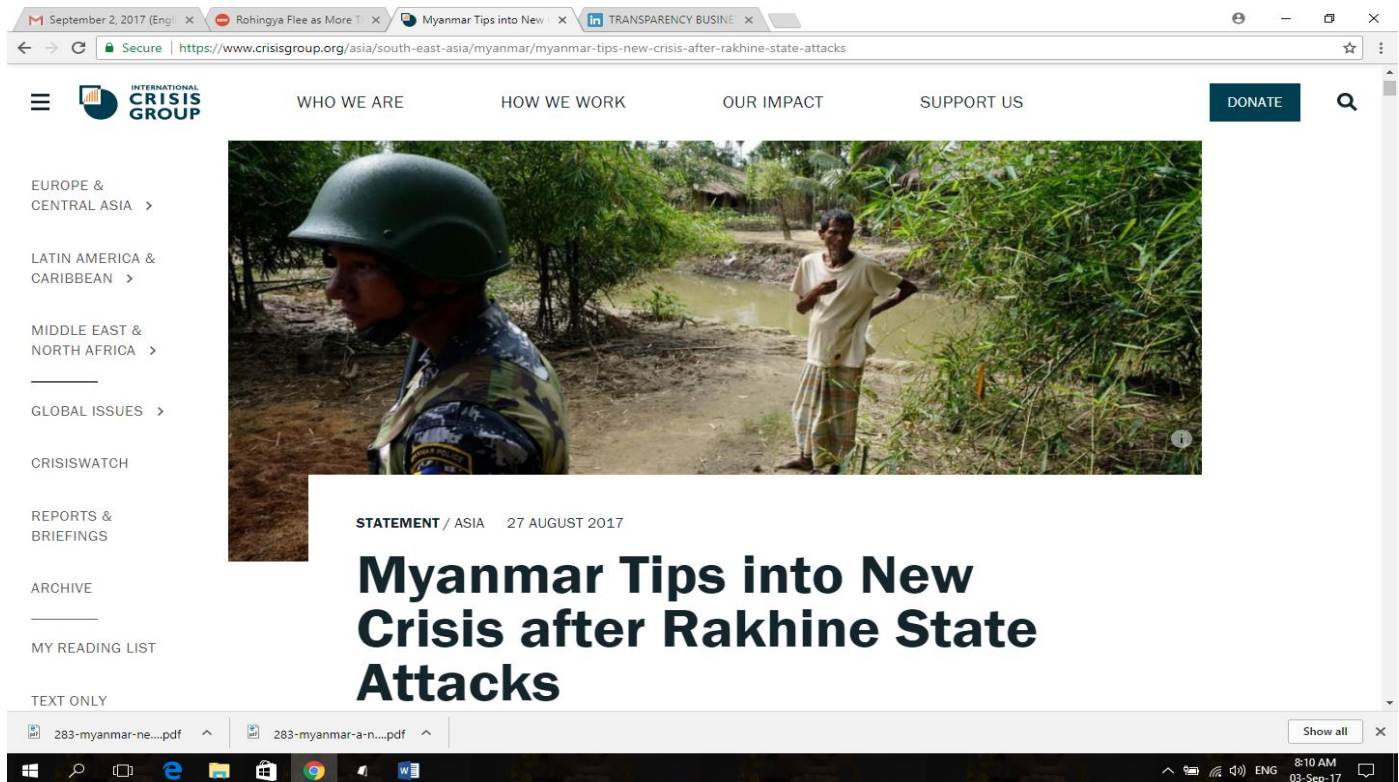
The State Counselor’s Office Facebook page has previously dismissed independent reports of rape and atrocities in Rakhine. Created following militant attacks on border guard posts in the state in October 2016, a government spokesperson announced on Wednesday the page had been changed to show it represents the military, home, foreign and border affairs ministries, and the President’s Office as well as the State Counselor’s Office.

People must be careful about the words they use, said Nay Phone Latt, adding that terminology such as “Islamic State” should not be used to describe the situation in Rakhine.

“Some groups who want to create violence use the Rakhine issue and try to ignite the flame in other places,” he said. “Only one word can make a big problem.”

Topics: Government, Rakhine State, Rohingya, Social Media

<https://www.crisisgroup.org/asia/south-east-asia/myanmar/myanmar-tips-new-crisis-after-rakhine-state-attacks>

- *The Rohingya insurgent attacks that killed twelve Myanmar soldiers and officials and perhaps 77 of their own number is a serious escalation of a ten-month-old crisis. They make implementation of this week's recommendations to address Rohingya grievances from Kofi Annan's Advisory Commission both harder and more urgent.*
- MYANMAR

In the early hours of 25 August, militants from [Harakah al-Yaqin](#) – a Rohingya insurgent group that now refers to itself in English as the Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) – mounted coordinated attacks on 30 police posts and an army base in the north of Myanmar's Rakhine state, in the townships of Maungdaw, Buthidaung and Rathedaung. The government reports that the attackers, equipped with hand-held explosive devices, machetes and a few small arms, killed ten police officers, a soldier and an immigration official. Reportedly, 77 insurgents also were killed and one captured. In

response, the military is conducting “clearance operations” across the area and police in rural outposts have moved to more secure locations in case of further attacks. Clashes continue in some locations, and there are reports of vigilantism against Rohingya communities. Both Rohingya and Buddhist residents are attempting to flee the areas affected. Time is not on the government’s side if Rakhine state is to be pulled back from the brink. It must quickly take bold measures to address legitimate Rakhine and Rohingya concerns.

This episode represents a very serious escalation in the conflict and was preceded by a significant rise in tensions in northern Rakhine. The insurgent group launched its first operation in October 2016, when it conducted a complex, deadly, coordinated attack on three border police bases in northern Rakhine state. A months-long, heavy-handed military response followed, including a new deployment of Myanmar army troops. As a result, some 87,000 Rohingya fled to Bangladesh and, in February 2017, a UN investigation concluded that there had been grave and widespread abuses by the military that “very likely” amounted to crimes against humanity. A domestic investigation has rejected these claims.

The path to a long-term solution is clear, if challenging. It has been set out in considerable detail in the [final report of the Kofi Annan-led Advisory Commission](#), released on 23 August and welcomed by the government. It involves addressing the legitimate grievances of the Rakhine, while ensuring freedom of movement, access to services and livelihoods, political participation and citizenship rights for the Rohingya. The recent attacks have created a far more difficult political context for the government to implement these recommendations, but have also reinforced the urgency of doing so.

[T]he Myanmar government has not moved quickly or decisively enough to remedy the deep, years-long policy failures that are leading some Muslims in Rakhine state to take up violence.

-
-

The current crisis was neither unpredicted nor unpreventable. [The anti-Muslim violence of 2012](#), and the emergence of the new insurgent group last year were both clear signals that the volatile dynamics of Rakhine state urgently need a political, not just a security response to address the concerns of all communities in the state. Yet the Myanmar government has not moved quickly or decisively enough to remedy the deep, years-long policy failures that are leading some Muslims in Rakhine state to take up violence. These include extreme discrimination by Myanmar’s society and state as well as a progressive erosion of rights and barriers to obtaining critical identity and citizenship documents, the community’s disenfranchisement before the 2015 elections, its gradual marginalisation from social and political life, and rights abuses. These factors, in combination with the ongoing humanitarian crisis in Rohingya communities that resulted from separate violence in 2012, and the military crackdown last year that targeted civilians, create an environment where ARSA can increase its legitimacy and

recruiting base among local communities and more easily intimidate and kill Rohingya who disagree with it and lack any real protection from the state.

There are clear lessons for the Myanmar government from the previous episodes of violence and from the present crisis. Crisis Group has noted repeatedly that an aggressive military response that is not part of a broader political strategy and policy framework will only worsen the situation. In the immediate future, if the military response is not to entrench worsening cycles of violence, it must respect the principle of proportionality and distinguish between insurgents and Rohingya civilians. It must provide protection to all civilians caught up in or fleeing the fighting. And it must provide unfettered access to humanitarian agencies and media to affected areas, lest it contribute to a dangerous, violent polarisation, increase alienation and despair, and enable provocative misinformation to take hold.

Crisis Group has noted repeatedly that an aggressive military response that is not part of a broader political strategy and policy framework will only worsen the situation.

-
-

ARSA's violent actions inevitably will harm, not help it, despite its claims to be fighting the Myanmar state – and not Rakhine civilians – for the Rohingya cause. ARSA will face international censure for the violence of its attacks, which will increase if it seeks to improve its fighting capacity. The Myanmar government formally declared it a terrorist group under national law on 25 August. This has limited legal implications but will placate nationalists who have been calling for the government to be unequivocal on this point. It also means that Myanmar is likely to increasingly present this as a fight against transnational terrorism rather than domestic insurgency. In short, by resorting to violence, ARSA's leaders are hardening social divisions and biases against the Rohingya, and increasing anti-Muslim sentiment across Myanmar.

ARSA are well aware that their latest attacks are likely to provoke a strong military response and political backlash, as they did in 2016, which will greatly harm Rohingya villagers. That almost certainly is its aim. Despite its claim that it is “protecting” the Rohingya, it knows that it is provoking the security forces into a heavy-handed military response, hoping that this will further alienate Rohingya communities, drive support for ARSA, and place the spotlight of the world back on military abuses in northern Rakhine state. A disproportionate military response without any overarching political strategy once again will play directly into ARSA's hands.

There is no evidence that ARSA's goals or members support a transnational jihadist agenda, despite indications that the group may have received some training from members of such outfits. That will not stop those who resent all Muslim groups and grievances from characterising it as such. On the other side, another harsh military

response and the continued displacement of scores of thousands to camps in Bangladesh will create conditions ripe for exploitation by transnational jihadists.

The deepening crisis in Rakhine state threatens to sweep aside all other priorities.

-
-

The costs of failing to address the roots of the crisis increase every day. The impact will not fall only on Rakhine state, but on Myanmar as a whole, where anti-Muslim sentiment and Buddhist nationalism are on the rise, threatening fragile communal relations. The government has many other urgent issues to deal with, including its [complex peace process with multiple ethnic armed groups](#) and the difficult job of steering the economy and ensuring greater prosperity for all the people of the country. The deepening crisis in Rakhine state threatens to sweep aside all other priorities, as it will continue to dominate both domestic debate and international engagement with Myanmar.

STATEMENT / ASIA 27 AUGUST 2017

Myanmar Tips into New Crisis after Rakhine State Attacks

The Rohingya insurgent attacks that killed twelve Myanmar soldiers and officials and perhaps 77 of their own number is a serious escalation of a ten-month-old crisis. They make implementation of this week's recommendations to address Rohingya grievances from Kofi Annan's Advisory Commission both harder and more urgent.

In the early hours of 25 August, militants from Harakah al-Yaqin – a Rohingya insurgent group that now refers to itself in English as the Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) – mounted coordinated attacks on 30 police posts and an army base in the north of Myanmar's Rakhine state, in the townships of Maungdaw, Buthidaung and Rathedaung. The government reports that the attackers, equipped with hand-held explosive devices, machetes and a few small arms, killed ten police officers, a soldier and an immigration official. Reportedly, 77 insurgents also were killed and one captured. In response, the military is conducting "clearance operations" across the area and police in rural outposts have moved to more secure locations in case of further attacks. Clashes continue in some locations, and there are reports of vigilantism against Rohingya communities. Both Rohingya and Buddhist residents are attempting to flee the areas affected. Time is not on the government's side if Rakhine state is to be pulled back from the brink. It must quickly take bold measures to address legitimate Rakhine and Rohingya concerns.

This episode represents a very serious escalation in the conflict and was preceded by a significant rise in tensions in northern

Rakhine. The insurgent group launched its first operation in October 2016, when it conducted a complex, deadly, coordinated attack on three border police bases in northern Rakhine state. A months-long, heavy-handed military response followed, including a new deployment of Myanmar army troops. As a result, some 87,000 Rohingya fled to Bangladesh and, in February 2017, a UN investigation concluded that there had been grave and widespread abuses by the military that "very likely" amounted to crimes against humanity. A domestic investigation has rejected these claims.

The path to a long-term solution is clear, if challenging. It has been set out in considerable detail in the final report of the Kofi Annan-led Advisory Commission, released on 23 August and welcomed by the government. It involves addressing the legitimate grievances of the Rakhine, while ensuring freedom of movement, access to services and livelihoods, political participation and citizenship rights for the Rohingya. The recent attacks have created a far more difficult political context for the government to implement these recommendations, but have also reinforced the urgency of doing so.

The current crisis was neither unpredicted nor unpreventable. The anti-Muslim violence of 2012, and the emergence of the new insurgent group last year were both clear signals that the volatile dynamics of Rakhine state urgently need a political, not just a security response to address the concerns of all communities in the state. Yet the Myanmar government has not moved quickly or decisively enough to remedy the deep, years-long policy failures that are leading some Muslims in Rakhine state to take up violence. These include extreme discrimination by Myanmar's society and state as well as a progressive erosion of rights and barriers to obtaining critical identity and citizenship documents, the community's disenfranchisement before the 2015 elections, its gradual marginalisation from social and political life, and rights abuses. These factors, in combination with the ongoing humanitarian crisis in Rohingya communities that resulted from separate violence in 2012, and the military crackdown last year that targeted civilians, create an environment where ARSA can increase its legitimacy and recruiting base among local communities and more easily intimidate and kill Rohingya who disagree with it and lack any real protection from the state.

There are clear lessons for the Myanmar government from the previous episodes of violence and from the present crisis. Crisis Group has noted repeatedly that an aggressive military response that is not part of a broader political strategy and policy framework will only worsen the situation. In the immediate future, if the military response is not to entrench worsening cycles of violence, it must respect the principle of proportionality and distinguish between insurgents and Rohingya civilians. It must provide protection to all civilians caught up in or fleeing the fighting. And it must provide unfettered access to humanitarian agencies and media to affected areas, lest it contribute to a dangerous, violent polarisation, increase alienation

and despair, and enable provocative misinformation to take hold.

ARSA's violent actions inevitably will harm, not help it, despite its claims to be fighting the Myanmar state – and not Rakhine civilians – for the Rohingya cause. ARSA will face international censure for the violence of its attacks, which will increase if it seeks to improve its fighting capacity. The Myanmar government formally declared it a terrorist group under national law on 25 August. This has limited legal implications but will placate nationalists who have been calling for the government to be unequivocal on this point. It also means that Myanmar is likely to increasingly present this as a fight against transnational terrorism rather than domestic insurgency. In short, by resorting to violence, ARSA's leaders are hardening social divisions and biases against the Rohingya, and increasing anti-Muslim sentiment across Myanmar.

ARSA are well aware that their latest attacks are likely to provoke a strong military response and political backlash, as they did in 2016, which will greatly harm Rohingya villagers. That almost certainly is its aim. Despite its claim that it is "protecting" the Rohingya, it knows that it is provoking the security forces into a heavy-handed military response, hoping that this will further alienate Rohingya communities, drive support for ARSA, and place the spotlight of the world back on military abuses in northern Rakhine state. A disproportionate military response without any overarching political strategy once again will play directly into ARSA's hands.

There is no evidence that ARSA's goals or members support a transnational jihadist agenda, despite indications that the group may have received some training from members of such outfits. That will not stop those who resent all Muslim groups and grievances from characterising it as such. On the other

side, another harsh military response and the continued displacement of scores of thousands to camps in Bangladesh will create conditions ripe for exploitation by transnational jihadists.

The costs of failing to address the roots of the crisis increase every day. The impact will not fall only on Rakhine state, but on Myanmar as a whole, where anti-Muslim sentiment and Buddhist nationalism are on the rise,

threatening fragile communal relations. The government has many other urgent issues to deal with, including its complex peace process with multiple ethnic armed groups and the difficult job of steering the economy and ensuring greater prosperity for all the people of the country. The deepening crisis in Rakhine state threatens to sweep aside all other priorities, as it will continue to dominate both domestic debate and international engagement with Myanmar.

ရခိုင်ပြည်နယ်၌ တိုက်ခိုက်ခံရမှုများအပြီးတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဋိပက္ခအသစ်တစ်ခုသို့ ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်

ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့ အစောပိုင်းအချိန်များတွင် ၎င်းတို့ကိုယ် ၎င်းတို့ အင်္ဂလိပ်လို Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) (ရခိုင်ရိုဟင်ဂျာကယ်တင်ရေးတပ်) ဟုခေါ်ဆိုသော ရိုဟင်ဂျာသူပုန်အုပ်စုဖြစ်သည် ဟာရာခါ အယ်လ်-ရာကင် (Harakah al-Yaqin) အဖွဲ့မှ စစ်သွေးကြွများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းမှ မောင်တော၊ ဘူးသီးတောင်နှင့် ရသေ့တောင် မြို့နယ်များရှိ ရဲကင်းစခန်း ၃၀ နှင့် တပ်စခန်းများကို တပြိုင်နက်ညှိ၍ စတင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ပါသည်။ အစိုးရက သတင်းထုတ်ပြန်ရာတွင် တိုက်ခိုက်သူများသည် လက် လုပ်မိုင်းများ၊ ဓားရှည်များနှင့် လက်နက်ငယ်အနည်းငယ်ကိုဆောင်လျက် ရဲအရာရှိ ၁၀ ဦး၊ စစ်သား ၁ ဦးနှင့် လူ ဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးတာဝန်ရှိသူ ၁ ဦးတို့ကို သတ်ဖြတ်ခဲ့ပြီး သူပုန် ၇၇ ဦးကို အသေဖမ်းဆီးရမိ၍ ၁ ဦးကို အရှင် လက်ရဖမ်းမိသည်ဟု သတင်းများကဆိုပါသည်။ တပ်မတော်သည် တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်သည့်အနေဖြင့် ထိုနယ် မြေတလွှားတွင် “နယ်မြေရှင်းလင်းရေး” များလုပ်ဆောင်လျက်ရှိပြီး ကျေးရွာများမှ ရဲကင်းစခန်းများကို နောက် ထပ်တိုက်ခိုက်မခံရအောင် ပို၍လုံခြုံသော နေရာများသို့ ရွှေ့ပြောင်းပေးခဲ့သည်။ အချို့သောနေရာများတွင် ရင် ဆိုင်တိုက်ခိုက်မှုများရှိပြီး ရိုဟင်ဂျာလူထုရန်မှ ကာကွယ်၍ ဥပဒေစိုးမိုးမှုရှိရေးအတွက် ကိုယ်ပိုင်အစီအစဉ်များ ဖြင့် လုပ်ဆောင်နေသည်ဆိုသည့် သတင်းအချို့လည်းထွက်ပေါ်နေပါသည်။ ထိုဒေသတွင် နေထိုင်သူ ဗုဒ္ဓဘာသာ များရော ရိုဟင်ဂျာများပါ ဒေသမှ ထွက်ပြေးရန် ကြိုးစားနေကြရသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ချောက်ကမ်းပါးမှ ပြန်ဆွဲ တင်မည်ဆိုပါက အစိုးရအပိုင်းတွင် အချိန်မရတော့ပေ။ အစိုးရအနေဖြင့် ရခိုင်လူမျိုးနှင့်လည်းကောင်း၊ ရိုဟင်ဂျာ နှင့်လည်းကောင်း သက်ဆိုင်သော ဘောင်ဝင်သည့်ကိစ္စများကို ယုံကြည်မှုရှိရှိ၊ ရဲရဲရင့်ရင့် လျင်မြန်စွာ ကိုင်တွယ် ရမည်ဖြစ်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် တင်းမာမှုများ အရေးပါစွာ မြင့်တက်လာပြီး၊ သတ်ဖြတ်ခြင်းကဲ့သို့သော စစ်သွေး ကြွ လှုပ်ရှားမှုများတိုး၍ လုပ်ဆောင်လာသောလက္ခဏာများ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် ထွက်ပေါ်လာကာ မြန်မာ့ တပ်မတော်မှ တပ်နေရာချထားမှုအသစ်များဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက်တွင် ယခုအဖြစ်အပျက်ထွက်ပေါ်လာခြင်းသည် ပဋိ ပက္ခ၏စိုးရိမ်ဖွယ်မြင့်တက်လာမှုကို ကိုယ်စားပြုသကဲ့သို့ ညီညွတ်သောနေသည်။ သူပုန်အုပ်စုသည် ပထမဆုံးတိုက်ခိုက်မှုကို ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာလက ပြုလုပ်ခဲ့ရာ ထိုစဉ်က အနည်းငယ်ရှုတ်ထွေးပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ နယ်ခြားစောင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ စခန်း သုံးခုကို တပြိုင်နက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် တပ်မတော်မှ အင်အားအလွန်အကျွံသုံးစွဲ ၍ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ တစ်လကြာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ၂၀၁၇ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ရိုဟင် ဂျာ ၈၇,၀၀၀ ခန့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရာ ကုလသမဂ္ဂ၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးချက်တွင် တပ်မတော်သည် စိုးရိမ်ဖွယ်ကျူးလွန်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး လူသားများအပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှု များ ပါဝင်နိုင်သည်ဟု သုံးသပ်ခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းမှ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများမှာမူ ထိုသို့သော ပြောဆိုမှုများကို ပယ်ချ ခဲ့သည်။

ရေရှည်အတွက် အဖြေရှာရန်ကိစ္စမှာ ရှင်းနေပါသည်။ သို့သော်စိန်ခေါ်မှုများတော့ရှိလိမ့်မည်။ ဖြေရှင်းရန်များကို ဩဂုတ်လ ၂၃ ရက်နေ့က ထုတ်ပြန်လိုက်သော ကိုဖီအာနန်ဦးဆောင်သော အကြံပေးကော်မရှင်၏ နောက်ဆုံးအ စီရင်ခံစာတွင် အသေးစိတ်ဟုဆိုနိုင်သော အကြံပေးမှုများကို ဖော်ပြထားပြီး အစိုးရကလည်း ကြိုဆိုခဲ့သည်။ ၎င်း တွင် ရခိုင်လူမျိုးများ၏ ဘောင်ဝင်သည့် တရားမျှတမှုမရှိဟု ခံစားနေရမှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးရန်ဖြစ်ပြီး

တချိန်တည်းတွင် ရိုဟင်ဂျာများ၏ လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာများကို လက်လှမ်းမီရယူခွင့်၊ နိုင်ငံရေးအရပါဝင်ခွင့်နှင့် နိုင်ငံသားရပိုင်ခွင့်များကိုလည်း သေချာစေရန် လုပ်ဆောင်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ယခုနောက်ဆုံးတိုက်ခိုက်မှုများသည် အစိုးရအနေဖြင့် ထိုအကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ခက်ခဲစေမည့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကို ဖန်တီးလိုက်သလို အရေးပေါ်အကောင်အထည်ဖော်ရန် တွန်းအားပေးလိုက်သလိုလည်းဖြစ်ရသည်။

လက်ရှိပဋိပက္ခမှာ ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်ခြင်းမရှိဟုပြောလျှင် သို့မဟုတ် ကြိုတင်ကာကွယ်၍မရနိုင်ဟု ပြောလျှင် မှားသည်ဟုဆိုရမည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်က ဖြစ်ခဲ့သော မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေးအကြမ်းဖက်မှု၊ မနှစ်က သူပုန်အဖွဲ့တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာခြင်းတို့သည် အချိန်မရွေးတစ်ခုခုဖြစ်သွားနိုင်သော ရခိုင်ပြည်နယ်၏ လှုပ်ရှားပြောင်းလဲနေမှုကို ရှင်းလင်းသော အချက်ပေးမှုဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်အတွင်းမှ ရပ်ရွာပြည်သူအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စများကို လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ရန်သာမက နိုင်ငံရေးအရပါ ကိုင်တွယ်ရန် အရေးပေါ်လိုအပ်သည်ကိုပါ အချက်ပေးနေခြင်းဖြစ်သည်။ သို့တိုင်အောင် မြန်မာအစိုးရသည် လျင်မြန်စွာ ရှေ့တိုးလုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိခြင်း သို့မဟုတ် နက်နဲသော မူဝါဒများဖြင့် ကုစားရန် နှစ်နှင့်ချီ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်မချနိုင်ခြင်းတို့သည် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်များအား အကြမ်းဖက်မှုများလုပ်ဆောင်ရေးအတွက် ဦးတည်သွားစေခဲ့သည်။ ဤနေရာတွင် မြန်မာလူ့အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ပြည်နယ်မှ အလွန်အမင်းခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းအပြင် ရခိုင်ခွင့်များတဖြည်းဖြည်းပျောက်ဆုံးသွားခြင်း၊ အရေးပါသော သရုပ်လက္ခဏာနှင့် နိုင်ငံသားအထောက်အထားရရှိရေးတွင် အတားအဆီးများလာခြင်း၊ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးခွင့်မရခြင်း၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဘဝများတွင် တဖြည်းဖြည်းစည်းခြားခံလာရခြင်းနှင့် အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်ကျူးလွန်ခံရခြင်းများပါဝင်သည်။ ထိုအချက်များတွင် ၂၀၁၂ က အကြမ်းဖက်မှုမှ ထွက်ပေါ်လာသော ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းအပေါ် လက်ရှိလူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့် အရပ်သားများကို ပစ်မှတ်ထားသော မနှစ်က စစ်ရေးအရချေမှုန်းမှုများက ပေါင်းထည့်လိုက်သောအခါ ARSA များအနေဖြင့် ဘောင်ဝင်လာမှုနှင့် ဒေသခံရပ်ရွာနေသူများအကြားအခြေပြု၍ လူသစ်စုဆောင်းရန် ရေခံမြေခံတစ်ခု ဖန်တီးပေးလိုက်သလိုဖြစ်ရပြီး ၎င်းတို့ကို သဘောမတူသည့် ရိုဟင်ဂျာများကို ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းနှင့် သတ်ဖြတ်ခြင်းများလုပ်ဆောင်လာကာ ပြည်နယ်မှ စစ်မှန်သောအကာအကွယ်ပေးမှုများ ပျောက်ဆုံးလာခဲ့သည်။

မြန်မာအစိုးရအတွက် ပြီးခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုအဖြစ်အပျက်များမှလည်းကောင်း၊ လက်ရှိပဋိပက္ခမှလည်းကောင်း ရှင်းလင်းနေသော သင်ခန်းစာယူစရာများရှိပါသည်။ Crisis Group အနေဖြင့် အကြိမ်ကြိမ်မှတ်သားမိသည်မှာ အင်အားများပြားစွာ အသုံးပြုသည့် တပ်မတော်၏ တုန့်ပြန်မှုများသည် ကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒမူဘောင်၏ အစိတ်အပိုင်းများတွင်မပါဝင်ပဲ အခြေအနေကို ပိုဆိုးစေသည်ကိုသာဖြစ်စေသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အနီးကပ်ဆုံးအနာဂတ်တွင် အကယ်၍တပ်မတော်၏ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများသည် အကြမ်းဖက်မှုသံသရာကို ပိုဆိုးအောင် သက်ဆိုးမရှည်စေလိုပါက ၎င်းတို့အနေဖြင့် လိုအပ်သည့် ပမာဏထက် အင်အားကျော်လွန်အသုံးမပြုရန် အချိုးအစားနှင့်ပတ်သက်သော မူများ (principle of proportionality) နှင့် သူပုန်များနှင့် ရိုဟင်ဂျာအရပ်သားများကို ခွဲခြားမှုများပြုလုပ်ရန်ကို လေးစားလိုက်နာရမည်ဖြစ်သည်။ တိုက်ပွဲအတွင်း ပိတ်မိနေသော၊ ထွက်ပြေးနေသော အရပ်သားအားလုံးကို အကာအကွယ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် လူသားချင်းစာနာမှုလုပ်ဆောင်နေသော အေဂျင်စီများနှင့် မီဒီယာများကို သက်ရောက်မှုဒဏ်ခံရသော နယ်မြေများသို့ ကန့်သတ်မှုများမပြုလုပ်ပဲ ဝင်ရောက်ခွင့်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက အန္တရာယ်ကြီးပြီး ပြင်းထန်သော အစွန်းနှစ်ဖက်သို့ ကွဲပြားမှုကို ဖြစ်စေရန်လည်းကောင်း၊ သီးခြားအထီးကျန်ကမ္ဘာတစ်ခုသဖွယ် ဖန်တီးပေးလိုက်သလို

ဖြစ်ကာ မျှော်လင့်ချက်ကုန်ဆုံးသော နေရာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ လို့ဆော်ပေးသော သတင်းမှားများ ထွက်ပေါ်ရန်လည်းကောင်း ပံ့ပိုးသလိုဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။

ARSA က ရိုဟင်ဂျာအကြောင်းရင်းကြောင့် မြန်မာအစိုးရကိုသာ တိုက်ခိုက်နေခြင်းဖြစ်ပြီး ရခိုင်အရပ်သားများကို တိုက်ခိုက်နေခြင်းမဟုတ်ကြောင်းရှင်းပြနေသော်လည်း ၎င်းတို့၏ အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များသည် မလွဲသာမရှောင်သာ အန္တရာယ်ရှိသည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ရည်ရွယ်သည်ကို အထောက်အကူမဖြစ်ပေ။ ARSA အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ တိုက်ခိုက်အကြမ်းဖက်မှုများအတွက် နိုင်ငံတကာ၏ ရှုတ်ချမှုကို ရင်ဆိုင်ရလိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ တိုက်ခိုက်မှု စွမ်းရည်ကို တိုးတက်အောင်လုပ်ဆောင်လာပါက ရှုတ်ချမှုများပို၍ တိုးလာပါလိမ့်မည်။ မြန်မာအစိုးရကမူ သြဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့က နိုင်ငံ၏ ဥပဒေအရ အကြမ်းဖက်အုပ်စုအဖြစ် တရားဝင်ကြေညာခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုသို့ကြေညာခဲ့ခြင်းကြောင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်အချို့ရှိလာနိုင်သော်လည်း အစိုးရအား အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အဖြစ် သံသယမရှိ ကြေညာရန် တောင်းဆိုနေသော အမျိုးသားရေးသမားများကိုတော့ အနည်းငယ်ကျေနပ်မှုပေးနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ကြေညာလိုက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်းတို့ကို တိုက်ခိုက်ရာတွင် ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းသူအဖွဲ့ကိုတိုက်နေခြင်းမဟုတ်ပဲ နိုင်ငံတကာအကြမ်းဖက်အဖွဲ့ကို တိုက်ခိုက်နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း တိုး၍တင်ပြရေးသားပြောဆိုလာဖွယ်ရှိသည်။ အတိုချုပ်ဆိုရသော် အကြမ်းဖက်မှုကိုသာ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေမည်ဆိုပါက ARSA ခေါင်းဆောင်များသည် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် လူမှုရေးအရ ခွဲခြားမှုများ၊ မျက်နှာသာမပေးမှုများကြောင့် ပို၍ရက်စက်လာမည်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတလွှားတွင် မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓါတ်များတိုးလာစေမည်ဖြစ်သည်။

ARSA များအနေဖြင့်က ၎င်းတို့၏ ယခုနောက်ဆုံးတိုက်ခိုက်မှုများသည် ၎င်းတို့ ၂၀၁၆ က လုပ်ခဲ့သလို ရိုဟင်ဂျာရွာသားများကို ကြီးစွာအန္တရာယ်ပေးမည့် အားကောင်းသော စစ်ရေးအရတုန့်ပြန်မှုများနှင့် နိုင်ငံရေးအရ နောက်ကြောင်းပြန်မှုဖြစ်စေရန် လို့ဆော်ပေးလိုက်သလိုဖြစ်မည်ကို ကောင်းကောင်းသိရှိမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်ရှိမည်မှာ သေချာသလောက်ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် ရိုဟင်ဂျာများကို အကာအကွယ်ပေးနေသည်ဟု ဆိုနေသည့်တိုင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများသည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက အင်အားအလွန်အကျွံသုံး၍ တုန့်ပြန်လာရန် လို့ဆော်ပေးသလိုဖြစ်သည်ကို ၎င်းတို့သိရှိသည်။ ထိုသို့တုန့်ပြန်ခြင်းကြောင့် ရိုဟင်ဂျာလူထုကို ကမ္ဘာတစ်ခုတွင် ခွဲထုတ်လိုက်သလိုဖြစ်သွားကာ ARSA ကို ထောက်ခံလာရန် မျှော်မှန်းခြင်းဖြစ်ကာ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်ရေးအရ ကျူးလွန်မှုများအပေါ် ကမ္ဘာကြီး၏ မီးမောင်းထိုးကြည့်ရှုမှုကို ပြန်ရရန်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးအရ မဟာဗျူဟာ၏ လွှမ်းခြုံမှုမပါပဲ အလွန်အကျွံစစ်ရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ပါက ARSA ၏ ကစားကွက်အတွင်း တိုက်ရိုက်ကျဆင်းသွားနိုင်သည်။

ARSA သည် ဂျီဟတ်လုပ်ဆောင်နေသော အဖွဲ့ဝင်များဝတ်ဆင်သည့် ယူနီဖောင်းဝတ်ဆင်ထားသူများထံမှ သင်တန်းများလက်ခံရယူသည့် ညွှန်ပြနေမှုရှိသော်လည်း ARSA ၏ ရည်မှန်းချက်များ သို့မဟုတ် အဖွဲ့ဝင်များသည် နိုင်ငံတကာကို ဖြတ်ကျော်လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည့် ဂျီဟတ်အစီအစဉ်များကို ထောက်ခံသည်ဆိုသည့် အထောက်အထားများမရှိပေ။ ထိုသို့မရှိသော်လည်း မူဆလင်အုပ်စုအားလုံးကို ခါးသီးနေသူများ၊ မကျေမနပ်ခံစားနေရမှုများ၏ အထက်ကအတိုင်း သတ်မှတ်ပြောကြားနေမှုများကို ရပ်ပစ်နိုင်လိမ့်မည်တော့မဟုတ်ပေ။ အခြားတဖက်တွင်လည်း နောက်ထပ်ကြမ်းတမ်းသော စစ်ရေးအရတုန့်ပြန်မှုများနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ရှိစခန်းများသို့ အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ထောင်ပေါင်းများစွာ ဆက်လက်ပို့ဆောင်နေဦးမည်ဆိုပါက နိုင်ငံတကာတွင် ဖြတ်ကျော်၍ ဂျီဟတ်လုပ်ဆောင်နေသူများက အခြေအနေကို အသုံးပြုသွားနိုင်သည့် အနေအထားကို ဖန်တီးပေးလိမ့်မည်။

ပဋိပက္ခ၏ အကြောင်းရင်းမြစ်ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းမပြုနိုင်သည်နှင့်အမျှ ပေးဆပ်ရမှုများမှာ တစ်ရက်ထက် တစ်ရက် တိုးလာလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ သက်ရောက်မှုများမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်အပေါ်သာမက မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး စိတ်ဓါတ်များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသားရေးဝါဒတို့ နီးထလျက်ရှိသော မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးအပေါ်သို့ ကျရောက် လိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး လူမျိုးအချင်းချင်းကြား ယိုင်နှံ့ဆက်ဆံရေးကို ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် အ ရေးပေါ်လုပ်ဆောင်စရာ ကိစ္စရပ်များစွာရှိနေရာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ များစွာနှင့် ရှုပ်ထွေးနေသော ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ စီးပွားရေးကို ပဲ့ကိုင်ရမည့် လုပ်ငန်းအမျိုးမျိုး၊ ပြည်သူ့အားလုံး ပိုမိုသာယာဝပြောရေး အာမခံချက်ရှိရေးလုပ်ငန်းများ ပါဝင်နေသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ပဋိပက္ခသည် ပိုမိုနက်နဲလာလေလေ အစိုးရက လုပ်ဆောင်ရမည့် အခြားဦးစားပေးများကို ဘေးဖယ်ကာ ဤကိစ္စကို ဖြေရှင်းရန် ခြိမ်းခြောက်လာလေလေဖြစ် မည်ဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်း၌ အခြေအတင်ငြင်းခုံမှုများအပေါ်တွင်သာမက မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာချိတ်ဆက် ဆက်ဆံရေးအပေါ်တွင်ပါ ဤကိစ္စက ဆက်လက်လွှမ်းမိုးနေတော့မည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အသစ် ထွက်ပေါ်လာသော မူဆလင်သူပုန်ထမှု

Asia Report N°283 | 15 December 2016

Headquarters

International Crisis Group

Avenue Louise 149 • 1050 Brussels, Belgium

Tel: +32 2 502 90 38 • Fax: +32 2 502 50 38

brussels@crisisgroup.org

မာတိကာ

အဓိကကြောင်းအရာများအကျဉ်းချုပ်	i
I. နိဒါန်း.....	1
I. ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ယခင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော မူဆလင်သူပုန်ထမှု.....	3
II. မျှော်လင့်ချက်မဲ့သည်ဟု နက်ရှိုင်းစွာ ခံစားလာရခြင်း.....	6
III. စနစ်တကျစီစဉ်ထားသော အကြမ်းဖက်တွန်းလှန်မှု အသစ်တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာခြင်း .	8
A. အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုများ	8
B. အစိုးရနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ တုန့်ပြန်မှု	9
C. အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှု အရှိန်မြင့်လာခြင်း.....	13
IV. လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှင့် ၎င်းကို စေ့ဆော်သော အရာများ	17
A. အဖွဲ့နှင့် ၎င်း၏ရည်မှန်းချက်များ.....	17
B. ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆိုရှယ်မီဒီယာဝန်းကျင်အခြေအနေ	21
C. တိုက်ခိုက်မှုများအတွက် ကြိုတင်စီမံခြင်းနှင့် စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာ....	22
D. ဒေသခံများ၏ ထောက်ခံမှုအတိုင်းအတာ	26
E. နိုင်ငံတကာ ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူအုပ်စုများနှင့် အချိတ်အဆက်များ.....	28
V. အစိုးရက မည်သို့တုန့်ပြန်သင့်သနည်း။	32
VI. သုံးသပ်ချက်.....	37
APPENDICES	
A. Map of Myanmar	39
B. About the International Crisis Group.....	40
C. Crisis Group Reports and Briefings on Asia since 2013	41
D. Crisis Group Board of Trustees	43

အဓိကကြောင်းအရာများ အကျဉ်းချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နှင့် နောက်ရက်များတွင် နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အခြေစိုက်စခန်းများတိုက်ခိုက်ခံရမှုနှင့် နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက်က အကြီးတန်းတပ်မတော် အရာရှိတစ်ဦး ကျဆုံးပြီးနောက် ပြင်းထန်စွာ အရှိန်မြင့်တက်လာခြင်းသည် ထိုဒေသတွင် မူဆလင်သူပုန်ထမှု အသစ်ထွက် ပေါ်လာခြင်း၏ လက္ခဏာဖြစ်သည်။ လက်ရှိအကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုသည် ယခုဆယ်စု နှစ်များအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သမျှနှင့် အရည်အသွေးအရ ကွဲပြားခြားနားပြီး ပြည်နယ်အတွင်း တည်ငြိမ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအလားအလာများကို ဆိုးဆိုးဝါဝါ ခြိမ်းခြောက်နေသည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးအပေါ် ပြင်းထန်သော သက်ရောက်မှုများ ရှိနေသည်။ အစိုးရသည် အကြမ်းဖက်မှု တိုးမြင့်လာစေရန်နှင့် လူမျိုးရေးတင်းမာမှုများကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ရန် နိုင်ငံရေးအရ၊ မူဝါဒအရ၊ လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကို စုစည်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရခိုင်လူမျိုးများ၏ မကျေလည်မှုများနှင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားပေးရန် လိုအပ်နေသည်။

၎င်းကို မှန်ကန်စွာ မကိုင်တွယ်နိုင်ခြင်းသည် ကြီးမားသော အန္တရာယ်များကို သယ်ဆောင်လာမည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် လုံခြုံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်သူများကို အရေးယူဆောင်ရွက်ရန်ဆိုသည်မှာ ရှင်းလင်းနေသော တာဝန် ဖြစ်သည်နည်းတူ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ ထိရောက်စေလိုပါက ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်များစွာ၏ အမျက်ဒေါသ၏ နောက်ကွယ်မှ မျှော်လင့်ချက်မဲ့မှုနှင့် နေမထူးသေမထူးခံစားချက်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမည့် နိုင်ငံရေးနှင့် မူဝါဒနည်းလမ်းများအပေါ် အာရုံစိုက်ရန်နှင့် အင်အားသုံးခြင်းကို ပိုမိုဂရုတစိုက် ချင့်ချိန်လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေသည်။ ဤကိစ္စကို ရှုတ်ထွေးစေသောအချက်မှာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည် အတော်အတန် ဩဇာညောင်းသော်လည်း အခြေခံဥပဒေအရ တပ်မတော်အပေါ် တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်မှု မပြုလုပ်နိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဟာရာကာအယ်လ်ယာကင် (Harakah al-Yin) (HaY) (ယုံကြည်ချက်အရလှုပ်ရှားမှု) ဟု အမည်တပ်ထားသော သောင်းကျန်းသူအဖွဲ့ကို ဆော်ဒီအာရေဗျရောက် ရိုဟင်ဂျာကော်မတီက ဦးဆောင်ပြီး ခေတ်မှီပြောက်ကျားစစ်ပွဲ နည်းဗျူဟာများတွင် နိုင်ငံတကာသင်တန်းနှင့် အတွေ့အကြုံရှိသူ ရိုဟင်ဂျာတစ်ဦးက လက်တွေ့ ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ်သည်။ ၎င်းအဖွဲ့သည် ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပရှိ ဖတ်ဒီဝါ (fatwas) (ဘာသာရေးအရ တရားစီရင်မှုဆိုင်ရာ အမြင်) အရ ဘောင်ဝင်မှုကို သာမကပဲ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်များ၏ စာနာထောက်ထားမှုနှင့် ကျောထောက်နောက်ခံပြုမှုကို ရရှိထားပြီး ရာပေါင်းများစွာသော နယ်မြေခံသင်တန်းဆင်း နောက်လိုက်များကို စုဆောင်းရရှိထားသည်။

ဤသို့စနစ်တကျကောင်းစွာ စုစည်းထား၍ ရန်ပုံငွေကောင်းစွာ ရရှိထားသော အုပ်စုတစ်ခုပေါ်လာခြင်းသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်များ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံ သားခွင့်ပြုမှု ငြင်းပယ်ခြင်းများနှင့်အတူ ကာလကြာရှည်က ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများအပါအဝင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရုတ်ထွေးသော စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်ရန် အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်နေမှုများတွင် အခြေအနေလုံးဝပြောင်းလဲသွားခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။ တိုက်ခိုက်မှုများအပေါ် အစိုးရက တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ရာတွင် စစ်သွေးကြွများနှင့် အရပ်သားများကို လုံးဝခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့သည်ပြင်၊ အခြေအနေနှင့် သင့်လျော်ခြင်းမရှိသော စစ်အင်အားအသုံးပြုမှုများ၊ လွန်စွာထိခိုက်လွယ်သောလူများကို လူသားချင်းစာနာသော အကူအညီများပေးရန် ငြင်းဆန်မှုများနှင့် ဒေသခံများကို မျှော်လင့်ချက်များပေးနိုင်မည့် အားလုံးခြုံငုံသော နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာမရှိခြင်းများပါဝင်ရာ ထိုတုန့်ပြန်မှုများသည် ထိုအုပ်စုများကို မောင်းထုတ်နိုင်ရန်နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ တဖြည်းဖြည်းပြန်လည်မြင့်တက်လာပြီး လူအများအိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်နိုင်သည့် အန္တရာယ်ကိုလည်း ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ဖွယ်မရှိပေ။

HaY သည် ကိုယ်တိုင်ထူထောင်ရန်မဖြစ်နိုင်သည့်အပြင် နယ်မြေခံခေါင်းဆောင်များနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ အကူအညီမပါပဲ အသေးစိတ်ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ရန်မဖြစ်နိုင်ပေ။ ၎င်းအသိုင်းအဝိုင်းသည် ယခုအချိန်အထိ အစွန်းရောက်များ မဟုတ်သေးသည့်အပြင် ၎င်းအသိုင်းအဝိုင်း၏ အများစုသည်သူများ၊ အသက်ကြီးသူများနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များက အကြမ်းဖက်မှုသည် ဆန့်ကျင်ဖက်ရလဒ်ကိုသာ ထွက်ပေါ်စေမည်ဟု ယခင်ကပင် လက်ခံယူဆခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါလူအများက အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုကို ပိုမိုလက်ခံလာခြင်းသည် မလွှဲမရှောင်သာသောကြောင့်ဆို သည်ထက် နှစ်ပေါင်းများစွာ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း မူဝါဒအောင်မြင်ခဲ့ခြင်းကို ထင်ဟပ်သည်။

အစိုးရ၏ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်အချို့၏ အကြမ်းဖက်တုံ့ပြန်မှု အဘယ်ကြောင့်ထွက်ပေါ်လာသည်ကို နားလည်အသိအမှတ်ပြုခြင်းမှ အစပြုရန်အရေးကြီးသည်။ ထိုအသိုင်းအဝိုင်းသည် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များ တဖြည်းဖြည်းလျှော့ပါးလာခြင်း၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ နယ်ပယ်တွင် တစ်စထက် တစ်စခွဲခြားဆက်ဆံခံလာရခြင်း၊ ရပိုင်ခွင့်များ ချိုးဖောက်ခံရခြင်းတို့ကို ရှုမြင်လာကြသည်။ ယင်းအနေအထားသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်က ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး အကြမ်းဖက်မှုနောက်ပိုင်းတွင် ပို၍ပြင်းထန်လာသည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ မဲပေးခွင့်ပယ်ဖျက်ခံရခြင်းသည် နိုင်ငံရေးဆက်နွယ်မှု နောက်ဆုံးလမ်းကြောင်း ပြတ်တောက်သွားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် မလေးရှားသို့ ပင်လယ်လမ်း ကြောင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သော လမ်းကြောင်းများပျက်ပြားသွားခြင်းကြောင့် အရေးပါသော လွတ်မြောက်ရေးထွက်ပေါက် ပိတ်သွားကာ အထူးသဖြင့် လူငယ်များအတွက် တစ်ခုတည်းသော မျှော်လင့်ချက်ကြီးမျှင် ရုတ်တရက်ပြတ်တောက်သွားခဲ့သည်။ မျှော်လင့်ချက် ပျောက်ဆုံးမှု ပိုဆိုးလာသော ခံစားမှုသည် အကြမ်းဖက်တုန့်ပြန်ရန် စဉ်းစားသူ ပိုများလာအောင် တွန်းအားပေးနေသော်လည်း အစိုးရအနေနှင့် ယင်းလမ်းကြောင်းကို ပြန်လှန်ပစ်ရန် အချိန်မနှောင်းသေးပေ။

အဆိုပါပြည်သူများသည် ထိုဒေသတွင် မျိုးဆက်နှင့်ချီ၍ နေထိုင်ခဲ့ကြပြီး ထိုအ တိုင်း ဆက်လက်နေထိုင်သွားကြမည် ဟူသောအချက်ကို ဦးစွာအသိအမှတ်ပြုရန် လို အပ်သည်။ နိုင်ငံ၏ ဖြစ်စဉ်တွင် ၎င်းတို့ကို တစ်နေရာပေးရန် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေရ မည်။ လိုအပ်သည်ထက်ပို၍ အရေးယူမှုနှင့် လူများကို သီးခြားခွဲထုတ်ခြင်းများနှင့်ဆိုင် သော အခြေခံမူများကို လေစားလိုက်နာခြင်းမရှိပဲ၊ လုံခြုံရေးအရ အင်အားအလွန်အ ကျံ့သုံးတုန့်ပြန်မှုသည် နိုင်ငံတကာစံများကို ချိုးဖောက်ရုံသာမကပဲ နက်ရှိုင်းသော ဆန့် ကျင်ဖက်ရလဒ်များကိုသာ ထွက်ပေါ်စေသည်။ ထို့အပြင်၎င်းသည် မျှော်လင့်ချက်မဲ့မှု နှင့် အမုန်းတရားများကို ပိုမိုဖန်တီးရာရောက်ပြီး HaY နှင့် နောက်ထပ် အကြမ်းဖက်မှု များကို ပိုမိုအားပေးရာရောက်သည်။ ပြင်းထန်သော စစ်ရေးအရ တုန့်ပြန်မှုကို ကျယ် ပြန့်သော မူဝါဒမူဘောင်နှင့် ပေါင်းစည်းပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါက လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အပေါ် ထိရောက်မှုမရှိသည့်အပြင် ပိုမိုဆိုးဝါးစေရန် ပံ့ပိုးမည့်ကိစ္စများဖြစ်လာမည့် အလားအ လာရှိကြောင်း နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံများက ထင်ထင်ရှားရှား ပြသနေသည်။

ယခုအချိန်ထိမူ HaY သည် လေကျင့်မှုနှင့် စုစည်းညီညွတ်မှုရှိကြောင်း ပြသနေ သော်လည်း နိုင်ငံဖြတ်ကျော် ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားမှုနှင့် အကြမ်းဖက်အစီအစဉ်များ ရှိပုံမရ သေးပေ။ သို့ရာတွင် အစိုးရအနေဖြင့် လူထောင်ပေါင်းများစွာကို နေအိမ်များစွန့်ခွာ ထွက်ပြေးစေခြင်း သို့မဟုတ် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဖက်သို့ ထွက်ပြေးစေခြင်းနှင့် လိုအပ်သည် ထက် အင်အားပိုမိုအသုံးပြုမှုအပါအဝင် အခြေအနေကို မှားယွင်းကိုင်တွယ်ပါက အ စွန်းရောက်ရီဟင်ဂျာများ ထွက်ပေါ်လာမည့် အခြေအနေများကို ဖန်တီးရာရောက် လိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံများကို ဖြတ်ကျော်လှုပ်ရှားနေသော ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူများက ၎င်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဂျီဟတ်အစီအစဉ်များအတွက် အသုံးချသွားနိုင်သည်။ ယင်းအဖြစ်ကို ရှောင်ရှားရန်အတွက် လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်မှုများလျော့ချကာ ၎င်းကို ကောင်းစွာရေးဆွဲထားသော ခြုံငုံပါဝင်သည့် နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာအတွင်းသို့ ပေါင်း စည်းရန်လိုအပ်သည်။ ထိုမဟာဗျူဟာတွင် မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အကြား ခိုင်မာ၍ အပြုသဘောဆောင်သော ဆက်ဆံရေးနှင့်၊ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများဖြင့် နီးကပ်သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ထောက်လှမ်းရေးသတင်း မျှဝေဖလှယ်မှုတို့ကို တည်ဆောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်/ဘရပ်ဆယ်၊ ၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၆

မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အသစ်ထွက်ပေါ်လာသော မူဆလင် သူပုန်ထမှု

I. နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်လူများစုအသိုင်း အဝိုင်းတွင် စနစ်တကျ စီစဉ်ထားသော အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှု ပုံစံသစ်ပေါ်ထွက်လာခြင်းကို လေ့လာသုံးသပ်ထားသည်။¹ မေ့လျော့ထား၍ မရသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရခိုင်တို့၏ ရှုဒေါင့်များနှင့် အားကောင်းစွာခံစားနေရသော မကျေလည်မှုများအပါအဝင် ပြည် နယ်တစ်ခုလုံး၏ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ညွှန်းဆိုထားသည့် လေ့လာဆန်းစစ်မှုဖြစ်သော Crisis Group ၏ ၂၀၁၄ ခုနှစ်က ရခိုင်နိုင်ငံရေး အသေး စိတ်လေ့လာမှုစာတမ်းအပြီး နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဤစာတမ်းကို ပြုစုခြင်းဖြစ်သည်။² မကြာသေးမီက အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများသည် ပြီးခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် တိုက်ခိုက်မှုမှန်သမျှထက် အရည်အသွေးအရ ကွဲပြားခြားနားပြီး ပြဿနာများရှိနေပြီးဖြစ်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်အပေါ် အရေးပါသော သက်ရောက်မှုများပေး သည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်စဉ် တစ်ခုလုံးအပေါ်တွင်ပါ သက် ရောက်မှုများရှိနိုင်သည့် အလားအလာရှိသည်။

ယခုစာတမ်းသည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့သစ်၏ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ရည်မှန်းချက်နှင့် နိုင်ငံတော် ကာကွယ် အချိတ်အဆက်များ၊ အစိုးရနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ တုံ့ပြန်မှု၊ ရခိုင်ပြည်နယ် အတွင်းနှင့် နိုင်ငံအတွင်းရှိ ပြည်သူများအပေါ် သက်ရောက်မှုများကို လေ့လာတင်ပြ ထားသည်။ ရန်ကုန်တွင်ပြုလုပ်သော အင်တာဗျူးများ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များစွာနှင့် နယ်မြေအတွင်းမှ သော့ချက်ကျသော သတင်း ဖော်ပြချက်များ၊ ရွာသားများနှင့် အင်တာဗျူးများ၊ မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပတွင် နေထိုင်သော အုပ်စု များဖြင့် အဆက်အသွယ်ရှိသော အခြားဖော်ပြချက်များနှင့် အင်တာဗျူးများ၊ အရှေ့အလယ် ပိုင်းဒေသအပါအဝင် ကမ္ဘာ့အနှံ့ရောက်ရှိနေသော ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် အင် တာဗျူးများ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ထွက်ပြေးပြီး ဘင်္ဂလား ခုရှေ့ဖက်သို့ မကြာသေးမီကမှ

¹ For recent Crisis Group reporting on Myanmar, see Asia Briefings N°s 147, *The Myanmar Elections: Results and Implications*, 9 December 2015; 146, *Myanmar's Peace Process: A Nationwide Ceasefire Remains Elusive*, 16 September 2015; 144, *Counting the Costs: Myanmar's Problematic Census*, 15 May 2014; 143, *Myanmar's Military: Back to the Barracks?*, 22 April 2014; also Asia Reports N°s 282 *Myanmar's New Government: Finding Its Feet?*, 29 July 2016; 266 *Myanmar's Electoral Landscape*, 28 April 2015; and 261, *Myanmar: The Politics of Rakhine State*, 22 October 2014.

² Crisis Group Report, *Myanmar: The Politics of Rakhine State*, op. cit.

ရောက်ရှိလာသူများနှင့် အင်တာဗျူးများ၊ ပြီးခဲ့သောခြောက်လအတွင်း WhatsApp ကဲ့သို့သော မက်ဆေ့ချ် အက်ပလီကေးရှင်းများတွင် အပြန်အလှန် ပြောဆိုမှုများကို ဆန်းစစ်မှုများ စသည်တို့အပေါ်တွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုတေသနပြုထားမှုများကို အခြေပြု၍ စာတမ်းကို ပြုစုထားသည်။ သုတေသနအများစုကို ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်များပြောဆိုသော ဒေသသုံးစကားကို ကျွမ်းကျင်သော အတွေ့အကြုံရင့် ဝန်ထမ်းများက ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် အကဲဆတ်သော သတင်းအချက်အလက်များနှင့် အင်တာဗျူးဖြေဆိုသူများ၊ သုတေသနပြုလုပ်သူများကို ကာကွယ်ရန် ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်တည်နေရာများ၊ ရက်စွဲများကို လျှို့ဝှက်ထားပြီး စာပိုဒ် (သို့) အခန်းနှင့်ဆိုင်သော သတင်းဇစ်မြစ်ကို ယေဘုယျဖော်ပြချက်ဖြင့် အစားထိုးထား သည်။

“ရိုဟင်ဂျာ” ဟူသောအသုံးအနှုန်းသည် ပြည်တွင်းတိုင်းရင်းသား အဆင့်အတန်းကို တောင်းဆိုမှုဟု ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရခိုင်အသိုင်းအဝိုင်းက ယူဆထားသည့်အပြင် အမှန်တကယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ လူများစုက ၎င်းတို့ကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှ ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သူများဟု သတ်မှတ်ထားကြပြီး “ဘင်္ဂါလီ” ဟုသာ ခေါ်ဝေါ်စေလိုသောကြောင့် “ရိုဟင်ဂျာ” ဟူသောအသုံးအနှုန်းကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ ဆန့်ကျင်ကြသည်။³ အစိုးရ က ၎င်း၏တာဝန်ရှိသူများနှင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းအား ထိုအခေါ်အဝေါ်နှစ်ခု စလုံးကို ရှောင်ရှားရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ဤစာတမ်းတွင် ရိုဟင်ဂျာ ဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကို သုံးနှုန်းထားခြင်းမှာ မည်သည့် သမိုင်းကြောင်းဇာတ်လမ်းနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ တောင်းဆိုမှုကိုမှ အားပေးထောက်ခံခြင်းမဟုတ်ပဲ ထိုအသိုင်းအဝိုင်းက သူတို့ကိုယ်သူ တို့ ထိုအခေါ်အဝေါ်ဖြင့် အလွန်အမင်းရည်ညွှန်းနေခြင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းဟူသော စကားလုံးသည် တိကျမှုမရှိခြင်း (တိုင်းရင်းသားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားသော မူဆလင်ဘာသာဝင် ကမန်များအပါအဝင် ပြည်နယ်အတွင်းမှ မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းများစွာကို ရိုဟင်ဂျာများဟု သတ်မှတ်ခြင်းမပြုပေ) တို့ကြောင့်ဖြစ် သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ရိုဟင်ဂျာဟု စွဲစွဲမြဲမြဲသတ်မှတ်ကြသော မူဆလင်သည် ပြည်နယ်အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းထက် အဆိုပါမြောက်ပိုင်းတွင် များ သော အားဖြင့် ပြန့်နှံ့နေထိုင်ကြသည်။⁴

³ ၎င်း။ အခန်း V.C တွင် အသုံးအနှုန်း၏ အကဲဆတ်မှုကို အသေးစိတ်ရှင်းလင်းချက် ပါဝင်သည်။

⁴ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင် အသိုင်းအဝိုင်း အကြောင်း အသေးစိတ်ဆွေးနွေးမှုအတွက် ၎င်းတွင်ကြည့်။

I. ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ယခင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော မူဆလင်သူပုန်ထမှု

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကာလအတွင်း ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ဂျပန်ကျူးကျော်သူများနှင့် မဟာမိတ်တပ်ဖွဲ့များအကြား ရှေ့တန်းစစ်မြေပြင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ မူဆလင်များနှင့် ရခိုင်များသည် ဆန့်ကျင်ဖက် ရပ်တည်ခဲ့ကြရာ မူဆလင်များက ဗြိတိသျှလိုလားသူများဖြစ်ပြီး ရခိုင်များကမူ မဟာမိတ်တပ်များ ရခိုင်ကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ကာနီး နောက်ဆုံးမိနစ်အထိ ဂျပန်တို့ကိုအားပေးခဲ့သည်။ နှစ်ဖက်အသိုင်းအဝိုင်းများသည် လက်နက်ကိုင်တပ်များ ဖွဲ့စည်း ခဲ့ကြပြီး တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရာ ၁၉၄၂-၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် နှစ်ဖက်စလုံး ၌ အကျအဆုံးများပြားခဲ့သည်။ မူဆလင်များက ၎င်းတို့အများစုရှိရာ မြောက်ဖက်သို့ ဆုတ်ခွာသွားကြပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရခိုင်များက တောင်ဖက်သို့ ရွှေ့သွားခဲ့ကြသည်။⁵

လွတ်လပ်ရေးရပြီး လအနည်းငယ်အကြာ ၁၉၄၈ ဧပြီလတွင် မူဂျာဟစ်ဒင်သူပုန်ထမှုဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ အစပိုင်းတွင် သူပုန်များက ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းကို အရှေ့ပါက စွတန် (ယခုဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်) တွင် ထည့်သွင်းနိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်ချေကို ကြိုးစားရှာဖွေခဲ့သော် လည်း ပါကစ္စတန်ဖက်မှ ပယ်ချခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် မူဆလင်သူပုန်များသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ မူဆလင်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးဒေသတွင် တင်းပြည့်နိုင်ငံသား များအဖြစ် နေထိုင်ပိုင်ခွင့်ရရှိရေးနှင့် ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများ၏နေရာတွင် အစား ဝင်လာသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရခိုင်အရာရှိများ၏ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ အဆုံးသတ်ရေးကို ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြို့တော်စစ်တွေသို့ ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင် များရွှေ့ပြောင်းမှုကို လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအရာရှိများက တားမြစ်လိုက်သည်။ စစ်ပွဲကာလအတွင်းက ထွက်ပြေးသွားပြီး အိန္ဒိယနှင့် အရှေ့ပါကစ္စတန်ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများ တွင် နေထိုင်နေသော မူဆလင် ၁၃,၀၀၀ ခန့်မှာ ပြန်လာရန် ခွင့်ပြုချက်မရတော့ပဲ ၎င်း တို့အထဲမှ ပြန်ဝင်လာသူများမှာ တရားမဝင်နေထိုင်သူများအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းခံရ သည်။⁶

သူပုန်များက အစိုးရနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရခိုင်များ၏အကျိုးစီးပွားများကို ပစ်မှတ်ထား ခဲ့ကြပြီး မြောက်ပိုင်းနေရာအနှံ့အပြားကို မြန်ဆန်စွာ ထိန်းချုပ်ကာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရွာ သားများစွာကို မောင်းထုတ်ခဲ့ကြသည်။ မူဂျာဟစ်ဒင်တို့အပြင် အလံနီနှင့် အလံဖြူ ကွန်မြူနစ်သူပုန်များ၊ မတ်ကပ်ဝါဒီ ရခိုင်ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးပါတီ အပါအဝင် ရခိုင် အမျိုးသားရေးအုပ်စုများကြောင့် ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် တည်ငြိမ်မှုနှင့် အေးချမ်းမှု လုံးဝပျက်ပြားသွားသည်။⁷ နိုင်ငံအနှံ့ တိုင်းရင်းသားသူပုန်ထမှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး ရုန်းကန်နေရသော မြန်မာ့တပ်မတော်သည် စစ်တွေအပြင် နယ်မြေအနည်းငယ်ကိုသာ ထိန်းချုပ်ထားနိုင်သည်။ အကြမ်းဖက်မှုနှင့်

⁵ Mary Callahan, *Making Enemies: War and State Building in Burma* (Ithaca, 2003), chapter 2; Moshe Yegar, *The Muslims of Burma: A Study of a Minority Group* (Wiesbaden, 1972).

⁶ ယီဂါ - ၎င်းစာအုပ်၊ လွတ်လပ်ရေးရခါနီးတွင် ဝတ်လုံတော်ရ ဦးလှထွန်းဖြူ ခေါင်းဆောင်သော ရခိုင်ပညာတတ်များက လွတ်လပ်သော ရခိုင်ပြည်နယ်ကို တောင်းဆိုခဲ့သည်။ Aye Chan, "The Development of a Muslim Enclave in Arakan State of Burma (Myanmar)", *SOAS Bulletin of Burma Research*, vol. 3, no. 2 (2005), p. 410 ကြည့်ပါ။

⁷ Martin Smith, "The Muslim 'Rohingya' of Burma", unpublished article, 1995. Yegar, op. cit.

ပရမ်းပတာအခြေအနေများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းများအကြား ဆက်ဆံရေးမှာ ပိုမိုယိုယွင်းသွားခဲ့သည်။ အလယ်အလတ်သဘောထားရှိသော မူဆလင်ခေါင်းဆောင်များစွာက မူဂျာဟီဒ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပယ်ချခဲ့ကြပြီး ပြန်လည်တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် အစိုးရထံမှ လက်နက်များကိုပင် တောင်းခံခဲ့ကြသော်လည်း ခွင့်ပြုချက်မရခဲ့ပေ။

၎င်းအခြေအနေသည် ၁၉၅၄ အထိသာဖြစ်၍ တပ်မတော်က မုတ်သုန်စစ်ဆင်ရေး ဖြင့် ပြင်းထန်သောတိုက်ခိုက်မှုက အရှေ့ပါကစ္စတန်နယ်စပ်ရှိ မူဂျာဟီဒ်အခြေစိုက် တောင်ကုန်းများကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ သူပုန်ထမှုသည် ၁၉၆၁ တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲ မှုများမှတစ်ဆင့် အဆုံးသတ်သွားခဲ့ပြီး ကျန်ရှိသောအုပ်စုများ ရှုံးနိမ့်သွားကာ အသေးစား လက်နက်ကိုင်ခွဲများနှင့် ဓားပြတိုက်လုယက်မှုအဆင့်သာ ရှိတော့သည်။ မူဂျာဟီဒ် တောင်းဆိုမှုများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာအကြောင်းရင်းများကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်အရာရှိများအစား တပ်မတော်အရာရှိများကအုပ်ချုပ်သော မေယု ရှေ့တန်းဒေသအုပ်ချုပ်ရေးကို အစိုးရက ၁၉၆၁ တွင် ထူထောင်ခဲ့သည်။^၈ သို့သော် ၁၉၆၂ စစ်အာဏာသိမ်းမှုသည် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများအပေါ် ပိုမိုတင်းမာသော သဘောထား ကျင့်သုံးလာခဲ့ပြီး မေယုရှေ့တန်းအုပ်ချုပ်ရေးကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ထို့ အတွက် မူဂျာဟီဒ်လှုပ်ရှားမှုကို ပြန်လည်စတင်ရန် ကြိုးစားမှုများ ရှိလာခဲ့သော်လည်း ဒေသခံများ၏ အဓိကကျသော ထောက်ခံအားပေးမှုကို မရရှိခဲ့ပေ။

၁၉၇၄ တွင် ကမ္ဘာတစ်လွှား၌ ပင်န်အစ္စလာမ်လှုပ်ရှားမှု (pan-Islamist movement) ပေါ်ထွက်လာခြင်း၏ လုံ့ဆော်မှုကြောင့် ယခင်တပ်ပျက်အကြွင်းအကျန်များ ဖြင့် ရိုဟင်ဂျာမျိုးချစ်တပ်ဦးကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတပ်ဦးသည် အဖွဲ့များစွာ ကွဲသွား ခဲ့ပြီး ပိုမိုအစွန်းရောက်သော အုပ်စုကွဲတစ်ခုမှာ ၁၉၈၂ တွင် ရိုဟင်ဂျာညီညွတ်ရေးတပ် ဦး (RSO) ဖြစ်လာခဲ့သည်။ RSO သည် ၁၉၈၆ တွင် နှစ်ဖွဲ့ကွဲကာ ရခိုင်ရိုဟင်ဂျာ အစ္စလာမ်လှုပ်ရှားတပ်ဦး (ARIF) ပေါ်ထွက်လာပြီး ၁၉၉၈ တွင် ၎င်းနှစ်ဖွဲ့သည် လျော့ရဲရဲ မဟာ မိတ်ဖွဲ့ကာ ရခိုင်ရိုဟင်ဂျာ အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်းကို ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၈၀ ခုနှစ်များနှင့် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များတွင် RSO သည် မြန်မာနယ်စပ်အနီး ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် အစွန်အဖျားဒေသများတွင် အခြေစိုက်စခန်းလေးများရှိလာခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ထားရှိရန် မစဉ်းစားခဲ့ပေ။ ၁၉၉၄ ဧပြီလတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော လူသိ အများဆုံး တိုက်ခိုက်မှုတွင် မောင်တောသို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဖက်မှ တိုက်ခိုက်ရေးသမား ဒါဇင်ပေါင်းများစွာ ဝင်ရောက်လာခဲ့ရာ မောင်တောတောင်ပိုင်း မြင်းလွှတ်ကျေးရွာတွင် တိုက်ခိုက်ရေးသမားများက လှေဖြင့် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မှုလည်း ပါဝင်သည်။ ဧပြီ ၂၈ တွင် မောင်တော၌ ၎င်းတို့ထောင်ထားသောဗုံးများကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးကာ အရပ် သားမြောက်များစွာ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ပြီးနောက် မြို့ဆင်ခြေဖုံးနေရာများကို ဆက် လက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

^၈ Martin Smith, "The Muslim 'Rohingya' of Burma", unpublished article, 1995. Yegar, op. cit.

၎င်းအဖွဲ့သည် ဒေသခံတို့၏ ခိုင်မာသော ထောက်ခံအား ပေးမှုကို မရရှိပဲ၊ သတင်းပေးမှုအရ ရောက်ရှိလာသော အစိုးရတပ်များ၏ မြန်မြန်ဆန် ဆန် တိုက်ခိုက်ချေမှုန်းခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။⁹

RSO အုပ်စုသည် ၎င်း၏ဖွဲ့စည်းပုံကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဖက်တွင် ဆက်လက်ထိန်း သိမ်းထားပြီး ၂၀၀၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းတွင် မြန်မာလုံခြုံရေးတပ်များအပေါ် မကြာခဏ အသေးစားတိုက်ခိုက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖြစ် ပီပီ ပြင်ပြင်ရပ်တည်နိုင်ခြင်းမရှိတော့ဟု ဒေသတွင်းလုံခြုံရေးအကဲခတ်များက ရှုမြင်ကြ သည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်က အမေရိကန်သံတမန်ကြေးနန်းစာများတွင် ဖော်ပြထားသော မြန်မာ့တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး အစီရင်ခံစာတွင် RSO/ARIF အဖွဲ့ဝင် ၉၀ သည် ၂၀၀၁ ဩဂုတ်လအတွင်း လစ်ဗျားနှင့် အာဖဂန်နစ္စတန်တွင် ပြောက်ကျားစစ်သင်တန်း တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး ၁၃ ဦးမှာ ဖောက်ခွဲရေးနှင့် လက်နက်ကြီးသင်တန်းများကိုလည်း တက်ရောက်ခဲ့သည်ဟု ယေဘုယျ ဖြစ်နိုင်ချေကို ဖော်ပြထားသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၀၀ ခုနှစ်များ အစောပိုင်းတွင် RSO အဖွဲ့သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှ ဂျာမတ်အူလ်မူဂျဟစ်ဒင် စစ် သွေးကြွအုပ်စုနှင့်အတူ လက်နက်နှင့် ဖောက်ခွဲရေးသင်တန်းကို အပြန်အလှန်ဖလှယ် ခဲ့ကြသည်။¹⁰

များမကြာမှီကပင် မြန်မာအာဏာပိုင်များက RSO အဖွဲ့သည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက် ပိုင်းမှ လုံခြုံရေးတပ်များကို မကြာခဏတိုက်ခိုက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း၊ သာကေအား ဖြင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် ၄ ဦး ကျဆုံးမှု အပါအဝင် ဖေဖော်ဝါရီလနှင့် မေလ အတွင်း မောင်းတောမြောက်ပိုင်းရှိ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့အား ထိခိုက်ကျဆုံးမှုရှိစေ သော တိုက်ခိုက်မှုများပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း ဆက်လက်စွပ်စွဲပြောဆိုခဲ့ကြသည်။¹¹ သို့ရာ တွင် ၎င်းအဖွဲ့သည် ၂၀၀၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းနောက်ပိုင်းတွင် စစ်ဆင်ရေးစွမ်းရည် ပြန်လည်ရရှိလာသည့် အထောက်အထား မရှိသည့်အပြင် နယ်စပ်တွင် လက်နက်ကိုင် ရာဇဝတ်တိုက်မှုများအဖြစ် လှုပ်ရှားနေပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် အခြားတားမြစ်ကုန်စည်များ ကို တရားမဝင်ကုန်ကူးနေကြသည်။ ထို့အပြင် RSO ဟူသောနာမည်သည် မည်သူမဆို မူလအဖွဲ့အစည်းနှင့် အဆက်အသွယ်မရှိပဲ အသုံးပြုနိုင်သည့် ရိုဟင်ဂျာစစ်သွေးကြွ အ မည်တစ်ခု ဖြစ်လာသည်။

⁹ ၎င်း။ Crisis Group က သုတေသနပြုသူကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆

¹⁰ Crisis Group က ဒေသတွင်း လုံခြုံရေးအကဲခတ်များကို တွေ့ဆုံမေးမြန်း၊ ဒုက္ခာ၊ ဇူလိုင် ဩဂုတ် ၂၀၁၄၊ နိုဝင် ဘာ ၂၀၁၆။ “ရခိုင်ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသားအဖွဲ့အစည်းသည် အယ်လ်ကေးဒါ၊ မြန်မာသုပုန်အဖွဲ့များနှင့် ထိုင်းနယ် စပ်တွင်တွေ့ဆုံ” ရန်ကုန် အမေရိကန်သံရုံးကြေးနန်းသတင်းပေါက်ကြားမှု ၁၀ အောက်တိုဘာ ၂၀၀၂။ (https://wikileaks.org/plusd/cables/02RANGOON1310_a.html). Crisis Group Asia Report N°187, *The Threat from Jamaat-ul Mujahideen Bangladesh*, 1 March 2010

¹¹ Internal UN security management team note, Bangladesh, June 2014. See also, “All not quiet on the Burmese front”, *Probe Weekly*, 6 June 2014.

II. မျှော်လင့်ချက်မဲ့သည်ဟု နက်ရှိုင်းစွာ ခံစားလာရခြင်း

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၁၂ ဇွန်လနှင့် အောက်တိုဘာလတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော မူဆလင် ဆန့်ကျင်ရေးအကြမ်းဖက်မှုများသည် မူလကပြည်နယ်၏မြောက်ပိုင်းကို အထူးတ လည် သက်ရောက်မှုမရှိသော်ငြားလည်း လူမျိုးစုအသိုင်းအဝိုင်းများအကြား ဆက်ဆံရေးကို ကြီးမားစွာ တင်းမာစေခဲ့သည်။¹² ၎င်းဖြစ်စဉ်များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မူဆလင် အသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် မလုံခြုံသည့် စိတ်ခံစားမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီး မူဆလင်တို့ အပေါ်တွင် အကြီးမားဆုံးရိုက်ခတ်မှု ရှိလာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး စိတ်ဓာတ်ကို ပိုမိုတင်းမာခက်ထန် လာစေပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသားရေးအစွန်းရောက် အမုန်းစကားများကို တိုးပွားလာစေခဲ့သည်။ နောက်တစ်နှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်လွှား ဆိုးဝါးသော မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုဖြစ်ရပ်များစွာ ဆက်တိုက် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အပြင် မူဆလင်များကို ပစ်မှတ်ထားသည်ဟု ရှုမြင်ကြသော “အမျိုးဘာ သာ၊ သာသနာ၊ ကာကွယ်ရေး” ဥပဒေများ ပြဌာန်းရေးအတွက် အမျိုးသားရေး အစွန်း ရောက် ဝါဒဖြန့်စည်းရုံးမှုများလည်း ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။¹³

ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်အများစုအတွက် နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့် ကာလရှည်ကြာပိတ် ပင်ခံထားရသည့်အခြေအနေတွင် အထက်ကဖြစ်ရပ်များ ထပ်ဆင့်တိုးလာခြင်းဖြစ် သည်။ ၎င်းသည် အဆိုပါအသိုင်းအဝိုင်းများ၊ အထူးသဖြင့် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် ကြီးမား စွာ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို ဦးတည်လာစေသည်။ လက်ထပ်ခွင့်ကိုလည်း အာဏာပိုင်များ ထံတွင် တောင်းခံရပြီး၊ ကျေးရွာအုပ်စုအပြင်ဖက်ထွက်ရန် သို့မဟုတ် မြို့တစ်မြို့နှင့် တစ်မြို့ကြားသွားလာရန် လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်ကို ပြင်းထန်စွာကန့်သတ်ထား သည်။ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများနှင့် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုများရယူနိုင်ရန်လည်း ကန့်သတ်ထားပါသည်။¹⁴

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ကမန်လူမျိုးတို့မှလွဲ၍ နိုင်ငံ သားကဒ်မရှိသော မူဆလင်များအားလုံး မဲပေးခွင့်ရုတ်သိမ်းခံလိုက်ရပြီး ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံ ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာလွှမ်းမိုးပိုင်ခွင့်အတွက် နောက်ဆုံးလမ်းစဉ်တောက်သွားခဲ့ သည်။ နိုင်ငံသားကဒ်မရှိသော အဆိုပါအသိုင်းအဝိုင်းသည် ယခင်ရွေးကောက်ပွဲများ တွင် မဲပေးခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စကြောင့် စနစ်တကျစီစဉ်ထားသော အကြမ်းဖက် မှုများ ဖြစ်လာမည့် အန္တရာယ်ရှိကြောင်း Crisis Group က သတိပေးခဲ့ဘူးသည်။¹⁵

¹² For analysis, see Crisis Group Asia Reports N°s 238, *Myanmar: Storm Clouds on the Horizon*, 12 November 2012; and 251, *The Dark Side of Transition: Violence Against Muslims in Myanmar*, 1 October 2013.

¹³ Crisis Group Report, *The Dark Side of Transition*, op. cit.

¹⁴ Crisis Group Report, *The Politics of Rakhine State*, op. cit.

¹⁵ Ibid.

ရိုဟင်ဂျာတို့အကြား နိုင်ငံရေးလမ်းစာဆုံးရှုံးမှုခံစားချက်ကို နှစ်ဆတိုးစေသော အချက်မှာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် NLD ပါတီသည် မဲဆွယ်သည့်အချိန်တွင် ယေဘုယျအားဖြင့် လူနည်းစုဘာသာရေးဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်များ သို့မဟုတ် ရိုဟင်ဂျာတို့၏ သီးသန့်ဆိုးဝါးသော အခြေအနေများနှင့်ပတ်သက်၍ ခိုင်မာစွာရပ်တည်မှု မပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် သူ၏ပါတီ အာဏာရလာသောအခါ ထိုကိစ္စကို ဦးစားပေးအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သည့် ကော်မရှင်တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ကာ အကြံပေးကော်မရှင်ကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ဟောင်း ကိုဖီအာနန်ကို ဦးဆောင်စေခဲ့သော်လည်း ရိုဟင်ဂျာအချို့က ၎င်းတို့၏ လိုလားချက်များကို အစိုးရသစ်က ဖြေရှင်းပေးမည့် မျှော်လင့်ချက်အနည်းငယ်သာ ရှိသည်ဟု သုံးသပ်နှိပ်ပြီးသားဖြစ်သည်။¹⁶

၂၀၁၅ မေလတွင် ထိုင်းနိုင်ငံက လူကုန်ကူးသည့်ကွန်ရက်များကို ဖြိုခွဲလိုက်သောအခါ လူကုန်ကူးသည့်အဖွဲ့များက မြန်မာနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှ (ရိုဟင်ဂျာအများစု ပါဝင်သော) ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များ တင်ဆောင်လာသော လှေများကို စွန့်ပစ်ခဲ့ကြရာ ရာပေါင်းများစွာသော ဒုက္ခသည်များမှာ သေဘေးကို စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခဲ့ကြပြီး နောက် အန်ဒါမင်ပင်လယ်ပြင်ရေလမ်းကြောင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာရာတွင် ပြဿနာ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ၎င်းအခြေအနေသည် မလေးရှားသို့လူကုန်ကူးသည့်လမ်းကြောင်းများကို ရပ်တန့်သွားစေသည်။ စက်တင်ဘာလ မုတ်သန်အလွန် ရွက်လွှင့်ရာ သီအိုတွင် ၎င်းလမ်းကြောင်းများ ပြန်မပွင့်တော့ခြင်းသည် ရိုဟင်ဂျာတို့အတွက် အရေးကြီးသော လွတ်မြောက်လမ်းပိတ်သွားပြီး ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုသည် ပိုကောင်းသောအနာဂတ်အတွက် တစ်ခုတည်းသောအခွင့်အရေးဟု ရှုမြင်ကြသော လူငယ်များ အကြား မျှော်လင့်ချက်ပျက်သုဉ်းခြင်းကို ဖြစ်စေခဲ့သည်။¹⁷

¹⁶ "Myanmar election: Aung San Suu Kyi campaigns in contentious Rakhine state", *The Guardian*, 16 October 2015; "Burma elections: Aung San Suu Kyi steers clear of 'stateless' minority the Rohingya", *The Independent*, 17 October 2015; "After Myanmar election, few signs of a better life for Muslims", *The New York Times*, 18 November 2015; "Aung San Suu Kyi aide: Rohingya are not our priority", *The Telegraph*, 19 November 2015. Crisis Group interviews, analysts specialising on Rakhine State, Yangon, November-December 2015.

¹⁷ "Mixed maritime movements, April-June 2015", UN High Commissioner for Refugees Regional Office for South-East Asia. Crisis Group က သုံးသပ်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။

III. စနစ်တကျစီစဉ်ထားသော အကြမ်းဖက်တွန်းလှန်မှု အသစ်တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာခြင်း

A. အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုများ

အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် လင်းအားကြီးအချိန်တွင် ဓားများ၊ လောက်လေးဂွများနှင့် သေနတ်အလက် ၃၀ ခန့် ကိုင်ဆောင်ထားသော ဒေသခံမူဆလင် ရာဂဏန်းအချို့က ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်အနီးရှိ မောင်တောနှင့် ရသေ့တောင်မြို့နယ်များမှ နယ်ခြား စောင့်ရဲစခန်း ၃ ခုကို တပြိုင်နက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ အာဏာပိုင်များ၏ အဆိုအရ ရဲ တပ်ဖွဲ့ဝင် ၉ ဦးသေဆုံးကြောင်း၊ တိုက်ခိုက်သူများဖက်မှ ၈ ဦးသေဆုံး၍ ၂ ဦး အဖမ်းခံ ရပြီး သေနတ် ၆၂ လက်နှင့် ကျည်ဆံ ၁၀,၀၀၀ ကျော် လုယူသွားကြောင်းသိရှိရ သည်။¹⁸

တိုက်ခိုက်ခံရသော အဓိကစခန်းမှာ မောင်တောမြောက်ဖက် ကျီးကန်းပြင်ရှိ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ဌာနချုပ်ဖြစ်ပြီး အရပ်မျက်နှာပေါင်းစုံမှ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်စီးနင်း ခြင်းခံရကာ ထိုစခန်းမှ လက်နက်အများစုလုယက်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု ရှိသည်ဆိုသည်ကို ပြသနေသည့် နောက်ထပ်အချက်တစ်ခုမှာ ရဲတပ်ဖွဲ့ဌာနချုပ်စခန်း များသို့ ချဉ်းကပ်ရာလမ်းကြောင်းတွင် လက်လုပ်ငံများ (IED) ထောင်ကာ ခြုံခိုတိုက် ခိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး အစိုးရ၏ စစ်ကူကို နှောင့်နှေးစေကာ မော်တော်ယာဉ်များကိုလည်း ပျက်စီးသွားစေသည်။ အခြားပစ်မှတ်နှစ်ခုမှာ မောင်တောမြောက်ဖက် ငါးခုရကျေးရွာမှ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ဌာနခွဲနှင့် မောင်တောတောင်ဖက် ရသေ့တောင်မှ ကိုးတန် ကောက်နယ်ခြားစောင့်ရဲစခန်းတို့ဖြစ်သည်။ တိုက်ခိုက်သူ စုစုပေါင်းအရေအတွက် ၄၀၀ ခန့်ဟု အစိုးရက ခန့်မှန်းသည်။¹⁹ အောက်တိုဘာ ၁၀-၁၂ အတွင်း နောက်ထပ်ထိ တွေ့တိုက်ခိုက်မှုများစွာ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး အောက်တိုဘာ ၁၁ ရက် တိုက်ပွဲတွင် တပ်မတော် သား ၄ ဦး ကျဆုံးခဲ့သည်။²⁰ တိုက်ခိုက်သူများနှင့် ဆက်နွယ်သည်ဟု နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာ က ဖော်ပြခဲ့သည့် နိုဝင်ဘာ ၃ ရက် တိုက်ခိုက်မှု နှစ်ခုမှာမူ ရေရာသေချာမှု မရှိပေ။²¹

¹⁸ Government press conference, Naypyitaw, 9 October, reported in *Global New Light of Myanmar (GNLM)*, 10 October 2016, pp. 1, 3.

¹⁹ ၎င်း။ Crisis Group က တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု၊ တိုက်ခိုက်မှုများအကြောင်း အသေးစိတ်ပြောကြားမှု၊ ရန်ကုန် အောက်တိုဘာ ၂၀၁၆။ <http://yehtunblog.blogspot.com/2016/10/operation-backdoor.html> တွင် လည်းကြည့်။

²⁰ "Troops fight back violent armed attackers, kill four", *GNLM*, 11 October 2016, p. 1; "Tatmadaw attacked by 300 armed men, four soldiers killed", *GNLM*, 12 October 2016, p. 1; "Troops kill 10 violent armed attackers in area clearance operation in Maungdaw tsp" and "Armed men violently attack Kyikanpyin border outpost, set fire to 25 houses in Warpaik Village", *GNLM*, 13 October 2016, p. 3.

²¹ As reported in *GNLM*, 5 November 2016, p. 2, ဖော်ပြသည့်အတိုင်း ဖြစ်စဉ်များသည် မောင်တောမြောက်ပိုင်းထက် တောင်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဖြစ်စဉ်တစ်ခုမှာ အသုံးမပြုတော့သော နယ်ခြားစောင့်ရဲစခန်းတစ်ခုကို မီးရှို့ခြင်းဖြစ်ပြီး အခြားဖြစ်စဉ်များမှာ နယ်ခြားစောင့်ရဲအခြေစိုက်စခန်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဒုတိယဖြစ်စဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ ရွာသားများက ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်နှစ်ဦးအကြား ပစ်ခတ်ခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ Crisis

အဆိုပါတိုက်ခိုက်မှုများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အကြမ်းဖက်မှု မြင့်တက်လာခြင်း ကို ပြသနေပြီး ထိုနယ်မြေရှိ မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းထဲမှ စနစ်တကျစီမံမှုနည်းပါးသော အကြမ်းဖက်ခံမှုများသာ ရှိခဲ့ဘူးသည့် ပဋိပက္ခဖြစ်စဉ်တွင် မကြုံစဖူးကြုံတင်စိစဉ်မှုအ ဆင့်ရှိလာခြင်းကို ထင်ဟပ်နေသည်။ ၎င်းတိုက်ခိုက်မှုများသည် အသိုင်းအဝိုင်းနှစ်ခုစလုံးတွင် ကြောက်ရွံ့မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး အထူးသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း တွင် လူနည်းစုဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရခိုင်ရွာသားများအကြား ပိုမိုစိုးရိမ် ထိပ်လန့် လာခဲ့ပြီး လူပေါင်း ၃၀၀၀ ခန့် မြို့ပေါ်သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ကြသည်။²²

B. အစိုးရနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ တုန့်ပြန်မှု

တပ်မတော်နှင့် နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့သည် လူယက်ခံလိုက်ရသော လက်နက်များ ပြန်လည်ရရှိရေး၊ ပါဝင်ပါတ်သက်သူများကို ဖမ်းဆီးရမိရေး၊ အကူအညီပေးသူများကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းရေးတို့ကို ရည်ရွယ်ကာ အကြီးစားစစ်ဆင်ရေးတစ်ခုကို ဆင်နွှဲနေသည်။ ၎င်း၏ ပြင်းထန်မှုသည် လုံခြုံရေးအခြေအနေအရ အရေးပေါ်လိုအပ်မှုကို ထင်ဟပ် သည်ပြင် ကနဦးတိုက်ခိုက်မှုများနှင့်နောက်ဆက်တွဲ သေလောက်အောင် ပြင်းထန် သည့် တိုက်ပွဲများသည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအတွက် သိက္ခာအတွက် အဓိကမှတ် ကျောက်တင်နိုင်သည်ဟု ရှုမြင်နိုင်ခြင်းကိုပါ ထင်ဟပ်နေသည့် လက္ခဏာရှိသည်။ နယ် ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့မှ ရဲမှူးချုပ်မောင်မောင်ခိုင်မှာမူ ထောက်လှမ်းရေးသတင်း မရရှိခြင်း (အခန်း IV.C တွင်ကြည့်) ၊ ဌာနချုပ်နှင့် လက်နက်များ စီးနင်းလူယက်ခံရခြင်း အစရှိ သော စီမံခန့်ခွဲမှုညံ့ဖျင်းမှုများကြောင့်ထုတ်ပယ်ခြင်းခံရပြီး ၎င်း၏နေရာကို ပုံမှန်ရဲတပ်ဖွဲ့ မှ ရဲမှူးချုပ်တစ်ဦးဖြင့် အစားထိုးခန့်အပ်ထားသည်။²³

မြန်မာအာဏာပိုင်များက “ပူးပေါင်းစစ်ဆင်ရေး” ဟူသောအသုံးအနှုန်းကို တသမတ်တည်းသုံးစွဲခဲ့ကြပြီး နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့၏ စစ်ဆင်ရေးများကို တပ်မတော်က ကူညီပံ့ပိုးပေးသည်ဟု များသောအားဖြင့် ညွှန်းဆိုလေ့ရှိသည်။ နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၊ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်နှင့် အခြားတာဝန်ရှိသူများ တက်ရောက်ခဲ့ကြသော အောက်တိုဘာ ၁၄ ရက် “အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးအထူးအစည်းအဝေး” အပြီးတွင် ၎င်းအသုံးအနှုန်းကို စတင်အသုံးပြုခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ ပုံမှန်အခြေခံဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ ယင်းကဲ့သို့သောအခြေအနေတွင် တပ်မတော်ပါဝင်ပါတ်သက်လာရပါက အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် သမ္မတက အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာရန်လိုအပ်သည်။ ယခင်သမ္မတဦးသိန်းစိန်လက်ထက်က သုံးကြိမ်ဖြစ်ခဲ့ဘူးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဒေါ်အောင်

Group အင်တာဗျူး- နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆ နှင့် ထိုနယ်မြေနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသော အစိုးရမဟုတ်သည့် သတင်းစာမြစ်များထဲမှ အချက်အလက်များ။

²² “Myanmar - New displacement in Rakhine State”, European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Daily Flash, 21 October 2016.

²³ Government press conference, 17 October, reported in *GNLM*, 18 October 2016, p. 2.

ဆန်းစစ်ကြည့်သည် ထိုကောင်စီကို နိုင်ငံရေးအရ တရားမဝင်ဟု သတ်မှတ်လိုပုံရသည့် အပြင် သူ၏ အစိုးရလက်ထက်တွင် အစည်းအဝေးခေါ်ယူခဲ့ခြင်း မရှိသောကြောင့် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာနိုင်ခြင်းမရှိပေ။²⁴ လက်တွေ့တွင် နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ် ဖွဲ့နှင့် တပ်မတော်ပူးတွဲကင်းလှည့်မှုများ ပြုလုပ်နေသော်လည်း လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန် ဆောင်ရွက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အနောက်ပိုင်းတိုင်းစစ်ဌာနချုပ်တိုင်းမှူးကသာ လုပ် ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်။²⁵

တပ်မတော်က မောင်တောမြို့နယ်တစ်ဝိုက်ကို သွားလာမှုကန့်သတ်ထားခြင်း ထားပြီး လုံခြုံရေးအရ “နယ်မြေရှင်းလင်းမှု စစ်ဆင်ရေးများ” လုပ်ဆောင်နေသည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ အာဏာပိုင်များနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော ဖော်ပြချက်များထဲမှ ရရှိသော သတင်းများအရ တပ်မတော်သည် သူပုန်တပ်ဖွဲ့များအား အဓိကထောက်ပံ့ရေး ရင်းမြစ် လေးခု (ရိက္ခာ၊ ရန်ပုံငွေ၊ ထောက်လှမ်းရေး၊ လူသစ်စုဆောင်းမှု) ကိုဖြတ်တောက်ရန် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များက အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သော သောင်းကျန်းသူနိမ့်နင်းရေး ဖြတ် လေးဖြတ်မဟာဗျူဟာနှင့် အလားတူနည်းလမ်းကို အသုံးပြုနေပုံရသည်။ ၎င်းမဟာ ဗျူဟာတွင် ပြင်းထန်သောစစ်ဆင်ရေးများအတွက် နယ်မြေကို ပိတ်ဆို့ထားခြင်း၊ ဒေသ ခံလူထုရွှေ့ပြောင်းမှုကိုဖြစ်စေနိုင်သည့် “အကြမ်းဖက်မှုနှင့်ဆိုင်သော တွက်ချက်ထား သော မူဝါဒ”၊ အကဲဆတ်သောနယ်မြေများရှိ ကျေးရွာများကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ သောင်း ကျန်းသူများကို ထောက်ပံ့နိုင်သည့် စားနပ်ရိက္ခာများကို သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ဖျက်ဆီး ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။²⁶

တားမြစ်ကန့်သတ်ထားသော နယ်မြေအတွင်းမှ စစ်ဆင်ရေးများသည် အဆိုပါ မဟာဗျူဟာ၏ နည်းလမ်းများစွာကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။ အောက်တိုဘာ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုများနောက်ပိုင်းတွင် သံသယရှိသူများကိုမြင်သည်နှင့် ပစ်ခတ်ခြင်း၊ နေအိမ် များကို မီးရှို့ခြင်း၊ ပစ္စည်းများကို လုယက်ခြင်း၊ စားနပ်ရိက္ခာများကို သိမ်းယူခြင်း သို့မဟုတ် ဖျက်ဆီးခြင်း၊ အမျိုးသမီးများအား မုဒိန်းကျင့်ခြင်း စသည့် သတင်းများစွာ ထွက် ပေါ်လာသည်။²⁷ တားမြစ်ကန့်သတ်နယ်မြေအတွင်း နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်နှင့် နောက်နေ့ များတွင် ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအစီအစဉ်က ကျေးရွာ ၄ ရွာ (လူ ၆၅၀၀) အား စားနပ်ရိက္ခာ တစ်ကြိမ်ဝေခြင်း၊ သူ့အလှူအကျေးရွာတွင် ဖွင့်ထားသော ပြည်တွင်းအိုးအိမ်မဲ့ဒုက္ခသည် စခန်း၌ အစိုးရက နိုဝင်ဘာလ

²⁴ Ibid.; see also “Special meeting on national defence and security”, *GNLM*, 15 October 2016, p. အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၁၃ (က) အရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးတွင် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာခြင်းသည် ဒေသဆိုင်ရာ အရပ်ဖက်အာဏာပိုင်များအား စစ်တပ်၏အကူအညီကိုရယူရန် ခွင့်ပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေါ်အောင် ဆန်းစုကြည်ဖက်မှ ရှုမြင်သောအချက်မှာ တပ်မတော်သည် ၁၁ ဦး ကာလုံကောင်စီတွင် ၆ ဦးဖြင့် အရပ်ဖက်အ စိုးရကိုယ်စားလှယ်များအပေါ် အသာစီးယူထားသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် သမ္မတက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သော ကောင်စီတွင် သူကိုယ်စားပြုရမည့်ရာထူးမှာ နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံရာထူးမဟုတ်ပဲ နိုင်ငံခြား ရေးဝန်ကြီးရာထူး ဖြစ်သည်။

²⁵ Crisis Group အင်တာဗျူး-တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုအပေါ် တစ်ဦးချင်းသုံးသပ်၊ ရန်ကုန် နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။

²⁶ For details, see Smith, *Insurgency*, op. cit. p. 288 ff.; Andrew Selth, *Burma's Armed Forces* (Norwalk, 2001), pp. 91-91; and Maung Aung Myoe, “Military Doctrine and Strategy in Myanmar” Strategic and Defence Studies Centre, working paper 339, Canberra, 1999, p. 10.

²⁷ Crisis Group အင်တာဗျူး- စစ်ဆင်ရေးနယ်မြေမှ ရွာသားများ၊ ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များနှင့်၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၆။ အာရကန်ပရောဂျက်- ပြည်တွင်းမှတ်စု နံပါတ် ၁ နှင့် ၂၊ အောက်တိုဘာ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။

၁၈ ရက်တွင် စားနပ်ရိက္ခာဝေခြင်းတို့မှလွဲလျှင် နောက် ဆုံးတိုက်ပွဲများကြောင့် အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်သူ ၃၀,၀၀၀ ခန့်နှင့် ယခင်ကတည်းက ကယ် ဆယ်ရေးအထောက်အပံ့ရယူနေရသူ ၁၃၀,၀၀၀ ခန့်တို့ထံသို့ လူသားချင်းစာနာမှုအရ ကူညီနေသော အေဂျင်စီများ သွားရောက်ခွင့်ကို ပိတ်ပင်ထားသည်။²⁸

မြန်မာနိုင်ငံ အခြားဒေသများရှိ သောင်းကျန်းသူနှိမ်နင်းရေး စစ်ဆင်ရေးများတွင် အသုံးများသော နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ တပ်မတော်က ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ထူထောင်ပေး ခြင်းဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ဗုဒ္ဓဘာသာကျေးရွာများနှင့် ရခိုင်အမျိုးသား ရေးဝါဒီများသည် ၎င်းတို့ထက် မူဆလင်များက အရေအတွက်များသောကြောင့် လုံခြုံ ရေးကို စိုးရိမ်သည့်အလျှောက် အထူးသဖြင့် ၂၀၁၂ အကြမ်းဖက်မှုနောက်ပိုင်းတွင် ၎င်း တို့ကျေးရွာများအား လက်နက်တပ်ဆင်ပေးရန် အစိုးရအား တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ဤကိစ္စသည် အထူးသဖြင့် လက်ရှိအခြေအနေတွင် အလေးအနက်ထားရမည့်အရာ ဖြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကျေးရွာများအား လက်နက်တပ်ဆင်ပေးခြင်းသည် မူဆလင်လက် နက်ကိုင်အဖွဲ့က ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အရပ်သားများကို တိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုခဲ့သော်လည်း ၎င်းတို့ကို တိုက်ခိုက်ရေးပစ်မှတ်များအဖြစ် ရှုမြင်လာစေနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စသည် ပိုမိုဆိုးရွားလာစေနိုင်သော အဓိကအရာ ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ စိုးရိမ်စရာမှာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက ထိုအစီအစဉ်ကို စဉ်းစားနေခြင်းဖြစ်သည်။ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ က မူဆလင်မဟုတ်သော ဒေသခံ ၁၂၀ ခန့်ကို စုဆောင်း၍ ရခိုင်အသိုင်းအဝိုင်းအား ကနဦးတင်ပြထားသည့်အတိုင်း လေ့ကျင့်ပေးခြင်းကို နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့၏ ပြည် သူ့စစ်ဖွဲ့စည်းမှုဟု ဒေသခံမူဆလင်များက ရှုမြင်ကြဖွယ်ရှိသည်။ ပြည်ထဲရေးမှ တာဝန်ရှိ သူများကမူ ဝင်ခွင့်စည်းကမ်းစံနှုန်းများကို ဖြေလျှော့ပေးထားသော နယ်ခြားစောင့်ရဲ တပ်ဖွဲ့သင်တန်းမျှသာဖြစ်ပြီး သင်တန်းသားများကို ပုံမှန်နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ အဖြစ် နေရာချထားမည်ဖြစ်သည်ဟု ရှင်းလင်းပြောကြားထားသည်။²⁹ သို့ရာတွင် အ ရပ်သားရွာသားများနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်နှစ်ဦးစွာ ခြားထားသည့်စည်းမှာ စိတ်ဖြင့် မှန်းဆထားခြင်းဖြစ်သည်တိုင် ၎င်းမှာ အရေးပါသောအန္တရာယ်အဖြစ် ကျန်ရှိနေဆဲဖြစ် သည်။ ရခိုင်လက်နက်ကိုင်အုပ်စုဖြစ်သည့် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးတပ် (ALA) ကလည်း မူဆလင်တို့၏ ခြိမ်းခြောက်မှုကို တိုက်ဖျက်ရန် နယ်မြေအတွင်း လက်နက်ကိုင်အင်အား တိုးချဲ့ရန် ကြိုးစားလျက်ရှိသည်။³⁰

²⁸ "Situation in northern Rakhine State", World Food Program, Situation Report no. 3, November 2016; "Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot", UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 12 December 2016; Crisis Group အင်တာဗျူး- အာရကန်ပရောဂျက် သုတေသနပညာရှင်၊ ရန်ကုန် ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၆။ "Food provided to residents of Maung-taw", *GMLM*, 21 November 2016, p. 3. ဘေးသင့်နယ်မြေသို့ အစိုးရ ဦးဆောင်သည့် ခရီးစဉ်တွင် ကုလဌာနေညှိနှိုင်းရေးတာဝန်ခံနှင့် သံအမတ်ကြီး ၉ ဦးတို့ သွားရောက်ခဲ့ကြပြီးနောက် WFP အား နှစ်ပတ်စာ ရိက္ခာထောက်ပံ့မှုကို ဖြန့်ဖြူးရန် အစိုးရက ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။

²⁹ "Militia call a shot in the arm for Rakhine armies", *Myanmar Times*, 12 May 2014. "Myanmar police to arm and train non-Muslims in conflict-torn Rakhine region", Reuters, 3 November 2016. "Myanmar's training for non-Muslim police stokes fear in Rakhine", Reuters, 18 November 2016.

³⁰ "Authorities seize cache of weapons and ammunition in Hpa-an bust", *The Irrawaddy*, 12 December 2016.

လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှု စွပ်စွဲချက်အားလုံးကို အစိုးရက ငြင်းဆန်ထားသည်။³¹ မီဒီယာများအပါအဝင် လွတ်လပ်စွာ သွားရောက်ခွင့်မရှိခြင်းသည် မှန်မမှန် စိစစ်နိုင်ရန် ခက်ခဲသွားစေသော်လည်း ဂြိုဟ်တုဓာတ်ပုံများနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ လေကြောင်းခရီး စဉ်များကို အခြေပြုသည့် နိုင်ငံတကာမီဒီယာများ၏ သတင်းအစီရင်ခံစာများကို အခြေခံသော အချက်အလက်ထောက်ပြမှုများရှိနေသည့်တိုင်အောင် အစိုးရက အလုံးစုံဖုံးကွယ်ငြင်းဆန်နေမှုသည် ဆီလျော်မှုမရှိသည့်အပြင် ၎င်း၏အခြားသော တင်ပြချက်များ ၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကိုပါ ထိခိုက်သွားစေသည်။³² အချို့တင်ပြချက်များမှာ ဂြိုဟ်တု ဓာတ်ပုံများနှင့် ကွဲလွဲနေသည်။ သာဓကအားဖြင့် နိုင်ငံတကာ၏ ဂရုဏာသက်မှုကို ရရှိ စေရန် ဒေသခံမူဆလင်ရွာသားများ သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့က ၎င်းတို့၏ နေ အိမ်များကို ကိုယ်တိုင်မီးတင်ရှို့ကြသည်ဟူသော တင်ပြချက်မျိုးဖြစ်သည်။ အဆိုပါအ ချက်အလက်ကို ဆန်းစစ်မှုများအရ အနည်းဆုံး နေအိမ် ၁၅၀၀ ခန့် ဖျက်ဆီးထား ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။³³ အချို့ကျေးရွာများမှာ တစ်ဦးချင်း (သို့) ပစ်ခတ်ထွက်ပြေး သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့လေးများ၏ လက်ချက်ဟု မှန်းဆနိုင်မည့် ပထဝီသွင်ပြင်အရ သီးခြားပြန့်ကျဲနေသော ဖြစ်ရပ်မျိုးမဟုတ်ပဲ ရက်အတန်ကြာ စနစ်တကျဖျက်ဆီးထား ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မီးလောင်မှုအများစုသည် တိုက်ပွဲဖြစ်သောရက်တွင်သာမက ပဲ နောက်ရက်များတွင်လည်း ရောက်ရှိနေသည့် တပ်မတော်၏ စစ်ဆင်ရေးများအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မီးရှို့မှုနှင့်ပတ်သက်၍ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များတွင် လုံခြုံရေးဆိုင် စေ့ဆော်မှုရှိပြီး (လုံခြုံရေးစိတ်မချရသည့် နယ်မြေရှိ ကျေးရွာများသို့ သွားရောက်ခွင့် ပိတ်ပင်ခြင်းသည် သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေး ပုံမှန်နည်းဗျူဟာတစ်ခုဖြစ်၍ ယခင်က လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြားဒေသများတွင် တိုင်းရင်းသားရွာများကိုမီးရှို့ခြင်းဖြင့် အောင်မြင်မှုရခဲ့သည်) လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့မှာမူ အနည်းဆုံးအချို့ဒေသခံအရပ်သားများ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုအပေါ် မှီခိုရပ်တည်ရခြင်းဖြစ်သည်။³⁴

တာဝန်ရှိသူများ၏ ရှင်းလင်းချက်အပေါ် သတင်းထောက်များက မေးခွန်းထုတ် သည့်ကိစ္စကို တိုက်ခိုက်သူများနှင့် စည်းဝါးရိုက်ထားသော မေးခွန်းဟု နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာ တွင် စွပ်စွဲခဲ့သည်။ မြန်မာတိုင်းမ်သတင်းစာ၏ နိုင်ငံခြားသတင်းထောက်တစ်ဦးက တပ်မတော်သားအချို့ မုဒိန်းမှုစွပ်စွဲခံရသည့် သတင်းကို ရေးသားလိုက်သောအခါ အာဏာပိုင်များက

³¹ See, for example, "False allegations on violating human rights exposed to the world", *GNLM*, 3 November 2016, p. 1; "Local residents' accounts differ from fabricated media stories", *GNLM*, 7 November 2016, p. 1; "Military's information team refutes fabrication about massive destruction in Rakhine", *GNLM*, 15 November 2016, p. 3; "Government refutes rights group report on Rakhine", *GNLM*, 17 November 2016, p. 1; "Reports of hundreds fleeing Myanmar being pushed back by Bangladesh said to be false" and "Sender of fake news in Rakhine linked to int'l extremist groups", *GNLM*, 19 November 2016, p. 1.

³² ငြင်းဆိုခံရသော ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် အထောက်အထားများမှာ "Satellite-based damage assessment of affected villages in Maungdaw District", Human Rights Watch, 10 November 2016; an updated damage assessment, 18 November 2016; and "Hundreds of Rohingya flee Myanmar army crack-down to Bangladesh – sources", Reuters, 18 November 2016.

³³ "Burma: Military burned villages in Rakhine State", Human Rights Watch, 13 December 2016.

³⁴ Crisis Group က Human Rights Watch အကြီးတန်းဝန်ထမ်းနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း၊ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။ Selth, op. cit., p. 163.

ကြားဝင်ဖြေရှင်းခဲ့သည်ဟု သတင်းထွက်ခဲ့သည်။ သတင်းထောက်အမျိုးသမီးသည် မရှေးမနှောင်း အလုပ်မှထုတ်ပယ်ခံလိုက်ရပြီး ရခိုင်ပြည်နယ် ပဋိပက္ခအကြောင်း သတင်းဖော်ပြမှုကိုလည်း သတင်းစာပိုင်ရှင်က တားမြစ်ပိတ်ပင်လိုက်သည်။ နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာ၏ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်တွင် မြန်မာတိုင်းမိ၏ သတင်းဖော်ပြမှုသည် စာနယ်ဇင်းကျင့်ဝတ်နှင့် မညီသောလုပ်ရပ်ဟု ဝေဖန်ထားပြီး ထိုသတင်းထောက်ကို ချက်ခြင်းထုတ်ပယ်ခဲ့ခြင်းကိုမူ အမှတ်ပေးသင့်သည်ဟု ရေးသားထားသည်။³⁵ အဆိုပါ ခြိမ်းခြောက်မှုသည် အခြားသတင်းစာနှင့် သတင်းထောက်များအား သတင်းရေးသားဖော်ပြရာတွင် ကြောက်ရွံ့သွားစေသည့် သက်ရောက်မှုရှိခဲ့သည်။ သာကေအားဖြင့် ပြည်တွင်း အင်္ဂလိပ်သတင်းစာတစ်စောင်မှ သတင်းထောက်တစ်ဦးသည် ရခိုင်ပြည်နယ် စစ်ဆင်ရေးနယ်မြေအတွင်း မူဆလင်အိမ်များကို မီးရှို့ခဲ့သည်ဟု ဝန်ခံခဲ့သော နယ်ခြားစောင့်ရဲ တပ်ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော်လည်း ၎င်းအကြောင်းအရာကို ကိုယ်တိုင် ဆင်ဆာဖြတ် ဖယ်ရှားခဲ့သည်။³⁶

ပို၍ပင် ဆိုးလာနိုင်သောအချက်မှာ နိုင်ငံပိုင် အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာဘာသာသတင်းစာများမှတစ်ဆင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြန့်နှံ့စေသော အစိုးရ၏ အကြိမ်ကြိမ် လုံးထွေးငြင်း ဆိုမှုများသည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအတွက် အရေးယူမှုမရှိပဲလုပ်ဆောင်နိုင်သော အခြေအနေကို ပိုမိုအားပေးရာရောက်ပြီး အထူးသဖြင့် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုလုံးနှင့် တပ်မတော်အလွှာအားလုံးတွင် မူဆလင်တို့အပေါ် အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သည့် စိတ်ဓာတ်များ ကျယ်ပြန့်စွာရှိနေသည့်အခြေအနေမျိုးတွင် အလွန်အန္တရာယ်ကြီးသည်။ နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာသည် စိတ်အနှောက်အယှက်ဖြစ်စေနိုင်သည့် အတွေးအမြင်ဆောင်းပါးများကို ဖော်ပြလျက်ရှိရာ သာကေတစ်ခုမှာ ဆောင်းပါးတစ်ခုတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ အခြေအနေသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည့် သွေးစုပ်ကပ်ပါးကောင်လိုလူများကြောင့် ဖြစ်ပွားရပြီး ကျွန်ုပ်တို့ အလွန်မနှစ်သက်ကြောင်း ရေးသားထားသည်။³⁷

C. အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှု အရှိန်မြင့်လာခြင်း

အစိုးရလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ တိုက်ခိုက်ခံရမှုသည် တစ်ပွဲတိုးမဟုတ်ပဲ တပ်မတော်၏ ပြင်းထန်သော စစ်ဆင်ရေးများ တစ်လကြာ ဆင်နွှဲနေသည့်ကြားမှပင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ လှုပ်ရှားနေနိုင်ခဲ့ခြင်းသည်ကို နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက်က ပြင်းထန်သောတိုက်ပွဲများ ထပ်မံဖြစ်ပွားမှုက ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြသနေသည်။

³⁵ "Fourth estate must abide by 'code of ethics': minister for information", *Myanmar Times*, 9 November 2016. "Myanmar journalist says she was fired over story on military rape allegations", *The Guardian* (London), 4 November 2016; "Reporter's sacking followed MoI [Ministry of Information] phone call, sparking press freedom fears", *Frontier Myanmar*, 4 November 2016. "Myanmar press under pressure as paper bans Rakhine reports", *Agence France-Presse*, 8 November 2016. Khin Maung Myint, "Morality and ethics", *GNLM*, 24 November 2016, p. 8.

³⁶ Crisis Group က ဖြစ်ရပ်အကြောင်း တိုက်ရိုက်သိရှိသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၆။

³⁷ "A flea cannot make a whirl of dust, but...", *GNLM*, 27 November 2016, p. 8.

အစိုးရ၏ ထုတ်ပြန်ချက်များအပြင် Crisis Group က ရွာသားများ၊ အခြားဒေသခံ သတင်းစစ်မြစ်များ၊ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများက ရှေ့ နောက်ညီ၍ ကျယ်ပြန့်သော ဖြစ်ရပ်ကို ပုံဖော်ပြနေသည်။³⁸ နံနက် ၆း၄၅ အချိန်တွင် ပွင့်ဖြူချောင်းကျေးရွာအနီးတောင်ကြားတွင် တပ်မတော်စစ်ကြောင်းနှင့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အင်အား ၆၀ ခန့် ထိတွေ့မှုဖြစ်ခဲ့ရာ တပ်မတော်ဖက်မှ ၁ ဦးကျဆုံးကာ အမြောက် အများဒဏ်ရာရရှိခဲ့ပြီး လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဖက်မှ ၆ ဦးကျဆုံးခဲ့သည်ဟု သိရှိရသည်။ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့က ဝတ္တန်းကျေးရွာဖက်သို့ ဆုတ်ခွါသွားရာ နောက်ထပ်ထိတွေ့ပစ် ခတ်မှုများဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ကျေးရွာအနီးသို့ ချဉ်းကပ်လာသော တပ်မတော်စစ်ကြောင်း ကို လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့က ပြန်လည်ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ ဓားများ၊ စိုက်ပျိုးရေးကိရိယာများ အစရှိသော ရရာလက်နက်များကိုင်ဆောင်ထားသည့် ရွာသားအရေအတွက် ရာဂဏန်း အချို့က လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များကို ကူညီပေးခဲ့ရာ ကြိုတင်စီစဉ်ထားသည့်ပုံမရှိပေ။ တပ်မတော်ဖက်မှ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီးတစ်ဦးကျဆုံးကာ တပ်များပြန်လည်ဆုတ်ခွာ လာခဲ့ပြီး စက်သေနတ်တပ်ဆင်ထားသော ရဟတ်ယာဉ်နှစ်စင်းကို လေကြောင်းစစ်ကူ ခေါ်ခဲ့ရသည်။³⁹ ယင်းရဟတ်ယာဉ်များသည် လယ်ကွင်းများကို ဖြတ်ပြေးနေသည့် ရွာ သားများအပါအဝင် မြင်သူမျှကို မခွဲခြားပဲ ပစ်ခတ်ခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲခံခဲ့ရပြီး လယ်ကွင်း များထဲတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများအပါအဝင် အလောင်းများစွာ ပြန့်ကျဲနေ သည်ကို ရွာသားများ ရိုက်ကူးထားသော ဗီဒီယိုများတွင် တွေ့မြင်ရသည်။⁴⁰

ထိုနေ့တွင်ပင် ၎င်းနယ်မြေအတွင်း အစိုးရတပ်ဖွဲ့များကို လက်လုပ်ပုံးဖြင့် တိုက်ခိုက် မှု အနည်းဆုံးနှစ်ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ယာဉ်တန်းက တံတား တစ်စင်းကို ဖြတ်ကျော်နေစဉ် ဗုံးခွဲခံရပြီးနောက် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့၏ တိုက်ခိုက်ခြင်း ကို ခံခဲ့ရခြင်းဖြစ်ပြီး တိုက်ခိုက်သူများကို မောင်းထုတ်နိုင်ခဲ့ကြောင်းနှင့် ထိခိုက်ကျဆုံးမှု မရှိကြောင်း အာဏာပိုင်များက သတင်းထုတ်ပြန်သည်။ ဒုတိယဖြစ်ရပ်တွင်မူ တပ်မ တော်စစ်ကြောင်းယာဉ်တန်းကို လက်လုပ်ပုံးဖြင့် တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး မော်တော် ယာဉ်ပျက်စီးသွားကာ အသေအပျောက်မရှိဟု သိရှိရသည်။⁴¹ ထိုကဲ့သို့ လက်လုပ်ပုံး ဖြင့် တိုက်ခိုက်သည့် ဖြစ်ရပ်မြောက်များစွာရှိခဲ့ပြီး နယ်ခြားစောင့်ရဲစခန်းများကို ကနဦး တိုက်ခိုက်မှုတွင်လည်း

³⁸ A government account is given in "One officer, one soldier dead, several injured [as] fighting continuously erupts in Rakhine", *GNLM*, 13 November 2016, p. 1.

³⁹ A government account is given in "One officer, one soldier dead, several injured [as] fighting continuously erupts in Rakhine", *GNLM*, 13 November 2016, p. 1.

⁴⁰ "Government refutes rights group report on Rakhine", *GNLM*, 17 November 2016, p.1.

⁴¹ "Violent armed attackers ambush convoy of border guards and government staffs, explode a bridge in Rakhine", *GNLM*, 13 November 2016, p. 1. "Government troops attacked with improvised mines in Maungdaw", *GNLM*, 14 November 2016, p. 3.

ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်း/လက်လုပ်ငှားများကို နည်းဗျူဟာမြောက် အသုံးပြုခဲ့သည်ဟု အာဏာပိုင်များက သတင်းထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။⁴²

နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက် ဖြစ်စဉ်များအပြီးတွင် တပ်မတော်က ၎င်း၏စစ်ဆင်ရေးများကို သိသိသာသာ အရှိန်မြှင့်ခဲ့သည်။ သောင်းကျန်းသူမဟုတ်သော အရပ်သားများစွာ နေထိုင်သည့် နယ်မြေများတွင် တိုက်ခိုက်ရေး ရဟတ်ယာဉ်များကို အသုံးပြုခဲ့သည့်အပြင် ခြေလျင်တပ်ဖွဲ့များသည်လည်း ပိုမိုအင်အားသုံးလာခဲ့သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်တွင် ဝတ္တန်းရွာနှင့်အနီးတစ်ဝိုက် ကျေးရွာများသို့ တပ်မတော်စစ်ကြောင်း ဝင်ရောက်လာခဲ့ပြီး ထွက်ပြေးသော ရွာသားများကို သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ နောက်တစ်နေ့တွင် နေ အိမ်အပျက်အစီးများထဲမှ မီးကျွမ်းထားသော အလောင်းမြောက်များစွာကို ရွာသားများ ရိုက်ကူးထားသော ဗီဒီယိုများတွင် တွေ့မြင်ရပြီး ထိုဖြစ်ရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အခြေအနေမှာ ရှင်းလင်းသိကွဲမှုမရှိသေးပေ။⁴³ ကျေးရွာများစွာသည် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်စေ၊ အကုန်လုံးဖြစ်စေ မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်းခံရသည်။

အရပ်သားများအပေါ် ဖြတ်လေးဖြတ်စစ်ဆင်ရေး၏ သက်ရောက်မှုသည် ယခင် က အသုံးပြုခဲ့ဘူးသော အရှေ့ဖက်တောင်တန်းဒေသများထက် ယခုမောင်တောမြို့ နယ်တွင် ပိုမိုကြီးမားသည်။ အဆိုပါဒေသများသည် လူဦးရေပြန့်ကျဲနေကာ ပဋိပက္ခအတွေ့အကြုံကို ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာရှိထားကြပြီး ခက်ခဲသောအခြေအနေကို ကောင်းစွာဖြတ်သန်းနိုင်သည့်ပညာ ကောင်းစွာဖွံ့ဖြိုးသည့်အပြင် ယေဘုယျအားဖြင့် စားနပ်ရိက္ခာ အာမခံချက်ပိုရှိသည်။ သို့တိုင်အောင် ထိခိုက်မှုမှာ ကြီးမားခဲ့သည်။ မောင်တောမှာ မူ လူဦးရေထူထပ်သော မြေနိမ့်ဒေသဖြစ်ပြီး ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများမှာ လက်နက် ကိုင်ပဋိပက္ခကို တွေ့ကြုံဘူးခြင်းမရှိကြသည့်အပြင် ရှိနှင့်ပြီးသား အဟာရချို့တဲ့မှုနှင့် စားနပ်ရိက္ခာ မလုံလောက်မှုများမှာလည်း အရေးပေါ်သတ်မှတ်အဆင့်အောက်သို့ ရောက်နေပြီးဖြစ်သည်။⁴⁴ ထိုဒေသတွင် နေထိုင်နေကြရသော ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်း သည် ဆိုးဝါးသော အခြေအနေအောက်တွင် နေနေရခြင်းဖြစ်နေပြီးဖြစ်ရာ ပဋိပက္ခများ နှင့် ညှဉ်းပန်းမှုများကို စိုးရိမ်ကြောက်လန့်နေရခြင်းအပြင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဆိုး ဆိုးဝါးဝါးထိခိုက်မှု၊ လူသားချင်းစာနာသောအကူအညီ လုံးဝပိတ်ဆို့ထားမှု၊ ဘင်္ဂလား ခွေရှုဖက်မှ စားနပ်ရိက္ခာတင်သွင်းမှုမှာလည်း ပြတ်တောက်သွားခြင်းများကို ပေါင်း လိုက်သောအခါ နယ်စပ်ကိုဖြတ်၍ အမြောက်အများထွက်ပြေးမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေ သည်။ ပြီးခဲ့သော သီတင်းပတ်များအတွင်း အနည်းဆုံး ၂၇,၀၀၀ ခန့် တဖက်နယ်စပ် သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ကြသည်ဟု

⁴² Crisis Group က ရခိုင်ပြည်နယ်အကြောင်းအထူးပြု သုံးသပ်ချက်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန် နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။ also, for example, "IED discovered on village road in Maungdaw", *GNLM*, 17 November 2016, p. 1.

⁴³ Crisis Group က အာရကန်ပရောဂျက် သုတေသနပညာရှင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း၊ ရန်ကုန် နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။

⁴⁴ ကုလသမဂ္ဂ ၂၀၁၅ အချက်အလက်များအရ မောင်းတော၏ ကမ္ဘာ့ လတ်တလော အဟာရချို့တဲ့မှုနှုန်း (၅ နှစ်အောက်ကလေးများ) ၁၉ ရာခိုင်နှုန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆိုးဆုံးဖြစ်ပြီး WHO ၏ အရေးပေါ်အဆင့် သတ်မှတ်နှုန်း ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း၏ အထက်တွင် ကျော်ရှိလာခဲ့သည်။ See also "Myanmar aid curbs hit children in Muslim-majority region: U.N.", Reuters, 9 November 2016.

သိရှိရပြီး⁴⁵ အစုအပြုံလိုက် ထွက်ပြေးခဲ့ကြသော ၁၉၇၈ ခု နှစ်က (၂၀၀,၀၀၀ ခန့်) နှင့် ၁၉၉၁ ခုနှစ်က (၂၅၀,၀၀၀ ခန့်) တို့တုန်းကကဲ့သို့ ယခုတစ်ကြိမ်တွင် များပြားလာလိမ့်မည်တော့ မဟုတ်ပေ။

အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ဖိနှိပ်ညှဉ်းပန်းမှုတို့သည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အပေါ် ထောက်ခံ၊ အားပေးကူညီမှုများကို မြှင့်တင်ပေးရာရောက်နိုင်ပါသည်။ ပြည်သူများကို မျှော်လင့် ချက်ကင်းမဲ့ပြီး နေထိုင်သောမထူးခံစားချက်နှင့် အမျက်ဒေါသများဆီသို့ တွန်းပို့ခဲ့ပါက ဆန့်ကျင်ဖက်ရလဒ် ဖြစ်လာနိုင်ကာ အစွန်းရောက်တုန့်ပြန်မှုများကို ပိုမိုလက်ခံအားပေး လာရန် အလားအလာရှိသည်။ လက်နက်ကိုင်စစ်သွေးကြွအဖွဲ့ကလည်းရှိနေပြီး အခွင့် ကောင်းယူနိုင်ရန် အခြေအနေကပေးနေသည့် အခြေအနေတွင် လက်ရှိလုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများသည် အန္တရာယ်ကြီးသော အရှိန်မြှင့်တိုက်ခိုက်လာမှုများ၊ စစ် ရေးအရ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် ရေပန်းစားနေသော အစွန်းရောက်မှုကို တိုးလာစေ နိုင်သည်။ ထိုအခြေအနေသည် မလုံမခြုံ၊ ခက်ခက်ခဲခဲ ရုန်းကန်ရင်ဆိုင်နေရသော လူ နည်းစုအဖြစ် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ခံစားယူဆထားကြသော ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရခိုင်နှင့် ဗမာအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ လုံခြုံမှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မှုတို့အပေါ်တွင်လည်း ကြီးမားသော သက်ရောက်မှုရှိလာမည်ဖြစ်သည်။

⁴⁵ "Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot", UNOCHA, 12 December 2016.

IV. လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှင့် ၎င်းကို စေ့ဆော်သော အရာများ

A. အဖွဲ့နှင့် ၎င်း၏ရည်မှန်းချက်များ

Crisis Group သည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသူ မြောက်ဦး (မောင်တောမြောက်ပိုင်းမှ လေးဦး၊ မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပမှ နှစ်ဦး) ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ ၎င်းတို့နှင့်သာမက လုံခြုံမှုရှိသော မက်ဆေ့ချ်၊ အက်ပလီကေးရှင်းများဖြင့် စကားပြောဆိုမှုများတွင် ပါဝင်သော အခြားသူများနှင့် သီးခြားဆွေးနွေးမှုများနှင့် အဖွဲ့က ထုတ်ပြန်သော ဗီဒီယိုအပေါ် ဆန်စစ်မှုများက ၎င်းအဖွဲ့၏ မူလဇစ်မြစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ရည်မှန်းချက်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပုံရိပ်ကို ဖော်ထုတ်ပေးသည်။

၎င်းအဖွဲ့သည် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဟာရာကာ အယ်လ်ယာကင် (HaraKah al-Yaqin) (HaY) (ယုံကြည်ချက်ဖြင့် လှုပ်ရှားမှုဟု အာရပ်လိုခေါ်သည်) ဟုခေါ်ဝေါ်သည်။ အစိုးရကခေါ်ဝေါ်သော အက်ကာမူးလ်မူ ဂျာဟီဒင် (Aqa Mul Mujahidin) သည် သံသယရှိသူများကို စစ်ဆေးခြင်းမြန်းရာမှ ဖော်ထုတ်ရရှိသော ယေဘုယျဆန်သော အမည်ဖြစ်ပြီး အာရပ်ဘာသာဖြင့် "တိုက်ခိုက်သူများ၏ အသိုင်းအဝိုင်းများ" ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ တိုက်ခိုက်မှုများမစတင်မှီ ကျေးရွာအဆင့် အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ကူညီပံ့ပိုးသူများ ကိုယ်တိုင် အဖွဲ့၏အမည်မှန်ကို မသိရှိခဲ့ကြပဲ အဆိုပါယေဘုယျအမည်ကို ကိုးကားခဲ့ကြသည် (RSO ဟုလည်း သုံးနှုန်းခဲ့ကြဖူးသော်လည်း ထို့ကြောင့် အစိုးရက ထိုအဖွဲ့ဟောင်း ပါဝင်ပတ်သက်သည်ဟု ပြောဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်) ။ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်တိုက်ခိုက်မှုများအပြီးတွင် ဆော်ဒီအာရေးဗျ၊ အခြားအရှေ့အလယ်ပိုင်းနိုင်ငံများနှင့် မလေးရှားနိုင်ငံတို့မှ ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းများက တိုက်ခိုက်မှုကို မည်သူလုပ်ဆောင်သနည်းဟု စတင်မေးမြန်းလာကြသည်။ HaY အဖွဲ့၏အဆိုအရ RSO နှင့် ဆက်စပ်နေသူများက ကမ္ဘာ့အနှံ့မှ ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ဆော်ဒီအာရေးဗျအပါအဝင် အရှေ့အလယ်ပိုင်းအလှူရှင်များထံမှ အလှူငွေများကို ကောက်ခံနိုင်ရန်အတွက် RSO ၏ လက်ချက်ဟု လိမ်ညာပြောဆိုခြင်းကို စတင်လုပ်ဆောင်လာကြသည်ဟု သိရှိရသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် အဖွဲ့၏အမည်ကို ထုတ်ဖော်ရန်ဖြစ်လာခဲ့ပြီး ကင်မရာတွင် ၎င်းတို့၏ မျက်နှာအချို့ကို ပြသကာ HaY အဖွဲ့က လက်တွေ့လှုပ်ရှားနေခြင်းဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြခဲ့ရသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ရိုဟင်ဂျာကွန်ရက်များသို့ အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်တွင် ဖြန့်ချိခဲ့ပြီး နောက်တနေ့တွင် YouTube သို့ ပေါက်ကြားခဲ့သော ယထာဗီဒီယိုတွင် ဟာရာကာအယ်လ်ယာ ကင် ဟူသောအမည်ကို အာရပ်ဘာသာဖြင့် ရေးထိုးထားသည်။ အောက်တိုဘာလ ၁၄ ရက်တွင် YouTube သို့တင်ခဲ့သော ဒုတိယဗီဒီယိုတွင် HaY အဖွဲ့က ထိုအမည်ကို အသုံးပြုထားကာ တိုက်ခိုက်မှုများ၏ နောက်ကွယ်တွင်ရှိသည်ဟု ပြောဆိုနေသော အခြားအုပ်စုများကို မယုံကြည်ကြရန် အလှူရှင်များကို သတိပေးခဲ့ပြီး ကျွန်ုပ်တို့၏ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းကိုရောင်းစားရန် အချို့က ကြိုးစားနေကြသည်ဟု RSO ကို ရည်ညွှန်းပြောကြားခဲ့သည်။ နောက်ထပ်ဗီဒီယိုများကိုလည်း မရှေးမနှောင်းထုတ်ပြန်ခဲ့ရာ မောင်တောမြောက်ပိုင်းတွင်

ဆက်လက်လုပ်ဆောင်မည့်အရာများကို ပြသထားပြီး ၎င်း တို့၏ တောင်းဆိုချက်များကို ဖော်ပြထားသည်။⁴⁶

HaY အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပြီး မက္ကာတွင် ရုံးစိုက်သော အကြီးတန်းခေါင်းဆောင် ၂၀ ပါဝင် သော ကော်မတီက ကြီးကြပ်နေပြီး မက်ဒီနာတွင် အနည်းဆုံးကော်မတီဝင်တစ်ဦး အ ခြေစိုက်သည်။ အားလုံးသည် ရိုဟင်ဂျာရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ သို့မဟုတ် ရိုဟင်ဂျာ သမိုင်းကြောင်းရှိသူများဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ပါကစ္စတန်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ တို့တွင် ကောင်းစွာချိတ်ဆက်ထားနိုင်သည်။ ၎င်းတို့သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် ရခိုင် ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ ပြီးခဲ့သော ၂ နှစ်အတွင်း အကြိမ်ကြိမ်သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။

ဗီဒီယိုများတွင် အဓိကပြောဆိုသူမှာ အက်တာအူလား (အမည်ရင်း အမီယား အဘူအေမား ဖြစ်ပြီး ဗီဒီယိုအများစု၌ ဖော်ပြထားသောအမည်မှာ အဘူအေမားဂျန်နီ ဖြစ်သည်) ဖြစ်ပြီး အစိုးရက သတ်မှတ်ထားသော ဟာဖ်ဇ်တူဟာမှာ ၎င်း၏ အခြားအမည်ဖြစ်နိုင်သည်။ ၎င်း၏ဖခင်မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ကရာချီသို့ သွားရောက်နေထိုင်ရင်း အက်တာအူလားကို မွေးဖွားခဲ့သည်။ ထို့နောက် မိသားစုလိုက် ဆော်ဒီအာရေးဗီးယားသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ရာ အက်တာအူလား သည် မက္ကာတွင်ကြီးပြင်းခဲ့ပြီး မက်ဒရပ်စာပညာရေးကို သင်ယူခဲ့သည်။ ဤအချက် သည် ဗီဒီယိုများထဲတွင် ရခိုင်မြောက်ပိုင်း၌ သုံးစွဲသော ဘင်္ဂါလီစကားနှင့် အာရေဗျ ကျန်းဆွယ်စကား နှစ်မျိုးစလုံးကို သွက်လက်စွာ ပြောဆိုထားသောအချက်နှင့် ကိုက်ညီ မှုရှိသည်။ ၎င်းသည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လူမျိုးရေးအကြမ်းဖက်အဓိကရုဏ်းများဖြစ် လာပြီးနောက် ၂၀၁၂ တွင် ဆော်ဒီအာရေးဗီးယားနိုင်ငံမှ ခေတ္တပျောက်ကွယ်သွားခဲ့သည်။ အ တည်မပြုနိုင်သော်လည်း ပါကစ္စတန် (သို့) တစ်နေရာရာသို့ သွားခဲ့သည်ဟူသော ညွှန် ပြချက်များရှိနေပြီး ထိုနေရာတွင် ခေတ်မှီပြောက်ကျားစစ်ပညာများကို လက်တွေ့သင် တန်းတက်ရောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။⁴⁷ အက်တာအူလားအပါအဝင် ဆော်ဒီအာရေးဗျမှ ရို ဟင်ဂျာ ၂၀ (အမူဆောင်ကော်မတီတွင် ပါဝင်သူများမဟုတ်) သည် ရှေ့တန်းမြေပြင် တွင် စစ်ဆင်ရေးများကို ဦးဆောင်ကြသည်။ ၎င်းကဲ့သို့ပင် ထိုသူများသည်လည်း အာဖ ဂန်နစ္စတန်နှင့် ပါကစ္စတန်ကဲ့သို့သော အခြားပဋိပက္ခဒေသများမှ တိုက်ပွဲအတွေ့အကြုံ ရှိသူများဖြစ်ကြသည်။ အချို့ရိုဟင်ဂျာများသည် အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် မတိုင်မှီ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဖက်ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများ (တရားဝင်နှင့် တရားမဝင်) မှ ပြန်လာကာ အဖွဲ့သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ပထမဗီဒီယိုတွင် အက်တာအူလား၏ဘေး၌ ရပ်နေသူ သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နရာပရာစခန်းတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသော ဒုက္ခသည်ဖြစ်ပြီး ၎င်း စခန်းတွင်

⁴⁶ ပထမဗီဒီယိုကို www.youtube.com/watch?v=SqTqCzLVEsS နှင့် ဒုတိယဗီဒီယို အလွတ်သဘော ဘာ သာပြန်ဆိုမှုကို www.youtube.com/watch?v=xpCBPZlCBE0 တွင်ကြည့်။ ယခုအထိ ကိုးရ ရှိခဲ့ပြီး နိုဝင်ဘာ ၁၂ တိုက်ခိုက်မှုအပြီး နောက်ဆုံးရိုက်ကူးမှုကို နိုဝင်ဘာ ၂၀ တွင် YouTube တွင် တင်ထားသည်။

⁴⁷ အာရပ်ဘာသာဖြင့် အဘူအေမာ ဂျန်နီသည် အေမာ၏ရူးသွပ်သောဖခင်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပြီး သားအကြီးဆုံးမှာ အေမာဟု ဆိုလိုရုံရသည်။ ဟာဖ်ဇ်တူဟာသည် ပါကစ္စတန်တွင် တာလီဘန်သင်တန်း ၆ လ တက်ရောက်ခဲ့ သည် (Government press release, Naypyitaw, 14 October 2016, reproduced in *GNLM*, 15 October 2016, pp. 1, 3)။ Crisis Group အင်တာဗျူးတွင် HaY အဖွဲ့ဝင်များက ၎င်းသည် ဆော်ဒီအာရေးဗီးယားမှ ပါကစ္စ တန်သို့ သွားခဲ့ပြီး ထိုမှတဆင့် လစ်ဗျားကဲ့သို့သော နိုင်ငံများသို့ လက်တွေ့လေ့ကျင့်ခန်းဆင်းရန် ဆက်လက် သွားရောက်ခဲ့သည်ဟု ပြောကြားကြသော်လည်း အတည်ပြုရန် နောက်ထပ်အသေးစိတ်အချက်များ မရရှိသေး ပေ။

စခန်းမှူးအသတ်ခံရကာ သေနတ် ၁၁ လက် အလုခံရသော မေလ ၁၃ ရက် ည တိုက်ခိုက်မှုအပြီးတွင် စခန်းမှပျောက်သွားသူဖြစ်သည်။⁴⁸ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် နောက်ပိုင်းတွင် အဖွဲ့သို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဗက်မှ ရိုဟင်ဂျာလူငယ်ရာဇာဇာအချို့ ဝင် ရောက်ပူးပေါင်းခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ပင်မတိုက်ခိုက်ရေးအဖွဲ့ကို ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်ရွာသားများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားရာ ၎င်းတို့ကို အခြေခံစစ်သင်တန်း ပေးထားပြီးဖြစ်၍ အပေးအယူလုပ်လာရနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို ကန့်သတ်နိုင်ရန် ကျေးရွာအဆင့်လူယုံများအဖြစ် စုစည်းပေးထားသည်။ ၎င်းတို့ကို အဆိုပါကျေးရွာများ မှ လူငယ်အစွဲလမ်းဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ (မူလာများ သို့မဟုတ် မော်လဝီများ) သို့မဟုတ် အစွဲလမ်းစာတတ်များ (ဟာဖစ်များ) က များသောအားဖြင့် ဦးဆောင် သည်။

ဖြစ်ရပ်မှာ ဘာသာရေးအရ စေ့ဆော်မှုရှိသည့် ပုံမပေါ်သော်လည်း HaY အနေဖြင့် က ၎င်းတို့၏ တိုက်ခိုက်မှုသည် ဘာသာရေးအရ လုပ်သင့်ပြီး ဘောင်ဝင်သည်ဟူသော အကြောင်းကို ပြသရန်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ သက်ကြီးရိုဟင်ဂျာဘာသာရေးခေါင်း ဆောင်များနှင့် နိုင်ငံခြားမှ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များက ဤကိစ္စအပေါ်ထုတ်ပြန်ရာ တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းများသည် မတရားပြုမူခြင်းကို ခံထားရခြင်းကြောင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအပေါ် တိုက်ခိုက်မှုသည် အစွဲလမ်းဘာသာ တွင် တရားဝင်ကြောင်းနှင့် ထိုလုပ်ရပ်ကို ဆန့်ကျင်သူမှန်သမျှသည် အစွဲလမ်းဘာ သာကို ဆန့်ကျင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်းဖော်ပြခဲ့သည်။ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် တိုက်ခိုက် မှုအပြီး၊ ခဏချင်းတွင်ပင် ဆော်ဒီအာရေဗျ၊ နှုတ်ဒ်၊ ပါကစ္စတန်၊ အိန္ဒိယနှင့် ဘင်္ဂလား ဒေ့ရှ်တို့တွင် နေထိုင်နေကြသော ရိုဟင်ဂျာများကြားတွင် ဖာဒါဝါ(Fatwas) ၏ သက်ရောက်မှုများကို အရေးပါစွာ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ အကြမ်းဖက်မှုပြုပါက ပြောင်း ပြန်ရလဒ်ကိုသာ ထွက်စေမည်ဟု ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင် အများအပြားက ခံစားနေရသည့်တိုင် ထိုဖာဒါဝါက HaY ကို ထောက်ခံရန် များစွာလွှမ်းမိုးမှုရှိခဲ့သည်။ ထိုအုပ်စုတွင် မောင်တော၌ သက်ကြီးအစွဲလမ်းမစ်စာတတ် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးရှိရာ ဆော်ဒီအာရေဗျမှ ရိုဟင်ဂျာတစ်ဦးဖြစ်ကာ မာဖီတီဇီယာဘာရာမန် ဟု အမည်ရှိပြီး ၎င်းသည် ဤစစ်ဆင်ရေးက ဘာသာရေးအရ ဘောင်ဝင်သည်ဟူသော သဘောတရားကို ဆောင်ယူလာသူဖြစ်ကာ ဖာဒါဝါများထုတ်ပြန်ရန် အခွင့်အာဏာရှိ သူဖြစ်သည်။⁴⁹

အဖွဲ့ဝင်များထံမှ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ၎င်း၏ နည်းလမ်းများကို သုံးသပ် ကြည့်ခြင်းမှ ညွှန်ပြနေသည့်အချက်မှာ ၎င်း၏ ချဉ်းကပ်မှုနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များသည် နိုင်ငံများကို ဖြတ်ကျော်လုပ်ဆောင်နေသော ဂျီဟတ်အကြမ်းဖက်မှုမဟုတ်ဟူသော အ ချက်ဖြစ်သည်။⁵⁰

⁴⁸ "Attackers kill guard at Bangladesh Rohingya refugee camp", Agence France-Presse, 13 May 2016.

⁴⁹ နိုင်ငံခြားသားဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များမှာ အခြားနေရာများအပြင် ဆော်ဒီအာရေဗျနှင့် ယူအေအီးတို့မှ ဖြစ်သည်။ မတ်ဖီတီမှာ တတိယဦးယိုတွင် အဓိကပြောကြားသူဖြစ်ပြီး သူ့ကိုယ်သူ www.youtube.com/watch?v=36tRKor-WDg.

⁵⁰ ဤစာတမ်းတွင် "နိုင်ငံတကာမှ ဂျီဟတ်လုပ်ရားသူများ" ကို သုံးနှုန်းထားရာ ၎င်းမှာ အယ်လ်ကိုင်ဒါ၊ အစွဲလမ်း မစ်နိုင်ငံ (IS) နှင့် ၎င်းတို့လက်အောက်ခံများကို ရည်ညွှန်းသည်။ အာရပ်၏ မူရင်းစာလုံး "ဂျီဟတ်" ဆိုသည်မှာ

၎င်းသည် အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို သာ တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြစ်ကာ (၎င်း၏ အသိုင်းအဝိုင်းကိုလည်း ခြိမ်းခြောက်မှုရှိလာနိုင် သည်ဟု စဉ်းစားထားပြီးဖြစ်သည်) ဘာသာရေးပစ်မှတ်များ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာရွာသားများ သို့မဟုတ် အရပ်သားများ၊ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ရှိ မိသားစုဝင်များကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ ခြင်းမရှိပေ။ အချို့သော ဗီဒီယိုများတွင် ဂျီဟတ်ကို တောင်းဆိုမှုများတွေ့ရသော်လည်း ၎င်းသည် အကြမ်းဖက်ဝါဒဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်မည့် ညွှန်းဆိုမှုများမရှိပေ။⁵¹ ယခင်က ထို သို့သော သောင်းကျန်းသူအုပ်စုအားလုံးနှင့်မတူသောအချက်မှာ (အထက်တွင် ကြည့် ပါ) ဘာကြောင့်မှန်းတော့မသိရပဲ “ဂျီဟတ်ဂျာ” ဟူသောအမည်ကို ထည့်သွင်းအသုံးပြု ထားခြင်းမရှိပေဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ ဖော်ပြထားသော ရည်ရွယ်ချက်တွင် ရှာရီယာ (အစ္စ လာမ်မစ်ဥပဒေ) ကို ထည့်သွင်းရန် မဟုတ်ပဲ မြန်မာနိုင်ငံသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပိုမိုရရှိလာရေးအာမခံချက်အတွက်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ပုံနည်းလမ်းကြောင့် တိုင်းပြည်တွင်းက သဘော ထားများပိုမိုတင်းမာသွားစေကာ ရည်မှန်းချက်ကို ကြီးမားစွာ နှောင့်နှေးသွားစေနိုင် သည်။ သို့သော်လည်း ဖြစ်နိုင်သေးသည့်အချက်မှာ ၎င်းတို့လုပ်ဆောင်မှုသည် ဘာသာ ရေးအရ ဘောင်ဝင်သည်ဟူသော သဘောရှိကာ နိုင်ငံတကာမှ ဂျီဟတ်အုပ်စုများနှင့် အချိတ်အဆက်များရှိခြင်းကြောင့် အစိုးရ၏ ကြိုးပမ်းမှုများသည် စစ်ရေးအရ နည်း လမ်းများကိုချည်း အာရုံပြုဖော်ဆောင်ခြင်းမပြုပဲ နောက်ကွယ်မှ အရေးပါသော ထိုဒေ သမှ

ဘုရားသခင်၏ ပေးသနားတော်မူခြင်းများကို ရှာဖွေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ မူဆလင်အများစုက ထိုစာလုံးကို နိုင်ငံ ရေးအရ အကြမ်းဖက်သော အခြေအနေမျိုးတွင် မရှင်းမလင်းနှင့် တိုက်ခိုက်မှုများပြုလုပ်သည်အခါ ရုတ်တရက် နေသော ဘာသာရေးသဘောတရားများကို လျော့ချရန်အသုံးပြုလာကြသည်ကို တွေ့ရသော်လည်း ရာစုနှစ် ပေါင်းများစွာက စစ်ပြုလာသောအခါ ငြိမ်းချမ်းသော ပုံစံဖြင့်သာ အသုံးပြုကြသည်။ စနစ်တကျစီမံထားသော အကြမ်းဖက်အခြေအနေတွင်ပင် အသုံးပြုရာ ၎င်းသည် သူပုန်ထမှုနှင့် ပျောက်ကျားစစ်ကိုသာမက အကြမ်းဖက် ဝါဒအတွက်ပါ ညွှန်းဆိုနိုင်သည်။ မူဆလင်အများစုကြီးအတွက် ယနေ့ ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားနေသူများ ဆိုသည့် စကား လုံးကို အစ္စလာမ်၏ ယုံကြည်မှုတွင် အဆိုးဖက်သို့ ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာသည်။ သို့သော်ထိုစကားလုံးမှ လွတ် မြောက်ရန် မလွယ်ပေ။ အယ်လ်ကိုင်းဒါနှင့် IS တို့က ၎င်းတို့ကို ၎င်းတို့ ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူများအဖြစ် သတ်မှတ် လာကြသည်။ ဂျီဟတ်မှာ အစ္စလာမ်ကျောင်းများအားလုံးတွင် အရင်ကတည်းက ထည့်သွင်းထားပြီးဖြစ်သည့်အ ချိန်တွင် “ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူ” ဆိုသည့် နနယ်သေးသော အတွေးအခေါ်တစ်ခု ပေါ်ထွက်လာရာ သင်ကြားခြင်း ၏ ထင်ဟပ်ချက်ထက် ပိုပါသည်။ အတွေးအခေါ်၏ လွှမ်းမိုးခြင်းခံရသူများသည် အခြားရိုးရာမှ ငှားရမ်းသယ်ယူ လာခြင်းများရှိကာ အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ တိုက်ခိုက်မှုနှင့်ဆိုင်သော ဗျူဟာများတွင် အကန့်အသတ်ရှိ လာခြင်းကြောင့် Salafi ၏ လေ့နည်းထစ်ယုံကြည်မှုကို မကျေနက်ကြောင်းပြလာပါသည်။ ကြီးစွာသော ခြားနား ချက်ရှိနေစေကာမူ “ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူ” အုပ်စုများသည် ယုံကြည်မှုကို အခြေခံသော မူများကို မျှဝေလာသည်။ စစ်မှန်သော အစ္စလာမ်ဘာသာ လူ့အဖွဲ့အစည်းသို့ပြန် ရောက်ရန် တိုက်ခိုက်ရန်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့နားလည်သော အစ္စလာမ်မစ်၏ အရေးကြီးသော အာရုံပြုရမည့်အရာ များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဝိရောဓိဖြစ်နေသော မူဝါဒများ ချမှတ် သော အုပ်စိုးသူများကို အကြမ်းဖက်ရန်၊ အကယ်၍ မူဆလင်အုပ်စိုးသူများက အဆိုပါကိစ္စရပ်များကို မလိုက်နာ ပါက အကြမ်းဖက်ရန်မှာ တာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ဤစာတမ်းတွင် “ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူ” ဟု သော စကားရပ်ကို အသုံးပြုခြင်းမှာ ၎င်းကို တရားဝင်အောင် ပံ့ပိုးသည့် အဓိပ္ပါယ်မဟုတ်သည့်ပြင် အခြား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို မြှင့်တင်ရန် ကြိုးစားမှုများမှ လမ်းလွဲအောင်လုပ်ခြင်းလည်းမဟုတ်ပေ။ “အကြမ်း ဖက်ဝါဒ” နှင့် “အကြမ်းဖက်သမား” ဆိုသည့် စကားလုံးများကို သုံးထားခြင်းမှာလည်း အစိုးရမဟုတ်သော သူ များက နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များကို ရရှိရန်အလို့ငှာ ကြောက်ရွံ့ကြသည် ဆိုသည့်စိတ်ကို အသုံးပြု၍ အထူး သဖြင့် အရပ်သားများအပေါ် အကြမ်းဖက်ခြင်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းကို အသုံးပြုရန် ကြိုးစားသည်ဆိုသည်ကို ဖော်ပြလိုခြင်းကြောင့်သာဖြစ်သည်။ See Crisis Group Special Report N°1, *Exploiting Disorder: al-Qaeda and the Islamic State*, 14 March 2016.

⁵¹ Crisis Group က တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု၊ တိုက်ခိုက်မှုများအကြောင်း အသေးစိတ်ပြောကြားမှု၊ ရန်ကုန်၊ အောက် တိုဘာ ၂၀၁၆။

ရပ်ရွာလူထု၏ တရားမျှတမှုမရှိဟု ခံစားနေရမှုများနှင့် အမှန်တကယ်ခံစားနေရမှု များကိုပါ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမည်ဆိုပါက ၎င်းတို့၏ ရည်မှန်းချက်များ တဖြည်းဖြည်းဖြစ် လာနိုင်ပါသေးသည်။

HaY ၏ လုပ်ဆောင်ပုံများသည် ယခုမရှိတော့သော RSO အပြင် မြန်မာနိုင်ငံမှ အခြားတိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ လုပ်ဆောင်ပုံများနှင့်အတူတူဖြစ်သော် လည်း ၎င်းသည် အခြားတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များထက် ပိုမိုများပြားသော အ ခက်အခဲများကို ကြုံတွေ့နေရသည်။ အကြောင်းမှာ အစိုးရနှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးနီးပါးက ၎င်း၏ ရိုဟင်ဂျာ သရုပ်လက္ခဏာကို လက်မခံကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့တိုင်အောင် အစိုးရသည် ၎င်းကို RSO နှင့် အနီးကပ်အချိတ်အဆက်ရှိသည်ဟု ရှင်းပြနေသေး သည်။ တကယ်တမ်းတွင် ၎င်းသည် မတူသော အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်ကာ RSO တဖြည်းဖြည်း ပြန်လည်ထွက်ပေါ်လာသည်ကို ပြဆိုနေသည်မဟုတ်ပဲ RSO ကျရှုံးသွားပြီဆိုသည်ကို ပြောဆိုနေသည်ကိုတွေ့ရသည် (အခန်း IV.C ကြည့်ပါ) ။ အက်တာအူလာ၏ RSO အပေါ် ဝေဖန်ပြောကြားထားမှုကို ဒုတိယမီဒီယံတွင် တွေ့နိုင်သည်။ RSO ကို ရိုဟင်ဂျာ စစ်သွေးကြွသဘောမျိုးနှင့် ဆက်စပ်နေသည်ဟု မူဆလင်များကရေး၊ အစိုးရကပါ တံဆိပ်ကပ်ထားရာ ယခုတိုက်ခိုက်သူများသည် RSO နှင့် အချိတ်အဆက်ရှိသည်ဟု သတ်မှတ်ခြင်းမှာ အံ့သြစရာတော့မကောင်းလှပေ။⁵² သို့သော်လည်း အဖွဲ့အစည်း နှစ် ခုအနီးကပ်ဆက်ဆံနေခြင်းရှိနေသည်ကို တွေ့ရပုံမပေါ်ပေ။ သို့သော် ၂၀၁၂ ခုနှစ်က တည်းက RSO တပ်မှ တပ်မှူးဟောင်းတစ်ဦးက ရိုဟင်ဂျာ ၂၀၀ ခန့်ကို စုဆောင်းကာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင် လေ့ကျင့်ပေးရန် ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း ယခု HaY ကဲ့သို့ အဖွဲ့အ စည်းတည်ဆောက်ထားပုံမျိုးမရှိသဖြင့် လေ့ကျင့်ထားသူများကို နေရာချထားခြင်း လုံးဝမလုပ်ခဲ့ရပေ။⁵³

B. ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆိုရှယ်မီဒီယာဝန်းကျင်အခြေအနေ

HaY ၏ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲမှုအများစုကို Whatsapp ၊ Viber တို့ကဲ့သို့ သော တပါးသူဝင်ရောက် မကြည့်ရှုနိုင်အောင် ကုဒ်ထည့်ထားသည့် မက်ဆေ့ချ် အက်ပ လီကေးရှင်းများနှင့် WeChat (၎င်းတွင် တစ်ဖက်ဆုံးမှ တစ်ဖက်ဆုံးထိ ကုဒ်ထည့်၍မရ) ကို အသုံးပြုကြသည်။⁵⁴ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်မှစ၍ ဒေါ်လာ ၂၀ တန်

⁵² Government press release, Naypyitaw, 14 October 2016, reproduced in *GNLM*, 15 October 2016, pp. 1, 3.

⁵³ အချို့ RSO အဖွဲ့ဝင်ဟောင်းများက ကိုယ်ပိုင်အစီအစဉ်ဖြင့် HaY ၌ ပါဝင်လိုသူ ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်များကို အခြေခံသင်တန်းများပေးနေသည်ဆိုသည့် သတင်းများလည်းထွက်နေသည်။ ၎င်းမှာ ပထမဆုံးတိုက်ခိုက်မှု အပြီးတွင် စတင်ပါသည်။ ထိုသတင်းများအားလုံးက RSO ရော HaY ရော အဖွဲ့အစည်းလိုက် အချိတ်အဆက်ရှိ သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်၍မရနိုင်ပေ။ Crisis Group က ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ကော့ဘာဇာတွင် ရိုဟင်ဂျာ ဒုက္ခသည် များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။

⁵⁴ Crisis Group က ရိုဟင်ဂျာ Whatsapp groups များကို စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ-နိုဝင်ဘာ။ Viber အသုံးပြုမှုများနှင့်ပတ်သက်ပြီး “Sender of fake news in Rakhine linked to int'l extremist groups”, *GNLM*, 19 November 2016, pp. 1, 3. ကိုကြည့်ပါ။ မြန်မာမူဆလင်တစ်ဦးက သံတမန်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အကူ အညီပေးသည့် အဖွဲ့များကို WeChat အသုံးပြု၍ အောက်တိုဘာ ၉ ရက်ပြီးကတည်းက တိုင်းပြည်တွင် အစွန်း ရောက်ဝါဒများမြှင့်တင်ပေးနေဟု သတိပေး။ Crisis Group က ရန်ကုန်တွင် သံတမန်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း ခြင်း၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာလ။

စမတ်ဖုန်းများသုံးကာ ဖုန်းပြောရန်နှင့် အင်တာနက်လိုင်းသုံးရန် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးလာကြသည် (ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်တွင်နေထိုင်သူများကတော့ ထိုနိုင်ငံ၏ ကွန်ရက်များသုံးနေကြသည်မှာ နှစ်အတန်ကြာပြီဖြစ်သည်။)။ မက်ဆေ့ချ်ပို့ရန် Viber ကို သုံးသော နိုင်ငံအနည်းငယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံပါဝင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေ ၅၁.၅ သန်းရှိသည့်အနက် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာစာရင်းအရ Viber သုံးစွဲသူ ၂၅ သန်းရှိ သည်ဟု ကုမ္ပဏီက ဆိုပါသည်။ ထိုသို့အသုံးပြုလာနိုင်ခြင်းသည် ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီ၍ ရွေ့လျားသွားလာခွင့်ကို ပြင်းထန်စွာ ကန့်သတ်ထားသော ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း တွင် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် အဖွဲ့အစည်းတို့နှင့်ဆိုင်သော အတားအဆီးများကို အရေးပါ စွာ ကျော်ဖြတ်သွားနိုင်ခဲ့သည်။⁵⁵

ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပို၍နှစ်သက်ကြသော မက်ဆေ့ချ် app မှာ WhatsApp ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာတွင် လူကြိုက်များသော app ဖြစ်သောကြောင့် ပို၍နှစ်သက် ခြင်းဖြစ်နိုင်ပြီး ရိုဟင်ဂျာများက ထို apps များကိုသုံး၍ နိုင်ငံရပ်ခြားမှ မိသားစုများနှင့် အဝေးရောက်နေသူများနှင့် အဆက်မပြတ်စေရန် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် သုံးနေသော Whatsapp အုပ်စုပေါင်း ၅၀ ကျော်ရှိသည်ကို Crisis Group က တွေ့ရှိရပြီး အုပ်စုတစ်ခုတွင် ကမ္ဘာတစ်လွှားရောက်ရှိနေသော ရိုဟင်ဂျာ များအပါအဝင် အဖွဲ့ဝင် ၂၅၀ ခန့်အထိရှိပါသည်။ ၎င်းတို့သည် လူမှုရေးအရ အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ရန်နှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေရန်သာ အသုံးပြု၍ ရာဇဝတ်မှုအ လို့ငှာ အသုံးပြုခြင်းမဟုတ်ပေ။ အချို့တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်များသည် အဖွဲ့ဝင် ၁၀ ဦးမှ ၂၀ ခန့်အထိပါဝင်သော Whatsapp အုပ်စုများတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်ကြကာ ၎င်းတို့ တစ်ဦးချင်းအဆက်အသွယ်များဖြင့် အုပ်စုလိုက်စကားပြော၍ သတင်းအချက်အလက် များအလွယ်တကူမျှဝေကြသည်။ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုများအပြီးတွင် ၎င်းတို့ကို လုံခြုံရေးအရ ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် အခြားအရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များအတွက် သတင်းများ အလျင်အမြန်ပြန့်နှံ့စေရန် အသုံးပြုကြသည်။ ၎င်းတို့သည် HaY စစ်ဆင် ရေးဆိုင်ရာ ထောက်လှမ်းမှုအတွက် အရေးပါသော သတင်းရင်းမြစ်ဖြစ်ခဲ့ပုံရသည်။

ဘင်္ဂလီဘာသာစကား၏ ဘာသာစကားမျိုးခွဲတစ်ခုဖြစ်သော ရိုဟင်ဂျာစကားတွင် စာရေးသည့် အက္ခရာမရှိသဖြင့် ထို app များကို အသုံးပြု၍ ဆက်သွယ်မှုအများစုမှာ အသံဖိုင်များ သို့မဟုတ် အသံမက်ဆေ့ချ်များဖြင့် ဆက်သွယ်ကြသည်။

C. တိုက်ခိုက်မှုများအတွက် ကြိုတင်စီမံခြင်းနှင့် စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာ

Crisis Group သည် HaY အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံနှင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းတို့မှ အခြားသတင်းအချက်အလက်ကောင်းကောင်းပေးနိုင်သော သတင်း ရင်းမြစ်များကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ နောက်ထပ်သတင်းအချက်အလက်များနှင့်ပတ် သက်၍ ဖမ်းဆီးရမိသော

⁵⁵ Crisis Group က ရန်ကုန်တွင် နည်းပညာလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူရင်းမြစ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။ ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသားရေးဝါဒီများကလည်း မက်ဆေ့ချ်အက်ပလီကေးရှင်းများကို ၎င်းတို့အမြင်များ ပြန့်နှံ့စေရန် အသုံးပြုနေကြသည်။ Viber မှာ ၎င်းတို့ ပိုမိုနှစ်သက်သော အက်ပလီကေးရှင်းဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါ Whatsapp မှာ ပို၍ လူကြိုက်များလာသည်။ ၎င်း။

HaY အဖွဲ့ဝင်များအား စစ်ဆေးခြင်းကို အခြေခံသော သ တင်းများ၊ ဒေသတွင်းသံတမန်များနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ သုံးသပ်သူများထံမှ သတင်း များအပါအဝင် အကိုးအကားများကို အပြန်အလှန်ကြည့်ရှုခြင်းများက အဆိုပါတိုက် ခိုက်မှုများနောက်ကွယ်မှ ကြိုတင်စီမံခြင်းနှင့် စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာကို အ သေးစိတ်ပုံဖော်ပြသလိုက်သလိုဖြစ်ပါသည်။

HaY ကို ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် စစ်ဆင်ရေးအတွက် ကြိုတင်စီမံခြင်းများကို ၂၀၁၂ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှုအပြီးတွင် စတင်ပါသည်။ ဒေသခံခေါင်းဆောင်နေရာများအတွက် တက် တက်ကြွကြွလူသစ်စုဆောင်းခြင်းကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ပါသည်။ ထို့နောက်တွင် အဓိက မောင်တောဒေသမှ စုဆောင်းထားသော ရွာသားရာပေါင်းများစွာကို ၂၀၁၄ မှစ၍ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှုများစတင်ရာ အစပိုင်းတွင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင်ဖြစ်သော် လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် ပို၍ပြင်းပြင်းထန်ထန်ပေးပါ သည်။ သင်တန်းပေးရာတွင် လူအများအာရုံစိုက် မခံရစေရန် သင်တန်းသားအနည်း ငယ်ဖြင့် အသုတ်လိုက်ပေးပြီး တစ်ခါလျှင် ရွာတစ်ရွာကို ပေးပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဖွဲ့ ဝင်များသည် အခြားသင်တန်းသားများက ဘယ်သူဆိုသည်ကို မသိနိုင်တော့ပေ။ သင် တန်းပေးရာတွင် မောင်တောနှင့် ဘူးသီးတောင်နယ်စပ်တလျှောက် မေယုတောင်တန်း များပေါ်တွင် ပေးသည့်အပြင် ရွာများရှိ အချို့ခြံဝင်းကြီးများရှိသော အိမ်များတွင်လည်း ပေးပါသည်။ သင်တန်းပေးရာတွင် လက်နက်အသုံးပြုပုံများ၊ ပျောက်ကျားနည်းစနစ် များ၊ HaY အဖွဲ့ဝင်များနှင့် သင်တန်းသားများ၏ ပြောကြားချက်အရ အထူးသဖြင့် ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများနှင့် လက်လုပ်ငှ်များကိုလည်း အာရုံပြုသင်ကြားသင်ဟု ဆိုပါ သည်။ သင်တန်းဆရာများမှာ အတွေ့အကြုံရှိ ရိုဟင်ဂျာများ၊ ပါကစ္စတန်နှင့် အာဖဂန် နစ္စတန်နိုင်ငံများနှင့် အခြားနေရာများတွင် မကြာသေးမီက ထိုသို့သော အတွေ့အကြုံရှိ သော ထိုနိုင်ငံသားများဖြစ်ကြပြီး ၎င်းတို့သည် သင်တန်းကို နှစ်နှစ်ကျော်အချိန်ယူ၍ ပြည့်စုံအောင်သင်ကြားပေးခဲ့သည်။⁵⁶

ထိုကာလအတွင်း ထိုအုပ်စုသည် မောင်တောမြောက်နှင့် တောင်တလွှားမှ မူဆလင် ရွာများအကြားမှ အချို့သတင်းပေးများ၊ ၎င်းတို့၏ အစီအစဉ်ကို ဖော်ထုတ်လိမ့်မည်ဟု စိုးရိမ်ရသူများကို သတ်ပစ်ခဲ့သည်။ သတင်းပေးဖြစ်ရန် အလားအလာရှိသူများကို လည်း ပါးစပ်ပေါက်ပိတ်သွားစေရန် ငွေပမာဏအတော်များများပေးခဲ့သည်။ သင်တန်း ပေးပြီးသည့်နောက်၊ ၂၀၁၆ ဩဂုတ်လခန့်တွင် ဆော်ဒီအခြေစိုက် အကြီးတန်းခေါင်း ဆောင်နှစ်ဦးသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ တစ်လခန့်လာရောက်နေထိုင်ကာ ပစ် မှတ်များရွေးချယ်ခြင်း၊ တိုက်ခိုက်မှုများ မည်သည့်အချိန်တွင် မည်သို့ပြုလုပ်မည်ကို

⁵⁶ မောင်တောမြို့နယ်၏ ကျေးရွာအုပ်စုများအတွက် မြေပုံကို “ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မောင်တောမြို့နယ် ကျေးရွာအုပ်စု များ” Village Tracts of Maungdaw Township, Rakhine State”, Myanmar Information Management Unit, 22 November 2011, [www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/ VT%20 Map_Maungdaw%20Tsp_Rakhine_MIMU250v01_22Nov11_A3.pdf](http://www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/VT%20Map_Maungdaw%20Tsp_Rakhine_MIMU250v01_22Nov11_A3.pdf). ကိုကြည့်ပါ။ အချို့ RSO တွင် ပါဝင်ခဲ့သူများသည် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က ဖလှယ်ရေးအစီအစဉ်အရ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်စစ်သွေးကြွများက သင် တန်းပေးထားမှုကြောင့် ဖောက်ခွဲရေးတွင် ကျွမ်းကျင်ကြသည်။

ဆုံးဖြတ်ခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့သည်။⁵⁷ ၎င်းတို့ပြန်သွားပြီးသည်နှင့် လုပ်ဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရာနှင့်ချီသော သင်တန်းသားများအတွက် လက်နက်နှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ရရှိရန်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အတွေ့အကြုံရှိဆရာဝန် အနည်းဆုံးလေးဦးကို ဆေးဝါး များ၊ ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများနှင့်အတူ နေရာချထားရန်နှင့် ၎င်းတို့ကို အထောက်အကူပြုမည့် ဆေးတပ်သားများအနေဖြင့် ဒေသခံများကို သင်တန်းပေးရန်များကို စီစဉ်ခဲ့သည်။ အကြမ်းဖျင်း ဩဂုတ်လကုန်ခန့်မှစ၍ ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း လူသိများသော သတင်းပေးများအသတ်ခံရမှု ပိုမိုတိုးလာသည်ကို တွေ့ရသည်။⁵⁸

၎င်းတို့ရှင်းပြသော စစ်ဆင်ရေး၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မောင်တောမြို့နယ်ကို လုံးဝ ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်၊ အရှေ့ဖက်မှ ဘူးသီးတောင်နှင့် အဆက်အသွယ်ဖြတ်တောက်ရန်၊ မောင်တောနှင့် ဘူးသီးတောင်ကြားရှိ မေယုတောင်တန်းများ၏ ကျဉ်းမြောင်းသော တောင်ပေါ်တွင် စစ်စခန်းတစ်ခုထူထောင်၍ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ဖက်နယ်စပ်ဒေသမှ ပိုကြီးသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနည်းတူ လွတ်မြောက်သော နယ်မြေ တစ်ခုထူထောင်ရန်ဖြစ်သည်ဟု သိရှိရပါသည်။ ထို့နောက်တွင် ရည်ရွယ်သည်မှာ ဘူးသီးတောင်၏ မြောက်ပိုင်းကို တိုက်ခိုက်ရန်ဖြစ်ရာ ၎င်းမှာဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်ကို လုံးဝထိန်းချုပ်နိုင်မည့် ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသည့်အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်ရသေ့တောင် ၏ အစိတ်အပိုင်းများကို တိုက်ခိုက်ရန်လည်း ရည်ရွယ်သည်။

ထိုအစီအစဉ်ကို ပြောင်းလဲရန် အကြောင်းပေါ်လာသည်။ စက်တင်ဘာလ အစောပိုင်းက အကြီးတန်းခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးပြန်လည်ထွက်ခွာသွားပြီးနောက် ငါရုကျေးရွာ နှင့် နီးကပ်သော အူးရှည်ကြာကျေးရွာအုပ်စုမှ သတင်းပေးနှစ်ဦးက ဒေသခံ HaY အဖွဲ့ဝင် ရှစ်ဦးကို ဖော်ထုတ်၍ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့သို့ သတင်းပေးခဲ့ရာ စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ၎င်းတို့ကို ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ငါရုကျေးရွာမှာ အောက်တိုဘာ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုဖြစ်ပွားရာ နေရာများတွင်ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ကို စစ်ဆေးမေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ရာ (လျှပ်စစ်ဖြင့် ရှော့ရိုက်ခြင်းနှင့် လက်သည်းခွံခွာခြင်းအပါအဝင်) ညှဉ်းပန်းမှုများပြုလုပ်သည်ဟု စွပ်စွဲမှုများရှိခဲ့သည်။ HaY က နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့သို့ ကျပ်သိန်း ၃၀ (ဒေါ်လာ ၂၃၀၀ ခန့်) လာဒ်ပေးရန် စီစဉ်ခဲ့ရာ စက်တင်ဘာလ ၁၆ ရက်တွင် ငါးဦးကို ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။ နောက်ထပ်ကျပ်သိန်း ၄၀၀ ကျော် (ဒေါ်လာ ၃၀,၀၀၀ ကျော်)⁵⁹ လာဒ်ထိုးခဲ့ပြီးနောက် ကျန်သုံးဦးကိုလည်း စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက်တွင် ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့က ရွာကိုညဖက်ဝင်စီးကာ ဖမ်းဆီးမှုများပြုလုပ်ခဲ့ရာ အချို့မိသားစုများ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ထွက်ပြေးခဲ့ရပြီးနောက် သတင်းပေးနှစ်ဦးကိုလည်း HaY က သတ်ပစ်ခဲ့သည်ဟု

⁵⁷ အခြားရင်းမြစ်တစ်ခုက ဆိုရာတွင် တစ်ဦးမှာ ဆော်ဒီအာရေဗျမှ ရိုဟင်ဂျာတစ်ဦးဖြစ်ပြီး၊ တစ်ဦးမှာ နိုင်ငံခြားသား ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

⁵⁸ Crisis Group က လူ့အခွင့်အရေးတွင် လေးစားရသူတစ်ဦးကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။

⁵⁹ ဤသည်မှာ ဖမ်းဆီးထားသည်ကို လွှတ်ပေးရန် နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့သို့ ပေးရသော လာဒ်ငွေတွင် သိရသမျှ အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။ Crisis Group က ဒေသခံသုတေသနပြုသူ၊ သတင်းစုံသူဒေသခံများနှင့် မောင်တောတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ စက်တင်ဘာ- နိုဝင်ဘာလ။

သတင်းများထွက်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အာဏာပိုင်များသည် မောင်တောမြောက်ပိုင်းတွင် တရားမဝင်လှုပ်ရှားမှုများ ပြုလုပ်နေ သူများစာရင်းရယူနိုင်ရန် သတင်းပေးများကို ငွေမြောက်အများပေးခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အ ထဲမှ အချို့မှာ ထွက်ပြေးသွားပြီဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဒေသခံများက ပြောကြားရာတွင် ငါးစားကျကျေးရွာအုပ်စုတွင် ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်နေစဉ် အောက်တိုဘာလ ၇ ရက်နေ့ ၌ လက်လုပ်ငှားတစ်ခု မတော်တဆပေါက်ကွဲမှုဖြစ်ခဲ့ရာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ကို အာရုံပြုမိ သွားစေခဲ့သည်။ HaY အဖွဲ့ဝင်များ၏ အဆိုအရ အခြေအနေသိပ်မကောင်းတော့ဟု HaY က ရှုမြင်ကာ ပြင်ဆင်မှုများမပြီးသေးသော်လည်း နဂိုအစီအစဉ်ထက်စောပြီး စစ် ဆင်ရေးကို အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် စတင်ရေးအတွက် အရေးပေါ်အစီအစဉ် ပြုလုပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

အလျင်အမြန်လုပ်ဆောင်လိုက်ကြရသော်လည်း တိုက်ခိုက်မှုများက အနည်းငယ် ဆင်ခြင်သည်ဟုတော့ ပြသနေသည်။ လမ်းကြောင်းလွှဲသော နည်းစနစ်များ၊ စစ်ကူလာ သော ယာဉ်တန်းများကို ခပ်ဝေးဝေးကတည်းက တိုက်ခိုက်မှုမျိုးစုံ (လက်လုပ်ငှားများ သုံးခြင်းအပြင် လက်နက်ဖြင့်တိုက်ခိုက်ခြင်းများအပါအဝင်) ဖြင့် ပိတ်ဆို့၊ ဖြတ်တောက် ခြင်းများ၊ တပ်မတော်ယာဉ်တန်းများကို သစ်ပင်များလွှဲ၍ လမ်းပိတ်စေခြင်းများ လုပ် ဆောင်ခဲ့သည်။ ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများ ဘယ်ကရသည်ဆိုသည်မှာ ရှင်းလင်းခြင်းမရှိ သော်လည်း နိုင်ငံတကာကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးက လက်လုပ်ငှားများသည် လက်ရာကြမ်း ကြောင်း၊ သို့သော် အပျော်တမ်းမျိုးတော့ မဟုတ်ကြောင်းဆိုပါသည်။⁶⁰

၎င်းတို့အုပ်စုသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စုဖွဲ့နိုင်သည်ကို တွေ့ရပြီး၊ တိုက်ခိုက်မှုများ မတိုင်မီ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ သတင်းပေးဖြစ်နိုင်ရန် အလားအလာရှိသူ အများ အပြား၏ ပါးစပ်ပေါက်များကို ပိတ်စေရန် ငွေများပေးထားခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းခံထား ရသော စစ်သွေးကြွများအားလွှတ်ပေးရန် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသို့ လာဒ်ငွေအမြောက် အများပေးခြင်းများလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ၎င်းတို့သည် တိုက်ခိုက်ပြခြင်းအားဖြင့် တရားဝင်ကြောင်းနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်ကြောင်းတို့ကို ပြနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပြီး ရန်ပုံငွေနှင့်ပတ် သက်ပြီး အခက်အခဲကြုံရန် လမ်းမမြင်ပေ။ ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ အဝေးသို့ ထွက် သွားကြသူ ရိုဟင်ဂျာများ၊ ဆော်ဒီအာရေဗျနှင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းတို့မှ အဓိကကျ သော ပုဂ္ဂလိကအလှူရှင်များထံမှ ရန်ပုံငွေများလက်ခံရရှိနေသည့်ပုံရှိသည်။⁶¹ ၎င်းတို့ သည် ရန်ပုံငွေကိစ္စကိုကျော်လွန်ပြီး နိုင်ငံတကာအုပ်စုများ၏ စိတ်ဝင်စားမှုနှင့် အလေး ပေး စောင့်ကြည့်မှုကို ဆွဲဆောင်လာနိုင်ဖွယ်လည်းရှိနေသည် (အခန်း IV.E ကြည့်ပါ) ။

⁶⁰ Crisis Group က ထိုကိစ္စကို အကျဉ်းချုံးပြောပြနိုင်သူ တစ်ဦးကို ရန်ကုန်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။

⁶¹ Crisis Group က ထိုအုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များနှင့် နိုင်ငံမှ ထွက်ပြေး၍ နိုင်ငံခြားတွင် နေထိုင်နေသူ ရိုဟင်ဂျာများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ-နိုဝင်ဘာလ။

D. ဒေသခံများ၏ ထောက်ခံမှုအတိုင်းအတာ

HaY အတွက် ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ကို ထူထောင်ရန်နှင့် အသေးစိတ်ပြင်ဆင်ရန် ဒေသခံများ၊ အထူးသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်း၏ သဘောမပါပဲဖြစ်နိုင်ပေ။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့သည် အစွန်းရောက်သဘောထားရှိသော သူများမဟုတ်ခဲ့ဘူးပေ။ အချို့မှာ ယခုအခါ အကြမ်းဖက်ခြင်းကို လက်ခံလာခြင်းသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ မူဝါဒအရ အောင်မြင်အောင် မဖော်ဆောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းများကို ထင်ဟပ်နေသည်။

ထိုဒေသမှ ရပ်ရွာလူထုသည် ရှေးရိုးဆန်သော အစ္စလာမ်ကို ကိုးကွယ်ကြသော် လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် အစွန်းရောက်ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုတော့မဟုတ်ပေ။ ဒေသခံ များသည် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဘဝများနှင့် မျှော်လင့်ချက် များ တဖြည်းဖြည်းကုန်ဆုံးသွားပြီးဟု ရှုမြင်ကြသည်တိုင် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်အများစုကြီးသည် အကြမ်းဖက်မှုကို ဆက်လက်ရှောင်ရှားခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့က အကြမ်း ဖက်ခြင်းသည် နောက်ထပ်ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုများ ထွက်ပေါ်လာနိုင်သည်ဟု လည်း ကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အသိအမှတ်ပြုမှုနှင့် ရပိုင်ခွင့်များရရှိရန် ရည်မှန်းချက်ကို အားနည်းသွားစေနိုင်သည်ဟုလည်းကောင်း စဉ်းစားကြသည်။ သို့သော် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အကြမ်းဖက်မှုအပြီးတွင် ၎င်းတို့အထဲမှ တချို့သည် စနစ်တကျအကြမ်းဖက်တုန့်ပြန်ရန် တက်ကြွစွာ စတင်စဉ်းစားလာကြသည်။ ၎င်းမှာ လူနည်းစု၏ ရှုမြင်မှုဖြစ်သော်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ လူငယ်မျိုးဆက်သစ် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်အချို့ အပါအဝင် ဩဇာကြီးသော တစ်ဦးချင်းထံမှ ထွက်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ရပ် ရွာထဲမှ အသက်ကြီးသူများနှင့် အသက်ကြီးသော ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၏ အ မြင်မှ စတင်ဖောက်ထွက်လိုသူများဖြစ်သည်။ ထိုသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ နောက်လိုက်များ သည် လက်တွေ့မြေပြင်တွင် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် သင်တန်းပေးခြင်းများကို စတင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြကာ ၂၀၁၄ ခုနှစ် နှစ်လယ်တွင် ကောင်းစွာ လုပ်ဆောင်နေနိုင်ပြီဖြစ် သည်။⁶²

အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုနှင့်အတူ အမြင်များ စတင်ပြောင်းလဲလာခဲ့ သည်။ အစပိုင်းတွင် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း WhatsApp ဖြင့် အုပ်စုဖွဲ့ စကားပြော ခြင်းဖြင့် တင်းမာသော အခြေအတင်ငြင်းခုံမှုများ ရှိခဲ့သည်။ အချို့က ၎င်းတို့သည် တနေ့တခြား သေလုမျောပါးဖြစ်လာနေပြီဟု ခံစားနေရရာ နှစ်ပေါင်းများစွာ စိတ်ပျက်၊ မျှော်လင့်ချက်မဲ့ဖြစ်လာခဲ့ပြီးမှ တစ်စုံတစ်ဦးက ၎င်းတို့အတွက် ရပ်ပေးလာသည်။⁶³ သို့ သော်တိုက်ခိုက်မှုများမတိုင်မီ ရပ်ရွာလူထုအား တိုင်ပင်ခြင်း သို့မဟုတ် သတိပေးခြင်း များမလုပ်ရန် WhatsApp မှ အုပ်စုကို ဝေဖန်မှုရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်လာနိုင်သော အကျိုးဆက်ကြီး များကိုလည်း ထည့်မစဉ်းစားရန် ပြောခဲ့သည်။ တိုက်ခိုက်မှုများအပြီးလေးတွင်မှ သိရ သည်မှာ

⁶² See Crisis Group report, *Politics of Rakhine State*, op. cit., Section VI.A.

⁶³ group chats များကို Crisis Group မှ သုတေသနပြုသူများက ၂၀၁၆ နှစ်လယ်မှစ၍ စောင့်ကြည့်။ Crisis Group က မောင်တောမှ ရွာသားကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာလ။

ဖာဒါဝါ (fatwahs) အရ ထုတ်ပြန်ချက်ပုံစံဖြင့် HaY ၏ လုပ်ဆောင်မှုများကို ပံ့ပိုးကူညီကြရန် မောင်တောတစ်ခုစီ ယုံကြည်အောင်လုပ်ဆောင်ရာတွင် အရေးပါစွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပုံရသည်။

ဤနေရာတွင် HaY ခေါင်းဆောင်များကလည်း ထိရောက်မှုရှိခဲ့ပုံပေါ်ပါသည်။ ရပ်ရွာထဲတွင် အမိန့်ပေးသူများဖြစ်သည့် အတာအူးလား (Ata Ullay) ဦးဆောင်သော ဆော်ဒီအာရေဗျမှ ရိုဟင်ဂျာ နှစ်ဆယ်ခန့်ကလည်း သင်တန်းသားများ၊ ဒေသခံခေါင်း ဆောင်များနှင့် လက်တွေ့မြေပြင်တွင် ကာလကြာရှည်အတူလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြရာ အတိတ် က ရိုဟင်ဂျာလက်နက်ကိုင်ခေါင်းဆောင်များနှင့်မတူပဲ ဒေသခံများနှင့်အတူနေထိုင် စားသောက်ခဲ့ကြသည်။⁶⁴ HaY ၏ ခေါင်းဆောင်များ၏ လှုပ်ရှားမှုများကို စောင့်ကြည့် နေခဲ့သော ကျေးရွာခေါင်းဆောင်အချို့က ပြောကြားရာတွင် ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်အ တွက် ရည်စူးမြှုပ်နှံမှု၊ ရိုးသားမှုနှင့် သံဓိဌာန်ခိုင်မာမှုတို့အပေါ် လေးစားကြောင်း ဆိုကြ သည်။ ရလဒ်အားဖြင့် ၎င်းတို့သည် ယုံကြည်မှုများကိုရရှိကာ ရပ်ရွာလူထု၏ ထောက်ခံ မှုကို ရခဲ့သည်ဟုဆိုပါသည်။ တိုက်ခိုက်မှုများအောင်မြင်ပြီးနောက် ထိုအုပ်စုသည် ၎င်းတို့၏ ဖခင်များနှင့် အဖိုးများ မရနိုင်ခဲ့သော အောင်မြင်မှုကို ရယူနိုင်ခဲ့သည်ဟု အချို့ လူငယ်များက ရှုမြင်လာကြသည်။

HaY ၏ အောင်မြင်မှု၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းမှာ ၎င်း၏ အယောက်နှစ် ဆယ်ခန့်သော ခေါင်းဆောင်များသည် ရိုဟင်ဂျာအများအပြားမက်ခဲ့ကြသော အိပ်မက် ဖြစ်သည့် ဆော်ဒီအာရေဗျနိုင်ငံတွင် ကောင်းမွန်၊ လုံခြုံသော ဘဝများရရှိထားသော် လည်း စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံကာ ဆင်းရဲသော ရွာသားများနှင့် အတူနေကာ ဖိနှပ်မစီးပဲ၊ အဝတ်အစားကောင်းမဝတ်ပဲ၊ အစားအနည်းငယ်သာစား၍ နေကြသည်ဟုဆိုပါသည်။ ၎င်းတို့ဘဝတွင် ရွေးချယ်စရာများစွာရှိသည့်အနက် ထိုသို့စွန့်စားကြခြင်းသည် ထိုအုပ် စု၏ ရိုးသားမှုနှင့် သံဓိဌာန်ကို ရပ်ရွာနေအုပ်စုအများအပြားက ယုံကြည်လာကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်သည် လက်နက်ကိုင်ပုန်ကန်မှုသို့ဝင်ရောက်ရန် သို့မဟုတ် ထောက်ခံကူညီလာကြရန် သံသယများကို ကျော်လွှားစေသည်။ ယခု နှစ်ကြိမ်မြောက် တိုက်ခိုက်မှုအပြီးနှင့် သွေးထွက်သံယိုသည်အထိ လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှု များအပြီးတွင် တပ်မတော်၏ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်းတုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် အချို့ ထွက်ပြေးကြရသည့်တိုင် ထိုဒေသမှ မူဆလင်များ၏ အချိုးအစား အတော်ကြီးကြီးနှင့် ထိုဒေသမှ ထွက်ပြေးနေရသူများက HaY အပေါ်ထောက်ခံကြသည် သို့မဟုတ် စာနာ ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

တချိန်တည်းမှာပင် HaY အဖွဲ့သည် ၎င်းတို့ဆက်လက်ရှင်သန်ရေးသေချာစေရန် ခြိမ်းခြောက်မှုများ သို့မဟုတ် ခြောက်လှန့်မှုများအပေါ်မူတည်နေပြန်သည်။ အချို့သံ သယရှိသော သတင်းပေးများအသတ်ခံရခြင်းအပြင် အခြားသံသယရှိသူများကို စာရင်း ပြုစုလျက်ရှိသည်။ အောက်တိုဘာလတိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် အသတ်ခံရသူများအ ပြင်

⁶⁴ Crisis Group က မောင်တော၏ တောင်ဖက်နှင့် မြောက်ဖက်မှ ရွာအချို့က ရွာသားများ၊ မကြာသေးမီက ဘင်္ဂ လားဒေ့ရှ်၊ ကော့ဘာဏားသို့ ရောက်ရှိလာသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ Whatsapp Group chats များအား စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ-နိုဝင်ဘာလ၊ ၎င်းတို့သည် အထက်က အခန်း IV.A တွင် ဖော်ပြခဲ့သော မဟာတွင် အခြေစိုက်သည့် ခန့်မှန်းအဖွဲ့ဝင် ၂၀ ၏ ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် ၂၀ ဦးချင်းမတူပေ။

အောက်တိုဘာလ ၃၁ ရက်နေ့က နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့တွင် ထမင်းချက်လုပ် ကိုင်နေသူ မူဆလင်ဘာသာဝင်အမျိုးသားတစ်ဦးကို လောင်းခုံကျေးရွာအုပ်စုမှ တစ်ရွာ ထဲသားများက လည်ပင်းဖြတ်သတ်၍ လယ်ကွင်းထဲတွင် ပစ်ထားသည်ကို တွေ့ရ သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင်လည်း ယခင်ဦးရှည်ကြာကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဟောင်းအားလည်းကောင်း၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် မောင်တောတောင်ဖက် ရာ အိမ်စုမှူးအားလည်းကောင်း ထိုနည်းအတိုင်းသေဆုံးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။⁶⁵ အဆို ပါသတ်ဖြတ်မှုများသည် ရက်ရက်စက်စက်နည်းလမ်းဖြင့် ပုံစံတစ်မျိုးထဲဖြစ်ရာ ကြောက် ရွံ့သွားစေရန် ဖြစ်ပုံရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာအရပ်သားများကိုမူ တိုက်ခိုက်ခြင်းမရှိပေ။

E. နိုင်ငံတကာ ဂျီဟတ်လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အချိတ်အဆက်များ

HaY နှင့် နိုင်ငံတကာဂျီဟတ်လူပုဂ္ဂိုလ်များအုပ်စုများကြားမှ အချိတ်အဆက်များနှင့်ပတ် သက်၍ အချို့သတင်းအနည်းငယ် ထွက်ပါသည်။ ဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်အတည်းက အကာအကွယ်မဲ့ပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံခံရသော ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်များနှင့် ရွေ့ပြောင်းနေ ထိုင်သူများကို စစ်သွေးကြွအုပ်စုများမှ အင်အားစုဆောင်းမှုများရှိရာ အများဆုံးသည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင်ဖြစ်ပြီး ထိုဒေသအပြင် အခြားနေရာများတွင်ပါ အသုံးပြုရန်ဖြစ် သည်ကိုတွေ့ရခြင်းကြောင့် ထိုသို့သော အချိတ်အဆက်များရှိသည်ဆိုသည်မှာ အံ့ဩ ဖွယ်တော့ မဟုတ်ပေ။⁶⁶ သို့သော် HaY ၏ အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ကျေညာချက်၊ ၎င်း၏ လုပ်ဆောင်ပုံအပြင် ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များအရ အား လုံးက ညွှန်ပြနေသည်မှာ မြန်မာ့လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို ပစ်မှတ်ထားသော သူပုန်အုပ် စုတစ်ခုဖြစ်ပြီး ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံမှ မူဂျာဟီဒင်အုပ်စုများနည်းတူ ရိုဟင်ဂျာများ၏ ရပိုင်ခွင့်များရရှိရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဆန့်ကျင် ဖက် ရလဒ်တော့ထွက်နိုင်သည်တော့ရှိသည် (အထက်မှ အ ခန်း II ကြည့်ပါ) ။

ရှေးဦးစွာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အရေးကြီးသောအချက်ဖြစ်သည့် နိုင်ငံတကာ အုပ်စုများနှင့် အဆက်အသွယ်သတင်းအချက်အလက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ် သည်။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် HaY ၏ အဖွဲ့ဝင်များကပြောကြားရာတွင် အက်တာအူးလား နှင့် ၎င်းနှင့်အတူလုပ်ကိုင်နေသည့် ပြည်တွင်းမှမဟုတ်သော တိုက်ခိုက်ရေးသမားများ သည် ကောင်းစွာ လေ့ကျင့်ပေးထားကာ နိုင်ငံတကာပြောက်ကျားစစ်အတွေ့အကြုံရှိ ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းတို့၏ နည်းဗျူဟာနှင့် စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ အောင်မြင်မှုများ က ထိုအချက်ကို

⁶⁵ Arakan Project, internal note no. 2, op. cit.; "54-year old man found dead in Maungdaw", *GNLM*, 6 November 2016, p. 2; and "Elder village leader murdered in Maungdaw", *GNLM*, 19 November 2016, p. 2.

⁶⁶ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ မူဆလင်များသည် ၁၉၉၉-၂၀၀၀ ခုနှစ်က အာဖကန်နစ္စတန်တွင် တာလီဘန်များ နှင့် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်ကို လူတိုင်းသိပါသည်။ Crisis Group Report, *Politics of Rakhine State*, op. cit., Sec- tion VI.A; တွင် ရိုဟင်ဂျာတိုက်ခိုက်ရေးသမားများသည် ဝင်တိုက်ခဲ့ကြရာ အိန္ဒိယ၏ ကက်ရှမ်းယား၌ တစ်ဦး သေဆုံးခဲ့သည်။ "Killing of Burmese militant ups ante of intelligence agencies", *The Tribune, India*, 13 November 2015; ISIS က အီရတ်နှင့် ဆီးရီးယားအတွက် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ပြေး၍ အခြားနိုင်ငံများ တွင်နေထိုင်နေသော ရိုဟင်ဂျာများကို လူသစ်စုဆောင်းနေသည်ဟု သတင်းများထွက်ပါသည်။ "ISIS look to re- cuit Rohingya Muslims fleeing Myanmar", *Newsweek*, 6 Feb-ruary 2015.

မှန်ကန်ကြောင်းအတည်ပြုသည့်သဖွယ်ဖြစ်ကာ အထူးသဖြင့် အချိုး ညီညီမဟုတ်သော နည်းလမ်းများအသုံးပြုခြင်းနှင့် လက်လုပ်ပုံးကဲ့သို့သော လက်နက် များအသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်အကြမ်းစားများကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သော သင်တန်းများနှင့် အတွေ့အကြုံကြည့်ခြင်းဖြင့် အနည်းဆုံးတော့ နိုင်ငံတကာ အစွန်းရောက်အုပ်စုများနှင့် အချိတ်အဆက်အချို့ရှိသည်ကို ပြသနေသည်။ HaY အဖွဲ့ ဝင်များက အတည်ပြုပြောကြားရာတွင် ၎င်းတို့၏ ခေါင်းဆောင်များသည် ဘင်္ဂလား ဒေရှ်၊ ပါကစ္စတန်တို့နှင့် ကောင်းစွာချိတ်ဆက်ထားကြောင်းနှင့် အိန္ဒိယနှင့် အနည်း ငယ်သာရှိကြောင်းဆိုကြသည်။ မြန်မာအစိုးရကပြောကြားရာတွင် ၎င်းတို့၏ စစ်ဆေး မေးမြန်းချက်များအရ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှုများကို ဘင်္ဂလားဒေရှ်နှင့် ပါကစ္စတန်တို့ တွင်ပေးသည်ဟု ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ကြောင်းဆိုပါသည်။ HaY အတွက် စုဆောင်းထား သော လူသစ်များကို ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ပင် ရိုဟင်ဂျာများ၊ ပါကစ္စတန်လူမျိုးများနှင့် အာဖကန်ဆရာများက သင်တန်းပေးသည်ဟု အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဒေသခံများ၏ အဆိုအရ သိရှိရပါသည်။⁶⁷

ဒုတိယအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူအုပ်စုများက နှစ်အတန်ကြာကပင် ရိုဟင်ဂျာကိစ္စကို အကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် ဝါဒဖြန့်ချိရာတွင် တမင်ရည်ရွယ်အသုံးပြုခဲ့ သည်။ ဥပမာများတွင် ပါကစ္စတန်မှ တာရစ်-အီး-တာလီဘန် (Tehreek-e-Taliban) များက မြန်မာနိုင်ငံကို ခြိမ်းခြောက်ခြင်း (၂၀၁၂) ၊ အင်ဒိုနီးရှားမူဆလင်အစွန်းရောက် ခေါင်းဆောင်က မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ဂျီဟတ်စစ်ပွဲဆင်နွှဲရန် တောင်းဆိုခြင်း (၂၀၁၃) ၊ မူ ဆလင်များအပေါ် ကျူးလွန်မှုများအတွက် မြန်မာနှင့် အခြားနိုင်ငံများအပေါ် လက်စား ချေရန် IS ခေါင်းဆောင်က ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ အိန္ဒိယတိုက်၏ အစိတ်အပိုင်းများတွင် အယ်လ်ကိုင်းဒါးဖွဲ့စည်းခြင်းကျေညာချက်၌ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အခြားနိုင်ငံများရှိ မူဆလင် များ “တရားမျှတမှုမရှိပဲ၊ ဖိနှိပ်ခံနေရမှုများ” မှ ကယ်တင်ရန် ကတိပေးခြင်း၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်းမှာပင် ပါကစ္စတန်၏ လက်ရှိခါ-အီး-တိုင်ဘာ (Lashkar-e-Taiba) စစ် သွေးကြွခေါင်းဆောင် ဟာဖစ် မူဟာမက်ဆေးရစ် (Hafiz Muhammed Sayyid) ၏ မိန့်ခွန်းများတွင် ရိုဟင်ဂျာမူဆလင်များအပေါ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို မကြာခဏ ဖော်ပြသည်ကို တွေ့ရပြီး လက်စားချေရန် တောင်းဆိုခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ မူဆလင်များ ဒါးကိုင် တော်လှန်ရာတွင် ကူညီရန် တာရစ်-အီး-တာလီဘန်၊ ပါကစ္စတန်က ၂၀၁၅ ဇွန်လ၌ အရင်းအမြစ်နှင့် လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုများပေးရန် ကမ်းလှမ်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ ဧပြီ လထုတ် IS ၏ Dabig မဂ္ဂဇင်းတွင် ဘင်္ဂလားဒေရှ်စစ်သွေးကြွ အဘူအီဘရာဟင်က မြန်မာနိုင်ငံမှ အဖိနှိပ်ခံမူဆလင်များကို

⁶⁷ Crisis Group ၏ အင်တာဗျူးများနှင့် မြန်မာအစိုးရသတင်းထုတ်ပြန်ချက်များ၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ ၁၄။ အတည်မပြုနိုင်သော ညွှန်းဆိုချက်များအရ ထိုအုပ်စုတွင် ဆီးရီးယားမှ ခေါင်းဆောင်နေသူတစ်ဦးရှိနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ အခြားခေါင်းဆောင်များ၏ အကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ အဆက်အသွယ်များကို အခြေခံ၍ဆိုရပါက ခေါင်း ဆောင်ရှိခဲ့ပါကလည်း ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူအုပ်စုမှ ရိုဟင်ဂျာစစ်သားတစ်ဦးသာဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ရိုဟင်ဂျာ မဟုတ် သော ခေါင်းဆောင်မှုမဖြစ်နိုင်ပေ။ အချို့ကလည်း အက်တာအူးလားနှင့် အချို့တိုက်ခိုက်ရေးသမားများက ဗီဒီယို အချို့၌ လက်ညှိုးထိုးသည့် အမူအယာလုပ်သည်ကို IS တို့ကလည်း ထိုသို့လုပ်တတ်ရာ ပတ်သက်မှုရှိရမည်ဟု မှတ်ယူနေကြရာ ၎င်းမှာ တောင်အာရှတွင် ထိုသို့ ပြုမူတတ်သဖြင့် ၎င်းမှာ အချိတ်အဆက်ရှိသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်၍ မရနိုင်ပေ။ See Jasminder Singh and Muhammad Haziq Jani, “My-anmar’s Rohingya Conflict: Foreign Jihadi Brewing”, RSIS Commentary no. 259, 18 October 2016.

ဖြစ်နိုင်သမျှနည်းနှင့် ကူညီရန်တောင်းဆိုခဲ့ သော်လည်း ၎င်းမှာ လက်ရှိ စစ်ဆင်ရေး၏ အာရုံပြုမှုမဟုတ်ကြောင်းဖော်ပြခဲ့ခြင်းများ ဖြစ်ပါသည်။⁶⁸

စည်းလုံးညီညွတ်ရန်နှင့် ပံ့ပိုးကူညီကြရန် အထက်ကဖော်ပြခဲ့သော ကျေညာ ချက်များတွင် ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ထိုအုပ်စုများ၏ ဦးစားပေး လုပ် ဆောင်မှုတွင် ပါဝင်ကြောင်းပြသနိုင်သည့် အထောက်အထားမရှိသလောက်ပင်ဖြစ် သည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် အကူအညီပေးခြင်းစသည် အခြားပုံစံများ သာတွေ့ရရာ သင်တန်းပေးခြင်း (အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သကဲ့သို့) နှင့် ငွေကြေး ထောက်ပံ့ခြင်းများပါဝင်သည်။ ထို့အပြင် လက်နက်များထောက်ပံ့ခြင်းနှင့် HaY တို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင် လက်ရှိတောင်းနေသော ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများလည်း ထောက်ပံ့ဖွယ် ရှိသည်။ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာသူများ၏အဆိုအရ လက်နက်ငယ်များ နှင့် စစ်သုံးဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင်ရနိုင်ပြီး၊ အကယ်၍ ၎င်းတို့ သည် ဒေသတွင်းလက်နက်ရောင်းဝယ်သူများ သို့မဟုတ် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်လူမျိုး သို့မ ဟုတ် ဒေသတွင်းစစ်သွေးကြွအဖွဲ့များနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိပါက ဝယ်ယူရန် ခက်ခဲမှုမ ရှိနိုင်ပေ။⁶⁹ ရိုဟင်ဂျာမဟုတ်သော တိုက်ခိုက်ရေးသမားများ သိသာစွာရှိနေသည်ဟု သော လက္ခဏာများမရှိပေ။⁷⁰

ထိုသို့သော အချိတ်အဆက်များမှာ အူမား (Ummah) ညီညွတ်ရေးမှ ဆင်းသက် လာပုံရသည်။ သဘောတရားရေးရာ၊ မဟာဗျူဟာ သို့မဟုတ် နည်းဗျူဟာတို့တွင် HaY နှင့် နိုင်ငံတကာဂျီဟတ်အုပ်စုများကြား ပေါင်းစပ်ခြင်းမရှိပေ။ HaY ၏ ရည်မှန်းချက်နှင့် နည်းဗျူဟာများနှင့် ၎င်း၏ လုံခြုံရေးအပေါ် ပစ်မှတ်ထားခြင်းမှာ ၎င်းတို့သည် ရိုဟင်ဂျာ များဖြစ်သည်ဆိုသည်ကိုသာ ပြသရန်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံများကို ဖြတ်ကျော် အာရုံပြုရန်မ ဟုတ်ဟု ပြသလိုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့အတွက် အထက်ကဆိုခဲ့သော နိုင်ငံတကာအချိတ် အဆက်များ၏ အရေးပါမှုကို လိုအပ်သည်ထက်ပို၍ အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူခြင်းမပြုရန် သတိထားရန်လိုအပ်သည် သို့မဟုတ် အချို့မြန်မာအစိုးရတာဝန်ရှိသူများ၊ နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အခြားခေါင်းဆောင်များက

⁶⁸ "Tehreek-e-Taliban Pakistan threaten Myanmar over Rohingya", Agence France-Presse, 26 July 2012; a 23 April 2013 call by Abu Bakar Ba'asyir from his prison cell in Indonesia, mentioned in Crisis Group interview, security analyst, Jakarta, July 2014; "ISIS leader calls on Muslims to 'build Islamic state'", BBC, 1 July 2014; "Pakistani terror group active on Myanmar-Bangladesh border", *Mizzima News*, 28 July 2015; "Pakistani Taliban attempts to recruit Rohingyas to kill Myanmar's rulers", Agence France-Presse, 9 June 2015; and *Dabiq Magazine* (English edition), issue 14, April 2016, p. 62.

⁶⁹ Crisis Group က HaY အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ၊ လုံခြုံရေးသုံးသပ်သူနှင့် ရန်ကုန်နှင့် ဒဂုံတွင် နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆ တို့တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်း။ လက်နက်ငယ်လေးများကို တရားမဝင်သဘောတင်လာခြင်းကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင် ပုံမှန်ဖမ်းမိနေပြီး၊ ၎င်းတို့ကို ပြည်တွင်း ရာဇဝတ်မှုများတွင် အသုံးပြုမှုများ မကြာသေးမီနှစ် များအတွင်း သိသာစွာ တိုးလာသည်။ "Use of illegal firearms on rise", *Dhaka Tribune*, 13 November 2016; and "New JMB planned big attack for Dhaka", *Dhaka Tribune*, 15 November 2016.

⁷⁰ ယုံကြည်ရလောက်သည့် သတင်းစစ်မြစ်တစ်ခု၏ အဆိုအရ အောက်တိုဘာ ၉ ရက် မတိုင်မီ ပထန်မလေးလူ မျိုး တစ်ဒါဇင်ခန့်သည် HaY နှင့်အတူ တိုက်ခိုက်ရန် မောင်တောသို့ သွားရောက်ခဲ့သည် ဟုသိရသည်။ သွေးစည်း သည်ဟုပြုရန် ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင်အစီအစဉ်ဖြင့် သွားခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ သို့သော်၎င်းမှာ အတည်မပြုနိုင်သေးပေ။ Crisis Group က သုံးသပ်သူတစ်ဦးနှင့် စာအဆက်အသွယ်ပြုခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ဒီဇင်ဘာလ။

HaY ကို ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားမှု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် အလိုအလျောက်ယုံကြည်ပြီး ပုံဖော်ရန် ကြိုးပမ်းနေမှုများကို ရပ် လိုက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မည်သို့ဆိုစေ၊ အကြမ်းဖက်မှုများဆက်လက်၍ ကြာရှည် ဖြစ်ပေါ်နေမည်ဆိုပါက အဆိုပါအချိတ်အဆက်များ ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာကာ လက်တွေ့အ ကောင်အထည်ဖော်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်ပိုကြီးလာနိုင်သည်။

မကြာမီက ရန်ကုန်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အသေးစားပေါက်ကွဲမှုများသည် ရခိုင်ပြည် နယ်ကိစ္စနှင့် တိုက်ရိုက်အချိတ်အဆက်ရှိသည်ပုံမပေါ်ပေ။ အိမ်တွင်းဖြစ် လက်ရာခပ် ကြမ်းကြမ်း ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများကို နိုဝင်ဘာလ ၁၇၊ ၂၀၊ ၂၄ နှင့် ၂၆ ရက်များတွင် ဈေးဝယ်စင်တာ နှစ်ခု၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ရုံးနှစ်ရုံးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်းသည် တိုင်း ဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ရုံးအတွင်းဖက်တို့၌ ထားရှိခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ကြောင့် ဆုံးရှုံးမှုများ မရှိပဲ အသေးစားထိခိုက်မှုသာ ရှိသည်။ ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများထားရှိသည့် နေရာမှာ အမှိုက်ပုံးများနှင့် အိမ်သာထဲတွင်ဖြစ်ကာ ဖောက်ခွဲသည့် အချိန်မှာလည်း (အလုပ်ချိန် အပြီး သို့မဟုတ် ရုံးပိတ်ရက်) အထိအခိုက်အဆုံးအရုံးများကို ရှောင်ရှားလိုဟန်ရှိ သည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့ကလည်း နိုဝင်ဘာ ၂၆ ရက်နေ့တွင် မသင်္ကာသူအချို့ကို ဖမ်းဆီးခဲ့ရာ မူဆလင်များဖြစ်ကာ နောက်ထပ်အသေးစိတ်များကို ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိပေ။⁷¹ နိုင်ငံသား စိစစ်ရေးအတွက် တာဝန်ရှိသည့် လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးရုံးများကို ပစ်မှတ်ထားခြင်းသည် ရခိုင်ကိစ္စနှင့် အချိတ်အဆက်ရှိနိုင်သည်ဟု ပြောလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆိုပါကလည်း ယခုမှ ၎င်းသည် လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများအပေါ် ဒေါသထွက်ခြင်း သို့မ ဟုတ် ညီညွတ်ကြောင်းပြသည့် သဘောမျိုးဖြစ်နေကာ တိုက်ရိုက်တိုက်ခိုက်မှုမျိုး မ ဟုတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ တိုက်ရိုက်တိုက်ခိုက်မှုမျိုးက ပို၍အံ့အားသင့်ဖွယ် တိုက် ခိုက်မှုမျိုးဖြစ်နိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုအဖြစ်အပျက်က ညွှန်ပြနေသည်မှာ အပြည့်အဝလုံခြုံရေးမရှိသည့် နေရာများသို့ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ၊ ဝင်ရောက်နိုင်စွမ်းရှိ သည့် တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်များရှိနေသည် ဆိုသည့်အချက်ဖြစ်ပြီး ထိုနေရာများသို့ နည်း ပညာကျွမ်းကျင်မှုပစ္စည်းများဖြင့် ကြီးမားသော တိုက်ခိုက်မှုများပြုလုပ်ရန် အသုံးပြုသွား နိုင်သည်။

⁷¹ Crisis Group Report, Politics of Rakhine State, op. cit., Section IV. ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ မှတ်ချက်များကို "Focus on resolving difficulties in Rakhine rather than exaggerating them, says Suu Kyi", Channel News Asia, 2 December 2016 ကြည့်ပါ။ လူမျိုးရေးအကြမ်းဖက်မှုများဖြစ်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ စောင့်ကြည့်သူများက သတင်းပို့ရာတွင် အောက်တိုဘာ ၉ ရက်အပြီးတွင် အမုန်း စကားများ သိသိသာသာတိုးလာကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ ဖြန့်ဝေမှုနှင့် ကွန်ရက်များမှာ ယခင်က မတွေ့ရဘူးသည် များရှိသည်ဟုဆိုသည်။ Crisis Group ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။

V. အစိုးရက မည်သို့တုန့်ပြန်သင့်သနည်း။

ရခိုင်ပြည်နယ်၌ မူဆလင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့သစ်တစ်ခုထွက်ပေါ်လာခြင်းသည် ထိုဒေသ၏ တည်ငြိမ်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအလားအလာများအပေါ် ကြီးမားသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် အကြမ်းဖက်မှုထပ်မံမြင့်တက်မလာစေရေး နှင့် လူမျိုးများအကြားတင်းမာမှုများဆိုးရွားမလာစေရေး သေချာစေရန် နိုင်ငံရေးအရ၊ မူဝါဒအရ၊ လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများလုပ်ဆောင်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများကို ကြုံတွေ့ရလျက်ရှိသည်။ အစိုးရသည် ရခိုင်ဗုဒ္ဓဘာသာများ၏ တရားမျှတမှုမရှိဟု ခံစားနေရမှုများနှင့် ကြောက်ရွံ့နေမှုများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။⁷²

ဤကိစ္စကို မှန်ကန်သော ရှုဒေါင့်မှ ကြည့်ရှုနိုင်ခြင်းမရှိပါက ကြီးမားသော အန္တရာယ် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုမှန်သမျှသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်အချို့၏ အကြမ်းဖက်သောတုန့်ပြန်မှု ယခုမှ ဘာကြောင့်ထွက်ပေါ်လာရသလဲ ဆိုသည် ကို သိရှိနားလည်မှုအား အခြေခံကာ စတင်ရန် အရေးကြီးသည်။ အဆိုပါ မူဆလင်များသည် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များ တဖြည်းဖြည်းပျောက်ဆုံးသွားသည်ဟုလည်းကောင်း၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဘဝများမှ တဖြည်းဖြည်းခွဲခြားဆက်ဆံခံလာရသည်ဟုလည်း ကောင်း နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ရှုမြင်နေကြသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်က ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားသည့်အချိန်၌ ထိုသို့ရှုမြင်မှုပိုမို ပြင်းထန်လာခဲ့သည်။ အဆိုပါအကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားပြီးသည့်နောက်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းမှ ရိုဟင်ဂျာအချို့နှင့် အခြားနိုင်ငံသို့ရောက်နေသူများသည် လက်နက်ကိုင်တော် လှန်ရန် စတင်စဉ်းစားလာခဲ့ကြပြီး သူပုန်ထမှုအသစ်ဖြစ်ပေါ်လာရန် ကနဦးပြင်ဆင်မှုများ စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည် (အထက်မှ အခန်း IV. C ကြည့်ပါ)။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် Crisis Group က ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ၌ တွေ့ခဲ့ရသော အဆိုပါကနဦးလှုပ်ရှားမှု၏ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက ၎င်းတို့အုပ်စု၏ အစီအစဉ်များကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ရည်ရွယ်ချက်မှာ ၎င်းတို့ကို အစိုးရက မြန်မာနိုင်ငံသားများအဖြစ် ရပိုင်ခွင့်များကို အလေးထား၍ နေထိုင်နိုင်ရန်ဖြစ်ပြီး ခွဲထွက်ရန်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ဆန့်ကျင်ရန် သို့မဟုတ် နိုင်ငံများတွင် လုပ်ဆောင်နေသော ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူများ မဟုတ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ ပြောပြခဲ့သည်။⁷³

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုသုံးခုကလည်း ၎င်းတို့အုပ်စု၏ သူပုန်ထရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပိုမိုခိုင်မာစေကာ ထိုဒေသကိုလည်း လူသစ်စုဆောင်းရန် ပိုကောင်းသော နေရာအဖြစ်ဖန်တီးခဲ့ကြသည်။ ပြောင်းလဲမှုသုံးခုမှာ မူဆလင်များမဲပေးခွင့်မရခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ

⁷² Crisis Group Report, *Politics of Rakhine State*, op. cit., Section IV. ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ မှတ်ချက်များကို "Focus on resolving difficulties in Rakhine rather than exaggerating them, says Suu Kyi", Channel News Asia, 2 December 2016 ကြည့်ပါ။ လူမျိုးရေးအကြမ်းဖက်မှုများဖြစ်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ စောင့်ကြည့်သူများက သတင်းပို့ရာတွင် အောက်တိုဘာ ၉ ရက်အပြီးတွင် အမှန်းစကားများ သိသိသာသာတိုးလာကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ ဖြန့်ဝေမှုနှင့် ကွန်ရက်များမှာ ယခင်က မတွေ့ရဘူးသည်များရှိသည်ဟုဆိုသည်။ Crisis Group ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။

⁷³ Crisis Group Report, *Politics of Rakhine State*, op. cit., Section VI.A. ထိုအချိန်က သူသည် အုပ်စုကို ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အခြေစိုက်သော လူငယ်ခေါင်းဆောင်မျိုးဆက်ဖြင့် RSO အသစ်ဟု ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ၎င်းသည် HaY ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းသွားပြီဖြစ်သည်။

အခြေရှာရန် မျှော်လင့်ချက်မရှိခြင်းနှင့် မလေးရှားသို့ ရွှေ့ပြောင်း သွားလာသည့် လမ်းကြောင်းကို ပိတ်ပင်လိုက်ခြင်းများဖြစ်သည် (အပေါ်မှ အခန်း III ကြည့်ပါ) ။

နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အခြေစိုက်စခန်းကို လူသေဆုံးသည်အထိ ပြင်းထန် စွာ တိုက်ခိုက်ခြင်းကို တုန့်ပြန်ရန် အာဏာပိုင်များတွင် တာဝန်ရှိပါသည်။ တချိန်တည်း မှာပင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်များ၏ မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့နေသော သဘောကို ကိုင်တွယ်ရန် အားလုံးအတွက် ခြုံငုံချမှတ်သော မူဝါဒတွင် ထိရောက်သော လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်နိုင်မှုကိုပါ ထည့်သွင်းထားရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုဒေသတွင် နေထိုင်နေကြသူများ သည် အစွန်းရောက်သည့် အဆင့်သို့မရောက်ရှိသေးပါ။ ရပ်ရွာနေသူများ၊ အသက်ကြီး သူများနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များသည် အကြမ်းဖက်မှုကြောင့် ဆန့်ကျင်ဖက်ရ လဒ်များသာထွက်မည်ဟုဆိုကာ ယခင်ကအကြမ်းဖက်မှုကို တမင်ရှောင်ရှားခဲ့ကြ သည်။ မျှော်လင့်ချက်မရှိတော့ဟု တိုး၍ခံစားလာရခြင်းသည် အကြမ်းဖက်မှုကို စဉ်း စားရန် ပိုမိုတွန်းအားပေးပါသည်။ ယခုအခြေအနေကို ပြောင်းပစ်ရန် အစိုးရအတွက် သိပ်နောက်မကျသေးဟုဆိုနိုင်သည်။ အကယ်၍ အစိုးရအနေဖြင့် ထိုဒေသတွင် နေသူ များသည် ထိုနေရာ၌ မျိုးဆက်များနှင့်ချီနေထိုင်လာခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြု၍ တိုင်းပြည်၏ ဘဝထဲတွင် ၎င်းတို့အား နေရာတစ်နေရာပေး၍ ဖြေရှင်းမည်ဆိုပါက နောက်မကျသေးဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ယခုလောလောဆယ် အချက်အလက်အား လုံးက ညွှန်ပြနေသည်မှာ HaY သည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို နောက်ထပ်တိုက်ခိုက်မှု များပြုလုပ်ရန် ပြင်ဆင်နေပြီး ထိုသို့လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်ကိုလည်း မြှင့်တင်လျက်ရှိသည်။ မလိုလားအပ်သော အင်အားသုံး၍ လုံခြုံရေးအရ ဆောင်ရွက် ခြင်းများသည် အထက်ကဆိုခဲ့သည့် ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ဝိရောဓိဖြစ်စေပြီး ဒေသခံ မူဆလင်များအကြား မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့ခြင်းနှင့် အမှန်းတရားများကို ပိုမိုဖန်တီးပေး သလိုဖြစ်ရခြင်း၊ HaY ကို ပို၍ထောက်ခံလာစေခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်မှုသံသရာကို ပို၍ နက်ရှိုင်းလာစေရန် နှိုးဆွပေးခြင်းများဖြစ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ အလုံးလိုက်အရင်းလိုက် ထွက်ပြေးမှုများဖြစ်စေရန် ပိုမိုနှိုးစပ်လာပါသည်။ ဤနေရာ တွင် မောင်တောမြောက်ပိုင်း ပဋိပက္ခသက်ရောက်မှုဒဏ်ခံရသော နေရာများသို့ အကူ အညီပေးရေးလုပ်သားများနှင့် လွတ်လပ်သော မီဒီယာများကို ဝင်ရောက်နိုင်ရေးအ တွက် တံခါးဖွင့်ပေးရန် လွန်စွာအရေးကြီးပြန်ပါသည်။

အခြားနိုင်ငံများမှ အတွေ့အကြုံတစ်ခုက အားကောင်းကောင်းနှင့် အကြံပြုသည်မှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ချမှတ်သည့် မူဝါဒမူဘောင်တွင် အင်အားကောင်းကောင်းနှင့် စစ် ရေးအရတုန့်ပြန်ရန် ထည့်သွင်းရေးဆွဲမထားပါကလည်း လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို နှိမ်နင်းရာတွင် ထိရောက်မှုမရှိဖြစ်မည်အပြင် နိုင်ငံတကာဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူများ၏ အာရုံပြုမှုကို ခံလာရနိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိပါသည်။⁷⁴ ယခုလက်ရှိ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ရှိနေသော ကောင်းမွန်စွာ

⁷⁴ For experiences elsewhere, see, for example, Crisis Group Europe & Central Asia Briefing N°77, *A Sisyphean Task? Resuming Turkey-PKK Peace Talks*, 17 December 2015; Middle East & North Africa Report N°86, *Yemen: Defusing the Saada Time Bomb*, 27 May 2009; and Special Report, *Exploiting Disorder*, op. cit., Section V.A.

စုစည်းထားသော၊ ထိရောက်မှုရှိသော၊ နိုင်ငံတကာနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသော သူပုန်ထမှုသည် အကြမ်းဖက်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ယခင်ကမရှိခဲ့သော လမ်းကြောင်းများပေးလာနိုင်ပါသေးသည်။ ၎င်းမှာ HaY ၏ ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်ပုံမ ရသော်လည်း အခြေအနေက နိုင်ငံတကာမှ ဂျီဟတ်လုပ်ဆောင်နေသူများကို ၎င်းတို့၏ အစီအစဉ်များ သွပ်သွင်းလာစေရန် အခွင့်အလမ်းပေးသလိုဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဥပမာ အားဖြင့် မြန်မာ့မြေပေါ်တွင် အကြမ်းဖက်မှုများလုပ်ဆောင်ရန် ရိုဟင်ဂျာများ (ဘင်္ဂလား ဒေရှ့်မှ) ကို စုဆောင်းလာနိုင်သည်။ သို့မဟုတ်ပါကလည်း နိုင်ငံခြားမှ အကြမ်းဖက်သ မားများကို ဆွဲဆောင်လာနိုင်ရာ အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယတိုက်၏ အစိတ်အပိုင်းများမှ အကြမ်းဖက်သူများနှင့် အလွယ်မကူ ရောမွှေ၍ ထိုသို့စေခိုင်းလာနိုင်သည်။

နောက်တစ်ခုဖြစ်နိုင်သည့်အချက်မှာ ရိုဟင်ဂျာများ၏ ဆိုးရွားသည့် အခြေအနေ များကို မီးမောင်းထိုးပြခြင်းသည် HaY နှင့် ချိတ်ဆက်ထားခြင်းမရှိသေးသည့် နိုင်ငံခြား မှအဖွဲ့များကို အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများ အနေနှင့် အမြန်ဆိုသလို ပြုလုပ်လာနိုင် သည်။ ဂျာကာတာရှိ မြန်မာသံရုံးကို ဗုံးခွဲတိုက်ခိုက်ရန် မအောင်မြင်သော ကြိုးစားမှု တစ်ခုရှိခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ အိုဟိုင်းယိုးပြည်နယ်တက္ကသိုလ်ကို လူတစ် ဦးက မကြာသေးမီက တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ရိုဟင်ဂျာများဖိနှိပ်ခံရခြင်းက အကြောင်းရင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပါဝင်ခဲ့သည်။⁷⁵ ထိုအန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်မှာ နိုင်ငံရေးအရ တုန့်ပြန်မှုများပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ပြီး စစ်ရေးအရ တုန့်ပြန်မှုပြုလုပ်ရုံမျှဖြင့်မရပေ။ မြန်မာအစိုးရ နှင့် မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းကြား ပိုမို၍အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော၊ အားကောင်း သော ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ရန်နှင့် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နှင့် ထောက်လှမ်းရေးသတင်းမျှဝေမှုများ တိုးတက်လာရန်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမျိုးသည် နိုင်ငံများကို ဖြတ်ကျော်လုပ်ဆောင်နေ သည့် ဂျီဟတ်ခြိမ်းခြောက်မှုအလားအလာများကို ထိရောက်စွာ ကိုင်တွယ်ရန်နှင့် လုံခြုံ ရေးကို သေချာစေရန် လိုအပ်လှပါသည်။ တိတိပပဆိုရသော် အနောက်ဘက်နယ်စပ် တွင် လက်နက်မှောင်ခို၊ မူးယစ်ဆေးဝါးမှောင်ခိုနှင့် လူကုန်ကူးမှုများက ရှုတ်ရှက်ခပ် လျက်ရှိရာ သူပုန်များ၊ ဂျီဟတ်အုပ်စုများက ထိုအချက်ကို အသုံးပြုကာ လက်နက်များ၊ ပစ္စည်းများနှင့် စစ်သားများကို သယ်ယူပို့ဆောင်လာနိုင်သည်။ လက်ရှိလုံခြုံရေးအရ လုပ်ဆောင်နေမှုများသည် မူဆလင်များစွာ နေထိုင်သော တိုင်ပြည်များနှင့် ဆက်ဆံ ရေးကို အေးခဲစေခြင်းကြောင့် ရင်းနှီးသော ဆက်ဆံရေးဖြစ်စေရေးအတွက် လက်တွေ့ ကျကျလုပ်ဆောင်ရန်များ လိုအပ်နေသည်။ ဘင်္ဂလားဒေရှ့် (ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုပြင်း ထန်သည့် နိုင်ငံရေးပါတီများ အပါအဝင်) ၊ မလေးရှား၊ ထိုင်းနှင့် အင်ဒိုနီးရှားတို့တွင် ကြီးကျယ်သော ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြပွဲများရှိခဲ့သည်။ ဘင်္ဂလားဒေရှ့်နှင့် မလေးရှားအစိုးရ များက

⁷⁵ See "Indonesia foil plan to attack embassy", Agence France-Presse, 27 November 2016; "I can't take it anymore": Ohio State attacker said abuses of Burma's Muslims led to 'boiling point'", *The Washington Post*, 29 November 2016.

နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းစိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်၏ အခြေအနေနှင့် အစိုးရ၏ စိတ်ဝင်စားဖွယ်မကောင်းသော တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကလည်း အနောက် နိုင်ငံများအပေါ် အချက်ပေးခေါင်းလောင်းထိုးသလိုဖြစ်ခဲ့ရသည်။⁷⁶

ဝန်ကြီးချုပ်နာဂျစ်ရာဇတ်က ကွာလလမ်ပူမြို့တွင် ပြုလုပ်မည့် အဓိကဆန္ဒပြမှု၌ ၎င်း ပါဝင်မည်ဟု ဆိုလိုက်ပြီးနောက် ပြည်သူများကြား ထောက်ခံသူများရော သဘောမတူ ညီမှုများရော ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရသည့် အထက်ကဆိုခဲ့သော ကိစ္စရပ်ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံက ၎င်းကို အာဆီယံ၏ သူတပါးပြည်တွင်းရေးဝင်ရောက် မစွက်ဖက်ရေးမှ အား ချိုးဖော်သည်ဟုလည်းကောင်း၊ ၎င်း၏ ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးအတွက် ထိုကိစ္စကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်ဟုလည်းကောင်း စွပ်စွဲခဲ့သည်။ မလေးရှားကလည်း မြန်မာနိုင်ငံ သည် “တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတစ်ခုအား အပြတ်ရှင်းနေသည်” ဟုလည်းကောင်း၊ အရှေ့ တောင်အာရှကို မတည်ငြိမ်အောင်လုပ်ဆောင်နေသည်ဟုလည်းကောင်း အလျင်အမြန်တုန့်ပြန်ပြောဆိုခဲ့သည်။ ဒီဇင်ဘာ ၄ ရက်နေ့က ပြုလုပ်သော ဆန္ဒပြပွဲတွင် နာဂျစ် က “လူမျိုးတုန်းသတ်ဖြတ်မှု” ကို ရပ်ဆိုင်းရန် နိုင်ငံတကာမှ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ပေး ရန် တောင်းဆိုခဲ့ပြီး ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကို တိုက်ရိုက်ဝေဖန်ခဲ့ကာ “တော်သင့်ပြီ” ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။ အတော်များများက နာဂျစ်အတွက် ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး ရည်မှန်း ချက်ကို မူလပထမအခြေခံသည်ဟု ရှုမြင်ကြသည်တိုင် မူဆလင်ကျွန်းမှ နိုင်ငံအတော် များများကလည်း မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် စိတ်ဆိုးကြသည် ဆိုသည်ကလည်း အမှန်ပင်ဖြစ် သည်။ ဤအခြေအနေကို ထပ်မံမြင့်တက်မလာစေရန် ကူညီရာတွင် အာဆီယံသည် အရေးပါသောကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်သည့် အလားအလာရှိနေရာ အထူးသဖြင့် အင်ဒိုနီးရှား ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက်များစွာ အကျိုးများနိုင်ပါသည်။ အာဆီယံတွင် လည်း အကျိုးစီးပွားရှိပါသည်။ ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်နှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများစွာ ရှိသော ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးကြီးကို အာဆီယံက ထမ်းထားခဲ့ရရာ အကြမ်းဖက်မှုများ ဆက် လက်ဖြစ်ပေါ်နေမည်ဆိုပါက အဆိုပါစီးဆင်းနေသည့် လမ်းကြောင်းက ဆက်လက်တိုး လာနေမည်ဖြစ်ပြီး ဒေသတွင်းတွင်လည်း အစွန်းရောက်မည့်အန္တရာယ်ကို ဦးတည်သွား စေမည်ဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စရပ်သည် အာဆီယံတစ်ခုလုံးကိုခြုံ၍ တည်ငြိမ်မှုပျက်ပြား အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းသည်ဟု စိုးရိမ်နေမှုများရှိပါသည်။⁷⁷ ဒေသတွင်းစိုးရိမ်မှုများ ကို တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်သည့်အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး များကို ရန်ကုန်တွင် ဒီဇင်ဘာလ ၁၉ ရက်နေ့၌ အထူးအစည်းအဝေးတစ်ရပ် တက် ရောက်ရန် ခေါ်ဆိုထားရာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အနေဖြင့် အခြေအနေကို အကျဉ်း

⁷⁶ “Malaysia to summon Burmese ambassador as protests mount over treatment of Rohingya”, Reuters, 25 November 2016; “Myanmar’s Rohingya crisis stirs regional protests”, *Nikkei Asian Review*, 26 November 2016; “Malaysia says Myanmar violence against Muslim Rohingya ‘ethnic cleansing’”, Reuters, 2 December 2016; “Myanmar’s Rohingya issue a ‘humanitarian crisis’: Malaysia”, Channel News Asia, 3 December 2016; “Malaysian PM urges intervention to stop ‘genocide’ of Myanmar’s Rohingya Muslims” Reuters, 4 December 2016. Crisis Group interviews, Western diplomats, Yangon, December 2016. “Regional criticism of Myanmar’s Rohingya policy risks ASEAN split”, *Nikkei Asian Review*, 7 December 2016.

⁷⁷ Surin Pitsuwan, “Asia’s moral duty to the Rohingya”, *Wall Street Journal*, 7 December 2016.

ချုပ်ရှင်းပြနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။⁷⁸ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်ကလည်း အကြမ်းဖက်မှုကို ကိုင်တွယ်ရန်အတွက် အများလက်ခံနိုင်သည့် နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာတစ်ခု ချပြရန် ဤအခွင့်အလမ်းကို အသုံးပြုသင့်သည်။

အခြေအနေကိုကိုင်တွယ်ရန် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အရေးပါသည့် ကမကထပြုလုပ်ဆောင်ချက်အဖြစ် ကိုဖီအာနန်ဦးဆောင်သော အကြံပေးကော်မရှင်ကို ဩဂုတ် လက ဖွဲ့စည်းခဲ့သော်လည်း အဆိုပါအဖွဲ့သည် အောက်တိုဘာ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှု အပြီးတွင် နောက်ထပ်အဓိကကျသည့် စိန်ခေါ်မှုများ ကြုံတွေ့နေရသည်။⁷⁹ ရခိုင်ပြည် နယ်တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများ၊ နိုင်ငံသားကိစ္စများနှင့် မူဆလင်များလွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်များစသည့် နောက်ကွယ်မှ အရေးပါသော ကိစ္စရပ်များကို မူဝါဒအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများပြုလုပ်နိုင်ရန် နိုင်ငံရေးအရလုပ်ခွင့်မှာ သိသာစွာ ကျဉ်းမြောင်းနေ ပါသေးသည်။ ကော်မရှင်အနေဖြင့် လက်ရှိပဋိပက္ခကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများမရှိပေ။ ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့က အစိုးရ သည် တိုက်ခိုက်မှုများ၊ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကို စုံစမ်း စစ်ဆေးရန်နှင့် နောက်ထပ်အဖြစ်အပျက်အသစ်များကို ကာကွယ်နိုင်မည့် လုပ်ဆောင် မှုများကို စဉ်းစားရန် နောက်ထပ် (အမျိုးသား) ကော်မရှင်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းကြောင်း ကျေညာခဲ့သည်။ ထိုကော်မရှင်ကို တပ်မတော် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး အငြိမ်းစားလည်းဖြစ်၊ တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေးအကြီးအကဲဟောင်းလည်းဖြစ်၊ ခေါင်းမာဂိုဏ်းသားဖြစ် သည်ဟု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံခြင်းခံထားရသူ၊ တပ်မတော်အစုအဖွဲ့က ရွေး ချယ်သော ဒုတိယသမ္မတ ဦးမြင့်ဆွေက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။ ၎င်း၏ အဖွဲ့ ဝင်များမှာ အဓိကအားဖြင့် လက်ရှိ သို့မဟုတ် အငြိမ်းစား အစိုးရတာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်နေခြင်းက ဘာကိုပြနေသလဲဟုဆိုပါက အစိုးရနှင့် တပ်မတော်၏ ရပ်တည်ပြော ကြားချက်များကို စိန်ခေါ်ရန် သို့မဟုတ် ဝိရောဓိဖြစ်ရန် မဖြစ်နိုင်ဟု ပြဆိုနေပါသည်။⁸⁰ ၎င်းသည် အာနန်ကော်မရှင်နှင့် မည်သို့အလုပ်လုပ်မည် သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် မည်ဆိုသည်မှာလည်း ရှင်းလင်းခြင်း မရှိပေ။

⁷⁸ Kavi Chongkittavorn, "Myanmar to brief ASEAN amid alarm over Rakhine", *Nikkei Asian Review*, 12 December 2016.

⁷⁹ Press release, Office of the State Counsellor, reproduced in *GNLM*, 24 August 2016, pp. 1, 3.

⁸⁰ "စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းခြင်း" ၊ သမ္မတရုံးအမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၈၉/၂၀၁၆၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက် ၂၀၁၆။ Crisis Group က သံတမန်များနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ ဒီဇင်ဘာလ။

VI. သုံးသပ်ချက်

၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ အပေါ် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုနှင့် နောက်နေ့များတွင်ဖြစ်ပွားသော တိုက်ပွဲများ၊ အကြီးတန်းတပ်မတော်အရာရှိတစ်ဦးအသတ်ခံရသော နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက် တိုက်ပွဲများ သည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် မူဆလင်သူပုန်ထမှုအသစ်တစ်ခုထွက်ပေါ်လာ ခြင်းကို ကိုယ်စားပြုနေပါသည်။ HaY အုပ်စုကို ဆော်ဒီအာရေဗျနိုင်ငံတွင် တိုင်းပြည်မှ ထွက်သွားသူ ရိုဟင်ဂျာများနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ကော်မတီက ဦးဆောင်ပြီး ခေတ်မီ ပြောက်ကျားဗျူဟာနှင့်ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံတကာသင်တန်းနှင့် အတွေ့အကြုံရှိသော အခြားရိုဟင်ဂျာများက မြေပြင်တွင်အမိန့်ပေးကြသည်။ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဗာဒီဝါများအရ ထောက်ခံခြင်းကြောင့် ဘောင်ဝင်သည်ဟုဆိုနိုင်ကာ ရာနှင့်ချီသော ပြည်တွင်းတွင် စုဆောင်းကာ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးထားသူများအပါအဝင် ဒေသခံ မူဆလင်များ၏ စာနာမှုနှင့် ကျောထောက်နောက်ခံပြုမှုကို သိသာစွာ ရရှိကြသည်။

ဤသို့စနစ်တကျ၊ ရန်ပုံငွေကောင်းစွာ ရရှိထားသော အုပ်စုတစ်ခုပေါ်လာခြင်းသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်များ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံသားခွင့်ပြုမှု ငြင်းပယ်ခြင်းများနှင့် အတူ ကာလကြာရှည်က ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများအပါအဝင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရုတ်တရက် သော စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်ရန် အစိုးရ၏ ကြိုးပမ်းမှုများတွင် အခြေအနေလုံးဝ ပြောင်းလဲသွားခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။ တိုက်ခိုက်မှုများအပေါ် အစိုးရက တုန့်ပြန်ဆောင် ရွက်ရာတွင် အခြေအနေနှင့် သင့်လျော်ခြင်းမရှိသော စစ်အင်အားအသုံးပြုမှုများက လည်း စစ်သွေးကြွများနှင့် အရပ်သားများကို လုံးဝခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့သည်ပြင် လွန်စွာ ထိခိုက်လွယ်သော လူများကို လူသားချင်းစာနာသော အကူအညီများပေးရန် ငြင်းဆန် မှုများနှင့် ဒေသခံများကို မျှော်လင့်ချက်များပေးနိုင်မည့် အားလုံးကို ခြုံငုံနိုင်မည့် နိုင်ငံ ရေးမဟာဗျူဟာမရှိခြင်းများပါဝင်ရာ ထိုတုန့်ပြန်မှုများသည် ထိုအုပ်စုများကို မောင်း ထုတ်နိုင်ရန်နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများတဖြည်းဖြည်းပြန်လည်မြင့်တက်လာမည့် အန္တရာယ် ကိုလည်း ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ဖွယ်မရှိပေ။

အချို့လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှုများနှင့် ထောက်ပံ့ပေးနေသော အချိတ်အဆက် များကို ညွှန်ပြနေမှုများရှိနေသော်လည်း HaY အနေဖြင့် နိုင်ငံများကို ဖြတ်ကျော်လုပ် ဆောင်နေသော ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားမှု သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှု အစီအစဉ်များရှိနေသည့် ပုံတော့မပေါ်ပေ။ သို့သော် အကယ်၍ အစိုးရသည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်ကိုဖြတ်၍ ထောင်ပေါင်းများစွာကို ထွက်ပြေးစေမည့် အချိုးအစားမမျှသော စစ်အင်အားကို ဆက် ဆက်သုံးစွဲခြင်းများအပါအဝင် အခြေအနေကို မှားယွင်းစွာ ကိုင်တွယ်မိပါက ရိုဟင်ဂျာ လူထုအတွင်း အစွန်းရောက်အစိတ်အပိုင်းများထွက်ပေါ်လာရန် အခြေအနေများ ဖန် တီးပေးသလိုဖြစ်ကာ ဂျီဟတ်အုပ်စုများက ၎င်းတို့၏ အစီအစဉ်များအတွက် ထိုအခြေ အနေကို အခွင့်ကောင်းယူအသုံးပြုမှုများရှိလာနိုင်သည်။ ထိုအန္တရာယ်ကို ရှောင်ရှားရန် အတွက် အသင့်အတင့်သော စစ်ရေးအရတုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှု၊ သေချာစွာရေးဆွဲထား သော

နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာနှင့် အိမ်နီးချင်းများ၊ အာဆီယံအဖွဲ့ကြီးတို့ဖြင့် အနီးကပ်ပူး
ပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ထောက်လှမ်းရေးသတင်းများမျှဝေခြင်းများ လိုအပ်ပါသည်။

ရန်ကုန်/ဘရပ်ဆဲ၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်

Appendix A: Map of Myanmar

Appendix B: About the International Crisis Group

The International Crisis Group (Crisis Group) is an independent, non-profit, non-governmental organisation, with some 120 staff members on five continents, working through field-based analysis and high-level advocacy to prevent and resolve deadly conflict.

Crisis Group's approach is grounded in field research. Teams of political analysts are located within or close by countries or regions at risk of outbreak, escalation or recurrence of violent conflict. Based on information and assessments from the field, it produces analytical reports containing practical recommendations targeted at key international, regional and national decision-takers. Crisis Group also publishes *CrisisWatch*, a monthly early warning bulletin, providing a succinct regular update on the state of play in up to 70 situations of conflict or potential conflict around the world.

Crisis Group's reports are distributed widely by email and made available simultaneously on its website, www.crisisgroup.org. Crisis Group works closely with governments and those who influence them, including the media, to highlight its crisis analyses and to generate support for its policy prescriptions.

The Crisis Group Board of Trustees – which includes prominent figures from the fields of politics, diplomacy, business and the media – is directly involved in helping to bring the reports and recommendations to the attention of senior policymakers around the world. Crisis Group is chaired by former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme (UNDP), Lord Mark Malloch-Brown. Its Vice Chair is Ayo Obe, a Legal Practitioner, Columnist and TV Presenter in Nigeria.

Crisis Group's President & CEO, Jean-Marie Guéhenno, served as the UN Under-Secretary-General for Peacekeeping Operations from 2000-2008, and in 2012, as Deputy Joint Special Envoy of the United Nations and the League of Arab States on Syria. He left his post as Deputy Joint Special Envoy to chair the commission that prepared the white paper on French defence and national security in 2013. Crisis Group's international headquarters is in Brussels, and the organisation has offices in nine other locations: Bishkek, Bogota, Dakar, Islamabad, Istanbul, Nairobi, London, New York, and Washington DC. It also has staff representation in the following locations: Bangkok, Beijing, Beirut, Caracas, Delhi, Dubai, Gaza City, Guatemala City, Jerusalem, Johannesburg, Kabul, Kiev, Mexico City, Rabat, Sydney, Tunis, and Yangon.

Crisis Group receives financial support from a wide range of governments, foundations, and private sources. Currently Crisis Group holds relationships with the following governmental departments and agencies: Australian Department of Foreign Affairs and Trade, Austrian Development Agency, Canadian Department of Foreign Affairs, Trade and Development, Dutch Ministry of Foreign Affairs, Finnish Ministry for Foreign Affairs, French Ministry of Foreign Affairs, German Federal Foreign Office, Irish Aid, Principality of Liechtenstein, Luxembourg Ministry of Foreign Affairs, New Zealand Ministry of Foreign Affairs and Trade, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, Swedish Ministry of Foreign Affairs, Swiss Federal Department of Foreign Affairs, and U.S. Agency for International Development.

Crisis Group also holds relationships with the following foundations: Carnegie Corporation of New York, Henry Luce Foundation, Humanity United, John D. and Catherine T. MacArthur Foundation, Koerber Foundation, Open Society Foundations, Open Society Initiative for West Africa, Ploughshares Fund, Rockefeller Brothers Fund, and Tinker Foundation.

December 2016

Appendix C: Reports and Briefings on Asia since 2013

As of 1 October 2013, Central Asia publications are listed under the Europe and Central Asia program.

Special Reports

Exploiting Disorder: al-Qaeda and the Islamic State, Special Report, 14 March 2016 (also available in Arabic).

Seizing the Moment: From Early Warning to Early Action, Special Report N°2, 22 June 2016.

North East Asia

China's Central Asia Problem, Asia Report N°244, 27 February 2013 (also available in Chinese).

Dangerous Waters: China-Japan Relations on the Rocks, Asia Report N°245, 8 April 2013 (also available in Chinese).

Fire on the City Gate: Why China Keeps North Korea Close, Asia Report N°254, 9 December 2013 (also available in Chinese).

Old Scores and New Grudges: Evolving Sino-Japanese Tensions, Asia Report N°258, 24 July 2014 (also available in Chinese).

Risks of Intelligence Pathologies in South Korea, Asia Report N°259, 5 August 2014.

Stirring up the South China Sea (III): A Fleeting Opportunity for Calm, Asia Report N°267, 7 May 2015 (also available in Chinese).

North Korea: Beyond the Six-Party Talks, Asia Report N°269, 16 June 2015.

Stirring up the South China Sea (IV): Oil in Troubled Waters, Asia Report N°275, 26 January 2016 (also available in Chinese).

East China Sea: Preventing Clashes from Becoming Crises, Asia Report N°280, 30 June 2016.

South Asia

Pakistan: Countering Militancy in PATA, Asia Report N°242, 15 January 2013.

Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report N°243, 20 February 2013.

Drones: Myths and Reality in Pakistan, Asia Report N°247, 21 May 2013.

Afghanistan's Parties in Transition, Asia Briefing N°141, 26 June 2013.

Parliament's Role in Pakistan's Democratic Transition, Asia Report N°249, 18 September 2013.

Women and Conflict in Afghanistan, Asia Report N°252, 14 October 2013.

Sri Lanka's Potemkin Peace: Democracy under Fire, Asia Report N°253, 13 November 2013.

Policing Urban Violence in Pakistan, Asia Report N°255, 23 January 2014.

Afghanistan's Insurgency after the Transition, Asia Report N°256, 12 May 2014.

Education Reform in Pakistan, Asia Report N°257, 23 June 2014.

Afghanistan's Political Transition, Asia Report N°260, 16 October 2014.

Resetting Pakistan's Relations with Afghanistan, Asia Report N°262, 28 October 2014.

Sri Lanka's Presidential Election: Risks and Opportunities, Asia Briefing N°145, 9 December 2014.

Mapping Bangladesh's Political Crisis, Asia Report N°264, 9 February 2015.

Women, Violence and Conflict in Pakistan, Asia Report, N°265, 8 April 2015.

The Future of the Afghan Local Police, Asia Report N°268, 4 June 2015.

Revisiting Counter-terrorism Strategies in Pakistan: Opportunities and Pitfalls, Asia Report N°271, 22 July 2015.

Sri Lanka Between Elections, Asia Report N°272, 12 August 2015.

Winning the War on Polio in Pakistan, Asia Report N°273, 23 October 2015.

Nepal's Divisive New Constitution: An Existential Crisis, Asia Report N°276, 4 April 2016.

Political Conflict, Extremism and Criminal Justice in Bangladesh, Asia Report N°277, 11 April 2016.

Sri Lanka: Jumpstarting the Reform Process, Asia Report N°278, 18 May 2016.

Pakistan's Jihadist Heartland: Southern Punjab, Asia Report N°279, 30 May 2016.

South East Asia

Indonesia: Tensions Over Aceh's Flag, Asia Briefing N°139, 7 May 2013.

Timor-Leste: Stability At What Cost?, Asia Report N°246, 8 May 2013.

A Tentative Peace in Myanmar's Kachin Conflict, Asia Briefing N°140, 12 June 2013 (also available in Burmese and Chinese).

The Philippines: Dismantling Rebel Groups, Asia Report N°248, 19 June 2013.

The Dark Side of Transition: Violence Against Muslims in Myanmar, Asia Report N°251, 1 October 2013 (also available in Burmese and Chinese).

Not a Rubber Stamp: Myanmar's Legislature in a Time of Transition, Asia Briefing N°142, 13 December 2013 (also available in Burmese and Chinese).

Myanmar's Military: Back to the Barracks?, Asia Briefing N°143, 22 April 2014 (also available in Burmese).

Counting the Costs: Myanmar's Problematic Census, Asia Briefing N°144, 15 May 2014 (also available in Burmese).

Myanmar: The Politics of Rakhine State, Asia Report N°261, 22 October 2014 (also available in Burmese).

A Coup Ordained? Thailand's Prospects for Stability, Asia Report N°263, 3 December 2014.

Myanmar's Electoral Landscape, Asia Report N°266, 28 April 2015 (also available in Burmese).

Southern Thailand: Dialogue in Doubt, Asia Report N°270, 8 July 2015.

Myanmar's Peace Process: A Nationwide Ceasefire Remains Elusive, Asia Briefing N°146, 16 September 2015 (also available in Burmese).

The Myanmar Elections: Results and Implications, Asia Briefing N°147, 9 December 2015 (also available in Burmese).

Thailand's Lengthening Roadmap to Elections, Asia Report N°274, 10 December 2015.

The Philippines: Renewing Prospects for Peace in Mindanao, Asia Report N°281, 6 July 2016.

Myanmar's New Government: Finding Its Feet?, Asia Report N°282, 29 July 2016 (also available in Burmese).

Southern Thailand's Peace Dialogue: No Traction, Asia Briefing N°148, 21 September 2016.

Myanmar's Peace Process: Getting to a Political Dialogue, Asia Briefing N°149, 19 October 2016 (also available in Burmese).

Appendix D: International Crisis Group Board of Trustees

CO-CHAIR

Lord (Mark) Malloch-Brown
Former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme (UNDP)

PRESIDENT & CEO

Jean-Marie Guéhenno
Former UN Under-Secretary-General for Peacekeeping Operations

VICE-CHAIR

Ayo Obe
Chair of the Board of the Gorée Institute (Senegal); Legal Practitioner (Nigeria)

OTHER TRUSTEES

Fola Adeola
Founder and Chairman, FATE Foundation

Ali al Shihabi
Author; Founder and former Chairman of Rasmala Investment bank

Celso Amorim
Former Minister of External Relations of Brazil; former Defence Minister

Hushang Ansary
Chairman, Parman Capital Group LLC; Former Iranian Ambassador to the U.S. and Minister of Finance and Economic Affairs

Nahum Barnea
Political Columnist, Israel

Kim Beazley
Former Deputy Prime Minister of Australia and Ambassador to the U.S.; Former Defence Minister

Carl Bildt
Former Prime Minister and Foreign Minister of Sweden

Emma Bonino
Former Foreign Minister of Italy and European Commissioner for Humanitarian Aid

Lakhdar Brahimi
Member, The Elders; UN Diplomat; Former Minister of Algeria

Cheryl Carolus
Former South African High Commissioner to the UK and Secretary General of the African National Congress (ANC)

Maria Livanos Cattai
Former Secretary General of the International Chamber of Commerce

Wesley Clark
Former NATO Supreme Allied Commander

Sheila Coronel

Toni Stabile Professor of Practice in Investigative Journalism; Director, Toni Stabile Center for Investigative Journalism, Columbia University

Frank Giustra

President & CEO, Fiore Financial Corporation

Mo Ibrahim

Founder and Chair, Mo Ibrahim Foundation; Founder, Celtel International

Wolfgang Ischinger

Chairman, Munich Security Conference; Former German Deputy Foreign Minister and Ambassador to the UK and U.S.

Asma Jahangir

Former President of the Supreme Court Bar Association of Pakistan; Former UN Special Rapporteur on the Freedom of Religion or Belief

Yoriko Kawaguchi

Former Foreign Minister of Japan; Former Environment Minister

Wadah Khanfar

Co-Founder, Al Sharq Forum; Former Director General, Al Jazeera Network

Wim Kok

Former Prime Minister of the Netherlands

Andrey Kortunov

Director General of the Russian International Affairs Council

Ivan Krastev

Chairman of Centre for Liberal Strategies (Sofia); Founding Board Member of European Council on Foreign Relations

Ricardo Lagos

Former President of Chile

Joanne Leedom-Ackerman

Former International Secretary of PEN International; Novelist and journalist, U.S.

Helge Lund

Former Chief Executive BG Group (UK) and Statoil (Norway)

Shivshankar Menon

Former Foreign Secretary of India; Former National Security Advisor

Naz Modirzadeh

Director of the Harvard Law School Program on International Law and Armed Conflict

Saad Mohseni

Chairman and Chief Executive Officer of MOBY Group

Marty Natalegawa

Former Minister of Foreign Affairs of Indonesia; Permanent Representative to the UN, and Ambassador to the UK

Roza Otunbayeva

Former President of the Kyrgyz Republic; Founder of the International Public Foundation "Roza Otunbayeva Initiative"

Thomas R Pickering

Former U.S. Under Secretary of State and Ambassador to the UN, Russia, India, Israel, Jordan, El Salvador and Nigeria

Olympia Snowe

Former U.S. Senator and member of the House of Representatives

Javier Solana

President, ESADE Center for Global Economy and Geopolitics; Distinguished Fellow, The Brookings Institution

George Soros

Founder, Open Society Foundations and Chair, Soros Fund Management

Pär Stenbäck

Former Minister of Foreign Affairs and of Education, Finland; Chairman of the European Cultural Parliament

Jonas Gahr Støre

Leader of the Labour Party and Labour Party Parliamentary Group; Former Foreign Minister of Norway

Lawrence H. Summers

Former Director of the U.S. National Economic Council and Secretary of the U.S. Treasury; President Emeritus of Harvard University

Helle Thorning-Schmidt

CEO of Save the Children International; Former Prime Minister of Denmark

Wang Jisi

Member, Foreign Policy Advisory Committee of the Chinese Foreign Ministry; President, Institute of International and Strategic Studies, Peking University

PRESIDENT'S COUNCIL

A distinguished group of individual and corporate donors providing essential support and expertise to Crisis Group.

CORPORATE
BP
Shearman & Sterling LLP
Statoil (U.K.) Ltd.
White & Case LLP
INDIVIDUAL
(5) Anonymous
Scott Bessent
David Brown & Erika Franke
Stephen & Jennifer Dattels
Herman De Bode
Reynold Levy
Alexander Soros

INTERNATIONAL ADVISORY COUNCIL

Individual and corporate supporters who play a key role in Crisis Group's efforts to prevent deadly conflict.

CORPORATE
APCO Worldwide Inc.
Atlas Copco AB
BG Group plc
Chevron
Edelman UK
HSBC Holdings plc
MetLife
Shell
Yapi Merkezi Construction and Industry Inc.
INDIVIDUAL
(2) Anonymous
Mark Bergman
Stanley Bergman & Edward Bergman
Elizabeth Bohart
Neil & Sandra DeFeo Family Foundation
Sam Englehardt
Neemat Frem
Seth & Jane Ginns
Ronald Glickman
Rita E. Hauser
Geoffrey R. Hoguet & Ana
Luisa Ponti
Geoffrey Hsu
Faisel Khan
Cleopatra Kitti
Virginie Maisonneuve
Dennis Miller
Kerry Propper
Nina K. Solarz

AMBASSADOR COUNCIL

Rising stars from diverse fields who contribute their talents and expertise to support Crisis Group's mission.

Luke Alexander
Gillea Allison
Amy Benziger
Tripp Callan
Victoria Ergolavou
Christina Bache Fidan
Beatriz Garcia
Lynda Hammes
Matthew Magenheimer
Madison Malloch-Brown
Peter Martin
Megan McGill
Rahul Sen Sharma
Leeanne Su
AJ Twombly
Dillon Twombly
Grant Webster

SENIOR ADVISERS

Former Board Members who maintain an association with Crisis Group, and whose advice and support are called on (to the extent consistent with any other office they may be holding at the time).

Martti Ahtisaari

Chairman Emeritus

George Mitchell

Chairman Emeritus

Gareth Evans

President Emeritus

Kenneth Adelman
Adnan Abu-Odeh
HRH Prince Turki al-Faisal
Óscar Arias
Ersin Arioglu
Richard Armitage
Diego Arria
Zainab Bangura
Shlomo Ben-Ami
Christoph Bertram
Alan Blinken
Lakhdar Brahimi
Zbigniew Brzezinski
Kim Campbell
Jorge Castañeda
Naresh Chandra
Eugene Chien
Joaquim Alberto Chissano
Victor Chu
Mong Joon Chung
Pat Cox
Gianfranco Dell'Alba
Jacques Delors
Alain Destexhe
Mou-Shih Ding
Uffe Ellemann-Jensen
Gernot Erler
Marika Fahlén
Stanley Fischer
Carla Hills
Swanee Hunt
James V. Kimsey
Aleksander Kwasniewski
Todung Mulya Lubis
Allan J. MacEachen
Graça Machel
Jessica T. Mathews
Barbara McDougall
Matthew McHugh
Miklós Németh
Christine Ockrent
Timothy Ong
Olara Otunnu
Lord (Christopher) Patten
Victor Pinchuk
Surin Pitsuwan
Fidel V. Ramos

Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State

Asia Report N°283 | 15 December 2016

Headquarters

International Crisis Group

Avenue Louise 149 • 1050 Brussels, Belgium

Tel: +32 2 502 90 38 • Fax: +32 2 502 50 38

brussels@crisisgroup.org

Table of Contents

Executive Summary.....	i
I. Introduction	1
II. Previous Muslim Insurgency in Rakhine State	3
III. Deepening Despair	5
IV. Emergence of a New Organised Violent Resistance	6
A. The 9 October Attacks.....	6
B. Response from Government and Security Forces	6
C. A Spiral of Violence.....	9
V. The Armed Group and its Motivations	12
A. The Group and its Objectives.....	12
B. Communications and Social Media Environment.....	14
C. Planning and Operational Strategy for the Attacks.....	15
D. Level of Local Support	17
E. Links with International Jihadist Groups	18
VI. How Should the Government Respond?	21
VII. Conclusion	24
APPENDICES	
A. Map of Myanmar	25
B. About the International Crisis Group	26
C. Crisis Group Reports and Briefings on Asia since 2013.....	27
D. Crisis Group Board of Trustees	29

Executive Summary

The deadly attacks on Border Guard Police (BGP) bases in Myanmar's northern Rakhine State on 9 October 2016 and the days following, and a serious escalation on 12 November when a senior army officer was killed, signify the emergence of a new Muslim insurgency there. The current violence is qualitatively different from anything in recent decades, seriously threatens the prospects of stability and development in the state and has serious implications for Myanmar as a whole. The government faces a huge challenge in calibrating and integrating its political, policy and security responses to ensure that violence does not escalate and intercommunal tensions are kept under control. It requires also taking due account of the grievances and fears of Rakhine Buddhists.

Failure to get this right would carry enormous risks. While the government has a clear duty to maintain security and take action against the attackers, it needs, if its response is to be effective, to make more judicious use of force and focus on a political and policy approach that addresses the sense of hopelessness and despair underlying the anger of many Muslims in Rakhine State. Complicating this is that Aung San Suu Kyi has some influence, but under the constitution no direct control over the military.

The insurgent group, which refers to itself as Harakah al-Yaqin (Faith Movement, HaY), is led by a committee of Rohingya émigrés in Saudi Arabia and is commanded on the ground by Rohingya with international training and experience in modern guerrilla war tactics. It benefits from the legitimacy provided by local and international *fatwas* (religious judicial opinions) in support of its cause and enjoys considerable sympathy and backing from Muslims in northern Rakhine State, including several hundred locally trained recruits.

The emergence of this well-organised, apparently well-funded group is a game-changer in the Myanmar government's efforts to address the complex challenges in Rakhine State, which include longstanding discrimination against its Muslim population, denial of rights and lack of citizenship. The current use of disproportionate military force in response to the attacks, which fails to adequately distinguish militants from civilians, together with denial of humanitarian assistance to an extremely vulnerable population and the lack of an overarching political strategy that would offer them some hope for the future, is unlikely to dislodge the group and risks generating a spiral of violence and potential mass displacement.

HaY would not have been able to establish itself and make detailed preparations without the buy-in of some local leaders and communities. Yet, this has never been a radicalised population, and the majority of the community, its elders and religious leaders have previously eschewed violence as counterproductive. The fact that more people are now embracing violence reflects deep policy failures over many years rather than any sort of inevitability.

It is important for the government's response to start from an appreciation of why a violent reaction from some Muslims in Rakhine State has emerged. The population has seen its rights progressively eroded, its gradual marginalisation from social and political life, and rights abuses. This has become particularly acute since the 2012 anti-Muslim violence in Rakhine. Disenfranchisement prior to the 2015

elections severed the last link with politics and means of influence. At the same time, the disruption of maritime migration routes to Malaysia closed a vital escape valve, particularly for young men whose only tangible hope for the future was dashed. An increasing sense of despair has driven more people to consider a violent response, but it is not too late for the government to reverse the trend.

It requires recognising first that these people have lived in the area for generations and will continue to do so. Ways must be found to give them a place in the nation's life. A heavy-handed security response that fails to respect fundamental principles of proportionality and distinction is not only in violation of international norms; it is also deeply counterproductive. It will likely create further despair and animosity, increasing support for HaY and further entrenching violence. International experience strongly suggests that an aggressive military response, particularly if not embedded in a broader policy framework, will be ineffective against the armed group and has the potential to considerably aggravate matters.

So far, though there are indications of some training and solidarity, HaY does not appear to have a transnational jihadist or terrorist agenda. But there are risks that if the government mishandles the situation, including by continued use of disproportionate force that has driven tens of thousands from their homes or across the border to Bangladesh, it could create conditions for further radicalising sections of the Rohingya population that transnational jihadists could exploit to pursue their own agendas in the country. To avoid that requires subordinating the security response and integrating it into a well-crafted, overarching political strategy – building stronger, more positive relations between Muslim communities and the Myanmar state and closer cooperation and intelligence sharing with regional countries.

Yangon/Brussels, 15 December 2016

Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State

I. Introduction

This report examines the emergence of a new form of organised violent resistance in the Muslim-majority northern parts of Myanmar's Rakhine State.¹ It follows up Crisis Group's detailed examination in 2014 of Rakhine politics, which should be referred to for a broader analysis of the dynamics in the state as a whole. It is important to know and acknowledge the perspectives of Rakhine Buddhists and their strongly-felt grievances.² The current violence, however, is qualitatively different from anything in recent decades and has fundamental implications for the situation in the troubled state and potentially for Myanmar's transition as a whole.

The report looks at the establishment of a new armed group, its objectives and international links; the response of the government and security forces; and the implications for the people of Rakhine State and the country. It is based on extensive research and interviews in Yangon; interviews with several members of the armed group in northern Rakhine State and villagers and key sources in the area; interviews with other sources connected to the group living outside Myanmar; interviews with members of the Rohingya diaspora, including in the Middle East; interviews with recent arrivals in Bangladesh who have fled Rakhine; and analysis of conversations on messaging applications such as WhatsApp over the last six months. Much research has been done by experienced personnel fluent in the local dialect spoken by Muslims in northern Rakhine State. In cases of particularly sensitive information and to protect the identities of interviewees and researchers, details of locations and dates have been withheld, replaced by a general description of the sourcing for a paragraph or section.

The term "Rohingya" is highly contested within Myanmar, because it is perceived as a claim of indigenous ethnic status by a community most Rakhine Buddhists, indeed most people in Myanmar, regard as immigrants from Bangladesh, and whom they therefore prefer to refer to as "Bengali".³ The government has asked its officials and the international community to refrain from either term. "Rohingya" is used in this report not to imply endorsement of any particular historical narrative or political claim but because it is the term that community overwhelmingly refers to itself by, and because other terms such as "Muslims from Rakhine State" are less precise: several Muslim communities in the state do not identify as "Rohingya", including

¹ For recent Crisis Group reporting on Myanmar, see Asia Briefings N°s 147, *The Myanmar Elections: Results and Implications*, 9 December 2015; 146, *Myanmar's Peace Process: A Nationwide Ceasefire Remains Elusive*, 16 September 2015; 144, *Counting the Costs: Myanmar's Problematic Census*, 15 May 2014; 143, *Myanmar's Military: Back to the Barracks?*, 22 April 2014; also Asia Reports N°s 282, *Myanmar's New Government: Finding Its Feet?*, 29 July 2016; 266, *Myanmar's Electoral Landscape*, 28 April 2015; and 261, *Myanmar: The Politics of Rakhine State*, 22 October 2014.

² Crisis Group Report, *Myanmar: The Politics of Rakhine State*, op. cit.

³ Ibid, Section V.C, including for more detailed discussion of the term's sensitivity.

(but not only) the Kaman, a recognised indigenous Muslim group. It is Muslims in the northern parts of Rakhine State that most strongly identify as “Rohingya”; those in the diaspora who so identify are overwhelmingly from this area, rather than central or southern parts of the state.⁴

⁴ For detailed discussion of Muslim communities in Rakhine State, see *ibid.*

II. Previous Muslim Insurgency in Rakhine State

During the Second World War, Rakhine was the front line between the Japanese invaders and allied forces. Muslims and Rakhine Buddhists were on opposing sides; most of the former remained pro-British, while the latter supported the Japanese until a last-minute switch enabled the eventual allied reoccupation of Rakhine. Both communities formed armed units and attacked the other, with accounts of massacres on both sides in 1942-1943. Muslims fled to the north, where they were the majority, and Rakhine Buddhists moved south.⁵

A mujahidin rebellion erupted in April 1948, a few months after independence. The rebels initially explored the possibility of annexing northern Rakhine State to East Pakistan (now Bangladesh), but Pakistan rejected this. They then sought the right of the population to live as full citizens in an autonomous Muslim area in the north of the state and an end to what they saw as discrimination by the Rakhine Buddhist officials who replaced the colonial administrators. The immigration authorities placed restrictions on the movement of Muslims from northern Rakhine to Sittwe, the state capital. Some 13,000 Muslims who fled during the war and were living in refugee camps in India and East Pakistan were not permitted to return; those who did were considered illegal immigrants.⁶

The rebels targeted Rakhine Buddhist interests as well as the government, quickly seizing control of large parts of the north and expelling many Buddhist villagers. Law and order almost completely broke down, with two communist insurgencies (Red Flag and White Flag) in addition to the mujahidin, as well as Rakhine nationalist groups, including the (Marxist) Arakan People's Liberation Party, in the south of the state.⁷ An embattled Burmese army, facing ethnic insurgencies across the country, controlled little of Rakhine other than Sittwe. In the violence and chaos, relations between Buddhist and Muslim communities deteriorated further. Many moderate Rakhine Muslim leaders rejected the mujahidin insurgency, even vainly asking the government for arms to fight back.

It was not until 1954 that the army launched a massive offensive, Operation Monsoon, that captured most of the mujahidin mountain strongholds on the East Pakistan border. The rebellion was eventually ended through ceasefires in 1961 and defeat of remaining groups, leaving only small-scale armed resistance and banditry. Partly in response to mujahidin demands, partly for electoral reasons, in 1961 the government established a Mayu Frontier Administration in northern Rakhine, administered by army officers rather than Rakhine officials.⁸ But the 1962 military coup led to a more hardline stance toward minorities, and the Mayu Frontier Administration was dissolved. This prompted attempts to re-form the mujahidin movement that failed to gain significant local support.

⁵ Mary Callahan, *Making Enemies: War and State Building in Burma* (Ithaca, 2003), chapter 2; Moshe Yegar, *The Muslims of Burma: A Study of a Minority Group* (Wiesbaden, 1972).

⁶ Yegar, op. cit. On the eve of independence some Rakhine intellectuals led by barrister Hla Tun Pru were demanding an independent "Arakanistan" for the Rakhine people. See Aye Chan, "The Development of a Muslim Enclave in Arakan State of Burma (Myanmar)", *SOAS Bulletin of Burma Research*, vol. 3, no. 2 (2005), p. 410.

⁷ Martin Smith, *Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity*, 2nd ed. (London, 1999), p. 28.

⁸ Martin Smith, "The Muslim 'Rohingya' of Burma", unpublished article, 1995. Yegar, op. cit.

In 1974, inspired by the rise of pan-Islamist movements in the world, the Rohingya Patriotic Front armed group was formed from remnants of earlier failures. It split into several factions, one of the more radical of which became the Rohingya Solidarity Organization (RSO) armed group in 1982. The RSO split in 1986, giving rise to the Arakan Rohingya Islamic Front (ARIF) splinter; in 1998, the two groups formed a loose alliance, the Arakan Rohingya National Organisation.

In the 1980s and 1990s, the RSO had small bases in remote parts of Bangladesh near the Myanmar border but was not thought to have any inside Myanmar. In its highest-profile attack, in April 1994, several dozen fighters entered Maungdaw from Bangladesh, including a group landed by boat in Myin Hlut village-tract, south Maungdaw. On 28 April, bombs they planted in Maungdaw town caused damage and several civilian injuries, and fighters followed up with attacks on the town's outskirts. The group did not receive strong local support, and security forces, alerted by informants, quickly defeated them.⁹

Regional security analysts viewed the RSO as essentially defunct as an armed group by the end of the 1990s, though it kept an organisational structure in Bangladesh and did training and occasional small attacks on Myanmar security forces into the early 2000s. A Myanmar military intelligence report, cited in a U.S. diplomatic cable in 2002, made the "generally plausible" claim that 90 RSO/ARIF members attended a guerrilla war course, and thirteen also participated in explosives and heavy weapons courses in Libya and Afghanistan in August 2001. Also in the early 2000s, the RSO had an active weapons and explosives training exchange with the militant group Jamaat-ul Mujahideen Bangladesh.¹⁰

More recently, the authorities have continued to blame the RSO for occasional attacks on security forces in northern Rakhine State, for example deadly attacks on Border Guard Police (BGP) patrols in northern Maungdaw in February and May 2014, including one on 17 May that killed four officers.¹¹ However, there is no evidence that it retained operational capability after the early-2000s, and armed criminal gangs operate on the border, smuggling drugs and other contraband. The RSO has also become something of a Rohingya militant brand that anyone can use, regardless of connections to the original organisation.

⁹ Smith, "The Muslim 'Rohingya' of Burma", op. cit.; Crisis Group interview, researcher, Yangon, November 2016.

¹⁰ Crisis Group interviews, regional security analysts, Dhaka, July-August 2014, November 2016. "Arakan Rohingya National Organization contacts with Al Qaeda and with Burmese insurgent groups on the Thai border", U.S. embassy Rangoon cable, 10 October 2002, as made public by WikiLeaks (https://wikileaks.org/plusd/cables/02RANGOON1310_a.html). Crisis Group Asia Report N°187, *The Threat from Jamaat-ul Mujahideen Bangladesh*, 1 March 2010.

¹¹ Internal UN security management team note, Bangladesh, June 2014. See also, "All not quiet on the Burmese front", Probe Weekly, 6 June 2014.

III. Deepening Despair

The anti-Muslim violence in Rakhine State in June and October 2012, though it did not primarily affect the north of the state, seriously strained intercommunal relations.¹² It generated feelings of insecurity in Buddhist and Muslim communities but had the biggest impact on the latter. It also hardened anti-Muslim sentiment and led to increases in Buddhist nationalist hate speech. There were multiple cases of serious anti-Muslim violence across Myanmar the following year, as well as nationalist lobbying for a package of “protection of race and religion” laws widely seen as targeting Muslims.¹³

These were in addition to longstanding restrictions on access to citizenship for most Muslims in Rakhine State. This has led to serious discrimination against these communities, particularly the Rohingya. Permission to marry must be obtained from the authorities, and there are also severe restrictions on freedom of movement outside the village-tract or between townships, limiting work opportunities and access to government services.¹⁴

In the lead-up to the 2015 elections, the Muslim population in Rakhine State without citizenship cards – nearly all other than some Kaman – was disenfranchised, severing its last connection to politics and peaceful influence. Even those without citizenship cards had voted in previous elections. Crisis Group warned in advance that this risked organised violence.¹⁵

Compounding the sense among many Rohingya that politics had failed them was that Aung San Suu Kyi and her National League for Democracy (NLD) did not take a strong stand on minority religious rights in general or the Rohingya’s specific plight in the campaign. After coming to power, she did make it a top government priority, chairing a committee on Rakhine State and appointing former UN Secretary-General Kofi Annan to head an advisory commission, but some Rohingya had already concluded there was little hope the new administration would address their demands.¹⁶

In May 2015, a maritime migration crisis escalated in the Andaman Sea, after a Thai crackdown disrupted people smuggling networks, causing smugglers and crew to abandon boats laden with migrants from Myanmar (mostly Rohingya) and Bangladesh; hundreds were feared to have died. This shut down smuggling routes to Malaysia. When these routes had not reopened by the start of the post-monsoon sailing season in September, it meant a critical escape valve for Rohingya had closed and caused despair among young men who saw migration as their only chance of a better future.¹⁷

¹² For analysis, see Crisis Group Asia Reports N°s 238, *Myanmar: Storm Clouds on the Horizon*, 12 November 2012; and 251, *The Dark Side of Transition: Violence Against Muslims in Myanmar*, 1 October 2013.

¹³ Crisis Group Report, *The Dark Side of Transition*, op. cit.

¹⁴ Crisis Group Report, *The Politics of Rakhine State*, op. cit.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ “Myanmar election: Aung San Suu Kyi campaigns in contentious Rakhine state”, *The Guardian*, 16 October 2015; “Burma elections: Aung San Suu Kyi steers clear of ‘stateless’ minority the Rohingya”, *The Independent*, 17 October 2015; “After Myanmar election, few signs of a better life for Muslims”, *The New York Times*, 18 November 2015; “Aung San Suu Kyi aide: Rohingya are not our priority”, *The Telegraph*, 19 November 2015. Crisis Group interviews, analysts specialising on Rakhine State, Yangon, November–December 2015.

¹⁷ “Mixed maritime movements, April–June 2015”, UN High Commissioner for Refugees Regional Office for South-East Asia. Crisis Group interviews, analysts, Yangon, Bangladesh, November 2016.

IV. Emergence of a New Organised Violent Resistance

A. *The 9 October Attacks*

In the early hours of 9 October, several hundred local Muslim men, armed mostly with knives and slingshots and about 30 firearms, launched simultaneous attacks on three BGP posts in Maungdaw and Rathedaung townships near the north-western border with Bangladesh. According to the authorities, nine police were killed; and the attackers, eight of whom were killed and two captured, made off with 62 firearms and more than 10,000 rounds of ammunition.¹⁸

One of the targets was BGP headquarters, a major installation in Kyee Kan Pyin (just north of Maungdaw town) that was overrun in a multi-phase attack, and from where the majority of weapons were looted. In another indication of the preparation level, the group planted an improvised explosive device (IED) and set an ambush on the approach road to the headquarters, delaying reinforcements and damaging vehicles. The two other targets were a BGP sector headquarters at Nga Khu Ya in north Maungdaw and a BGP outpost at Koe Dan Kauk in Rathedaung, just south of Maungdaw township. The government estimated the total attackers at 400.¹⁹ Several further clashes occurred 10-12 October, including one on 11 October in which four soldiers were killed.²⁰ Two attacks on 3 November that state media reported as linked to the attackers are more uncertain.²¹

The attacks marked a major escalation of violence in Rakhine and reflected an unprecedented level of planning in a conflict that had seen little organised violent resistance from the Muslim population. They caused widespread fear in both communities, particularly among Buddhist Rakhine villagers, who are the minority in the northern part of the state; some 3,000 of them fled to towns.²²

B. *Response from Government and Security Forces*

The military and BGP launched a major operation aimed at recovering the looted weapons, capturing those involved and arresting their helpers. Its intensity likely reflected both the exigencies of the security situation and that the initial attacks and subsequent deadly clashes were seen as a major affront to security forces' dignity.

¹⁸ Government press conference, Naypyitaw, 9 October, reported in *Global New Light of Myanmar* (GNLM), 10 October 2016, pp. 1, 3.

¹⁹ Ibid; Crisis Group interview, individual briefed on the attacks, Yangon, October 2016. See also "Operation Backdoor", Yehtun Blog (<http://yehtunblog.blogspot.com>), 20 October 2010.

²⁰ "Troops fight back violent armed attackers, kill four", GNLM, 11 October 2016, p. 1; "Tatmadaw attacked by 300 armed men, four soldiers killed", GNLM, 12 October 2016, p. 1; "Troops kill 10 violent armed attackers in area clearance operation in Maungdaw tsp" and "Armed men violently attack Kyikanpyin border outpost, set fire to 25 houses in Warpaik Village", GNLM, 13 October 2016, p. 3.

²¹ As reported in GNLM, 5 November 2016, p. 2, the incidents occurred in south rather than north Maungdaw where the other attacks and subsequent clashes took place. One was the burning down of a disused BGP post, the other allegedly on a BGP base. There are competing narratives about the latter incident: village sources said it was a shooting between two police officers, not an attack. Crisis Group interviews, November 2016, and information from a non-government source with contacts in the area.

²² "Myanmar - New displacement in Rakhine State", European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Daily Flash, 21 October 2016.

The BGP commander, Police Brigadier-General Maung Maung Khaing, was removed for “poor performance”, probably due to both intelligence failures (see Section IV.C) and losing his headquarters and its armoury during the attacks; his replacement is a brigadier-general transferred from the regular police.²³

The Myanmar authorities have consistently referred to “joint operations”, usually indicating that the military is supporting BGP operations. This language began to be used in particular following a “special meeting on national defence and security” on 14 October that brought together the president, Aung San Suu Kyi, the commander-in-chief and others. The normal constitutional mechanism for activating military involvement in such a situation would be declaration of a state of emergency by the president, with National Defence and Security Council approval, as happened three times under the Thein Sein administration. However, Aung San Suu Kyi appears to regard the Council as politically illegitimate, and it has not met under her government, so no state of emergency can be declared.²⁴ In practice, though joint BGP-army patrols take place, the army has authority over the security response, under its western commander.²⁵

The military has indicated it is conducting “area clearance operations” across a section of northern Maungdaw township, which it has sealed off. On the basis of reports from the authorities and non-government sources, it appears to be using something akin to its standard counter-insurgency “four cuts” strategy developed in the 1960s to cut off rebel forces from their four main support sources (food, funds, intelligence, recruits) and largely unchanged since. It involves cordoning off territory for concentrated operations, a “calculated policy of terror” to force populations to move, destruction of villages in sensitive areas and confiscation or destruction of food stocks that could support insurgents.²⁶

Operations in the sealed-off area bear many hallmarks of that strategy. After the 9 October attacks, there were multiple reports of suspects shot on sight, burning of many houses, looting of property and seizure or destruction of food stocks – as well as of women and girls raped.²⁷ Humanitarian agencies have been denied access to some 30,000 people in the sealed-off area, displaced as a result of the attacks and their aftermath, as well as 130,000 previously receiving life-saving aid, with the exception of a one-time food delivery to four villages (6,500 people) on 6 November and the following days by the World Food Programme (WFP); and a food delivery by

²³ Government press conference, 17 October, reported in *GNLM*, 18 October 2016, p. 2.

²⁴ Ibid; see also “Special meeting on national defence and security”, *GNLM*, 15 October 2016, p. 1. Under Section 413(a) of the constitution, a state of emergency in a state/region empowers local civilian authorities and civil service bodies to obtain military help in carrying out their duties. The reason for Suu Kyi’s view is that the military has the majority of the Council’s eleven seats (five uniformed officers plus the military-nominated vice president, a retired senior officer), so can out-vote civilian government representatives. She may also have protocol concerns: it is chaired by the president; her membership is as foreign minister, not state counsellor.

²⁵ Crisis Group interview, individual briefed on the response, Yangon, November 2016.

²⁶ For details, see Smith, *Insurgency*, op. cit. p. 288 ff.; Andrew Selth, *Burma’s Armed Forces* (Norwalk, 2001), pp. 91-91; and Maung Aung Myoe, “Military Doctrine and Strategy in Myanmar” Strategic and Defence Studies Centre, working paper 339, 1999, p. 10.

²⁷ Crisis Group telephone interviews, villagers and community leaders in the operations area, October 2016. Also, Arakan Project, internal notes nos. 1 and 2, October and November 2016.

the government on 18 November to an IDP camp that had formed spontaneously in Thu U Lar village-tract.²⁸

Another common element of counter-insurgency operations in other parts of Myanmar is army establishment of local militias. Rakhine nationalists and Buddhist villagers in the north have long urged the government to arm the villagers, particularly since the 2012 violence, as they are greatly outnumbered by Muslims and fear for their security. This is particularly serious in the current context, because arming Buddhist villagers could lead the Muslim armed group, which has avoided attacking Buddhist civilians, to view them as combatant targets.

That would be a major escalation. Worryingly, the security forces have been contemplating the initiative. They have recruited some 120 local non-Muslims in what was initially presented to the Rakhine community and so likely interpreted by local Muslims as raising a BGP militia. The government has clarified that it is an accelerated BGP training program with loosened admission criteria, and trainees will be deployed as regular BGP.²⁹ But a significant risk remains of blurring lines between civilian villagers and security personnel, even if only in perception. One Rakhine armed group, the Arakan Liberation Army, has been attempting to increase its armed strength in the area to counter a perceived Muslim threat.³⁰

The government denies allegations of human rights violations.³¹ Lack of media and other independent access makes verification hard, but blanket denials, even of factual claims based on satellite imagery or international media reports from the ground of flight to Bangladesh, are not plausible and undermine the credibility of its other claims.³² Some counter-narratives clash with satellite data, for example that local Muslim villagers are torching their own homes to get international sympathy or that it is the armed group's arson. Analysis of that data shows destruction of at least 1,500 buildings.³³

²⁸ "Situation in northern Rakhine State", WFP, Situation Report no. 3, November 2016; "Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot", UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 12 December 2016; Crisis Group interview, Arakan Project researcher, Yangon, December 2016; "Food provided to residents of Maungdaw", *GNLM*, 21 November 2016, p. 3. Government permission for WFP to deliver a two-week supply of rations was granted following a government-led visit to the affected area by the UN Resident Coordinator and nine ambassadors on 2-3 November.

²⁹ "Militia call a shot in the arm for Rakhine armies", *Myanmar Times*, 12 May 2014. "Myanmar police to arm and train non-Muslims in conflict-torn Rakhine region", Reuters, 3 November 2016. "Myanmar's training for non-Muslim police stokes fear in Rakhine", Reuters, 18 November 2016.

³⁰ "Authorities seize cache of weapons and ammunition in Hpa-an bust", *The Irrawaddy*, 12 December 2016.

³¹ See, for example, "False allegations on violating human rights exposed to the world", *GNLM*, 3 November 2016, p. 1; "Local residents' accounts differ from fabricated media stories", *GNLM*, 7 November 2016, p. 1; "Military's information team refutes fabrication about massive destruction in Rakhine", *GNLM*, 15 November 2016, p. 3; "Government refutes rights group report on Rakhine", *GNLM*, 17 November 2016, p. 1; "Reports of hundreds fleeing Myanmar being pushed back by Bangladesh said to be false" and "Sender of fake news in Rakhine linked to int'l extremist groups", *GNLM*, 19 November 2016, p. 1.

³² Credible evidence that has been denied includes: "Satellite-based damage assessment of affected villages in Maungdaw District", Human Rights Watch, 10 November 2016; an updated damage assessment, 18 November 2016; and "Hundreds of Rohingya flee Myanmar army crackdown to Bangladesh – sources", Reuters, 18 November 2016.

³³ "Burma: Military burned villages in Rakhine State", Human Rights Watch, 13 December 2016.

Some villages were systematically destroyed over days, rather than isolated, geographically dispersed events as would be expected from individuals or small-group hit-and-run attacks. Moreover, much arson took place during military operations when many troops were present – not only at the time of attacks, but also over subsequent days. Troops also have security motivation (denial of access to villages in insecure areas is a standard counter-insurgency tactic, often achieved in the past in other parts of Myanmar by burning villages), while the armed group is reliant on at least some local civilian support.³⁴

Journalists questioning the official narrative have been accused in the state media of working “hand in glove” with the attackers. The government reportedly interceded with the *Myanmar Times* when one of its experienced foreign journalists reported on allegations of rapes by military personnel. She was fired shortly thereafter, and the paper’s owner put a moratorium on reporting on the Rakhine State conflict. An opinion piece in state media called the reporting “an act of gross unethical journalism” but added that “credit should be given to the media group for ... immediately firing that journalist”.³⁵ Such intimidation has a chilling effect on reporting by other journalists and publications. For example, a reporter from a prominent local English-language publication interviewed a member of the BGP who admitted burning down Muslim homes in the operations area but self-censored the account.³⁶

Potentially even more serious is that the repeated blanket government denials, widely disseminated via the state media in English and Burmese, reinforce a climate of impunity for troops that is particularly dangerous in a context of widespread negative sentiments toward the Muslim population at all levels of the military and in society as a whole. The state media has published disturbing opinion pieces, for example one that referred to the Rakhine State situation as caused by “detestable human fleas” that “we greatly loathe for their stench”.³⁷

C. *A Spiral of Violence*

A further serious escalation on 12 November made clear that the attacks on security forces were not one-off and that the armed group was still operational despite a month of intensive military operations.

Government accounts and Crisis Group interviews with villagers, other local sources and members of the armed group paint a broadly consistent picture.³⁸ At 6:45am, an army column clashed with some 60 members of the armed group in a valley near Pwint Hpyu Chaung village; one soldier died and several were wounded; six attackers were reportedly killed. There were several other skirmishes as the attackers retreated to Gwa Son village. When troops approached the village, the armed

³⁴ Crisis Group interview, senior Human Rights Watch staffer, November 2016. Selth, op. cit., p. 163.

³⁵ “Fourth estate must abide by ‘code of ethics’: minister for information”, *Myanmar Times*, 9 November 2016. “Myanmar journalist says she was fired over story on military rape allegations”, *The Guardian*, 4 November 2016; “Reporter’s sacking followed MoI [Ministry of Information] phone call, sparking press freedom fears”, *Frontier Myanmar*, 4 November 2016. “Myanmar press under pressure as paper bans Rakhine reports”, Agence France-Presse, 8 November 2016. Khin Maung Myint, “Morality and ethics”, *GNLM*, 24 November 2016, p. 8.

³⁶ Crisis Group interview, individual with direct knowledge of the incident, October 2016.

³⁷ “A flea cannot make a whirl of dust, but ...”, *GNLM*, 27 November 2016, p. 8.

³⁸ A government account is given in “One officer, one soldier dead, several injured [as] fighting continuously erupts in Rakhine”, *GNLM*, 13 November 2016, p. 1.

group shot at them. Several hundred villagers, armed with whatever they had to hand (knives and farming implements), supported the attackers, seemingly spontaneously. A lieutenant-colonel was shot dead, and the troops retreated, calling in air support from two attack helicopters with mounted machine guns.³⁹ The helicopters allegedly fired indiscriminately, including at villagers fleeing across paddy fields; videos taken by villagers show several bodies in fields, including women and children.⁴⁰

The same day, there were at least two IED attacks on government forces in the area. A BGP convoy was struck as it crossed a bridge, then came under attack by armed combatants; the authorities report the attackers were repelled and that there were no casualties. In the second incident, an army column was struck by an IED, reportedly damaging a vehicle but without casualties.⁴¹ The authorities have reported several other IED incidents and said that explosives/IEDs were also used tactically in the initial attack on the BGP headquarters.⁴²

Following the 12 November clashes, the military considerably stepped up its operations. In addition to using attack helicopters in areas with many civilian non-combatants, ground troops became much more aggressive. Troops entered Gwa Son and surrounding villages on 13 November, shooting at villagers who fled. Videos taken by villagers show several charred bodies discovered the next day in the remains of a house, in circumstances that remain unclear.⁴³ Many villages were also partially or completely destroyed by arson.

The impact of a “four cuts” operation on civilians is far greater in Maungdaw than in the mountains of the eastern border, where it has been used in the past. Those areas are sparsely populated, communities often have decades of conflict experience, well-developed coping mechanisms and generally better food security. Even there, the toll is heavy. But Maungdaw is densely populated predominantly lowland, communities have almost no experience of armed conflict, and there is pre-existing malnutrition and food insecurity well above critical emergency thresholds.⁴⁴ The population was already living on the edge; fear of conflict and abuses combined with a serious livelihoods shock – humanitarian support is almost completely blocked, and food imports from Bangladesh have been disrupted – have led many to flee across the border. At least 27,000 are known to have done so in recent weeks; it would not take much for this to become a mass exodus like 1978 (200,000) or 1991 (250,000).⁴⁵

Violence and abuses are likely to boost support for the armed group. People pushed to desperation and anger, with no hope for the future, are more likely to embrace extremist responses, however counterproductive. With an armed militant group in place and ready to capitalise, the current security response is likely to drive

³⁹ “Government refutes rights group report on Rakhine”, *GNLM*, 17 November 2016, p.1.

⁴⁰ Crisis Group interview, Arakan Project researcher, Yangon, November 2016.

⁴¹ “Violent armed attackers ambush convoy of border guards and government staffs, explode a bridge in Rakhine”, *GNLM*, 13 November 2016, p. 1. “Government troops attacked with improvised mines in Maungdaw”, *GNLM*, 14 November 2016, p. 3.

⁴² Crisis Group interview, analyst specialising on Rakhine State, Yangon, November 2016; also, for example, “IED discovered on village road in Maungdaw”, *GNLM*, 17 November 2016, p. 1.

⁴³ Crisis Group interview, Arakan Project researcher, Yangon, November 2016.

⁴⁴ According to UN 2015 data, the global acute malnutrition rate (measured in children under five) in Maungdaw is 19 per cent, by far the worst in Myanmar and well above the World Health Organisation’s emergency critical threshold of 15 per cent. See also “Myanmar aid curbs hit children in Muslim-majority region: U.N.”, Reuters, 9 November 2016.

⁴⁵ “Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot”, UNOCHA, 12 December 2016.

a dangerous spiral of attacks, military responses and increased popular radicalisation. This would also seriously impact the Rakhine and Burman Buddhist communities' security and livelihoods in northern Rakhine State, where they have long felt themselves an embattled and fearful minority.

V. The Armed Group and its Motivations

A. *The Group and its Objectives*

Crisis Group has interviewed six persons linked to the armed group: four members in northern Maungdaw and two outside Myanmar. Separate discussions with them, as well as others involved in chat groups on secure messaging applications and analysis of videos released by the group have revealed a partial picture of its origins, structure and objectives.

The group refers to itself as Harakah al-Yaqin (HaY, “Faith Movement” in Arabic). The government calls it Aqa Mul Mujahidin, a generic Arabic phrase meaning “communities of fighters” that it gleaned from interrogations of suspects. Prior to the attacks, even members and supporters at village level were not aware of the real name and referred to it by this generic phrase (and perhaps also “RSO”, which may be why the government claimed that old group’s involvement). After the 9 October attacks, Rohingya communities in Saudi Arabia, other Middle Eastern countries and Malaysia began to ask who carried them out. According to HaY, people associated with the RSO began to falsely claim responsibility and to collect donations on this basis from the Rohingya diaspora and large private donors in Saudi Arabia and the Middle East. This, they say, was what prompted the group to reveal its name, show some of its faces on camera and prove that it was on the ground.

The first video, circulated to Rohingya networks on 11 October and leaked on YouTube the next day, has the name Harakah al-Yaqin overlaid in Arabic script. In the second, uploaded to YouTube on 14 October, the group used this name and warned donors not to trust other groups claiming to be behind the attacks, saying that “some people tried to sell our movement and our community”, a reference to the RSO. Further videos were subsequently released, showing their continued actions in north Maungdaw and stating their demands.⁴⁶

HaY was established and is overseen by a committee of some twenty senior leaders headquartered in Mecca, with at least one member based in Medina. All are Rohingya émigrés or have Rohingya heritage. They are well connected in Bangladesh, Pakistan and possibly India. Some or all have visited Bangladesh and northern Rakhine State at different times in the last two years.

The main speaker in the videos is Ata Ullah (alias Ameer Abu Amar, and, within the armed group, Abu Amar Jununi, the name mentioned in a number of the videos); the government identifies him as Hafiz Tohar, presumably another alias. His father, a Muslim from northern Rakhine State, went to Karachi, where Ata Ullah was born. The family then moved to Saudi Arabia, and he grew up in Mecca, receiving a madrasa education. This is consistent with the fact that on the videos he shows fluent command of both the Bengali dialect spoken in northern Rakhine State and Peninsular Arabic. He disappeared from Saudi Arabia in 2012 shortly after violence erupted in Rakhine State. Though not confirmed, there are indications he went to Pakistan and possibly elsewhere, and that he received practical training in modern guerrilla

⁴⁶ The first video is “Islamic terrorist asked Rohingya to join them for jihad to Myanmar Burma Rakhine Arakan”, video, YouTube, 12 October 2016, www.youtube.com/watch?v=SqTqCzLVeSs, an unofficial translation of the second’s transcript: “Rohingya mujahideen call for weapons”, video, YouTube, 14 October 2016, www.youtube.com/watch?v=xpCBPZlcBEo. There have been nine so far, the latest filmed after the 12 November escalation and uploaded to YouTube 20 November.

warfare.⁴⁷ Some twenty Rohingya from Saudi Arabia (separate from the leadership committee), including Ata Ullah, are leading operations on the ground. Like him, they are thought to have experience from other conflicts, possibly Afghanistan and Pakistan. Some Rohingya returned from the camps (official and informal) in Bangladesh before 9 October to join the group. A registered refugee from Nayapara camp in Bangladesh stood beside Ata Ullah in the first video; he disappeared from the camp the night of a 13 May attack on its guard post in which a commander was killed and eleven weapons stolen.⁴⁸ Since 9 October, several hundred young Rohingya men from Bangladesh have joined the fight. However, the main fighting force is made up of Muslim villagers in northern Rakhine State who have been given basic training and organised into village-level cells to limit risks of compromise. These are mostly led by young Islamic clerics (known as “Mullahs” or “Maulvis”) or scholars (“Hafiz”) from those villages.

Though it does not appear to have religious motivations, HaY has sought religious legitimacy for its attacks. At its prompting, senior Rohingya clerics and several foreign clerics have ruled that, given the persecution Muslim communities face in Rakhine State, the campaign against the security forces is legal in Islam, and anyone opposing it is in opposition to Islam. *Fatwas* (religious rulings) to this effect were apparently obtained shortly after 9 October in several countries with a significant Rohingya diaspora, including Saudi Arabia, Dubai, Pakistan, India and Bangladesh. These have significantly influenced many Muslim religious leaders in northern Rakhine State to endorse HaY despite earlier feeling violence to be counterproductive. The group also has a senior Islamic scholar with it in Maungdaw, a Rohingya from Saudi Arabia, Mufti Ziabur Rahman, who brings religious legitimacy to operations and has authority to issue *fatwas*.⁴⁹

Information from members and analysis of its methods indicate that its approach and objective are not transnational jihadist terrorism.⁵⁰ It has only attacked security

⁴⁷ In Arabic, Abu Amar Jununi means “mad father of Amar”, perhaps an indication his eldest son is named Amar. The government spells Hafiz Tohar as Havistoohar. It said he attended a six-month Taliban training course in Pakistan (government press release, Naypyitaw, 14 October 2016, reproduced in *GNLM*, 15 October 2016, pp. 1, 3); In Crisis Group interviews, HaY members suggested he went from Saudi Arabia to Pakistan and from there to other countries (possibly including Libya) for training, but no further details or confirmation were obtained.

⁴⁸ “Attackers kill guard at Bangladesh Rohingya refugee camp”, Agence France-Presse, 13 May 2016.

⁴⁹ The foreign clerics are from Saudi Arabia and the United Arab Emirates, among other places. The mufti is the main speaker in the third video and identifies himself: “Islamic terrorist Rohingya act like villagers”, video, YouTube, 12 October 2016, www.youtube.com/watch?v=36tRKor-WDg.

⁵⁰ This report uses “international jihadist” to refer to groups such as al-Qaeda, Islamic State (IS) and their affiliates. The Arabic root of “jihad” refers to striving in God’s service. Many Muslims find its use in the political violence context imprecise and offensive, reducing a complex religious concept, which over centuries has had many, often peaceful forms, to war-making. Even when used in the organised violence context, it can refer to insurgency and guerrilla war, not only terrorism. For the vast majority of Muslims, today’s “jihadists” pervert Islam’s tenets. But it is hard to escape the term. Groups such as al-Qaeda and IS self-identify as “jihadist”; and while jihad has long been an element of virtually all schools of Islam, a nascent “jihadist” ideology has emerged that is more than a reflection of this; ideologues borrow from other traditions and at times show frustration with Salafi doctrinal rigidity that could constrain fighting tactics. Though big differences exist, “jihadist” groups share some tenets: fighting to return society to a purer Islam; violence against rulers whose policies they deem in conflict with Islamic imperatives as they understand them; and belief in duty to use violence if Muslim rulers abandon those imperatives. This report’s use of “jihadist” is not

forces (and perceived threats in its own community), not religious targets, Buddhist villagers or civilians and family members at the BGP bases it hit on 9 October. It has called for jihad in some videos, but there are no indications this means terrorism.⁵¹ Unlike all previous such insurgent groups (see above) and for unclear reasons, it does not include “Rohingya” in its name. Its stated aim is not to impose Sharia (Islamic law), but rather to stop persecution of Rohingya and secure their rights and greater autonomy as Myanmar citizens, notwithstanding that its approach is likely to harden attitudes in the country and seriously set back those goals. It is possible, however, that its objectives could evolve, given its appeals to religious legitimacy and links to international jihadist groups, so it is essential that government efforts do not focus only or primarily on military approaches, but also address underlying community grievances and suffering.

HaY’s modus operandi is similar to the now-defunct RSO as well as many ethnic armed groups in Myanmar – but it faces much greater hurdles than the latter given rejection of Rohingya identity by the government and most of the country. Though the government has claimed close links with RSO, it is a distinct group that is more a reaction to perceived RSO failures than an evolution of that group (see Section IV.C below) – hence Ata Ullah’s RSO criticism in the second video. As the RSO has become something of a brand associated with Rohingya militancy by both Muslims and the authorities, it is not surprising that the government has identified the attackers as linked to it.⁵² But institutional ties do not appear to exist, though there are some efforts to recruit around 200 Rohingya in Bangladesh trained since 2012 by an ex-RSO military commander, but never deployed due to lack of an organisational structure that HaY may potentially now offer.⁵³

B. *Communications and Social Media Environment*

Much of HaY’s communications and planning was over encrypted messaging applications such as WhatsApp and Viber, as well as WeChat (which does not have end-to-end encryption).⁵⁴ Use of these has become widespread across Myanmar over the last few years, as mobile voice and data connectivity have been rolled out along with \$20 smartphones (people close to the border have had access to these opportunities for much longer, by connecting to Bangladeshi networks). Myanmar is one of the only

meant to add legitimacy to this interpretation or detract from efforts to promote alternative interpretations. It uses “terrorism” and “terrorist” only to describe non-state actors’ attempt to use violence or intimidation, especially of civilians, to achieve political goals by manipulating fear. See Crisis Group Special Report N°1, *Exploiting Disorder: al-Qaeda and the Islamic State*, 14 March 2016.

⁵¹ Crisis Group interview, individual briefed on the attacks, Yangon, October 2016.

⁵² Government press release, Naypyitaw, 14 October 2016, reproduced in *GNLM*, 15 October 2016, pp. 1, 3.

⁵³ There is also information that some former RSO members acting on their own have been providing very basic training to Rohingya refugees interested in joining HaY. This started only after the first attacks. All indications are it is not linked institutionally to either the RSO or HaY. Crisis Group interviews, Rohingya refugees, Cox’s Bazar (Bangladesh), November 2016.

⁵⁴ Crisis Group observation of Rohingya WhatsApp groups, October–November 2016. On Viber use, see “Sender of fake news in Rakhine linked to int’l extremist groups”, *GNLM*, 19 November 2016, pp. 1, 3. A Myanmar Muslim has been warning members of the diplomatic and aid communities about the use of WeChat to promote extremism in the country since the 9 October attacks. Crisis Group interview, diplomat, Yangon, October 2016.

countries where Viber is the dominant messaging app: the company claims 25 million unique users as of October 2016, out of a 51.5 million population. Such tools have significantly lowered communication and organisation barriers for communities in northern Rakhine State, something that the draconian movement restrictions in place for decades can no longer prevent.⁵⁵

The preferred messaging app among Rohingya is WhatsApp. This is probably due to its much greater popularity internationally and the fact that Rohingya use these apps to keep in touch with family overseas and the diaspora more generally. Crisis Group identified more than 50 WhatsApp groups in use in northern Rakhine State, each with as many as 250 members, and including diaspora Rohingya around the world. These are mainly used for social interaction and information sharing, not nefarious purposes. Some individuals are members of ten to twenty WhatsApp groups and can also easily share information from group chats with their individual contacts. In the wake of the 9 October attacks, these have been used to quickly disseminate information about security threats and other urgent issues. They are likely also an important source of HaY operational intelligence.

Since the Rohingya dialect of Bengali does not have a written form, much of the communication over these applications uses audio files or voice messages.

C. Planning and Operational Strategy for the Attacks

Crisis Group interviews with HaY members and other well-informed sources in Myanmar, Bangladesh and the Middle East, cross-referenced with additional information, including Myanmar government reports based on interrogations of captured HaY and from regional diplomats and security analysts, have revealed a fairly detailed picture of the planning and operational strategy behind the attacks.

HaY's formation and planning for operations were initiated in the wake of the 2012 violence. Active recruitment of local leaders began in 2013, then training of hundreds of villagers they recruited, mainly from Maungdaw township, since 2014, initially in Bangladesh and then more intensively in northern Rakhine State. Training was in small batches to avoid attention, a village at a time, so members would not know the identities of other trainees, and primarily in the hills of the Mayu range along the border of Maungdaw and Buthidaung townships, as well as possibly in the compounds of some large houses in villages. It included weapons use, guerrilla tactics and, HaY members and trainees report, a particular focus on explosives and IEDs. It was given by Rohingya veterans and Pakistanis or Afghans with experience of recent operations in those countries and possibly elsewhere and took more than two years to complete.⁵⁶

⁵⁵ Buddhist nationalists also use messaging applications to organise and disseminate views; Viber has long been their preferred application, but recently WhatsApp has been gaining popularity. Crisis Group interview, technology industry source, Yangon, November 2016.

⁵⁶ For a map with village tracts in Maungdaw township, see "Village Tracts of Maungdaw Township, Rakhine State", Myanmar Information Management Unit, 22 November 2011, www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/VT%20Map_Maungdaw%20Tsp_Rakhine_MIMU25ov01_22Nov11_A3.pdf. Some RSO veterans have explosives expertise, from training by Bangladeshi militants in the early 2000s in an exchange program. Crisis Group Report, *The Threat from Jamaat-ul Mujahideen Bangladesh*, op. cit.

During this period, the group apparently killed several informers among the Muslim villages of north and south Maungdaw and others they feared might reveal their plans. It also paid significant hush money to potential informers. Following the training, two Saudi-based senior leaders spent a month in northern Rakhine State, around August 2016, selecting targets and determining how and when the attacks would take place.⁵⁷ Once they left, the intention was to obtain weapons and ammunition for the hundreds of trainees. Plans were also made to deploy at least four experienced doctors with medicines and supplies and to train locals as medics to assist them. From roughly late August, there was an increase in the killing of known informers within the Rohingya community.⁵⁸

The claimed objective of the operation was to take complete control of Maungdaw township, cut off communications with Buthidaung to the east and establish military posts on the ridges of the Mayu range between Maungdaw and Buthidaung, creating a defensible liberated area in the same manner as the larger ethnic armed groups in Myanmar's eastern borderlands. After this, the intent was to attack the northern part of Buthidaung – a very ambitious plan that would give complete control of the Bangladesh border – as well as parts of Rathedaung.

This plan had to be changed. In early September, after the two senior leaders left, two informers in U Shey Kya village-tract, close to Nga Khu Ya where one of the 9 October attacks occurred, revealed the identities of eight local HaY members to the BGP, which arrested them on 12 September. They were interrogated and allegedly tortured (including electric shocks and denailing). HaY arranged a bribe to the BGP of 3 million kyat (about \$2,300), and five were released on 16 September. The remaining three were freed on 28 September, after a bribe of more than 40 million kyat (over \$30,000).⁵⁹ On 30 September, HaY reportedly killed the two informants, leading to BGP night raids and arrests in the area that prompted several families to flee to Bangladesh. The authorities subsequently began large payments to informers in north Maungdaw to draw up lists of villagers in their area engaged in illegal activity, some of whom fled.

Additionally, local people say, an IED that accidentally exploded in Ngar Sar Kyu village-tract around 7 October while it was being prepared drew the attention of the security forces. According to members of the group, HaY saw that the net was closing and decided that though its preparations were not yet complete, it had to make an emergency plan and launch its operation on 9 October, ahead of schedule.

Though done hastily, the attacks showed some sophistication, including diversionary tactics; blocking reinforcements with a complex attack (IEDs plus armed assault) on a convoy some distance away; and felling of trees across roads to halt military vehicles. It is unclear where the explosives came from, but a foreign expert described the IEDs as crude but not completely amateurish.⁶⁰

The group was able to organise widely, pay numerous potential informers in northern Rakhine State prior to the attacks to keep them quiet and large bribes to the security forces to free detained militants. Now that it has established its legitimacy

⁵⁷ A different source claims that only one of the men was a Rohingya from Saudi Arabia, and the other was a foreigner.

⁵⁸ Crisis Group interview, human rights monitor, Bangladesh, November 2016.

⁵⁹ This is the highest known bribe ever paid to the BGP to release a detainee. Crisis Group interviews, local researcher, well-informed locals, Maungdaw, September-November 2016.

⁶⁰ Crisis Group interview, individual briefed on the matter, Yangon, November 2016.

and capability with attacks, it is unlikely to face funding constraints. It seems to be receiving funds from the Rohingya diaspora and major private donors in Saudi Arabia and the Middle East.⁶¹ It may also attract the attention of international groups interested in more than funding (see Section IV.E below).

D. *Level of Local Support*

It would not have been possible for HaY to establish itself and make detailed preparations without the buy-in of some local, particularly religious leaders and local communities in northern Rakhine State. Yet, this has never been a radicalised population; that some now embrace violence reflects deep policy failures over many years.

The community follows a conservative Islam, but not in general a radicalised one, and even as people saw their rights, livelihoods and hopes eroded, the vast majority of religious leaders and the population as a whole continued to eschew violence, which they considered likely to prompt further discrimination and undermine the objective of achieving recognition and rights within Myanmar. But in the wake of the 2012 violence, a segment of the population began more active consideration of organised violent responses. While a minority view, it was driven by influential individuals, including some of the younger generation of religious leaders in northern Rakhine State, who began to break with the views of community elders and older clerics. It was these people and their followers who started the organisational and training activities on the ground that were well under way by mid-2014.⁶²

With the 9 October attacks, views began to shift. Initially, there were intense debates within the community, which played out on WhatsApp group chats. Some felt they were “dying slowly day by day”, and that after years of desperation and hopelessness, someone was standing up for them.⁶³ But there was considerable criticism of the group in WhatsApp for not consulting or warning the community before the attacks and not considering the very serious consequences. It appears to have been the issuance of *fatwas* shortly after the attacks that was decisive in convincing many throughout Maungdaw to support HaY’s approach.

HaY leaders also seem to have been effective in this regard. The local commanders, about twenty Rohingya from Saudi Arabia including Ata Ullah, had been working on the ground with the trainees and local leaders for a long time, living with local people unlike the leaders of Rohingya armed groups in the past.⁶⁴ Several village leaders who have observed the activities of HaY’s leaders say they were impressed by their dedication, sincerity and strong commitment to their cause; as a result, they gained increasing trust and support from villagers. Following the success of the

⁶¹ Crisis Group interviews, members of the group and sources in the Rohingya diaspora, October–November 2016.

⁶² See Crisis Group report, *The Politics of Rakhine State*, op. cit., Section VI.A.

⁶³ The group chats were monitored by Crisis Group researchers since mid-2016. Crisis Group interview, villager in Maungdaw, October 2016.

⁶⁴ Crisis Group interviews, villagers in several villages in north and south Maungdaw, recent arrivals in Cox’s Bazar (Bangladesh) and observation of discussions on WhatsApp groups, October–November 2016. These are not the same twenty as the approximately twenty-member leadership committee based in Mecca, mentioned in Section IV.A above.

attacks, some youths take the view that the group has achieved what their fathers and grandfathers could not.

An important part of HaY's success, local community members say, is that these twenty or so leaders had good, secure lives in Saudi Arabia, the dream of many Rohingya, but were seen to have sacrificed comfort and prosperity to live beside impoverished villagers, without wearing shoes or good clothes and eating the same meagre food. That persons with so many other options were willing to take such risks convinced many locals the group was sincere and committed. This overcame doubts about joining or supporting an armed insurgency. Now, after two rounds of attacks and a brutal security response, it appears that a sizeable proportion of the area's Muslim population and the diaspora support or are sympathetic to HaY, even if the ferocity of the military's response causes some to flee.

At the same time, HaY also relied on threats and intimidation to ensure its survival. It has killed some suspected informers and drawn up a hit list of others. In addition to the killings in the lead up to the 9 October attacks, a Muslim man who used to work as a BGP cook was abducted by fellow villagers in Laungdon village-tract and found in a paddy field on 31 October with his throat cut; on 3 November, a former U Shey Kya village administrator was similarly found dead, as was a 100-household leader in south Maungdaw on 17 November.⁶⁵ These killings were done in the same gruesome way, presumably to inspire fear, while there have been no attacks on Buddhist civilians.

E. *Links with International Jihadist Groups*

There is some limited information on links between HaY and international jihadist groups. It is not surprising that such links exist, given the recruitment over several decades of vulnerable and marginalised Rohingya refugees and migrants by militant groups, initially mostly in Bangladesh, for deployment there and elsewhere.⁶⁶ However, HaY's public statements and modus operandi, as well as interviews with its members, all point to this being an insurgent group targeting Myanmar security forces and aiming – albeit in a way likely to be counterproductive – to obtain rights for the Rohingya in Myanmar, along the lines of previous mujahidin groups in Myanmar (see Section II above).

With that important caveat, the information on connections with international groups is as follows. First, members of HaY say Ata Ullah and the non-local fighters with him are well trained and experienced in guerrilla warfare; their tactics and operational success appear to confirm this, particularly their use of asymmetric methods and weapons such as IEDs, albeit crude ones. Such training and experience imply at least some links with international extremist groups. HaY members confirm that

⁶⁵ Arakan Project, internal note no. 2, op. cit.; "54-year old man found dead in Maungdaw", *GNLM*, 6 November 2016, p. 2; and "Elder village leader murdered in Maungdaw", *GNLM*, 19 November 2016, p. 2.

⁶⁶ For example, it is known that Muslims from Myanmar were fighting with the Taliban in Afghanistan, 1999-2001, Crisis Group Report, *The Politics of Rakhine State*, op. cit., Section VI.A; that Rohingya fighters have been operating, and one was killed, in Indian Kashmir, "Killing of Burmese militant ups ante of intelligence agencies", *The Tribune*, 13 November 2015; and that there is information ISIS has been recruiting among the Rohingya diaspora for Iraq and Syria, "ISIS look to recruit Rohingya Muslims fleeing Myanmar", *Newsweek*, 6 February 2015.

their leaders are well connected in Bangladesh, Pakistan and, to a lesser extent, India; the Myanmar government says its interrogations reveal that training was provided in Bangladesh and Pakistan. HaY recruits have also been instructed in Rakhine State by both Rohingya and Pakistani or Afghan trainers, according to members of the group and local people.⁶⁷

Secondly, the Rohingya cause has been used propagandistically by international jihadist groups for several years. Examples include threats against Myanmar by Tehreek-e-Taliban Pakistan (2012); calls by an Indonesian extremist leader for Muslims to wage jihad in Myanmar (2013); threats by the IS leader to take revenge on Myanmar and several other countries for abuses against their Muslims; promises to rescue Muslims in Myanmar and elsewhere from “injustice and oppression” in the formation announcement of “al-Qaeda in the Indian Subcontinent”; frequent citations in speeches as recently as 2015 by Hafiz Muhammad Saeed, head of Pakistan’s Lashkar-e-Taiba militants, to the “atrocities on Rohingya Muslims” and calls for revenge; offers of resources and training facilities by Tehreek-e-Taliban Pakistan in June 2015 to help Myanmar Muslims “take up the sword”; and a call in the April 2016 issue of IS’s *Dabiq* magazine by Bangladeshi militant Abu Ibrahim to help oppressed Muslims in Myanmar in every possible way, but stating that it was not a current operational focus.⁶⁸

Beyond these statements of solidarity and calls for support, there has been little evidence that Myanmar is an operational priority for such groups. There appear to be some other forms of cooperation or assistance, including training (discussed above) and funding, as well, potentially, as provision of weapons and explosives, which HaY currently seeks in Bangladesh. According to security analysts, small arms and military-grade explosives are available there, and procuring them should not be too difficult if the group has connections with regional arms traffickers or Bangladeshi or

⁶⁷ Crisis Group interviews and Myanmar government press release, 14 October 2016, op. cit. There are unconfirmed indications that the group may have a leader in Syria. Based on the profiles of other leaders and their connections, if this is true it might be a Rohingya fighter with a jihadist group rather than implying non-Rohingya leadership. Others have noted the raised index finger gesture, commonly associated with IS, displayed by Ata Ullah and some other fighters in several videos; however, this is a common gesture in South Asia and does not in itself imply any such links. See Jasmininder Singh and Muhammad Haziq Jani, “Myanmar’s Rohingya Conflict: Foreign Jihadi Brewing”, RSIS Commentary no. 259, 18 October 2016.

⁶⁸ “Tehreek-e-Taliban Pakistan threaten Myanmar over Rohingya”, Agence France-Presse, 26 July 2012; a 23 April 2013 call by Abu Bakar Ba’asyir from his prison cell in Indonesia, mentioned in Crisis Group interview, security analyst, Jakarta, July 2014; “ISIS leader calls on Muslims to ‘build Islamic state’”, BBC, 1 July 2014; “Pakistani terror group active on Myanmar-Bangladesh border”, *Mizzima News*, 28 July 2015; “Pakistani Taliban attempts to recruit Rohingyas to kill Myanmar’s rulers”, Agence France-Presse, 9 June 2015; and *Dabiq* Magazine (English edition), issue 14, April 2016, p. 62.

regional militant entities.⁶⁹ There are no indications of any significant presence of non-Rohingya fighters.⁷⁰

Such links appear driven by *umma* (Islamic community) solidarity and do not imply convergence between HaY and international jihadist groups on ideology, strategy or tactics. HaY's objectives and tactics and its focus on security targets suggest that it is Rohingya rather than transnationally focused. It is necessary to be careful not to over-interpret the significance of the international links noted above or leave unchallenged efforts by some Myanmar officials, politicians and other leaders to portray HaY as part of the global jihadist movement. Nevertheless, the longer violence continues, the greater the risks become of such links deepening and potentially becoming operational.

Recent minor explosions in Yangon do not appear directly linked to Rakhine State. Crude homemade devices were set off on 17, 20, 24 and 26 November at two shopping centres and two immigration offices, one inside the fairly secure regional government office. There were no casualties, only minor damage. The location of the devices in bins and toilets and the timing of blasts (after work hours or on public holidays) appeared designed to avoid casualties. Police arrested several suspects said to be Muslims on 26 November, but no further details have been released.⁷¹ Targeting of immigration offices, which are also responsible for citizenship verification, suggests a possible link to the Rakhine situation. If so, however, it more plausibly was an unsolicited expression of solidarity or anger at the security response than a direct attack, which might be expected to have been more dramatic. However, it does perhaps indicate existence of individuals with an intent and capability to access (semi-)secure locations that potentially could be utilised by those with the technical expertise and materials for a major attack.

⁶⁹ Crisis Group interviews, HaY members, November 2016; security analysts, Yangon, Dhaka, November 2016. Illegal shipments of small arms are regularly intercepted in Bangladesh; their use in domestic crimes has increased markedly in recent years. "Use of illegal firearms on rise", *Dhaka Tribune*, 13 November 2016; and "New JMB planned big attack for Dhaka", *Dhaka Tribune*, 15 November 2016.

⁷⁰ There is unconfirmed information from a credible source that about a dozen Patani Malays went to Maungdaw before 9 October to fight with HaY, apparently in solidarity and on their own initiative. Crisis Group correspondence, analyst, December 2016.

⁷¹ "Mayangone bomb intended to scare, not hurt, say police", *Frontier Myanmar*, 21 November 2016; "Myanmar police arrest Muslims over Yangon bombings", Agence France-Presse, 28 November 2016.

VI. How Should the Government Respond?

Emergence of a new Muslim armed group in Rakhine State is a serious threat to prospects for stability and development there. The government faces a big challenge in calibrating its political, policy and security responses to ensure that violence does not escalate and intercommunal tensions are not inflamed. It also requires taking due account of the grievances and fears of Rakhine Buddhists.⁷²

Failure to get this right carries enormous risks, so it is important that any response starts from an appreciation of why a violent reaction from some in the Muslim population of Rakhine State has emerged now. For many years, this population has seen its rights eroded and its progressive marginalisation from social and political life. This became particularly acute at the time of the 2012 anti-Muslim violence in Rakhine. In the wake of that violence, and seeing no likelihood of improvement, some Rohingya in northern Rakhine State and the diaspora began contemplating taking up arms and made initial preparations to launch a new insurgency (see Section IV.C above). A leader of this initiative with whom Crisis Group met in Bangladesh in 2014 described the group's plans and made clear the objective was for the community to live as Myanmar citizens with rights respected by the state, and was not separatist, anti-Buddhist or transnational jihadist.⁷³

Three key developments in 2015 are likely to have cemented the group's resolve to launch an insurgency and created a much more fertile recruiting ground for it: disenfranchisement of Muslim voters, lack of hope of a political solution and the shutting down of migration routes to Malaysia (see Section III above). The authorities have a responsibility to respond to the deadly attacks on BGP bases. At the same time, an effective security response must be set within an overarching policy that addresses the sense of hopelessness of Muslims in Rakhine State. This is not yet a radicalised population; community members, elders and religious leaders have previously eschewed violence as counterproductive. While increasing despair has driven more to consider violence, it is not too late for the government to reverse this if it recognises that the population has lived in the area for generations and will continue to do so and resolves to give them a place in the nation's life.

All indications are that HaY is preparing further attacks on security forces and retains the capability to do so. Heavy-handed security measures would directly contradict the above objectives, likely creating more despair and animosity among local Muslims, increasing support for HaY and provoking a deepening cycle of violence. There is likewise a very real prospect of even larger population displacements to Bangladesh. In this respect, it is also vital to open up the conflict-affected part of north Maungdaw for aid workers and independent media.

⁷² Crisis Group Report, *The Politics of Rakhine State*, op. cit., Section IV. See also Aung San Suu Kyi's comments in "Focus on resolving difficulties in Rakhine rather than exaggerating them, says Suu Kyi", Channel NewsAsia, 2 December 2016. As regards the risk of intercommunal violence, monitors report a significant increase in hate speech posts after 9 October and their spread to pages and networks where that had not previously been observed. Crisis Group interview, Yangon, November 2016.

⁷³ Crisis Group Report, *The Politics of Rakhine State*, op. cit., Section VI.A. At the time, he described the group as a "new RSO", with a generation of younger leaders based in Rakhine State. It is now clear that he was describing HaY.

Experience from other countries strongly suggests an aggressive military response not embedded in a broader policy framework would also be ineffective against the armed group and risk greater attention from international jihadist groups.⁷⁴ The presence of a well-organised, effective, internationally connected insurgency in Rakhine State could then provide channels that did not previously exist for terrorism. This does not appear to be the HaY's objective, but the situation could give international jihadists opportunities to insert their own agendas, for example by recruiting Rohingya (particularly in Bangladesh) to carry out such actions on Myanmar soil, or attracting foreign fighters, particularly those from the Indian subcontinent who could blend in easily, to do so.

It is also possible that the spotlight on the Rohingya's plight might prompt foreign groups unconnected with HaY to conduct a terrorist attack; there has been a foiled attempt to bomb Myanmar's Jakarta embassy, and the individual who carried out the recent attack at Ohio State University in the U.S. claimed to have been inspired at least in part by oppression of the Rohingya.⁷⁵ To mitigate these risks requires political, not military responses: building stronger, more positive ties between Muslim communities and the Myanmar state and improving cooperation and intelligence sharing with regional countries.

Such cooperation is essential to ensure security and effectively address potential transnational jihadist threats. On the western border in particular, arms, narcotics and human smuggling networks are intertwined and could be used by insurgent and jihadist groups to transport weapons, materiel and personnel. The current security operation has strained relations with countries that have large Muslim populations and with which there are practical needs for close ties. There have been big protest demonstrations in Bangladesh (including by Islamist parties) as well as in Malaysia, Indonesia and Thailand and Indonesia. Deep concerns have been expressed by the Bangladeshi and Malaysian governments. Western countries are also alarmed at the Rakhine State situation and the lacklustre government response.⁷⁶

In the Malaysian case, this became a public spat after Prime Minister Najib Razak indicated he would join a major protest in Kuala Lumpur. Myanmar accused him of violating ASEAN non-interference principles and using the issue for domestic politics; Malaysia retorted that Myanmar was pursuing "ethnic cleansing" and destabilising South East Asia. At the 4 December demonstration, Najib called for interna-

⁷⁴ For experiences elsewhere, see, for example, Crisis Group Europe & Central Asia Briefing N°77, *A Sisyphean Task? Resuming Turkey-PKK Peace Talks*, 17 December 2015; Middle East & North Africa Report N°86, *Yemen: Defusing the Saada Time Bomb*, 27 May 2009; and Special Report, *Exploiting Disorder*, op. cit., Section V.A.

⁷⁵ See "Indonesia foil plan to attack embassy", Agence France-Presse, 27 November 2016; "I can't take it anymore": Ohio State attacker said abuses of Burma's Muslims led to 'boiling point', *The Washington Post*, 29 November 2016.

⁷⁶ "Malaysia to summon Burmese ambassador as protests mount over treatment of Rohingya", Reuters, 25 November 2016; "Myanmar's Rohingya crisis stirs regional protests", *Nikkei Asian Review*, 26 November 2016; "Malaysia says Myanmar violence against Muslim Rohingya 'ethnic cleansing'", Reuters, 2 December 2016; "Myanmar's Rohingya issue a 'humanitarian crisis': Malaysia", Channel NewsAsia, 3 December 2016; "Malaysian PM urges intervention to stop 'genocide' of Myanmar's Rohingya Muslims" Reuters, 4 December 2016. Crisis Group interviews, Western diplomats, Yangon, December 2016. "Regional criticism of Myanmar's Rohingya policy risks ASEAN split", *Nikkei Asian Review*, 7 December 2016.

tional intervention to stop “genocide”, directly criticised Suu Kyi and said “enough is enough”.

While this was seen in many quarters as having a primarily domestic political objective for Najib, the anger against Myanmar in much of the Muslim world is real. ASEAN, in particular Indonesia, has a potentially important role in helping to de-escalate the situation. This would be of great benefit to Myanmar; it would also be in the interests of ASEAN, which has long carried the burden of large numbers of Rohingya refugees and migrants, a flow that will increase if the violence continues and lead to radicalisation risks for the region. There is also fear that the issue could be destabilising for ASEAN as a whole.⁷⁷ In response to regional concerns, Myanmar has called a special retreat for ASEAN foreign ministers in Yangon on 19 December, so Aung San Suu Kyi can brief them on the situation.⁷⁸ Myanmar should use this opportunity to set out a credible political strategy for addressing the violence.

Suu Kyi’s flagship initiative for addressing the situation, the Kofi Annan-led advisory commission established in August, faces major further challenges after the 9 October attacks.⁷⁹ Political space has considerably narrowed for policy responses to the underlying issues of discrimination, citizenship and freedom of movement of Muslims in Rakhine State. The commission lacks the composition, expert staff and mandate to address the current crisis. On 1 December, the government announced another (national) commission to investigate the attacks and security forces’ response and consider measures to prevent new incidents. It is chaired by the military’s pick for vice president, Myint Swe, a retired army lieutenant-general and former military intelligence chief, widely regarded as a hardliner. That its membership is mainly serving or retired government officials suggests it is unlikely to challenge or contradict government and military narratives.⁸⁰ How it will work or liaise with the Annan commission is unclear.

⁷⁷ Surin Pitsuwan, “Asia’s moral duty to the Rohingya”, *The Wall Street Journal*, 7 December 2016.

⁷⁸ Kavi Chongkittavorn, “Myanmar to brief ASEAN amid alarm over Rakhine”, *Nikkei Asian Review*, 12 December 2016.

⁷⁹ Press release, Office of the State Counsellor, reproduced in *GNLM*, 24 August 2016, pp. 1, 3.

⁸⁰ “Formation of Investigation Commission”, President’s Office, notification 89/2016, 1 December 2016. Crisis Group interviews, diplomats and observers, Yangon, December 2016.

VII. Conclusion

The violent attacks on BGP bases on 9 October 2016, and further clashes in the next days and on 12 November, when a senior army officer was killed, represent the emergence of a new Muslim insurgency in northern Rakhine State. The HaY group is led by a committee of Rohingya émigrés in Saudi Arabia and commanded on the ground by other Rohingya, who have international training and experience in modern guerrilla tactics, the legitimacy of supportive local and international *fatwas* and considerable sympathy and backing from the local Muslim population, including several hundred locally trained recruits.

The emergence of this organised, well-funded group is a game changer in the Myanmar government's efforts to address Rakhine State's complex challenges, including longstanding discrimination against its Muslim population, with denial of rights and citizenship status. The government's response to the attacks – injudicious use of military force that fails to adequately distinguish militants from civilians, denial of humanitarian aid to an extremely vulnerable population and lack of an overarching political strategy that offers it some hope – is unlikely to dislodge the group and risks generating a spiral of violence.

Though there are indications of some training and support links, HaY does not appear to have a transnational jihadist or terrorist agenda. If the government mishandles the situation, however, including by continued use of disproportionate military force that has driven thousands across the border to Bangladesh, it could create conditions for radicalising sections of the Rohingya population that jihadist groups might exploit for their own agendas. To avoid that risk requires a moderated military response, well-crafted political strategy and closer cooperation and intelligence sharing with Myanmar's neighbours and the ASEAN bloc.

Yangon/Brussels, 15 December 2016

Appendix A: Map of Myanmar

International Crisis Group/KO/Dec 2015. Based on UN map no. 4168 Rev. 3 (June 2012).

Appendix B: About the International Crisis Group

The International Crisis Group (Crisis Group) is an independent, non-profit, non-governmental organisation, with some 120 staff members on five continents, working through field-based analysis and high-level advocacy to prevent and resolve deadly conflict.

Crisis Group's approach is grounded in field research. Teams of political analysts are located within or close by countries or regions at risk of outbreak, escalation or recurrence of violent conflict. Based on information and assessments from the field, it produces analytical reports containing practical recommendations targeted at key international, regional and national decision-takers. Crisis Group also publishes *CrisisWatch*, a monthly early warning bulletin, providing a succinct regular update on the state of play in up to 70 situations of conflict or potential conflict around the world.

Crisis Group's reports are distributed widely by email and made available simultaneously on its website, www.crisisgroup.org. Crisis Group works closely with governments and those who influence them, including the media, to highlight its crisis analyses and to generate support for its policy prescriptions.

The Crisis Group Board of Trustees – which includes prominent figures from the fields of politics, diplomacy, business and the media – is directly involved in helping to bring the reports and recommendations to the attention of senior policymakers around the world. Crisis Group is chaired by former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme (UNDP), Lord Mark Malloch-Brown. Its Vice Chair is Ayo Obe, a Legal Practitioner, Columnist and TV Presenter in Nigeria.

Crisis Group's President & CEO, Jean-Marie Guéhenno, served as the UN Under-Secretary-General for Peacekeeping Operations from 2000-2008, and in 2012, as Deputy Joint Special Envoy of the United Nations and the League of Arab States on Syria. He left his post as Deputy Joint Special Envoy to chair the commission that prepared the white paper on French defence and national security in 2013. Crisis Group's international headquarters is in Brussels, and the organisation has offices in nine other locations: Bishkek, Bogota, Dakar, Islamabad, Istanbul, Nairobi, London, New York, and Washington DC. It also has staff representation in the following locations: Bangkok, Beijing, Beirut, Caracas, Delhi, Dubai, Gaza City, Guatemala City, Jerusalem, Johannesburg, Kabul, Kiev, Mexico City, Rabat, Sydney, Tunis, and Yangon.

Crisis Group receives financial support from a wide range of governments, foundations, and private sources. Currently Crisis Group holds relationships with the following governmental departments and agencies: Australian Department of Foreign Affairs and Trade, Austrian Development Agency, Canadian Department of Foreign Affairs, Trade and Development, Dutch Ministry of Foreign Affairs, Finnish Ministry for Foreign Affairs, French Ministry of Foreign Affairs, German Federal Foreign Office, Irish Aid, Principality of Liechtenstein, Luxembourg Ministry of Foreign Affairs, New Zealand Ministry of Foreign Affairs and Trade, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, Swedish Ministry of Foreign Affairs, Swiss Federal Department of Foreign Affairs, and U.S. Agency for International Development.

Crisis Group also holds relationships with the following foundations: Carnegie Corporation of New York, Henry Luce Foundation, Humanity United, John D. and Catherine T. MacArthur Foundation, Koerber Foundation, Open Society Foundations, Open Society Initiative for West Africa, Ploughshares Fund, Rockefeller Brothers Fund, and Tinker Foundation.

December 2016

Appendix C: Reports and Briefings on Asia since 2013

As of 1 October 2013, Central Asia publications are listed under the Europe and Central Asia program.

Special Reports

Exploiting Disorder: al-Qaeda and the Islamic State, Special Report, 14 March 2016 (also available in Arabic).

Seizing the Moment: From Early Warning to Early Action, Special Report N°2, 22 June 2016.

North East Asia

China's Central Asia Problem, Asia Report N°244, 27 February 2013 (also available in Chinese).

Dangerous Waters: China-Japan Relations on the Rocks, Asia Report N°245, 8 April 2013 (also available in Chinese).

Fire on the City Gate: Why China Keeps North Korea Close, Asia Report N°254, 9 December 2013 (also available in Chinese).

Old Scores and New Grudges: Evolving Sino-Japanese Tensions, Asia Report N°258, 24 July 2014 (also available in Chinese).

Risks of Intelligence Pathologies in South Korea, Asia Report N°259, 5 August 2014.

Stirring up the South China Sea (III): A Fleeting Opportunity for Calm, Asia Report N°267, 7 May 2015 (also available in Chinese).

North Korea: Beyond the Six-Party Talks, Asia Report N°269, 16 June 2015.

Stirring up the South China Sea (IV): Oil in Troubled Waters, Asia Report N°275, 26 January 2016 (also available in Chinese).

East China Sea: Preventing Clashes from Becoming Crises, Asia Report N°280, 30 June 2016.

South Asia

Pakistan: Countering Militancy in PATA, Asia Report N°242, 15 January 2013.

Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report N°243, 20 February 2013.

Drones: Myths and Reality in Pakistan, Asia Report N°247, 21 May 2013.

Afghanistan's Parties in Transition, Asia Briefing N°141, 26 June 2013.

Parliament's Role in Pakistan's Democratic Transition, Asia Report N°249, 18 September 2013.

Women and Conflict in Afghanistan, Asia Report N°252, 14 October 2013.

Sri Lanka's Potemkin Peace: Democracy under Fire, Asia Report N°253, 13 November 2013.

Policing Urban Violence in Pakistan, Asia Report N°255, 23 January 2014.

Afghanistan's Insurgency after the Transition, Asia Report N°256, 12 May 2014.

Education Reform in Pakistan, Asia Report N°257, 23 June 2014.

Afghanistan's Political Transition, Asia Report N°260, 16 October 2014.

Resetting Pakistan's Relations with Afghanistan, Asia Report N°262, 28 October 2014.

Sri Lanka's Presidential Election: Risks and Opportunities, Asia Briefing N°145, 9 December 2014.

Mapping Bangladesh's Political Crisis, Asia Report N°264, 9 February 2015.

Women, Violence and Conflict in Pakistan, Asia Report, N°265, 8 April 2015.

The Future of the Afghan Local Police, Asia Report N°268, 4 June 2015.

Revisiting Counter-terrorism Strategies in Pakistan: Opportunities and Pitfalls, Asia Report N°271, 22 July 2015.

Sri Lanka Between Elections, Asia Report N°272, 12 August 2015.

Winning the War on Polio in Pakistan, Asia Report N°273, 23 October 2015.

Nepal's Divisive New Constitution: An Existential Crisis, Asia Report N°276, 4 April 2016.

Political Conflict, Extremism and Criminal Justice in Bangladesh, Asia Report N°277, 11 April 2016.

Sri Lanka: Jumpstarting the Reform Process, Asia Report N°278, 18 May 2016.

Pakistan's Jihadist Heartland: Southern Punjab, Asia Report N°279, 30 May 2016.

South East Asia

Indonesia: Tensions Over Aceh's Flag, Asia Briefing N°139, 7 May 2013.

Timor-Leste: Stability At What Cost?, Asia Report N°246, 8 May 2013.

A Tentative Peace in Myanmar's Kachin Conflict, Asia Briefing N°140, 12 June 2013 (also available in Burmese and Chinese).

The Philippines: Dismantling Rebel Groups, Asia Report N°248, 19 June 2013.

The Dark Side of Transition: Violence Against Muslims in Myanmar, Asia Report N°251, 1 October 2013 (also available in Burmese and Chinese).

Not a Rubber Stamp: Myanmar's Legislature in a Time of Transition, Asia Briefing N°142, 13 December 2013 (also available in Burmese and Chinese).

Myanmar's Military: Back to the Barracks?, Asia Briefing N°143, 22 April 2014 (also available in Burmese).

Counting the Costs: Myanmar's Problematic Census, Asia Briefing N°144, 15 May 2014 (also available in Burmese).

Myanmar: The Politics of Rakhine State, Asia Report N°261, 22 October 2014 (also available in Burmese).

A Coup Ordained? Thailand's Prospects for Stability, Asia Report N°263, 3 December 2014.

Myanmar's Electoral Landscape, Asia Report N°266, 28 April 2015 (also available in Burmese).

Southern Thailand: Dialogue in Doubt, Asia Report N°270, 8 July 2015.

Myanmar's Peace Process: A Nationwide Ceasefire Remains Elusive, Asia Briefing N°146, 16 September 2015 (also available in Burmese).

The Myanmar Elections: Results and Implications, Asia Briefing N°147, 9 December 2015 (also available in Burmese).

Thailand's Lengthening Roadmap to Elections, Asia Report N°274, 10 December 2015.

The Philippines: Renewing Prospects for Peace in Mindanao, Asia Report N°281, 6 July 2016.

Myanmar's New Government: Finding Its Feet?, Asia Report N°282, 29 July 2016 (also available in Burmese).

Southern Thailand's Peace Dialogue: No Traction, Asia Briefing N°148, 21 September 2016.

Myanmar's Peace Process: Getting to a Political Dialogue, Asia Briefing N°149, 19 October 2016 (also available in Burmese).

Appendix D: International Crisis Group Board of Trustees

CO-CHAIR

Lord (Mark) Malloch-Brown
Former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme (UNDP)

PRESIDENT & CEO

Jean-Marie Guéhenno
Former UN Under-Secretary-General for Peacekeeping Operations

VICE-CHAIR

Ayo Obe
Chair of the Board of the Gorée Institute (Senegal); Legal Practitioner (Nigeria)

OTHER TRUSTEES

Fola Adeola
Founder and Chairman, FATE Foundation

Ali al Shihabi
Author; Founder and former Chairman of Rasmala Investment bank

Celso Amorim
Former Minister of External Relations of Brazil; former Defence Minister

Hushang Ansary
Chairman, Parman Capital Group LLC; Former Iranian Ambassador to the U.S. and Minister of Finance and Economic Affairs

Nahum Barnea
Political Columnist, Israel

Kim Beazley
Former Deputy Prime Minister of Australia and Ambassador to the U.S.; Former Defence Minister

Carl Bildt
Former Prime Minister and Foreign Minister of Sweden

Emma Bonino
Former Foreign Minister of Italy and European Commissioner for Humanitarian Aid

Lakhdar Brahimi
Member, The Elders; UN Diplomat; Former Minister of Algeria

Cheryl Carolus
Former South African High Commissioner to the UK and Secretary General of the African National Congress (ANC)

Maria Livanos Cattai
Former Secretary General of the International Chamber of Commerce

Wesley Clark
Former NATO Supreme Allied Commander

Sheila Coronel

Toni Stabile Professor of Practice in Investigative Journalism; Director, Toni Stabile Center for Investigative Journalism, Columbia University

Frank Giustra

President & CEO, Fiore Financial Corporation

Mo Ibrahim

Founder and Chair, Mo Ibrahim Foundation; Founder, Celtel International

Wolfgang Ischinger

Chairman, Munich Security Conference; Former German Deputy Foreign Minister and Ambassador to the UK and U.S.

Asma Jahangir

Former President of the Supreme Court Bar Association of Pakistan; Former UN Special Rapporteur on the Freedom of Religion or Belief

Yoriko Kawaguchi

Former Foreign Minister of Japan; Former Environment Minister

Wadah Khanfar

Co-Founder, Al Sharq Forum; Former Director General, Al Jazeera Network

Wim Kok

Former Prime Minister of the Netherlands

Andrey Kortunov

Director General of the Russian International Affairs Council

Ivan Krastev

Chairman of Centre for Liberal Strategies (Sofia); Founding Board Member of European Council on Foreign Relations

Ricardo Lagos

Former President of Chile

Joanne Leedom-Ackerman

Former International Secretary of PEN International; Novelist and journalist, U.S.

Helge Lund

Former Chief Executive BG Group (UK) and Statoil (Norway)

Shivshankar Menon

Former Foreign Secretary of India; Former National Security Advisor

Naz Modirzadeh

Director of the Harvard Law School Program on International Law and Armed Conflict

Saad Mohseni

Chairman and Chief Executive Officer of MOBY Group

Marty Natalegawa

Former Minister of Foreign Affairs of Indonesia; Permanent Representative to the UN, and Ambassador to the UK

Roza Otunbayeva

Former President of the Kyrgyz Republic; Founder of the International Public Foundation "Roza Otunbayeva Initiative"

Thomas R Pickering

Former U.S. Under Secretary of State and Ambassador to the UN, Russia, India, Israel, Jordan, El Salvador and Nigeria

Olympia Snowe

Former U.S. Senator and member of the House of Representatives

Javier Solana

President, ESADE Center for Global Economy and Geopolitics; Distinguished Fellow, The Brookings Institution

George Soros

Founder, Open Society Foundations and Chair, Soros Fund Management

Pär Stenbäck

Former Minister of Foreign Affairs and of Education, Finland; Chairman of the European Cultural Parliament

Jonas Gahr Støre

Leader of the Labour Party and Labour Party Parliamentary Group; Former Foreign Minister of Norway

Lawrence H. Summers

Former Director of the U.S. National Economic Council and Secretary of the U.S. Treasury; President Emeritus of Harvard University

Helle Thorning-Schmidt

CEO of Save the Children International; Former Prime Minister of Denmark

Wang Jisi

Member, Foreign Policy Advisory Committee of the Chinese Foreign Ministry; President, Institute of International and Strategic Studies, Peking University

PRESIDENT'S COUNCIL

A distinguished group of individual and corporate donors providing essential support and expertise to Crisis Group.

CORPORATE	INDIVIDUAL	
BP	(5) Anonymous	Herman De Bode
Shearman & Sterling LLP	Scott Bessent	Reynold Levy
Statoil (U.K.) Ltd.	David Brown & Erika Franke	Alexander Soros
White & Case LLP	Stephen & Jennifer Dattels	

INTERNATIONAL ADVISORY COUNCIL

Individual and corporate supporters who play a key role in Crisis Group's efforts to prevent deadly conflict.

CORPORATE	INDIVIDUAL	
APCO Worldwide Inc.	(2) Anonymous	Rita E. Hauser
Atlas Copco AB	Mark Bergman	Geoffrey R. Hoguet & Ana Luisa Ponti
BG Group plc	Stanley Bergman & Edward Bergman	Geoffrey Hsu
Chevron		Faisel Khan
Edelman UK	Elizabeth Bohart	Cleopatra Kitt
HSBC Holdings plc	Neil & Sandra DeFeo Family Foundation	Virginie Maisonneuve
MetLife		Dennis Miller
Shell	Sam Englehardt	Kerry Proppper
Yapi Merkezi Construction and Industry Inc.	Neemat Frem	Nina K. Solarz
	Seth & Jane Ginns	
	Ronald Glickman	

AMBASSADOR COUNCIL

Rising stars from diverse fields who contribute their talents and expertise to support Crisis Group's mission.

Luke Alexander	Beatriz Garcia	Rahul Sen Sharma
Gillea Allison	Lynda Hammes	Leeanne Su
Amy Benziger	Matthew Magenheimer	AJ Twombly
Tripp Callan	Madison Malloch-Brown	Dillon Twombly
Victoria Ergolavou	Peter Martin	Grant Webster
Christina Bache Fidan	Megan McGill	

SENIOR ADVISERS

Former Board Members who maintain an association with Crisis Group, and whose advice and support are called on (to the extent consistent with any other office they may be holding at the time).

Martti Ahtisaari Chairman Emeritus	Eugene Chien	Miklós Németh
George Mitchell Chairman Emeritus	Joaquim Alberto Chissano	Christine Ockrent
Gareth Evans President Emeritus	Victor Chu	Timothy Ong
	Mong Joon Chung	Olara Otunnu
	Pat Cox	Lord (Christopher) Patten
	Gianfranco Dell'Alba	Victor Pinchuk
	Jacques Delors	Surin Pitsuwan
Kenneth Adelman	Alain Destexhe	Fidel V. Ramos
Adnan Abu-Odeh	Mou-Shih Ding	
HRH Prince Turki al-Faisal	Uffe Ellemann-Jensen	
Óscar Arias	Gernot Erlen	
Ersin Arıoğlu	Marika Fahlén	
Richard Armitage	Stanley Fischer	
Diego Arria	Carla Hills	
Zainab Bangura	Swanee Hunt	
Shlomo Ben-Ami	James V. Kimsey	
Christoph Bertram	Aleksander Kwasniewski	
Alan Blinken	Todung Mulya Lubis	
Lakhdar Brahimi	Allan J. MacEachen	
Zbigniew Brzezinski	Graça Machel	
Kim Campbell	Jessica T. Mathews	
Jorge Castañeda	Barbara McDougall	
Naresh Chandra	Matthew McHugh	

မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အသစ် ထွက်ပေါ်လာသော မူဆလင်သူပုန်ထမှု

Asia Report N°283 | 15 December 2016

Headquarters

International Crisis Group

Avenue Louise 149 • 1050 Brussels, Belgium

Tel: +32 2 502 90 38 • Fax: +32 2 502 50 38

brussels@crisisgroup.org

မာတိကာ

အဓိကကြောင်းအရာများအကျဉ်းချုပ်	i
I. နိဒါန်း.....	1
I. ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ယခင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော မူဆလင်သူပုန်ထမှု.....	3
II. မျှော်လင့်ချက်မဲ့သည်ဟု နက်ရှိုင်းစွာ ခံစားလာရခြင်း.....	6
III. စနစ်တကျစီစဉ်ထားသော အကြမ်းဖက်တွန်းလှန်မှု အသစ်တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာခြင်း .	8
A. အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုများ	8
B. အစိုးရနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ တုန့်ပြန်မှု	9
C. အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှု အရှိန်မြင့်လာခြင်း.....	13
IV. လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှင့် ၎င်းကို စေ့ဆော်သော အရာများ	17
A. အဖွဲ့နှင့် ၎င်း၏ရည်မှန်းချက်များ.....	17
B. ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆိုရှယ်မီဒီယာဝန်းကျင်အခြေအနေ	21
C. တိုက်ခိုက်မှုများအတွက် ကြိုတင်စီမံခြင်းနှင့် စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာ....	22
D. ဒေသခံများ၏ ထောက်ခံမှုအတိုင်းအတာ	26
E. နိုင်ငံတကာ ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူအုပ်စုများနှင့် အချိတ်အဆက်များ.....	28
V. အစိုးရက မည်သို့တုန့်ပြန်သင့်သနည်း။	32
VI. သုံးသပ်ချက်.....	37
APPENDICES	
A. Map of Myanmar	39
B. About the International Crisis Group.....	40
C. Crisis Group Reports and Briefings on Asia since 2013	41
D. Crisis Group Board of Trustees	43

အဓိကကြောင်းအရာများ အကျဉ်းချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နှင့် နောက်ရက်များတွင် နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အခြေစိုက်စခန်းများတိုက်ခိုက်ခံရမှုနှင့် နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက်က အကြီးတန်းတပ်မတော် အရာရှိတစ်ဦး ကျဆုံးပြီးနောက် ပြင်း ထန်စွာ အရှိန်မြင့်တက်လာခြင်းသည် ထိုဒေသတွင် မူဆလင်သူပုန်ထမှု အသစ်ထွက် ပေါ်လာခြင်း၏ လက္ခဏာဖြစ်သည်။ လက်ရှိအကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုသည် ယခုဆယ်စု နှစ်များအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သမျှနှင့် အရည်အသွေးအရ ကွဲပြားခြားနားပြီး ပြည်နယ်အတွင်း တည်ငြိမ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအလားအလာများကို ဆိုးဆိုးဝါဝါ ခြိမ်းခြောက်နေ သည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးအပေါ် ပြင်းထန်သော သက်ရောက်မှုများ ရှိနေ သည်။ အစိုးရသည် အကြမ်းဖက်မှု တိုးမြင့်လာစေရန်နှင့် လူမျိုးရေးတင်းမာမှုများကို ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ရန် နိုင်ငံရေးအရ၊ မူဝါဒအရ၊ လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ ကို စုစည်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ထို့အပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရခိုင်လူမျိုးများ၏ မကျေလည်မှုများနှင့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားပေးရန် လိုအပ်နေသည်။

၎င်းကို မှန်ကန်စွာ မကိုင်တွယ်နိုင်ခြင်းသည် ကြီးမားသော အန္တရာယ်များကို သယ်ဆောင်လာမည်ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် လုံခြုံရေးကို ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်သူများကို အရေးယူဆောင်ရွက်ရန်ဆိုသည်မှာ ရှင်းလင်းနေသော တာဝန် ဖြစ်သည်နည်းတူ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ ထိရောက်စေလိုပါက ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်များစွာ၏ အမျက်ဒေါသ၏ နောက်ကွယ်မှ မျှော်လင့်ချက်မဲ့မှုနှင့် နေမထူးသေမထူးခံစားချက်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမည့် နိုင်ငံရေးနှင့် မူဝါဒနည်းလမ်းများအပေါ် အာရုံစိုက်ရန်နှင့် အင်အားသုံးခြင်းကို ပိုမိုဂရုတစိုက် ချင့်ချိန်လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေ သည်။ ဤကိစ္စကို ရှုတ်ထွေးစေသောအချက်မှာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည် အ တော်အတန် ဩဇာညောင်းသော်လည်း အခြေခံဥပဒေအရ တပ်မတော်အပေါ် တိုက် ရိုက်ထိန်းချုပ်မှု မပြုလုပ်နိုင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဟာရာကာအယ်လ်ယာကင် (Harakah al-Yin) (HaY) (ယုံကြည်ချက်အရလှုပ် ရှားမှု) ဟု အမည်တပ်ထားသော သောင်းကျန်းသူအဖွဲ့ကို ဆော်ဒီအာရေဗျရောက် ရှိ ဟင်ဂျာကော်မတီက ဦးဆောင်ပြီး ခေတ်မှီပြောက်ကျားစစ်ပွဲ နည်းဗျူဟာများတွင် နိုင်ငံ တကာသင်တန်းနှင့် အတွေ့အကြုံရှိသူ ရှိဟင်ဂျာတစ်ဦးက လက်တွေ့ ကွပ်ကဲအုပ်ချုပ် သည်။ ၎င်းအဖွဲ့သည် ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပရှိ ဖတ်ဒီဝါ (fatwas) (ဘာသာရေးအရ တရားစီရင်မှုဆိုင်ရာ အမြင်) အရ ဘောင်ဝင်မှုကို သာမကပဲ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်များ၏ စာနာထောက်ထားမှုနှင့် ကျော ထောက်နောက်ခံပြုမှုကို ရရှိထားပြီး ရာပေါင်းများစွာသော နယ်မြေခံသင်တန်းဆင်း နောက်လိုက်များကို စုဆောင်းရရှိထားသည်။

ဤသို့စနစ်တကျကောင်းစွာ စုစည်းထား၍ ရန်ပုံငွေကောင်းစွာ ရရှိထားသော အုပ်စုတစ်ခုပေါ်လာခြင်းသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်များ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံ သားခွင့်ပြုမှု ငြင်းပယ်ခြင်းများနှင့်အတူ ကာလကြာရှည်က ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများအပါအဝင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရုတ်ထွေးသော စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်ရန် အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်နေမှုများတွင် အခြေအနေလုံးဝပြောင်းလဲသွားခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။ တိုက်ခိုက်မှုများအပေါ် အစိုးရက တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ရာတွင် စစ်သွေးကြွများနှင့် အရပ်သားများကို လုံးဝခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့သည်ပြင်၊ အခြေအနေနှင့် သင့်လျော်ခြင်းမရှိသော စစ်အင်အားအသုံးပြုမှုများ၊ လွန်စွာထိခိုက်လွယ်သောလူများကို လူသားချင်းစာနာသော အကူအညီများပေးရန် ငြင်းဆန်မှုများနှင့် ဒေသခံများကို မျှော်လင့်ချက်များပေးနိုင်မည့် အားလုံးခြုံငုံသော နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာမရှိခြင်းများပါဝင်ရာ ထိုတုန့်ပြန်မှုများသည် ထိုအုပ်စုများကို မောင်းထုတ်နိုင်ရန်နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ တဖြည်းဖြည်းပြန်လည်မြင့်တက်လာပြီး လူအများအိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်နိုင်သည့် အန္တရာယ်ကိုလည်း ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ဖွယ်မရှိပေ။

HaY သည် ကိုယ်တိုင်ထူထောင်ရန်မဖြစ်နိုင်သည့်အပြင် နယ်မြေခံခေါင်းဆောင်များနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ အကူအညီမပါပဲ အသေးစိတ်ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ရန်မဖြစ်နိုင်ပေ။ ၎င်းအသိုင်းအဝိုင်းသည် ယခုအချိန်အထိ အစွန်းရောက်များ မဟုတ်သေးသည့်အပြင် ၎င်းအသိုင်းအဝိုင်း၏ အများစုသည်သူများ၊ အသက်ကြီးသူများ နှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များက အကြမ်းဖက်မှုသည် ဆန့်ကျင်ဖက်ရလဒ်ကိုသာ ထွက်ပေါ်စေမည်ဟု ယခင်ကပင် လက်ခံယူဆခဲ့ကြသည်။ ယခုအခါလူအများက အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုကို ပိုမိုလက်ခံလာခြင်းသည် မလွှဲမရှောင်သာသောကြောင့်ဆို သည်ထက် နှစ်ပေါင်းများစွာ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း မူဝါဒအောင်မြင်ခဲ့ခြင်းကို ထင်ဟပ်သည်။

အစိုးရ၏ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်အချို့၏ အကြမ်းဖက်တုံ့ပြန်မှု အဘယ်ကြောင့်ထွက်ပေါ်လာသည်ကို နားလည်အသိအမှတ်ပြုခြင်းမှ အစပြုရန်အရေးကြီးသည်။ ထိုအသိုင်းအဝိုင်းသည် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များ တဖြည်းဖြည်းလျှော့ပါးလာခြင်း၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ နယ်ပယ်တွင် တစ်စထက် တစ်စခွဲခြားဆက်ဆံခံလာရခြင်း၊ ရပိုင်ခွင့်များ ချိုးဖောက်ခံရခြင်းတို့ကို ရှုမြင်လာကြသည်။ ယင်းအနေအထားသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်က ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး အကြမ်းဖက်မှုနောက်ပိုင်းတွင် ပို၍ပြင်းထန်လာသည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ မဲပေးခွင့်ပယ်ဖျက်ခံရခြင်းသည် နိုင်ငံရေးဆက်နွယ်မှု နောက်ဆုံးလမ်းကြောင်း ပြတ်တောက်သွားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် မလေးရှားသို့ ပင်လယ်လမ်း ကြောင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သော လမ်းကြောင်းများပျက်ပြားသွားခြင်းကြောင့် အရေးပါသော လွတ်မြောက်ရေးထွက်ပေါက် ပိတ်သွားကာ အထူးသဖြင့် လူငယ်များအတွက် တစ်ခုတည်းသော မျှော်လင့်ချက်ကြီးမျှင် ရုတ်တရက်ပြတ်တောက်သွားခဲ့သည်။ မျှော်လင့်ချက် ပျောက်ဆုံးမှု ပိုဆိုးလာသော ခံစားမှုသည် အကြမ်းဖက်တုန့်ပြန်ရန် စဉ်းစားသူ ပိုများလာအောင် တွန်းအားပေးနေသော်လည်း အစိုးရအနေနှင့် ယင်းလမ်းကြောင်းကို ပြန်လှန်ပစ်ရန် အချိန်မနှောင်းသေးပေ။

အဆိုပါပြည်သူများသည် ထိုဒေသတွင် မျိုးဆက်နှင့်ချီ၍ နေထိုင်ခဲ့ကြပြီး ထိုအ တိုင်း ဆက်လက်နေထိုင်သွားကြမည် ဟူသောအချက်ကို ဦးစွာအသိအမှတ်ပြုရန် လို အပ်သည်။ နိုင်ငံ၏ ဖြစ်စဉ်တွင် ၎င်းတို့ကို တစ်နေရာပေးရန် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေရ မည်။ လိုအပ်သည်ထက်ပို၍ အရေးယူမှုနှင့် လူများကို သီးခြားခွဲထုတ်ခြင်းများနှင့်ဆိုင် သော အခြေခံမူများကို လေစားလိုက်နာခြင်းမရှိပဲ၊ လုံခြုံရေးအရ အင်အားအလွန်အ ကျံ့သုံးတုန့်ပြန်မှုသည် နိုင်ငံတကာစံများကို ချိုးဖောက်ရုံသာမကပဲ နက်ရှိုင်းသော ဆန့် ကျင်ဖက်ရလဒ်များကိုသာ ထွက်ပေါ်စေသည်။ ထို့အပြင်၎င်းသည် မျှော်လင့်ချက်မဲ့မှု နှင့် အမုန်းတရားများကို ပိုမိုဖန်တီးရာရောက်ပြီး HaY နှင့် နောက်ထပ် အကြမ်းဖက်မှု များကို ပိုမိုအားပေးရာရောက်သည်။ ပြင်းထန်သော စစ်ရေးအရ တုန့်ပြန်မှုကို ကျယ် ပြန့်သော မူဝါဒမူဘောင်နှင့် ပေါင်းစည်းပေးနိုင်ခြင်းမရှိပါက လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အပေါ် ထိရောက်မှုမရှိသည့်အပြင် ပိုမိုဆိုးဝါးစေရန် ပံ့ပိုးမည့်ကိစ္စများဖြစ်လာမည့် အလားအ လာရှိကြောင်း နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံများက ထင်ထင်ရှားရှား ပြသနေသည်။

ယခုအချိန်ထိမူ HaY သည် လေကျင့်မှုနှင့် စုစည်းညီညွတ်မှုရှိကြောင်း ပြသနေ သော်လည်း နိုင်ငံဖြတ်ကျော် ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားမှုနှင့် အကြမ်းဖက်အစီအစဉ်များ ရှိပုံမရ သေးပေ။ သို့ရာတွင် အစိုးရအနေဖြင့် လူထောင်ပေါင်းများစွာကို နေအိမ်များစွန့်ခွာ ထွက်ပြေးစေခြင်း သို့မဟုတ် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဖက်သို့ ထွက်ပြေးစေခြင်းနှင့် လိုအပ်သည် ထက် အင်အားပိုမိုအသုံးပြုမှုအပါအဝင် အခြေအနေကို မှားယွင်းကိုင်တွယ်ပါက အ စွန်းရောက်ရီဟင်ဂျာများ ထွက်ပေါ်လာမည့် အခြေအနေများကို ဖန်တီးရာရောက် လိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံများကို ဖြတ်ကျော်လှုပ်ရှားနေသော ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူများက ၎င်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဂျီဟတ်အစီအစဉ်များအတွက် အသုံးချသွားနိုင်သည်။ ယင်းအဖြစ်ကို ရှောင်ရှားရန်အတွက် လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်မှုများလျော့ချကာ ၎င်းကို ကောင်းစွာရေးဆွဲထားသော ခြုံငုံပါဝင်သည့် နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာအတွင်းသို့ ပေါင်း စည်းရန်လိုအပ်သည်။ ထိုမဟာဗျူဟာတွင် မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အကြား ခိုင်မာ၍ အပြုသဘောဆောင်သော ဆက်ဆံရေးနှင့်၊ ဒေသတွင်းနိုင်ငံများဖြင့် နီးကပ်သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ထောက်လှမ်းရေးသတင်း မျှဝေဖလှယ်မှုတို့ကို တည်ဆောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်/ဘရပ်ဆယ်၊ ၁၅ ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၆

မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အသစ်ထွက်ပေါ်လာသော မူဆလင် သူပုန်ထမှု

I. နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်လူများစုအသိုင်း အဝိုင်းတွင် စနစ်တကျ စီစဉ်ထားသော အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှု ပုံစံသစ်ပေါ်ထွက်လာခြင်းကို လေ့လာသုံးသပ်ထားသည်။¹ မေ့လျော့ထား၍ မရသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရခိုင်တို့၏ ရှုဒေါင့်များနှင့် အားကောင်းစွာခံစားနေရသော မကျေလည်မှုများအပါအဝင် ပြည် နယ်တစ်ခုလုံး၏ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ညွှန်းဆိုထားသည့် လေ့လာဆန်းစစ်မှုဖြစ်သော Crisis Group ၏ ၂၀၁၄ ခုနှစ်က ရခိုင်နိုင်ငံရေး အသေး စိတ်လေ့လာမှုစာတမ်းအပြီး နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဤစာတမ်းကို ပြုစုခြင်းဖြစ်သည်။² မကြာသေးမီက အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများသည် ပြီးခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် တိုက်ခိုက်မှုမှန်သမျှထက် အရည်အသွေးအရ ကွဲပြားခြားနားပြီး ပြဿနာများရှိနေပြီးဖြစ်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်အပေါ် အရေးပါသော သက်ရောက်မှုများပေး သည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသွင်ကူးပြောင်းမှုဖြစ်စဉ် တစ်ခုလုံးအပေါ်တွင်ပါ သက် ရောက်မှုများရှိနိုင်သည့် အလားအလာရှိသည်။

ယခုစာတမ်းသည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့သစ်၏ ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ရည်မှန်းချက်နှင့် နိုင်ငံတော် ကာကွယ် အချိတ်အဆက်များ၊ အစိုးရနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ တုံ့ပြန်မှု၊ ရခိုင်ပြည်နယ် အတွင်းနှင့် နိုင်ငံအတွင်းရှိ ပြည်သူများအပေါ် သက်ရောက်မှုများကို လေ့လာတင်ပြ ထားသည်။ ရန်ကုန်တွင်ပြုလုပ်သော အင်တာဗျူးများ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များစွာနှင့် နယ်မြေအတွင်းမှ သော့ချက်ကျသော သတင်း ဖော်ပြချက်များ၊ ရွာသားများနှင့် အင်တာဗျူးများ၊ မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပတွင် နေထိုင်သော အုပ်စု များဖြင့် အဆက်အသွယ်ရှိသော အခြားဖော်ပြချက်များနှင့် အင်တာဗျူးများ၊ အရှေ့အလယ် ပိုင်းဒေသအပါအဝင် ကမ္ဘာ့အနှံ့ရောက်ရှိနေသော ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် အင် တာဗျူးများ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ထွက်ပြေးပြီး ဘင်္ဂလား ခုရှေ့ဖက်သို့ မကြာသေးမီကမှ

¹ For recent Crisis Group reporting on Myanmar, see Asia Briefings N°s 147, *The Myanmar Elections: Results and Implications*, 9 December 2015; 146, *Myanmar's Peace Process: A Nationwide Ceasefire Remains Elusive*, 16 September 2015; 144, *Counting the Costs: Myanmar's Problematic Census*, 15 May 2014; 143, *Myanmar's Military: Back to the Barracks?*, 22 April 2014; also Asia Reports N°s 282 *Myanmar's New Government: Finding Its Feet?*, 29 July 2016; 266 *Myanmar's Electoral Landscape*, 28 April 2015; and 261, *Myanmar: The Politics of Rakhine State*, 22 October 2014.

² Crisis Group Report, *Myanmar: The Politics of Rakhine State*, op. cit.

ရောက်ရှိလာသူများနှင့် အင်တာဗျူးများ၊ ပြီးခဲ့သောမြောက်လအတွင်း WhatsApp ကဲ့သို့သော မက်ဆေ့ချ် အက်ပလီကေးရှင်းများတွင် အပြန်အလှန် ပြောဆိုမှုများကို ဆန်းစစ်မှုများ စသည်တို့အပေါ်တွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုတေသနပြုထားမှုများကို အခြေပြု၍ စာတမ်းကို ပြုစုထားသည်။ သုတေသနအများစုကို ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်များပြောဆိုသော ဒေသသုံးစကားကို ကျွမ်းကျင်သော အတွေ့အကြုံရင့် ဝန်ထမ်းများက ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် အကဲဆတ်သော သတင်းအချက်အလက်များနှင့် အင်တာဗျူးဖြေဆိုသူများ၊ သုတေသနပြုလုပ်သူများကို ကာကွယ်ရန် ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်တည်နေရာများ၊ ရက်စွဲများကို လျှို့ဝှက်ထားပြီး စာပိုဒ် (သို့) အခန်းနှင့်ဆိုင်သော သတင်းဇစ်မြစ်ကို ယေဘုယျဖော်ပြချက်ဖြင့် အစားထိုးထား သည်။

“ရိုဟင်ဂျာ” ဟူသောအသုံးအနှုန်းသည် ပြည်တွင်းတိုင်းရင်းသား အဆင့်အတန်းကို တောင်းဆိုမှုဟု ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရခိုင်အသိုင်းအဝိုင်းက ယူဆထားသည့်အပြင် အမှန်တကယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ လူများစုက ၎င်းတို့ကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှ ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သူများဟု သတ်မှတ်ထားကြပြီး “ဘင်္ဂါလီ” ဟုသာ ခေါ်ဝေါ်စေလိုသောကြောင့် “ရိုဟင်ဂျာ” ဟူသောအသုံးအနှုန်းကို မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ ဆန့်ကျင်ကြသည်။³ အစိုးရ က ၎င်း၏တာဝန်ရှိသူများနှင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းအား ထိုအခေါ်အဝေါ်နှစ်ခု စလုံးကို ရှောင်ရှားရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ဤစာတမ်းတွင် ရိုဟင်ဂျာ ဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကို သုံးနှုန်းထားခြင်းမှာ မည်သည့် သမိုင်းကြောင်းဇာတ်လမ်းနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ တောင်းဆိုမှုကိုမှ အားပေးထောက်ခံခြင်းမဟုတ်ပဲ ထိုအသိုင်းအဝိုင်းက သူတို့ကိုယ်သူ တို့ ထိုအခေါ်အဝေါ်ဖြင့် အလွန်အမင်းရည်ညွှန်းနေခြင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းဟူသော စကားလုံးသည် တိကျမှုမရှိခြင်း (တိုင်းရင်းသားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထားသော မူဆလင်ဘာသာဝင် ကမန်များအပါအဝင် ပြည်နယ်အတွင်းမှ မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းများစွာကို ရိုဟင်ဂျာများဟု သတ်မှတ်ခြင်းမပြုပေ) တို့ကြောင့်ဖြစ် သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ရိုဟင်ဂျာဟု စွဲစွဲမြဲမြဲသတ်မှတ်ကြသော မူဆလင်သည် ပြည်နယ်အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းထက် အဆိုပါမြောက်ပိုင်းတွင် များ သော အားဖြင့် ပြန့်နှံ့နေထိုင်ကြသည်။⁴

³ ၎င်း။ အခန်း V.C တွင် အသုံးအနှုန်း၏ အကဲဆတ်မှုကို အသေးစိတ်ရှင်းလင်းချက် ပါဝင်သည်။

⁴ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင် အသိုင်းအဝိုင်း အကြောင်း အသေးစိတ်ဆွေးနွေးမှုအတွက် ၎င်းတွင်ကြည့်။

I. ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ယခင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော မူဆလင်သူပုန်ထမှု

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကာလအတွင်း ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ဂျပန်ကျူးကျော်သူများနှင့် မဟာမိတ်တပ်ဖွဲ့များအကြား ရှေ့တန်းစစ်မြေပြင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ မူဆလင်များနှင့် ရခိုင်များသည် ဆန့်ကျင်ဖက် ရပ်တည်ခဲ့ကြရာ မူဆလင်များက ဗြိတိသျှလိုလားသူများဖြစ်ပြီး ရခိုင်များကမူ မဟာမိတ်တပ်များ ရခိုင်ကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ကာနီး နောက်ဆုံးမိနစ်အထိ ဂျပန်တို့ကိုအားပေးခဲ့သည်။ နှစ်ဖက်အသိုင်းအဝိုင်းများသည် လက်နက်ကိုင်တပ်များ ဖွဲ့စည်း ခဲ့ကြပြီး တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရာ ၁၉၄၂-၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် နှစ်ဖက်စလုံး ၌ အကျအဆုံးများပြားခဲ့သည်။ မူဆလင်များက ၎င်းတို့အများစုရှိရာ မြောက်ဖက်သို့ ဆုတ်ခွာသွားကြပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရခိုင်များက တောင်ဖက်သို့ ရွှေ့သွားခဲ့ကြသည်။⁵

လွတ်လပ်ရေးရပြီး လအနည်းငယ်အကြာ ၁၉၄၈ ဧပြီလတွင် မူဂျာဟစ်ဒင်သူပုန်ထမှုဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ အစပိုင်းတွင် သူပုန်များက ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းကို အရှေ့ပါက စွတန် (ယခုဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်) တွင် ထည့်သွင်းနိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်ချေကို ကြိုးစားရှာဖွေခဲ့သော် လည်း ပါကစ္စတန်ဖက်မှ ပယ်ချခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် မူဆလင်သူပုန်များသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ မူဆလင်ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးဒေသတွင် တင်းပြည့်နိုင်ငံသား များအဖြစ် နေထိုင်ပိုင်ခွင့်ရရှိရေးနှင့် ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများ၏နေရာတွင် အစား ဝင်လာသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရခိုင်အရာရှိများ၏ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ အဆုံးသတ်ရေးကို ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြို့တော်စစ်တွေသို့ ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင် များရွှေ့ပြောင်းမှုကို လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအရာရှိများက တားမြစ်လိုက်သည်။ စစ်ပွဲကာလအတွင်းက ထွက်ပြေးသွားပြီး အိန္ဒိယနှင့် အရှေ့ပါကစ္စတန်ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများ တွင် နေထိုင်နေသော မူဆလင် ၁၃,၀၀၀ ခန့်မှာ ပြန်လာရန် ခွင့်ပြုချက်မရတော့ပဲ ၎င်း တို့အထဲမှ ပြန်ဝင်လာသူများမှာ တရားမဝင်နေထိုင်သူများအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းခံရ သည်။⁶

သူပုန်များက အစိုးရနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ရခိုင်များ၏အကျိုးစီးပွားများကို ပစ်မှတ်ထား ခဲ့ကြပြီး မြောက်ပိုင်းနေရာအနှံ့အပြားကို မြန်ဆန်စွာ ထိန်းချုပ်ကာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရွာ သားများစွာကို မောင်းထုတ်ခဲ့ကြသည်။ မူဂျာဟစ်ဒင်တို့အပြင် အလံနီနှင့် အလံဖြူ ကွန်မြူနစ်သူပုန်များ၊ မတ်ကပ်ဝါဒီ ရခိုင်ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေးပါတီ အပါအဝင် ရခိုင် အမျိုးသားရေးအုပ်စုများကြောင့် ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် တည်ငြိမ်မှုနှင့် အေးချမ်းမှု လုံးဝပျက်ပြားသွားသည်။⁷ နိုင်ငံအနှံ့ တိုင်းရင်းသားသူပုန်ထမှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး ရုန်းကန်နေရသော မြန်မာ့တပ်မတော်သည် စစ်တွေအပြင် နယ်မြေအနည်းငယ်ကိုသာ ထိန်းချုပ်ထားနိုင်သည်။ အကြမ်းဖက်မှုနှင့်

⁵ Mary Callahan, *Making Enemies: War and State Building in Burma* (Ithaca, 2003), chapter 2; Moshe Yegar, *The Muslims of Burma: A Study of a Minority Group* (Wiesbaden, 1972).

⁶ ယီဂါ - ၎င်းစာအုပ်၊ လွတ်လပ်ရေးရခါနီးတွင် ဝတ်လုံတော်ရ ဦးလှထွန်းဖြူ ခေါင်းဆောင်သော ရခိုင်ပညာတတ်များက လွတ်လပ်သော ရခိုင်ပြည်နယ်ကို တောင်းဆိုခဲ့သည်။ Aye Chan, "The Development of a Muslim Enclave in Arakan State of Burma (Myanmar)", *SOAS Bulletin of Burma Research*, vol. 3, no. 2 (2005), p. 410 ကြည့်ပါ။

⁷ Martin Smith, "The Muslim 'Rohingya' of Burma", unpublished article, 1995. Yegar, op. cit.

ပရမ်းပတာအခြေအနေများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းများအကြား ဆက်ဆံရေးမှာ ပိုမိုယိုယွင်းသွားခဲ့သည်။ အလယ်အလတ်သဘောထားရှိသော မူဆလင်ခေါင်းဆောင်များစွာက မူဂျာဟီဒ် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပယ်ချခဲ့ကြပြီး ပြန်လည်တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် အစိုးရထံမှ လက်နက်များကိုပင် တောင်းခံခဲ့ကြသော်လည်း ခွင့်ပြုချက်မရခဲ့ပေ။

၎င်းအခြေအနေသည် ၁၉၅၄ အထိသာဖြစ်၍ တပ်မတော်က မုတ်သုန်စစ်ဆင်ရေး ဖြင့် ပြင်းထန်သောတိုက်ခိုက်မှုက အရှေ့ပါကစ္စတန်နယ်စပ်ရှိ မူဂျာဟီဒ်အခြေစိုက် တောင်ကုန်းများကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။ သူပုန်ထမှုသည် ၁၉၆၁ တွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲ မှုများမှတစ်ဆင့် အဆုံးသတ်သွားခဲ့ပြီး ကျန်ရှိသောအုပ်စုများ ရှုံးနိမ့်သွားကာ အသေးစား လက်နက်ကိုင်ခပ်မူနှင့် ဓားပြတိုက်လုယက်မှုအဆင့်သာ ရှိတော့သည်။ မူဂျာဟီဒ် တောင်းဆိုမှုများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာအကြောင်းရင်းများကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်အရာရှိများအစား တပ်မတော်အရာရှိများကအုပ်ချုပ်သော မေယု ရှေ့တန်းဒေသအုပ်ချုပ်ရေးကို အစိုးရက ၁၉၆၁ တွင် ထူထောင်ခဲ့သည်။^၈ သို့သော် ၁၉၆၂ စစ်အာဏာသိမ်းမှုသည် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများအပေါ် ပိုမိုတင်းမာသော သဘောထား ကျင့်သုံးလာခဲ့ပြီး မေယုရှေ့တန်းအုပ်ချုပ်ရေးကို ဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ ထို့ အတွက် မူဂျာဟီဒ်လှုပ်ရှားမှုကို ပြန်လည်စတင်ရန် ကြိုးစားမှုများ ရှိလာခဲ့သော်လည်း ဒေသခံများ၏ အဓိကကျသော ထောက်ခံအားပေးမှုကို မရရှိခဲ့ပေ။

၁၉၇၄ တွင် ကမ္ဘာတစ်လွှား၌ ပင်န်အစ္စလာမ်လှုပ်ရှားမှု (pan-Islamist movement) ပေါ်ထွက်လာခြင်း၏ လုံ့ဆော်မှုကြောင့် ယခင်တပ်ပျက်အကြွင်းအကျန်များ ဖြင့် ရိုဟင်ဂျာမျိုးချစ်တပ်ဦးကို ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတပ်ဦးသည် အဖွဲ့များစွာ ကွဲသွား ခဲ့ပြီး ပိုမိုအစွန်းရောက်သော အုပ်စုကွဲတစ်ခုမှာ ၁၉၈၂ တွင် ရိုဟင်ဂျာညီညွတ်ရေးတပ် ဦး (RSO) ဖြစ်လာခဲ့သည်။ RSO သည် ၁၉၈၆ တွင် နှစ်ဖွဲ့ကွဲကာ ရခိုင်ရိုဟင်ဂျာ အစ္စလာမ်လှုပ်ရှားတပ်ဦး (ARIF) ပေါ်ထွက်လာပြီး ၁၉၉၈ တွင် ၎င်းနှစ်ဖွဲ့သည် လျော့ရဲရဲ မဟာ မိတ်ဖွဲ့ကာ ရခိုင်ရိုဟင်ဂျာ အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်းကို ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၈၀ ခုနှစ်များနှင့် ၁၉၉၀ ခုနှစ်များတွင် RSO သည် မြန်မာနယ်စပ်အနီး ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် အစွန်အဖျားဒေသများတွင် အခြေစိုက်စခန်းလေးများရှိလာခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌ထားရှိရန် မစဉ်းစားခဲ့ပေ။ ၁၉၉၄ ဧပြီလတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော လူသိ အများဆုံး တိုက်ခိုက်မှုတွင် မောင်တောသို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဗက်မှ တိုက်ခိုက်ရေးသမား ဒါဇင်ပေါင်းများစွာ ဝင်ရောက်လာခဲ့ရာ မောင်တောတောင်ပိုင်း မြင်းလွှတ်ကျေးရွာတွင် တိုက်ခိုက်ရေးသမားများက လှေဖြင့် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မှုလည်း ပါဝင်သည်။ ဧပြီ ၂၈ တွင် မောင်တော၌ ၎င်းတို့ထောင်ထားသောဗုံးများကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးကာ အရပ် သားမြောက်များစွာ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ပြီးနောက် မြို့ဆင်ခြေဖုံးနေရာများကို ဆက် လက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။

^၈ Martin Smith, "The Muslim 'Rohingya' of Burma", unpublished article, 1995. Yegar, op. cit.

၎င်းအဖွဲ့သည် ဒေသခံတို့၏ ခိုင်မာသော ထောက်ခံအား ပေးမှုကို မရရှိပဲ၊ သတင်းပေးမှုအရ ရောက်ရှိလာသော အစိုးရတပ်များ၏ မြန်မြန်ဆန် ဆန် တိုက်ခိုက်ချေမှုန်းခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။⁹

RSO အုပ်စုသည် ၎င်း၏ဖွဲ့စည်းပုံကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဖက်တွင် ဆက်လက်ထိန်း သိမ်းထားပြီး ၂၀၀၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းတွင် မြန်မာလုံခြုံရေးတပ်များအပေါ် မကြာခဏ အသေးစားတိုက်ခိုက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖြစ် ပီပီ ပြင်ပြင်ရပ်တည်နိုင်ခြင်းမရှိတော့ဟု ဒေသတွင်းလုံခြုံရေးအကဲခတ်များက ရှုမြင်ကြ သည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်က အမေရိကန်သံတမန်ကြေးနန်းစာများတွင် ဖော်ပြထားသော မြန်မာ့တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး အစီရင်ခံစာတွင် RSO/ARIF အဖွဲ့ဝင် ၉၀ သည် ၂၀၀၁ ဩဂုတ်လအတွင်း လစ်ဗျားနှင့် အာဖဂန်နစ္စတန်တွင် ပြောက်ကျားစစ်သင်တန်း တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး ၁၃ ဦးမှာ ဖောက်ခွဲရေးနှင့် လက်နက်ကြီးသင်တန်းများကိုလည်း တက်ရောက်ခဲ့သည်ဟု ယေဘုယျ ဖြစ်နိုင်ချေကို ဖော်ပြထားသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၀၀ ခုနှစ်များ အစောပိုင်းတွင် RSO အဖွဲ့သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှ ဂျာမတ်အူလ်မူဂျဟစ်ဒင် စစ် သွေးကြွအုပ်စုနှင့်အတူ လက်နက်နှင့် ဖောက်ခွဲရေးသင်တန်းကို အပြန်အလှန်ဖလှယ် ခဲ့ကြသည်။¹⁰

များမကြာမှီကပင် မြန်မာအာဏာပိုင်များက RSO အဖွဲ့သည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက် ပိုင်းမှ လုံခြုံရေးတပ်များကို မကြာခဏတိုက်ခိုက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း၊ သာကေအား ဖြင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် ၄ ဦး ကျဆုံးမှု အပါအဝင် ဖေဖော်ဝါရီလနှင့် မေလ အတွင်း မောင်းတောမြောက်ပိုင်းရှိ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့အား ထိခိုက်ကျဆုံးမှုရှိစေ သော တိုက်ခိုက်မှုများပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း ဆက်လက်စွပ်စွဲပြောဆိုခဲ့ကြသည်။¹¹ သို့ရာ တွင် ၎င်းအဖွဲ့သည် ၂၀၀၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းနောက်ပိုင်းတွင် စစ်ဆင်ရေးစွမ်းရည် ပြန်လည်ရရှိလာသည့် အထောက်အထား မရှိသည့်အပြင် နယ်စပ်တွင် လက်နက်ကိုင် ရာဇဝတ်တိုက်မှုများအဖြစ် လှုပ်ရှားနေပြီး မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် အခြားတားမြစ်ကုန်စည်များ ကို တရားမဝင်ကုန်ကူးနေကြသည်။ ထို့အပြင် RSO ဟူသောနာမည်သည် မည်သူမဆို မူလအဖွဲ့အစည်းနှင့် အဆက်အသွယ်မရှိပဲ အသုံးပြုနိုင်သည့် ရိုဟင်ဂျာစစ်သွေးကြွ အ မည်တစ်ခု ဖြစ်လာသည်။

⁹ ၎င်း။ Crisis Group က သုတေသနပြုသူကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆

¹⁰ Crisis Group က ဒေသတွင်း လုံခြုံရေးအကဲခတ်များကို တွေ့ဆုံမေးမြန်း၊ ဒုက္ခာ၊ ဇူလိုင် ဩဂုတ် ၂၀၁၄၊ နိုဝင် ဘာ ၂၀၁၆။ “ရခိုင်ရိုဟင်ဂျာအမျိုးသားအဖွဲ့အစည်းသည် အယ်လ်ကေးဒါ၊ မြန်မာသုပုန်အဖွဲ့များနှင့် ထိုင်းနယ် စပ်တွင်တွေ့ဆုံ” ရန်ကုန် အမေရိကန်သံရုံးကြေးနန်းသတင်းပေါက်ကြားမှု ၁၀ အောက်တိုဘာ ၂၀၀၂။ (https://wikileaks.org/plusd/cables/02RANGOON1310_a.html). Crisis Group Asia Report N°187, *The Threat from Jamaat-ul Mujahideen Bangladesh*, 1 March 2010

¹¹ Internal UN security management team note, Bangladesh, June 2014. See also, “All not quiet on the Burmese front”, *Probe Weekly*, 6 June 2014.

II. မျှော်လင့်ချက်မဲ့သည်ဟု နက်ရှိုင်းစွာ ခံစားလာရခြင်း

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၁၂ ဇွန်လနှင့် အောက်တိုဘာလတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော မူဆလင် ဆန့်ကျင်ရေးအကြမ်းဖက်မှုများသည် မူလကပြည်နယ်၏မြောက်ပိုင်းကို အထူးတ လည် သက်ရောက်မှုမရှိသော်ငြားလည်း လူမျိုးစုအသိုင်းအဝိုင်းများအကြား ဆက်ဆံရေးကို ကြီးမားစွာ တင်းမာစေခဲ့သည်။¹² ၎င်းဖြစ်စဉ်များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မူဆလင် အသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် မလုံခြုံသည့် စိတ်ခံစားမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီး မူဆလင်တို့ အပေါ်တွင် အကြီးမားဆုံးရိုက်ခတ်မှု ရှိလာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး စိတ်ဓာတ်ကို ပိုမိုတင်းမာခက်ထန် လာစေပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသားရေးအစွန်းရောက် အမုန်းစကားများကို တိုးပွားလာစေခဲ့သည်။ နောက်တစ်နှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်လွှား ဆိုးဝါးသော မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုဖြစ်ရပ်များစွာ ဆက်တိုက် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အပြင် မူဆလင်များကို ပစ်မှတ်ထားသည်ဟု ရှုမြင်ကြသော “အမျိုးဘာ သာ၊ သာသနာ၊ ကာကွယ်ရေး” ဥပဒေများ ပြဌာန်းရေးအတွက် အမျိုးသားရေး အစွန်း ရောက် ဝါဒဖြန့်စည်းရုံးမှုများလည်း ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။¹³

ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်အများစုအတွက် နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့် ကာလရှည်ကြာပိတ် ပင်ခံထားရသည့်အခြေအနေတွင် အထက်ကဖြစ်ရပ်များ ထပ်ဆင့်တိုးလာခြင်းဖြစ် သည်။ ၎င်းသည် အဆိုပါအသိုင်းအဝိုင်းများ၊ အထူးသဖြင့် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် ကြီးမား စွာ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို ဦးတည်လာစေသည်။ လက်ထပ်ခွင့်ကိုလည်း အာဏာပိုင်များ ထံတွင် တောင်းခံရပြီး၊ ကျေးရွာအုပ်စုအပြင်ဖက်ထွက်ရန် သို့မဟုတ် မြို့တစ်မြို့နှင့် တစ်မြို့ကြားသွားလာရန် လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်ကို ပြင်းထန်စွာကန့်သတ်ထား သည်။ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများနှင့် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုများရယူနိုင်ရန်လည်း ကန့်သတ်ထားပါသည်။¹⁴

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲများမတိုင်မီ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ကမန်လူမျိုးတို့မှလွဲ၍ နိုင်ငံ သားကဒ်မရှိသော မူဆလင်များအားလုံး မဲပေးခွင့်ရုတ်သိမ်းခံလိုက်ရပြီး ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံ ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာလွှမ်းမိုးပိုင်ခွင့်အတွက် နောက်ဆုံးလမ်းစဉ်တောက်သွားခဲ့ သည်။ နိုင်ငံသားကဒ်မရှိသော အဆိုပါအသိုင်းအဝိုင်းသည် ယခင်ရွေးကောက်ပွဲများ တွင် မဲပေးခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စကြောင့် စနစ်တကျစီစဉ်ထားသော အကြမ်းဖက် မှုများ ဖြစ်လာမည့် အန္တရာယ်ရှိကြောင်း Crisis Group က သတိပေးခဲ့ဘူးသည်။¹⁵

¹² For analysis, see Crisis Group Asia Reports N°s 238, *Myanmar: Storm Clouds on the Horizon*, 12 November 2012; and 251, *The Dark Side of Transition: Violence Against Muslims in Myanmar*, 1 October 2013.

¹³ Crisis Group Report, *The Dark Side of Transition*, op. cit.

¹⁴ Crisis Group Report, *The Politics of Rakhine State*, op. cit.

¹⁵ Ibid.

ရိုဟင်ဂျာတို့အကြား နိုင်ငံရေးလမ်းစာဆုံးရှုံးမှုခံစားချက်ကို နှစ်ဆတိုးစေသော အချက်မှာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် NLD ပါတီသည် မဲဆွယ်သည့်အချိန်တွင် ယေဘုယျအားဖြင့် လူနည်းစုဘာသာရေးဆိုင်ရာ ရပိုင်ခွင့်များ သို့မဟုတ် ရိုဟင်ဂျာတို့၏ သီးသန့်ဆိုးဝါးသော အခြေအနေများနှင့်ပတ်သက်၍ ခိုင်မာစွာရပ်တည်မှု မပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် သူ၏ပါတီ အာဏာရလာသောအခါ ထိုကိစ္စကို ဦးစားပေးအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့်ပတ်သက်သည့် ကော်မရှင်တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်ကာ အကြံပေးကော်မရှင်ကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ်ဟောင်း ကိုဖီအာနန်ကို ဦးဆောင်စေခဲ့သော်လည်း ရိုဟင်ဂျာအချို့က ၎င်းတို့၏ လိုလားချက်များကို အစိုးရသစ်က ဖြေရှင်းပေးမည့် မျှော်လင့်ချက်အနည်းငယ်သာ ရှိသည်ဟု သုံးသပ်နှိပ်ပြီးသားဖြစ်သည်။¹⁶

၂၀၁၅ မေလတွင် ထိုင်းနိုင်ငံက လူကုန်ကူးသည့်ကွန်ရက်များကို ဖြိုခွဲလိုက်သောအခါ လူကုန်ကူးသည့်အဖွဲ့များက မြန်မာနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှ (ရိုဟင်ဂျာအများစု ပါဝင်သော) ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များ တင်ဆောင်လာသော လှေများကို စွန့်ပစ်ခဲ့ကြရာ ရာပေါင်းများစွာသော ဒုက္ခသည်များမှာ သေဘေးကို စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခဲ့ကြပြီး နောက် အန်ဒါမင်ပင်လယ်ပြင်ရေလမ်းကြောင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာရာတွင် ပြဿနာ မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ၎င်းအခြေအနေသည် မလေးရှားသို့လူကုန်ကူးသည့်လမ်းကြောင်းများကို ရပ်တန့်သွားစေသည်။ စက်တင်ဘာလ မုတ်သန်အလွန် ရွက်လွှင့်ရာ သီအိုတွင် ၎င်းလမ်းကြောင်းများ ပြန်မပွင့်တော့ခြင်းသည် ရိုဟင်ဂျာတို့အတွက် အရေးကြီးသော လွတ်မြောက်လမ်းပိတ်သွားပြီး ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုသည် ပိုကောင်းသောအနာဂတ်အတွက် တစ်ခုတည်းသောအခွင့်အရေးဟု ရှုမြင်ကြသော လူငယ်များ အကြား မျှော်လင့်ချက်ပျက်သုဉ်းခြင်းကို ဖြစ်စေခဲ့သည်။¹⁷

¹⁶ "Myanmar election: Aung San Suu Kyi campaigns in contentious Rakhine state", *The Guardian*, 16 October 2015; "Burma elections: Aung San Suu Kyi steers clear of 'stateless' minority the Rohingya", *The Independent*, 17 October 2015; "After Myanmar election, few signs of a better life for Muslims", *The New York Times*, 18 November 2015; "Aung San Suu Kyi aide: Rohingya are not our priority", *The Telegraph*, 19 November 2015. Crisis Group interviews, analysts specialising on Rakhine State, Yangon, November-December 2015.

¹⁷ "Mixed maritime movements, April-June 2015", UN High Commissioner for Refugees Regional Office for South-East Asia. Crisis Group က သုံးသပ်သူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။

III. စနစ်တကျစီစဉ်ထားသော အကြမ်းဖက်တွန်းလှန်မှု အသစ်တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာခြင်း

A. အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုများ

အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် လင်းအားကြီးအချိန်တွင် ဓားများ၊ လောက်လေးငွများနှင့် သေနတ်အလက် ၃၀ ခန့် ကိုင်ဆောင်ထားသော ဒေသခံမူဆလင် ရာဂဏန်းအချို့က ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်အနီးရှိ မောင်တောနှင့် ရသေ့တောင်မြို့နယ်များမှ နယ်ခြား စောင့်ရဲစခန်း ၃ ခုကို တပြိုင်နက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ အာဏာပိုင်များ၏ အဆိုအရ ရဲ တပ်ဖွဲ့ဝင် ၉ ဦးသေဆုံးကြောင်း၊ တိုက်ခိုက်သူများဖက်မှ ၈ ဦးသေဆုံး၍ ၂ ဦး အဖမ်းခံ ရပြီး သေနတ် ၆၂ လက်နှင့် ကျည်ဆံ ၁၀,၀၀၀ ကျော် လုယူသွားကြောင်းသိရှိရ သည်။¹⁸

တိုက်ခိုက်ခံရသော အဓိကစခန်းမှာ မောင်တောမြောက်ဖက် ကျီးကန်းပြင်ရှိ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ဌာနချုပ်ဖြစ်ပြီး အရပ်မျက်နှာပေါင်းစုံမှ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်စီးနင်း ခြင်းခံရကာ ထိုစခန်းမှ လက်နက်အများစုလုယက်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု ရှိသည်ဆိုသည်ကို ပြသနေသည့် နောက်ထပ်အချက်တစ်ခုမှာ ရဲတပ်ဖွဲ့ဌာနချုပ်စခန်း များသို့ ချဉ်းကပ်ရာလမ်းကြောင်းတွင် လက်လုပ်ငံများ (IED) ထောင်ကာ ခြုံခိုတိုက် ခိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး အစိုးရ၏ စစ်ကူကို နှောင့်နှေးစေကာ မော်တော်ယာဉ်များကိုလည်း ပျက်စီးသွားစေသည်။ အခြားပစ်မှတ်နှစ်ခုမှာ မောင်တောမြောက်ဖက် ငါးခုရကျေးရွာမှ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ဌာနခွဲနှင့် မောင်တောတောင်ဖက် ရသေ့တောင်မှ ကိုးတန် ကောက်နယ်ခြားစောင့်ရဲစခန်းတို့ဖြစ်သည်။ တိုက်ခိုက်သူ စုစုပေါင်းအရေအတွက် ၄၀၀ ခန့်ဟု အစိုးရက ခန့်မှန်းသည်။¹⁹ အောက်တိုဘာ ၁၀-၁၂ အတွင်း နောက်ထပ်ထိ တွေ့တိုက်ခိုက်မှုများစွာ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး အောက်တိုဘာ ၁၁ ရက် တိုက်ပွဲတွင် တပ်မတော် သား ၄ ဦး ကျဆုံးခဲ့သည်။²⁰ တိုက်ခိုက်သူများနှင့် ဆက်နွယ်သည်ဟု နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာ က ဖော်ပြခဲ့သည့် နိုဝင်ဘာ ၃ ရက် တိုက်ခိုက်မှု နှစ်ခုမှာမူ ရေရာသေချာမှု မရှိပေ။²¹

¹⁸ Government press conference, Naypyitaw, 9 October, reported in *Global New Light of Myanmar (GNLM)*, 10 October 2016, pp. 1, 3.

¹⁹ ၎င်း။ Crisis Group က တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု၊ တိုက်ခိုက်မှုများအကြောင်း အသေးစိတ်ပြောကြားမှု၊ ရန်ကုန် အောက်တိုဘာ ၂၀၁၆။ <http://yehtunblog.blogspot.com/2016/10/operation-backdoor.html> တွင် လည်းကြည့်။

²⁰ "Troops fight back violent armed attackers, kill four", *GNLM*, 11 October 2016, p. 1; "Tatmadaw attacked by 300 armed men, four soldiers killed", *GNLM*, 12 October 2016, p. 1; "Troops kill 10 violent armed attackers in area clearance operation in Maungdaw tsp" and "Armed men violently attack Kyikanpyin border outpost, set fire to 25 houses in Warpaik Village", *GNLM*, 13 October 2016, p. 3.

²¹ As reported in *GNLM*, 5 November 2016, p. 2, ဖော်ပြသည့်အတိုင်း ဖြစ်စဉ်များသည် မောင်တောမြောက်ပိုင်းထက် တောင်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဖြစ်စဉ်တစ်ခုမှာ အသုံးမပြုတော့သော နယ်ခြားစောင့်ရဲစခန်းတစ်ခုကို မီးရှို့ခြင်းဖြစ်ပြီး အခြားဖြစ်စဉ်များမှာ နယ်ခြားစောင့်ရဲအခြေစိုက်စခန်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဒုတိယဖြစ်စဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ ရွာသားများက ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်နှစ်ဦးအကြား ပစ်ခတ်ခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ Crisis

အဆိုပါတိုက်ခိုက်မှုများသည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အကြမ်းဖက်မှု မြင့်တက်လာခြင်း ကို ပြသနေပြီး ထိုနယ်မြေရှိ မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းထဲမှ စနစ်တကျစီမံမှုနည်းပါးသော အကြမ်းဖက်ခံမှုများသာ ရှိခဲ့ဘူးသည့် ပဋိပက္ခဖြစ်စဉ်တွင် မကြုံစဖူးကြုံတင်စိစဉ်မှုအ ဆင့်ရှိလာခြင်းကို ထင်ဟပ်နေသည်။ ၎င်းတိုက်ခိုက်မှုများသည် အသိုင်းအဝိုင်းနှစ်ခုစလုံးတွင် ကြောက်ရွံ့မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး အထူးသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း တွင် လူနည်းစုဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရခိုင်ရွာသားများအကြား ပိုမိုစိုးရိမ် ထိပ်လန့် လာခဲ့ပြီး လူပေါင်း ၃၀၀၀ ခန့် မြို့ပေါ်သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ကြသည်။²²

B. အစိုးရနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ တုန့်ပြန်မှု

တပ်မတော်နှင့် နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့သည် လူယက်ခံလိုက်ရသော လက်နက်များ ပြန်လည်ရရှိရေး၊ ပါဝင်ပါတ်သက်သူများကို ဖမ်းဆီးရမိရေး၊ အကူအညီပေးသူများကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းရေးတို့ကို ရည်ရွယ်ကာ အကြီးစားစစ်ဆင်ရေးတစ်ခုကို ဆင်နွှဲနေသည်။ ၎င်း၏ ပြင်းထန်မှုသည် လုံခြုံရေးအခြေအနေအရ အရေးပေါ်လိုအပ်မှုကို ထင်ဟပ် သည်ပြင် ကနဦးတိုက်ခိုက်မှုများနှင့်နောက်ဆက်တွဲ သေလောက်အောင် ပြင်းထန် သည့် တိုက်ပွဲများသည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအတွက် သိက္ခာအတွက် အဓိကမှတ် ကျောက်တင်နိုင်သည်ဟု ရှုမြင်နိုင်ခြင်းကိုပါ ထင်ဟပ်နေသည့် လက္ခဏာရှိသည်။ နယ် ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့မှ ရဲမှူးချုပ်မောင်မောင်ခိုင်မှာမူ ထောက်လှမ်းရေးသတင်း မရရှိခြင်း (အခန်း IV.C တွင်ကြည့်) ၊ ဌာနချုပ်နှင့် လက်နက်များ စီးနင်းလူယက်ခံရခြင်း အစရှိ သော စီမံခန့်ခွဲမှုညံ့ဖျင်းမှုများကြောင့်ထုတ်ပယ်ခြင်းခံရပြီး ၎င်း၏နေရာကို ပုံမှန်ရဲတပ်ဖွဲ့ မှ ရဲမှူးချုပ်တစ်ဦးဖြင့် အစားထိုးခန့်အပ်ထားသည်။²³

မြန်မာအာဏာပိုင်များက “ပူးပေါင်းစစ်ဆင်ရေး” ဟူသောအသုံးအနှုန်းကို တသမတ်တည်းသုံးစွဲခဲ့ကြပြီး နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့၏ စစ်ဆင်ရေးများကို တပ်မတော်က ကူညီပံ့ပိုးပေးသည်ဟု များသောအားဖြင့် ညွှန်းဆိုလေ့ရှိသည်။ နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၊ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်နှင့် အခြားတာဝန်ရှိသူများ တက်ရောက်ခဲ့ကြသော အောက်တိုဘာ ၁၄ ရက် “အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးအထူးအစည်းအဝေး” အပြီးတွင် ၎င်းအသုံးအနှုန်းကို စတင်အသုံးပြုခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။ ပုံမှန်အခြေခံဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ ယင်းကဲ့သို့သောအခြေအနေတွင် တပ်မတော်ပါဝင်ပါတ်သက်လာရပါက အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် သမ္မတက အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာရန်လိုအပ်သည်။ ယခင်သမ္မတဦးသိန်းစိန်လက်ထက်က သုံးကြိမ်ဖြစ်ခဲ့ဘူးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဒေါ်အောင်

Group အင်တာဗျူး- နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆ နှင့် ထိုနယ်မြေနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသော အစိုးရမဟုတ်သည့် သတင်းစာမြစ်များထဲမှ အချက်အလက်များ။

²² “Myanmar - New displacement in Rakhine State”, European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, Daily Flash, 21 October 2016.

²³ Government press conference, 17 October, reported in *GNLM*, 18 October 2016, p. 2.

ဆန်းစစ်ကြည့်သည် ထိုကောင်စီကို နိုင်ငံရေးအရ တရားမဝင်ဟု သတ်မှတ်လိုပုံရသည့် အပြင် သူ၏ အစိုးရလက်ထက်တွင် အစည်းအဝေးခေါ်ယူခဲ့ခြင်း မရှိသောကြောင့် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာနိုင်ခြင်းမရှိပေ။²⁴ လက်တွေ့တွင် နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ် ဖွဲ့နှင့် တပ်မတော်ပူးတွဲကင်းလှည့်မှုများ ပြုလုပ်နေသော်လည်း လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန် ဆောင်ရွက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အနောက်ပိုင်းတိုင်းစစ်ဌာနချုပ်တိုင်းမှူးကသာ လုပ် ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်။²⁵

တပ်မတော်က မောင်တောမြို့နယ်တစ်ဝိုက်ကို သွားလာမှုကန့်သတ်ထားခြင်း ထားပြီး လုံခြုံရေးအရ “နယ်မြေရှင်းလင်းမှု စစ်ဆင်ရေးများ” လုပ်ဆောင်နေသည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ အာဏာပိုင်များနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော ဖော်ပြချက်များထဲမှ ရရှိသော သတင်းများအရ တပ်မတော်သည် သူပုန်တပ်ဖွဲ့များအား အဓိကထောက်ပံ့ရေး ရင်းမြစ် လေးခု (ရိက္ခာ၊ ရန်ပုံငွေ၊ ထောက်လှမ်းရေး၊ လူသစ်စုဆောင်းမှု) ကိုဖြတ်တောက်ရန် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များက အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သော သောင်းကျန်းသူနှိမ်နင်းရေး ဖြတ် လေးဖြတ်မဟာဗျူဟာနှင့် အလားတူနည်းလမ်းကို အသုံးပြုနေပုံရသည်။ ၎င်းမဟာ ဗျူဟာတွင် ပြင်းထန်သောစစ်ဆင်ရေးများအတွက် နယ်မြေကို ပိတ်ဆို့ထားခြင်း၊ ဒေသ ခံလူထုရွှေ့ပြောင်းမှုကိုဖြစ်စေနိုင်သည့် “အကြမ်းဖက်မှုနှင့်ဆိုင်သော တွက်ချက်ထား သော မူဝါဒ”၊ အကဲဆတ်သောနယ်မြေများရှိ ကျေးရွာများကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ သောင်း ကျန်းသူများကို ထောက်ပံ့နိုင်သည့် စားနပ်ရိက္ခာများကို သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ဖျက်ဆီး ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။²⁶

တားမြစ်ကန့်သတ်ထားသော နယ်မြေအတွင်းမှ စစ်ဆင်ရေးများသည် အဆိုပါ မဟာဗျူဟာ၏ နည်းလမ်းများစွာကို ကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။ အောက်တိုဘာ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုများနောက်ပိုင်းတွင် သံသယရှိသူများကိုမြင်သည်နှင့် ပစ်ခတ်ခြင်း၊ နေအိမ် များကို မီးရှို့ခြင်း၊ ပစ္စည်းများကို လုယက်ခြင်း၊ စားနပ်ရိက္ခာများကို သိမ်းယူခြင်း သို့မဟုတ် ဖျက်ဆီးခြင်း၊ အမျိုးသမီးများအား မုဒိန်းကျင့်ခြင်း စသည့် သတင်းများစွာ ထွက် ပေါ်လာသည်။²⁷ တားမြစ်ကန့်သတ်နယ်မြေအတွင်း နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်နှင့် နောက်နေ့ များတွင် ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအစီအစဉ်က ကျေးရွာ ၄ ရွာ (လူ ၆၅၀၀) အား စားနပ်ရိက္ခာ တစ်ကြိမ်ဝေခြင်း၊ သူ့အူလာကျေးရွာတွင် ဖွင့်ထားသော ပြည်တွင်းအိုးအိမ်မဲ့ဒုက္ခသည် စခန်း၌ အစိုးရက နိုဝင်ဘာလ

²⁴ Ibid.; see also “Special meeting on national defence and security”, *GNLM*, 15 October 2016, p. အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၁၃ (က) အရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးတွင် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာခြင်းသည် ဒေသဆိုင်ရာ အရပ်ဖက်အာဏာပိုင်များအား စစ်တပ်၏အကူအညီကိုရယူရန် ခွင့်ပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေါ်အောင် ဆန်းစုကြည်ဖက်မှ ရှုမြင်သောအချက်မှာ တပ်မတော်သည် ၁၁ ဦး ကာလုံကောင်စီတွင် ၆ ဦးဖြင့် အရပ်ဖက်အ စိုးရကိုယ်စားလှယ်များအပေါ် အသာစီးယူထားသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် သမ္မတက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သော ကောင်စီတွင် သူကိုယ်စားပြုရမည့်ရာထူးမှာ နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံရာထူးမဟုတ်ပဲ နိုင်ငံခြား ရေးဝန်ကြီးရာထူး ဖြစ်သည်။

²⁵ Crisis Group အင်တာဗျူး-တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုအပေါ် တစ်ဦးချင်းသုံးသပ်၊ ရန်ကုန် နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။

²⁶ For details, see Smith, *Insurgency*, op. cit. p. 288 ff.; Andrew Selth, *Burma's Armed Forces* (Norwalk, 2001), pp. 91-91; and Maung Aung Myoe, “Military Doctrine and Strategy in Myanmar” Strategic and Defence Studies Centre, working paper 339, Canberra, 1999, p. 10.

²⁷ Crisis Group အင်တာဗျူး- စစ်ဆင်ရေးနယ်မြေမှ ရွာသားများ၊ ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များနှင့်၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၆။ အာရကန်ပရောဂျက်- ပြည်တွင်းမှတ်စု နံပါတ် ၁ နှင့် ၂၊ အောက်တိုဘာ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။

၁၈ ရက်တွင် စားနပ်ရိက္ခာဝေခြင်းတို့မှလွဲလျှင် နောက် ဆုံးတိုက်ပွဲများကြောင့် အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်သူ ၃၀,၀၀၀ ခန့်နှင့် ယခင်ကတည်းက ကယ် ဆယ်ရေးအထောက်အပံ့ရယူနေရသူ ၁၃၀,၀၀၀ ခန့်တို့ထံသို့ လူသားချင်းစာနာမှုအရ ကူညီနေသော အေဂျင်စီများ သွားရောက်ခွင့်ကို ပိတ်ပင်ထားသည်။²⁸

မြန်မာနိုင်ငံ အခြားဒေသများရှိ သောင်းကျန်းသူနှိမ်နင်းရေး စစ်ဆင်ရေးများတွင် အသုံးများသော နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ တပ်မတော်က ပြည်သူ့စစ်အဖွဲ့များ ထူထောင်ပေး ခြင်းဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ဗုဒ္ဓဘာသာကျေးရွာများနှင့် ရခိုင်အမျိုးသား ရေးဝါဒီများသည် ၎င်းတို့ထက် မူဆလင်များက အရေအတွက်များသောကြောင့် လုံခြုံ ရေးကို စိုးရိမ်သည့်အလျှောက် အထူးသဖြင့် ၂၀၁၂ အကြမ်းဖက်မှုနောက်ပိုင်းတွင် ၎င်း တို့ကျေးရွာများအား လက်နက်တပ်ဆင်ပေးရန် အစိုးရအား တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ဤကိစ္စသည် အထူးသဖြင့် လက်ရှိအခြေအနေတွင် အလေးအနက်ထားရမည့်အရာ ဖြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကျေးရွာများအား လက်နက်တပ်ဆင်ပေးခြင်းသည် မူဆလင်လက် နက်ကိုင်အဖွဲ့က ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အရပ်သားများကို တိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုခဲ့သော်လည်း ၎င်းတို့ကို တိုက်ခိုက်ရေးပစ်မှတ်များအဖြစ် ရှုမြင်လာစေနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စသည် ပိုမိုဆိုးရွားလာစေနိုင်သော အဓိကအရာ ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ စိုးရိမ်စရာမှာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက ထိုအစီအစဉ်ကို စဉ်းစားနေခြင်းဖြစ်သည်။ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ က မူဆလင်မဟုတ်သော ဒေသခံ ၁၂၀ ခန့်ကို စုဆောင်း၍ ရခိုင်အသိုင်းအဝိုင်းအား ကနဦးတင်ပြထားသည့်အတိုင်း လေ့ကျင့်ပေးခြင်းကို နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့၏ ပြည် သူ့စစ်ဖွဲ့စည်းမှုဟု ဒေသခံမူဆလင်များက ရှုမြင်ကြဖွယ်ရှိသည်။ ပြည်ထဲရေးမှ တာဝန်ရှိ သူများကမူ ဝင်ခွင့်စည်းကမ်းစံနှုန်းများကို ဖြေလျှော့ပေးထားသော နယ်ခြားစောင့်ရဲ တပ်ဖွဲ့သင်တန်းမျှသာဖြစ်ပြီး သင်တန်းသားများကို ပုံမှန်နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ အဖြစ် နေရာချထားမည်ဖြစ်သည်ဟု ရှင်းလင်းပြောကြားထားသည်။²⁹ သို့ရာတွင် အ ရပ်သားရွာသားများနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်နှစ်ဦးစွာ ခြားထားသည့်စည်းမှာ စိတ်ဖြင့် မှန်းဆထားခြင်းဖြစ်သည်တိုင် ၎င်းမှာ အရေးပါသောအန္တရာယ်အဖြစ် ကျန်ရှိနေဆဲဖြစ် သည်။ ရခိုင်လက်နက်ကိုင်အုပ်စုဖြစ်သည့် ရခိုင်လွတ်မြောက်ရေးတပ် (ALA) ကလည်း မူဆလင်တို့၏ ခြိမ်းခြောက်မှုကို တိုက်ဖျက်ရန် နယ်မြေအတွင်း လက်နက်ကိုင်အင်အား တိုးချဲ့ရန် ကြိုးစားလျက်ရှိသည်။³⁰

²⁸ "Situation in northern Rakhine State", World Food Program, Situation Report no. 3, November 2016; "Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot", UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), 12 December 2016; Crisis Group အင်တာဗျူး- အာရကန်ပရောဂျက် သုတေသနပညာရှင်၊ ရန်ကုန် ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၆။ "Food provided to residents of Maung-taw", *GMLM*, 21 November 2016, p. 3. ဘေးသင့်နယ်မြေသို့ အစိုးရ ဦးဆောင်သည့် ခရီးစဉ်တွင် ကုလဌာနေညှိနှိုင်းရေးတာဝန်ခံနှင့် သံအမတ်ကြီး ၉ ဦးတို့ သွားရောက်ခဲ့ကြပြီးနောက် WEP အား နှစ်ပတ်စာ ရိက္ခာထောက်ပံ့မှုကို ဖြန့်ဖြူးရန် အစိုးရက ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။

²⁹ "Militia call a shot in the arm for Rakhine armies", *Myanmar Times*, 12 May 2014. "Myanmar police to arm and train non-Muslims in conflict-torn Rakhine region", Reuters, 3 November 2016. "Myanmar's training for non-Muslim police stokes fear in Rakhine", Reuters, 18 November 2016.

³⁰ "Authorities seize cache of weapons and ammunition in Hpa-an bust", *The Irrawaddy*, 12 December 2016.

လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှု စွပ်စွဲချက်အားလုံးကို အစိုးရက ငြင်းဆန်ထားသည်။³¹ မီဒီယာများအပါအဝင် လွတ်လပ်စွာ သွားရောက်ခွင့်မရှိခြင်းသည် မှန်မမှန် စိစစ်နိုင်ရန် ခက်ခဲသွားစေသော်လည်း ဂြိုဟ်တုဓာတ်ပုံများနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ လေကြောင်းခရီး စဉ်များကို အခြေပြုသည့် နိုင်ငံတကာမီဒီယာများ၏ သတင်းအစီရင်ခံစာများကို အခြေခံသော အချက်အလက်ထောက်ပြမှုများရှိနေသည့်တိုင်အောင် အစိုးရက အလုံးစုံဖုံးကွယ်ငြင်းဆန်နေမှုသည် ဆီလျော်မှုမရှိသည့်အပြင် ၎င်း၏အခြားသော တင်ပြချက်များ ၏ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုကိုပါ ထိခိုက်သွားစေသည်။³² အချို့တင်ပြချက်များမှာ ဂြိုဟ်တု ဓာတ်ပုံများနှင့် ကွဲလွဲနေသည်။ သာဓကအားဖြင့် နိုင်ငံတကာ၏ ဂရုဏာသက်မှုကို ရရှိ စေရန် ဒေသခံမူဆလင်ရွာသားများ သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့က ၎င်းတို့၏ နေ အိမ်များကို ကိုယ်တိုင်မီးတင်ရှို့ကြသည်ဟူသော တင်ပြချက်မျိုးဖြစ်သည်။ အဆိုပါအ ချက်အလက်ကို ဆန်းစစ်မှုများအရ အနည်းဆုံး နေအိမ် ၁၅၀၀ ခန့် ဖျက်ဆီးထား ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။³³ အချို့ကျေးရွာများမှာ တစ်ဦးချင်း (သို့) ပစ်ခတ်ထွက်ပြေး သော လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့လေးများ၏ လက်ချက်ဟု မှန်းဆနိုင်မည့် ပထဝီသွင်ပြင်အရ သီးခြားပြန့်ကျဲနေသော ဖြစ်ရပ်မျိုးမဟုတ်ပဲ ရက်အတန်ကြာ စနစ်တကျဖျက်ဆီးထား ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မီးလောင်မှုအများစုသည် တိုက်ပွဲဖြစ်သောရက်တွင်သာမက ပဲ နောက်ရက်များတွင်လည်း ရောက်ရှိနေသည့် တပ်မတော်၏ စစ်ဆင်ရေးများအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မီးရှို့မှုနှင့်ပတ်သက်၍ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များတွင် လုံခြုံရေးဆိုင် စေ့ဆော်မှုရှိပြီး (လုံခြုံရေးစိတ်မချရသည့် နယ်မြေရှိ ကျေးရွာများသို့ သွားရောက်ခွင့် ပိတ်ပင်ခြင်းသည် သောင်းကျန်းမှုနှိမ်နင်းရေး ပုံမှန်နည်းဗျူဟာတစ်ခုဖြစ်၍ ယခင်က လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြားဒေသများတွင် တိုင်းရင်းသားရွာများကိုမီးရှို့ခြင်းဖြင့် အောင်မြင်မှုရခဲ့သည်) လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့မှာမူ အနည်းဆုံးအချို့ဒေသခံအရပ်သားများ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုအပေါ် မှီခိုရပ်တည်ရခြင်းဖြစ်သည်။³⁴

တာဝန်ရှိသူများ၏ ရှင်းလင်းချက်အပေါ် သတင်းထောက်များက မေးခွန်းထုတ် သည့်ကိစ္စကို တိုက်ခိုက်သူများနှင့် စည်းဝါးရိုက်ထားသော မေးခွန်းဟု နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာ တွင် စွပ်စွဲခဲ့သည်။ မြန်မာတိုင်းမ်သတင်းစာ၏ နိုင်ငံခြားသတင်းထောက်တစ်ဦးက တပ်မတော်သားအချို့ မုဒိန်းမှုစွပ်စွဲခံရသည့် သတင်းကို ရေးသားလိုက်သောအခါ အာဏာပိုင်များက

³¹ See, for example, "False allegations on violating human rights exposed to the world", *GNLM*, 3 November 2016, p. 1; "Local residents' accounts differ from fabricated media stories", *GNLM*, 7 November 2016, p. 1; "Military's information team refutes fabrication about massive destruction in Rakhine", *GNLM*, 15 November 2016, p. 3; "Government refutes rights group report on Rakhine", *GNLM*, 17 November 2016, p. 1; "Reports of hundreds fleeing Myanmar being pushed back by Bangladesh said to be false" and "Sender of fake news in Rakhine linked to int'l extremist groups", *GNLM*, 19 November 2016, p. 1.

³² ငြင်းဆိုခံရသော ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် အထောက်အထားများမှာ "Satellite-based damage assessment of affected villages in Maungdaw District", Human Rights Watch, 10 November 2016; an updated damage assessment, 18 November 2016; and "Hundreds of Rohingya flee Myanmar army crack-down to Bangladesh – sources", Reuters, 18 November 2016.

³³ "Burma: Military burned villages in Rakhine State", Human Rights Watch, 13 December 2016.

³⁴ Crisis Group က Human Rights Watch အကြီးတန်းဝန်ထမ်းနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း၊ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။ Selth, op. cit., p. 163.

ကြားဝင်ဖြေရှင်းခဲ့သည်ဟု သတင်းထွက်ခဲ့သည်။ သတင်းထောက်အမျိုးသမီးသည် မရှေးမနှောင်း အလုပ်မှထုတ်ပယ်ခံလိုက်ရပြီး ရခိုင်ပြည်နယ် ပဋိပက္ခအကြောင်း သတင်းဖော်ပြမှုကိုလည်း သတင်းစာပိုင်ရှင်က တားမြစ်ပိတ်ပင်လိုက်သည်။ နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာ၏ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်တွင် မြန်မာတိုင်းမိ၏ သတင်းဖော်ပြမှုသည် စာနယ်ဇင်းကျင့်ဝတ်နှင့် မညီသောလုပ်ရပ်ဟု ဝေဖန်ထားပြီး ထိုသတင်းထောက်ကို ချက်ခြင်းထုတ်ပယ်ခဲ့ခြင်းကိုမူ အမှတ်ပေးသင့်သည်ဟု ရေးသားထားသည်။³⁵ အဆိုပါ ခြိမ်းခြောက်မှုသည် အခြားသတင်းစာနှင့် သတင်းထောက်များအား သတင်းရေးသားဖော်ပြရာတွင် ကြောက်ရွံ့သွားစေသည့် သက်ရောက်မှုရှိခဲ့သည်။ သာဓကအားဖြင့် ပြည်တွင်း အင်္ဂလိပ်သတင်းစာတစ်စောင်မှ သတင်းထောက်တစ်ဦးသည် ရခိုင်ပြည်နယ် စစ်ဆင်ရေးနယ်မြေအတွင်း မူဆလင်အိမ်များကို မီးရှို့ခဲ့သည်ဟု ဝန်ခံခဲ့သော နယ်ခြားစောင့်ရဲ တပ်ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော်လည်း ၎င်းအကြောင်းအရာကို ကိုယ်တိုင် ဆင်ဆာဖြတ် ဖယ်ရှားခဲ့သည်။³⁶

ပို၍ပင် ဆိုးလာနိုင်သောအချက်မှာ နိုင်ငံပိုင် အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာဘာသာသတင်းစာများမှတစ်ဆင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြန့်နှံ့စေသော အစိုးရ၏ အကြိမ်ကြိမ် လုံးထွေးငြင်း ဆိုမှုများသည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအတွက် အရေးယူမှုမရှိပဲလုပ်ဆောင်နိုင်သော အခြေအနေကို ပိုမိုအားပေးရာရောက်ပြီး အထူးသဖြင့် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုလုံးနှင့် တပ်မတော်အလွှာအားလုံးတွင် မူဆလင်တို့အပေါ် အနုတ်လက္ခဏာဆောင်သည့် စိတ်ဓာတ်များ ကျယ်ပြန့်စွာရှိနေသည့်အခြေအနေမျိုးတွင် အလွန်အန္တရာယ်ကြီးသည်။ နိုင်ငံပိုင်မီဒီယာသည် စိတ်အနှောက်အယှက်ဖြစ်စေနိုင်သည့် အတွေးအမြင်ဆောင်းပါးများကို ဖော်ပြလျက်ရှိရာ သာဓကတစ်ခုမှာ ဆောင်းပါးတစ်ခုတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ အခြေအနေသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည့် သွေးစုပ်ကပ်ပါးကောင်လိုလူများကြောင့် ဖြစ်ပွားရပြီး ကျွန်ုပ်တို့ အလွန်မနှစ်သက်ကြောင်း ရေးသားထားသည်။³⁷

C. အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှု အရှိန်မြင့်လာခြင်း

အစိုးရလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ တိုက်ခိုက်ခံရမှုသည် တစ်ပွဲတိုးမဟုတ်ပဲ တပ်မတော်၏ ပြင်းထန်သော စစ်ဆင်ရေးများ တစ်လကြာ ဆင်နွှဲနေသည့်ကြားမှပင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ လှုပ်ရှားနေနိုင်ခဲ့ခြင်းသည်ကို နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက်က ပြင်းထန်သောတိုက်ပွဲများ ထပ်မံဖြစ်ပွားမှုက ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြသနေသည်။

³⁵ "Fourth estate must abide by 'code of ethics': minister for information", *Myanmar Times*, 9 November 2016. "Myanmar journalist says she was fired over story on military rape allegations", *The Guardian* (London), 4 November 2016; "Reporter's sacking followed MoI [Ministry of Information] phone call, sparking press freedom fears", *Frontier Myanmar*, 4 November 2016. "Myanmar press under pressure as paper bans Rakhine reports", *Agence France-Presse*, 8 November 2016. Khin Maung Myint, "Morality and ethics", *GNLM*, 24 November 2016, p. 8.

³⁶ Crisis Group က ဖြစ်ရပ်အကြောင်း တိုက်ရိုက်သိရှိသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၆။

³⁷ "A flea cannot make a whirl of dust, but...", *GNLM*, 27 November 2016, p. 8.

အစိုးရ၏ ထုတ်ပြန်ချက်များအပြင် Crisis Group က ရွာသားများ၊ အခြားဒေသခံ သတင်းစစ်မြစ်များ၊ လက်နက်ကိုင်အုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများက ရှေ့ နောက်ညီ၍ ကျယ်ပြန့်သော ဖြစ်ရပ်ကို ပုံဖော်ပြနေသည်။³⁸ နံနက် ၆း၄၅ အချိန်တွင် ပွင့်ဖြူချောင်းကျေးရွာအနီးတောင်ကြားတွင် တပ်မတော်စစ်ကြောင်းနှင့် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အင်အား ၆၀ ခန့် ထိတွေ့မှုဖြစ်ခဲ့ရာ တပ်မတော်ဖက်မှ ၁ ဦးကျဆုံးကာ အမြောက် အများဒဏ်ရာရရှိခဲ့ပြီး လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဖက်မှ ၆ ဦးကျဆုံးခဲ့သည်ဟု သိရှိရသည်။ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့က ဝတ္တန်းကျေးရွာဖက်သို့ ဆုတ်ခွါသွားရာ နောက်ထပ်ထိတွေ့ပစ် ခတ်မှုများဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ကျေးရွာအနီးသို့ ချဉ်းကပ်လာသော တပ်မတော်စစ်ကြောင်း ကို လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့က ပြန်လည်ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ ဓားများ၊ စိုက်ပျိုးရေးကိရိယာများ အစရှိသော ရရာလက်နက်များကိုင်ဆောင်ထားသည့် ရွာသားအရေအတွက် ရာဂဏန်း အချို့က လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဝင်များကို ကူညီပေးခဲ့ရာ ကြိုတင်စီစဉ်ထားသည့်ပုံမရှိပေ။ တပ်မတော်ဖက်မှ ဒုတိယဗိုလ်မှူးကြီးတစ်ဦးကျဆုံးကာ တပ်များပြန်လည်ဆုတ်ခွာ လာခဲ့ပြီး စက်သေနတ်တပ်ဆင်ထားသော ရဟတ်ယာဉ်နှစ်စင်းကို လေကြောင်းစစ်ကူ ခေါ်ခဲ့ရသည်။³⁹ ယင်းရဟတ်ယာဉ်များသည် လယ်ကွင်းများကို ဖြတ်ပြေးနေသည့် ရွာ သားများအပါအဝင် မြင်သူမျှကို မခွဲခြားပဲ ပစ်ခတ်ခဲ့သည်ဟု စွပ်စွဲခံခဲ့ရပြီး လယ်ကွင်း များထဲတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများအပါအဝင် အလောင်းများစွာ ပြန့်ကျဲနေ သည်ကို ရွာသားများ ရိုက်ကူးထားသော ဗီဒီယိုများတွင် တွေ့မြင်ရသည်။⁴⁰

ထိုနေ့တွင်ပင် ၎င်းနယ်မြေအတွင်း အစိုးရတပ်ဖွဲ့များကို လက်လုပ်ပုံးဖြင့် တိုက်ခိုက် မှု အနည်းဆုံးနှစ်ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ယာဉ်တန်းက တံတား တစ်စင်းကို ဖြတ်ကျော်နေစဉ် ဗုံးခွဲခံရပြီးနောက် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့၏ တိုက်ခိုက်ခြင်း ကို ခံခဲ့ရခြင်းဖြစ်ပြီး တိုက်ခိုက်သူများကို မောင်းထုတ်နိုင်ခဲ့ကြောင်းနှင့် ထိခိုက်ကျဆုံးမှု မရှိကြောင်း အာဏာပိုင်များက သတင်းထုတ်ပြန်သည်။ ဒုတိယဖြစ်ရပ်တွင်မူ တပ်မ တော်စစ်ကြောင်းယာဉ်တန်းကို လက်လုပ်ပုံးဖြင့် တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး မော်တော် ယာဉ်ပျက်စီးသွားကာ အသေအပျောက်မရှိဟု သိရှိရသည်။⁴¹ ထိုကဲ့သို့ လက်လုပ်ပုံး ဖြင့် တိုက်ခိုက်သည့် ဖြစ်ရပ်မြောက်များစွာရှိခဲ့ပြီး နယ်ခြားစောင့်ရဲစခန်းများကို ကနဦး တိုက်ခိုက်မှုတွင်လည်း

³⁸ A government account is given in "One officer, one soldier dead, several injured [as] fighting continuously erupts in Rakhine", *GNLM*, 13 November 2016, p. 1.

³⁹ A government account is given in "One officer, one soldier dead, several injured [as] fighting continuously erupts in Rakhine", *GNLM*, 13 November 2016, p. 1.

⁴⁰ "Government refutes rights group report on Rakhine", *GNLM*, 17 November 2016, p.1.

⁴¹ "Violent armed attackers ambush convoy of border guards and government staffs, explode a bridge in Rakhine", *GNLM*, 13 November 2016, p. 1. "Government troops attacked with improvised mines in Maungdaw", *GNLM*, 14 November 2016, p. 3.

ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်း/လက်လုပ်ငှားများကို နည်းဗျူဟာမြောက် အသုံးပြုခဲ့သည်ဟု အာဏာပိုင်များက သတင်းထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။⁴²

နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက် ဖြစ်စဉ်များအပြီးတွင် တပ်မတော်က ၎င်း၏စစ်ဆင်ရေးများကို သိသိသာသာ အရှိန်မြှင့်ခဲ့သည်။ သောင်းကျန်းသူမဟုတ်သော အရပ်သားများစွာ နေထိုင်သည့် နယ်မြေများတွင် တိုက်ခိုက်ရေး ရဟတ်ယာဉ်များကို အသုံးပြုခဲ့သည့်အပြင် ခြေလျင်တပ်ဖွဲ့များသည်လည်း ပိုမိုအင်အားသုံးလာခဲ့သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်တွင် ဂွဗ္ဘန်းရွာနှင့်အနီးတစ်ဝိုက် ကျေးရွာများသို့ တပ်မတော်စစ်ကြောင်း ဝင်ရောက်လာခဲ့ပြီး ထွက်ပြေးသော ရွာသားများကို သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ နောက်တစ်နေ့တွင် နေ အိမ်အပျက်အစီးများထဲမှ မီးကျွမ်းထားသော အလောင်းမြောက်များစွာကို ရွာသားများ ရိုက်ကူးထားသော ဗီဒီယိုများတွင် တွေ့မြင်ရပြီး ထိုဖြစ်ရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ အခြေအနေမှာ ရှင်းလင်းသိကွဲမှုမရှိသေးပေ။⁴³ ကျေးရွာများစွာသည် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်စေ၊ အကုန်လုံးဖြစ်စေ မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်းခံရသည်။

အရပ်သားများအပေါ် ဖြတ်လေးဖြတ်စစ်ဆင်ရေး၏ သက်ရောက်မှုသည် ယခင် က အသုံးပြုခဲ့ဘူးသော အရှေ့ဖက်တောင်တန်းဒေသများထက် ယခုမောင်တောမြို့ နယ်တွင် ပိုမိုကြီးမားသည်။ အဆိုပါဒေသများသည် လူဦးရေပြန့်ကျဲနေကာ ပဋိပက္ခအတွေ့အကြုံကို ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာရှိထားကြပြီး ခက်ခဲသောအခြေအနေကို ကောင်းစွာဖြတ်သန်းနိုင်သည့်ပညာ ကောင်းစွာဖွံ့ဖြိုးသည့်အပြင် ယေဘုယျအားဖြင့် စားနပ်ရိက္ခာ အာမခံချက်ပိုရှိသည်။ သို့တိုင်အောင် ထိခိုက်မှုမှာ ကြီးမားခဲ့သည်။ မောင်တောမှာ မူလူဦးရေထူထပ်သော မြေနိမ့်ဒေသဖြစ်ပြီး ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းများမှာ လက်နက် ကိုင်ပဋိပက္ခကို တွေ့ကြုံဘူးခြင်းမရှိကြသည့်အပြင် ရှိနှင့်ပြီးသား အဟာရချို့တဲ့မှုနှင့် စားနပ်ရိက္ခာ မလုံလောက်မှုများမှာလည်း အရေးပေါ်သတ်မှတ်အဆင့်အောက်သို့ ရောက်နေပြီးဖြစ်သည်။⁴⁴ ထိုဒေသတွင် နေထိုင်နေကြရသော ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်း သည် ဆိုးဝါးသော အခြေအနေအောက်တွင် နေနေရခြင်းဖြစ်နေပြီးဖြစ်ရာ ပဋိပက္ခများ နှင့် ညှဉ်းပန်းမှုများကို စိုးရိမ်ကြောက်လန့်နေရခြင်းအပြင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဆိုး ဆိုးဝါးဝါးထိခိုက်မှု၊ လူသားချင်းစာနာသောအကူအညီ လုံးဝပိတ်ဆို့ထားမှု၊ ဘင်္ဂလား ခွေရှုဖက်မှ စားနပ်ရိက္ခာတင်သွင်းမှုမှာလည်း ပြတ်တောက်သွားခြင်းများကို ပေါင်း လိုက်သောအခါ နယ်စပ်ကိုဖြတ်၍ အမြောက်အများထွက်ပြေးမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေ သည်။ ပြီးခဲ့သော သီတင်းပတ်များအတွင်း အနည်းဆုံး ၂၇,၀၀၀ ခန့် တဖက်နယ်စပ် သို့ ထွက်ပြေးခဲ့ကြသည်ဟု

⁴² Crisis Group က ရခိုင်ပြည်နယ်အကြောင်းအထူးပြု သုံးသပ်ချက်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန် နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။ also, for example, "IED discovered on village road in Maungtaw", *GNLM*, 17 November 2016, p. 1.

⁴³ Crisis Group က အာရကန်ပရောဂျက် သုတေသနပညာရှင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း၊ ရန်ကုန် နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆။

⁴⁴ ကုလသမဂ္ဂ ၂၀၁၅ အချက်အလက်များအရ မောင်းတော၏ ကမ္ဘာ့ လတ်တလော အဟာရချို့တဲ့မှုနှုန်း (၅ နှစ်အောက်ကလေးများ) ၁၉ ရာခိုင်နှုန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆိုးဆုံးဖြစ်ပြီး WHO ၏ အရေးပေါ်အဆင့် သတ်မှတ်နှုန်း ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း၏ အထက်တွင် ကျော်ရှိလာခဲ့သည်။ See also "Myanmar aid curbs hit children in Muslim-majority region: U.N.", Reuters, 9 November 2016.

သိရှိရပြီး⁴⁵ အစုအပြုံလိုက် ထွက်ပြေးခဲ့ကြသော ၁၉၇၈ ခု နှစ်က (၂၀၀,၀၀၀ ခန့်) နှင့် ၁၉၉၁ ခုနှစ်က (၂၅၀,၀၀၀ ခန့်) တို့တုန်းကကဲ့သို့ ယခုတစ်ကြိမ်တွင် များပြားလာလိမ့်မည်တော့ မဟုတ်ပေ။

အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ဖိနှိပ်ညှဉ်းပန်းမှုတို့သည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အပေါ် ထောက်ခံ၊ အားပေးကူညီမှုများကို မြှင့်တင်ပေးရာရောက်နိုင်ပါသည်။ ပြည်သူများကို မျှော်လင့် ချက်ကင်းမဲ့ပြီး နေမထူးသေမထူးခံစားချက်နှင့် အမျက်ဒေါသများဆီသို့ တွန်းပို့ခဲ့ပါက ဆန့်ကျင်ဖက်ရလဒ် ဖြစ်လာနိုင်ကာ အစွန်းရောက်တုန့်ပြန်မှုများကို ပိုမိုလက်ခံအားပေး လာရန် အလားအလာရှိသည်။ လက်နက်ကိုင်စစ်သွေးကြွအဖွဲ့ကလည်းရှိနေပြီး အခွင့် ကောင်းယူနိုင်ရန် အခြေအနေကပေးနေသည့် အခြေအနေတွင် လက်ရှိလုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများသည် အန္တရာယ်ကြီးသော အရှိန်မြှင့်တိုက်ခိုက်လာမှုများ၊ စစ် ရေးအရ တုံ့ပြန်တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် ရေပန်းစားနေသော အစွန်းရောက်မှုကို တိုးလာစေ နိုင်သည်။ ထိုအခြေအနေသည် မလုံမခြုံ၊ ခက်ခက်ခဲခဲ ရုန်းကန်ရင်ဆိုင်နေရသော လူ နည်းစုအဖြစ် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ခံစားယူဆထားကြသော ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ရခိုင်နှင့် ဗမာအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ လုံခြုံမှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း မှုတို့အပေါ်တွင်လည်း ကြီးမားသော သက်ရောက်မှုရှိလာမည်ဖြစ်သည်။

⁴⁵ "Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot", UNOCHA, 12 December 2016.

IV. လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှင့် ၎င်းကို စေ့ဆော်သော အရာများ

A. အဖွဲ့နှင့် ၎င်း၏ရည်မှန်းချက်များ

Crisis Group သည် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသူ မြောက်ဦး (မောင်တောမြောက်ပိုင်းမှ လေးဦး၊ မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပမှ နှစ်ဦး) ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ ၎င်းတို့နှင့်သာမက လုံခြုံမှုရှိသော မက်ဆေ့ချ်၊ အက်ပလီကေးရှင်းများဖြင့် စကားပြောဆိုမှုများတွင် ပါဝင်သော အခြားသူများနှင့် သီးခြားဆွေးနွေးမှုများနှင့် အဖွဲ့က ထုတ်ပြန်သော ဗီဒီယိုအပေါ် ဆန်စစ်မှုများက ၎င်းအဖွဲ့၏ မူလဇစ်မြစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ရည်မှန်းချက်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပုံရိပ်ကို ဖော်ထုတ်ပေးသည်။

၎င်းအဖွဲ့သည် သူတို့ကိုယ်သူတို့ ဟာရာကာ အယ်လ်ယာကင် (HaraKah al-Yaqin) (HaY) (ယုံကြည်ချက်ဖြင့် လှုပ်ရှားမှုဟု အာရပ်လိုခေါ်သည်) ဟုခေါ်ဝေါ်သည်။ အစိုးရကခေါ်ဝေါ်သော အက်ကာမူးလ်မူ ဂျာဟီဒင် (Aqa Mul Mujahidin) သည် သံသယရှိသူများကို စစ်ဆေးခြင်းမြန်းရာမှ ဖော်ထုတ်ရရှိသော ယေဘုယျဆန်သော အမည်ဖြစ်ပြီး အာရပ်ဘာသာဖြင့် "တိုက်ခိုက်သူများ၏ အသိုင်းအဝိုင်းများ" ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ တိုက်ခိုက်မှုများမစတင်မှီ ကျေးရွာအဆင့် အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ကူညီပံ့ပိုးသူများ ကိုယ်တိုင် အဖွဲ့၏အမည်မှန်ကို မသိရှိခဲ့ကြပဲ အဆိုပါယေဘုယျအမည်ကို ကိုးကားခဲ့ကြသည် (RSO ဟုလည်း သုံးနှုန်းခဲ့ကြဖူးသဖြင့် ထို့ကြောင့် အစိုးရက ထိုအဖွဲ့ဟောင်း ပါဝင်ပတ်သက်သည်ဟု ပြောဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်) ။ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်တိုက်ခိုက်မှုများအပြီးတွင် ဆော်ဒီအာရေးဗျ၊ အခြားအရှေ့အလယ်ပိုင်းနိုင်ငံများနှင့် မလေးရှားနိုင်ငံတို့မှ ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းများက တိုက်ခိုက်မှုကို မည်သူလုပ်ဆောင်သနည်းဟု စတင်မေးမြန်းလာကြသည်။ HaY အဖွဲ့၏အဆိုအရ RSO နှင့် ဆက်စပ်နေသူများက ကမ္ဘာ့အနှံ့မှ ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ဆော်ဒီအာရေးဗျအပါအဝင် အရှေ့အလယ်ပိုင်းအလှူရှင်များထံမှ အလှူငွေများကို ကောက်ခံနိုင်ရန်အတွက် RSO ၏ လက်ချက်ဟု လိမ်ညာပြောဆိုခြင်းကို စတင်လုပ်ဆောင်လာကြသည်ဟု သိရှိရသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် အဖွဲ့၏အမည်ကို ထုတ်ဖော်ရန်ဖြစ်လာခဲ့ပြီး ကင်မရာတွင် ၎င်းတို့၏ မျက်နှာအချို့ကို ပြသကာ HaY အဖွဲ့က လက်တွေ့လှုပ်ရှားနေခြင်းဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြခဲ့ရသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ရိုဟင်ဂျာကွန်ရက်များသို့ အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်တွင် ဖြန့်ချိခဲ့ပြီး နောက်တနေ့တွင် YouTube သို့ ပေါက်ကြားခဲ့သော ယထာဗီဒီယိုတွင် ဟာရာကာအယ်လ်ယာကင် ဟူသောအမည်ကို အာရပ်ဘာသာဖြင့် ရေးထိုးထားသည်။ အောက်တိုဘာလ ၁၄ ရက်တွင် YouTube သို့တင်ခဲ့သော ဒုတိယဗီဒီယိုတွင် HaY အဖွဲ့က ထိုအမည်ကို အသုံးပြုထားကာ တိုက်ခိုက်မှုများ၏ နောက်ကွယ်တွင်ရှိသည်ဟု ပြောဆိုနေသော အခြားအုပ်စုများကို မယုံကြည်ကြရန် အလှူရှင်များကို သတိပေးခဲ့ပြီး ကျွန်ုပ်တို့၏ လှုပ်ရှားမှုများနှင့် အသိုင်းအဝိုင်းကိုရောင်းစားရန် အချို့က ကြိုးစားနေကြသည်ဟု RSO ကို ရည်ညွှန်းပြောကြားခဲ့သည်။ နောက်ထပ်ဗီဒီယိုများကိုလည်း မရှေးမနှောင်းထုတ်ပြန်ခဲ့ရာ မောင်တောမြောက်ပိုင်းတွင်

ဆက်လက်လုပ်ဆောင်မည့်အရာများကို ပြသထားပြီး ၎င်း တို့၏ တောင်းဆိုချက်များကို ဖော်ပြထားသည်။⁴⁶

HaY အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပြီး မက္ကာတွင် ရုံးစိုက်သော အကြီးတန်းခေါင်းဆောင် ၂၀ ပါဝင် သော ကော်မတီက ကြီးကြပ်နေပြီး မက်ဒီနာတွင် အနည်းဆုံးကော်မတီဝင်တစ်ဦး အ ခြေစိုက်သည်။ အားလုံးသည် ရိုဟင်ဂျာရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ သို့မဟုတ် ရိုဟင်ဂျာ သမိုင်းကြောင်းရှိသူများဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ပါကစ္စတန်၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ တို့တွင် ကောင်းစွာချိတ်ဆက်ထားနိုင်သည်။ ၎င်းတို့သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် ရခိုင် ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ ပြီးခဲ့သော ၂ နှစ်အတွင်း အကြိမ်ကြိမ်သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။

ဗီဒီယိုများတွင် အဓိကပြောဆိုသူမှာ အက်တာအူလား (အမည်ရင်း အမီယား အဘူအေမား ဖြစ်ပြီး ဗီဒီယိုအများစု၌ ဖော်ပြထားသောအမည်မှာ အဘူအေမားဂျန်နီ ဖြစ်သည်) ဖြစ်ပြီး အစိုးရက သတ်မှတ်ထားသော ဟာဖ်ဇ်တူဟာမှာ ၎င်း၏ အခြားအမည်ဖြစ်နိုင်သည်။ ၎င်း၏ဖခင်မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ကရာချီသို့ သွားရောက်နေထိုင်ရင်း အက်တာအူလားကို မွေးဖွားခဲ့သည်။ ထို့နောက် မိသားစုလိုက် ဆော်ဒီအာရေးဗီးယားသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ရာ အက်တာအူလား သည် မက္ကာတွင်ကြီးပြင်းခဲ့ပြီး မက်ဒရပ်စာပညာရေးကို သင်ယူခဲ့သည်။ ဤအချက် သည် ဗီဒီယိုများထဲတွင် ရခိုင်မြောက်ပိုင်း၌ သုံးစွဲသော ဘင်္ဂါလီစကားနှင့် အာရေဗျ ကျန်းဆွယ်စကား နှစ်မျိုးစလုံးကို သွက်လက်စွာ ပြောဆိုထားသောအချက်နှင့် ကိုက်ညီ မှုရှိသည်။ ၎င်းသည် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လူမျိုးရေးအကြမ်းဖက်အဓိကရုဏ်းများဖြစ် လာပြီးနောက် ၂၀၁၂ တွင် ဆော်ဒီအာရေးဗီးယားနိုင်ငံမှ ခေတ္တပျောက်ကွယ်သွားခဲ့သည်။ အ တည်မပြုနိုင်သော်လည်း ပါကစ္စတန် (သို့) တစ်နေရာရာသို့ သွားခဲ့သည်ဟူသော ညွှန် ပြချက်များရှိနေပြီး ထိုနေရာတွင် ခေတ်မှီပြောက်ကျားစစ်ပညာများကို လက်တွေ့သင် တန်းတက်ရောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။⁴⁷ အက်တာအူလားအပါအဝင် ဆော်ဒီအာရေးဗျမှ ရို ဟင်ဂျာ ၂၀ (အမူဆောင်ကော်မတီတွင် ပါဝင်သူများမဟုတ်) သည် ရှေ့တန်းမြေပြင် တွင် စစ်ဆင်ရေးများကို ဦးဆောင်ကြသည်။ ၎င်းကဲ့သို့ပင် ထိုသူများသည်လည်း အာဖ ဂန်နစ္စတန်နှင့် ပါကစ္စတန်ကဲ့သို့သော အခြားပဋိပက္ခဒေသများမှ တိုက်ပွဲအတွေ့အကြုံ ရှိသူများဖြစ်ကြသည်။ အချို့ရိုဟင်ဂျာများသည် အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် မတိုင်မှီ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဖက်ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများ (တရားဝင်နှင့် တရားမဝင်) မှ ပြန်လာကာ အဖွဲ့သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ပထမဗီဒီယိုတွင် အက်တာအူလား၏ဘေး၌ ရပ်နေသူ သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နရာပရာစခန်းတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသော ဒုက္ခသည်ဖြစ်ပြီး ၎င်း စခန်းတွင်

⁴⁶ ပထမဗီဒီယိုကို www.youtube.com/watch?v=SqTqCzLVEsS နှင့် ဒုတိယဗီဒီယို အလွတ်သဘော ဘာသာပြန်ဆိုမှုကို www.youtube.com/watch?v=xpCBPZlCBE0 တွင်ကြည့်။ ယခုအထိ ကိုးရ ရှိခဲ့ပြီး နိုဝင်ဘာ ၁၂ တိုက်ခိုက်မှုအပြီး နောက်ဆုံးရိုက်ကူးမှုကို နိုဝင်ဘာ ၂၀ တွင် YouTube တွင် တင်ထားသည်။

⁴⁷ အာရပ်ဘာသာဖြင့် အဘူအေမာ ဂျန်နီသည် အေမာ၏ရူးသွပ်သောဖခင်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပြီး သားအကြီးဆုံးမှာ အေမာဟု ဆိုလိုပုံရသည်။ ဟာဖ်ဇ်တူဟာသည် ပါကစ္စတန်တွင် တာလီဘန်သင်တန်း ၆ လ တက်ရောက်ခဲ့ သည် (Government press release, Naypyitaw, 14 October 2016, reproduced in *GNLM*, 15 October 2016, pp. 1, 3)။ Crisis Group အင်တာဗျူးတွင် HaY အဖွဲ့ဝင်များက ၎င်းသည် ဆော်ဒီအာရေးဗီးယားမှ ပါကစ္စ တန်သို့ သွားခဲ့ပြီး ထိုမှတဆင့် လစ်ဗျားကဲ့သို့သော နိုင်ငံများသို့ လက်တွေ့လေ့ကျင့်ခန်းဆင်းရန် ဆက်လက် သွားရောက်ခဲ့သည်ဟု ပြောကြားကြသော်လည်း အတည်ပြုရန် နောက်ထပ်အသေးစိတ်အချက်များ မရရှိသေး ပေ။

စခန်းမှူးအသတ်ခံရကာ သေနတ် ၁၁ လက် အလှူခံရသော မေလ ၁၃ ရက် ည တိုက်ခိုက်မှုအပြီးတွင် စခန်းမှပျောက်သွားသူဖြစ်သည်။⁴⁸ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် နောက်ပိုင်းတွင် အဖွဲ့သို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ဖက်မှ ရိုဟင်ဂျာလူငယ်ရာဇာဇာအချို့ ဝင် ရောက်ပူးပေါင်းခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ပင်မတိုက်ခိုက်ရေးအဖွဲ့ကို ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်ရွာသားများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားရာ ၎င်းတို့ကို အခြေခံစစ်သင်တန်း ပေးထားပြီးဖြစ်၍ အပေးအယူလုပ်လာရနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို ကန့်သတ်နိုင်ရန် ကျေးရွာအဆင့်လူယုံများအဖြစ် စုစည်းပေးထားသည်။ ၎င်းတို့ကို အဆိုပါကျေးရွာများ မှ လူငယ်အစွဲလမ်းဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ (မူလာများ သို့မဟုတ် မော်လဝီများ) သို့မဟုတ် အစွဲလမ်းစာတတ်များ (ဟာဖစ်များ) က များသောအားဖြင့် ဦးဆောင် သည်။

ဖြစ်ရပ်မှာ ဘာသာရေးအရ စေ့ဆော်မှုရှိသည့် ပုံမပေါ်သော်လည်း HaY အနေဖြင့် က ၎င်းတို့၏ တိုက်ခိုက်မှုသည် ဘာသာရေးအရ လုပ်သင့်ပြီး ဘောင်ဝင်သည်ဟူသော အကြောင်းကို ပြသရန်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ သက်ကြီးရိုဟင်ဂျာဘာသာရေးခေါင်း ဆောင်များနှင့် နိုင်ငံခြားမှ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များက ဤကိစ္စအပေါ်ထုတ်ပြန်ရာ တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းများသည် မတရားပြုမူခြင်းကို ခံထားရခြင်းကြောင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအပေါ် တိုက်ခိုက်မှုသည် အစွဲလမ်းဘာသာ တွင် တရားဝင်ကြောင်းနှင့် ထိုလုပ်ရပ်ကို ဆန့်ကျင်သူမှန်သမျှသည် အစွဲလမ်းဘာ သာကို ဆန့်ကျင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်းဖော်ပြခဲ့သည်။ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် တိုက်ခိုက် မှုအပြီး၊ ခဏချင်းတွင်ပင် ဆော်ဒီအာရေဗျ၊ နူဘိုင်း၊ ပါကစ္စတန်၊ အိန္ဒိယနှင့် ဘင်္ဂလား ဒေ့ရှ်တို့တွင် နေထိုင်နေကြသော ရိုဟင်ဂျာများကြားတွင် ဖာဒါဝါ(Fatwahs) ၏ သက်ရောက်မှုများကို အရေးပါစွာ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ အကြမ်းဖက်မှုပြုပါက ပြောင်း ပြန်ရလဒ်ကိုသာ ထွက်စေမည်ဟု ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ မူဆလင်ဘာသာရေး ခေါင်းဆောင် အများအပြားက ခံစားနေရသည့်တိုင် ထိုဖာဒါဝါက HaY ကို ထောက်ခံရန် များစွာလွှမ်းမိုးမှုရှိခဲ့သည်။ ထိုအုပ်စုတွင် မောင်တော၌ သက်ကြီးအစွဲလမ်းမစ်စာတတ် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးရှိရာ ဆော်ဒီအာရေဗျမှ ရိုဟင်ဂျာတစ်ဦးဖြစ်ကာ မာဖီတီဇီယာဘာရာမန် ဟု အမည်ရှိပြီး ၎င်းသည် ဤစစ်ဆင်ရေးက ဘာသာရေးအရ ဘောင်ဝင်သည်ဟူသော သဘောတရားကို ဆောင်ယူလာသူဖြစ်ကာ ဖာဒါဝါများထုတ်ပြန်ရန် အခွင့်အာဏာရှိ သူဖြစ်သည်။⁴⁹

အဖွဲ့ဝင်များထံမှ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ၎င်း၏ နည်းလမ်းများကို သုံးသပ် ကြည့်ခြင်းမှ ညွှန်ပြနေသည့်အချက်မှာ ၎င်း၏ ချဉ်းကပ်မှုနှင့် ရည်ရွယ်ချက်များသည် နိုင်ငံများကို ဖြတ်ကျော်လုပ်ဆောင်နေသော ဂျီဟတ်အကြမ်းဖက်မှုမဟုတ်ဟူသော အ ချက်ဖြစ်သည်။⁵⁰

⁴⁸ "Attackers kill guard at Bangladesh Rohingya refugee camp", Agence France-Presse, 13 May 2016.

⁴⁹ နိုင်ငံခြားသားဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များမှာ အခြားနေရာများအပြင် ဆော်ဒီအာရေဗျနှင့် ယူအေအီးတို့မှ ဖြစ်သည်။ မတ်ဖီတီမှာ တတိယဦးယိုတွင် အဓိကပြောကြားသူဖြစ်ပြီး သူ့ကိုယ်သူ www.youtube.com/watch?v=36tRKor-WDg.

⁵⁰ ဤစာတမ်းတွင် "နိုင်ငံတကာမှ ဂျီဟတ်လုပ်ရားသူများ" ကို သုံးနှုန်းထားရာ ၎င်းမှာ အယ်လ်ကိုင်ဒါ၊ အစွဲလမ်း မစ်နိုင်ငံ (IS) နှင့် ၎င်းတို့လက်အောက်ခံများကို ရည်ညွှန်းသည်။ အာရပ်၏ မူရင်းစာလုံး "ဂျီဟတ်" ဆိုသည်မှာ

၎င်းသည် အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို သာ တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြစ်ကာ (၎င်း၏ အသိုင်းအဝိုင်းကိုလည်း ခြိမ်းခြောက်မှုရှိလာနိုင် သည်ဟု စဉ်းစားထားပြီးဖြစ်သည်) ဘာသာရေးပစ်မှတ်များ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာရွာသားများ သို့မဟုတ် အရပ်သားများ၊ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ရှိ မိသားစုဝင်များကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ ခြင်းမရှိပေ။ အချို့သော ဗီဒီယိုများတွင် ဂျီဟတ်ကို တောင်းဆိုမှုများတွေ့ရသော်လည်း ၎င်းသည် အကြမ်းဖက်ဝါဒဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်မည့် ညွှန်းဆိုမှုများမရှိပေ။⁵¹ ယခင်က ထို သို့သော သောင်းကျန်းသူအုပ်စုအားလုံးနှင့်မတူသောအချက်မှာ (အထက်တွင် ကြည့် ပါ) ဘာကြောင့်မှန်းတော့မသိရပဲ “ဂျီဟတ်ဂျာ” ဟူသောအမည်ကို ထည့်သွင်းအသုံးပြု ထားခြင်းမရှိပေ။ ၎င်း၏ ဖော်ပြထားသော ရည်ရွယ်ချက်တွင် ရှာရီယာ (အစ္စ လာမ်မစ်ဥပဒေ) ကို ထည့်သွင်းရန် မဟုတ်ပဲ မြန်မာနိုင်ငံသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပိုမိုရရှိလာရေးအာမခံချက်အတွက်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်ပုံနည်းလမ်းကြောင့် တိုင်းပြည်တွင်းက သဘော ထားများပိုမိုတင်းမာသွားစေကာ ရည်မှန်းချက်ကို ကြီးမားစွာ နှောင့်နှေးသွားစေနိုင် သည်။ သို့သော်လည်း ဖြစ်နိုင်သေးသည့်အချက်မှာ ၎င်းတို့လုပ်ဆောင်မှုသည် ဘာသာ ရေးအရ ဘောင်ဝင်သည်ဟူသော သဘောရှိကာ နိုင်ငံတကာမှ ဂျီဟတ်အုပ်စုများနှင့် အချိတ်အဆက်များရှိခြင်းကြောင့် အစိုးရ၏ ကြိုးပမ်းမှုများသည် စစ်ရေးအရ နည်း လမ်းများကိုချည်း အာရုံပြုဖော်ဆောင်ခြင်းမပြုပဲ နောက်ကွယ်မှ အရေးပါသော ထိုဒေ သမှ

ဘုရားသခင်၏ ပေးသနားတော်မူခြင်းများကို ရှာဖွေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ မူဆလင်အများစုက ထိုစာလုံးကို နိုင်ငံ ရေးအရ အကြမ်းဖက်သော အခြေအနေမျိုးတွင် မရှင်းမလင်းနှင့် တိုက်ခိုက်မှုများပြုလုပ်သည်အခါ ရုတ်တရက် နေသော ဘာသာရေးသဘောတရားများကို လျော့ချရန်အသုံးပြုလာကြသည်ကို တွေ့ရသော်လည်း ရာစုနှစ် ပေါင်းများစွာက စစ်ပြုလာသောအခါ ငြိမ်းချမ်းသော ပုံစံဖြင့်သာ အသုံးပြုကြသည်။ စနစ်တကျစီမံထားသော အကြမ်းဖက်အခြေအနေတွင်ပင် အသုံးပြုရာ ၎င်းသည် သူပုန်ထမှုနှင့် ပျောက်ကျားစစ်ကိုသာမက အကြမ်းဖက် ဝါဒအတွက်ပါ ညွှန်းဆိုနိုင်သည်။ မူဆလင်အများစုကြီးအတွက် ယနေ့ ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားနေသူများ ဆိုသည့် စကား လုံးကို အစ္စလာမ်၏ ယုံကြည်မှုတွင် အဆိုးဖက်သို့ ပြောင်းလဲအသုံးပြုလာသည်။ သို့သော်ထိုစကားလုံးမှ လွတ် မြောက်ရန် မလွယ်ပေ။ အယ်လ်ကိုင်းဒါနှင့် IS တို့က ၎င်းတို့ကို ၎င်းတို့ ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူများအဖြစ် သတ်မှတ် လာကြသည်။ ဂျီဟတ်မှာ အစ္စလာမ်ကျောင်းများအားလုံးတွင် အရင်ကတည်းက ထည့်သွင်းထားပြီးဖြစ်သည့်အ ချိန်တွင် “ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူ” ဆိုသည့် နှုတ်သီးသော အတွေးအခေါ်တစ်ခု ပေါ်ထွက်လာရာ သင်ကြားခြင်း ၏ ထင်ဟပ်ချက်ထက် ပိုပါသည်။ အတွေးအခေါ်၏ လွှမ်းမိုးခြင်းခံရသူများသည် အခြားရိုးရာမှ ငှားရမ်းသယ်ယူ လာခြင်းများရှိကာ အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ တိုက်ခိုက်မှုနှင့်ဆိုင်သော ဗျူဟာများတွင် အကန့်အသတ်ရှိ လာခြင်းကြောင့် Salafi ၏ လေ့နည်းထပ်ယုံကြည်မှုကို မကျေနက်ကြောင်းပြလာပါသည်။ ကြီးစွာသော ခြားနား ချက်ရှိနေစေကာမူ “ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူ” အုပ်စုများသည် ယုံကြည်မှုကို အခြေခံသော မူများကို မျှဝေလာသည်။ စစ်မှန်သော အစ္စလာမ်ဘာသာ လူ့အဖွဲ့အစည်းသို့ပြန် ရောက်ရန် တိုက်ခိုက်ရန်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့နားလည်သော အစ္စလာမ်မစ်၏ အရေးကြီးသော အာရုံပြုရမည့်အရာ များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဝိရောဓိဖြစ်နေသော မူဝါဒများ ချမှတ် သော အုပ်စိုးသူများကို အကြမ်းဖက်ရန်၊ အကယ်၍ မူဆလင်အုပ်စိုးသူများက အဆိုပါကိစ္စရပ်များကို မလိုက်နာ ပါက အကြမ်းဖက်ရန်မှာ တာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ဤစာတမ်းတွင် “ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူ” ဟု သော စကားရပ်ကို အသုံးပြုခြင်းမှာ ၎င်းကို တရားဝင်အောင် ပံ့ပိုးသည့် အဓိပ္ပါယ်မဟုတ်သည့်ပြင် အခြား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို မြှင့်တင်ရန် ကြိုးစားမှုများမှ လမ်းလွဲအောင်လုပ်ခြင်းလည်းမဟုတ်ပေ။ “အကြမ်း ဖက်ဝါဒ” နှင့် “အကြမ်းဖက်သမား” ဆိုသည့် စကားလုံးများကို သုံးထားခြင်းမှာလည်း အစိုးရမဟုတ်သော သူ များက နိုင်ငံရေးရည်မှန်းချက်များကို ရရှိရန်အလို့ငှာ ကြောက်ရွံ့ကြသည် ဆိုသည့်စိတ်ကို အသုံးပြု၍ အထူး သဖြင့် အရပ်သားများအပေါ် အကြမ်းဖက်ခြင်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်ခြင်းကို အသုံးပြုရန် ကြိုးစားသည်ဆိုသည်ကို ဖော်ပြလိုခြင်းကြောင့်သာဖြစ်သည်။ See Crisis Group Special Report N°1, *Exploiting Disorder: al-Qaeda and the Islamic State*, 14 March 2016.

⁵¹ Crisis Group က တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု၊ တိုက်ခိုက်မှုများအကြောင်း အသေးစိတ်ပြောကြားမှု၊ ရန်ကုန်၊ အောက် တိုဘာ ၂၀၁၆။

ရပ်ရွာလူထု၏ တရားမျှတမှုမရှိဟု ခံစားနေရမှုများနှင့် အမှန်တကယ်ခံစားနေရမှု များကိုပါ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမည်ဆိုပါက ၎င်းတို့၏ ရည်မှန်းချက်များ တဖြည်းဖြည်းဖြစ် လာနိုင်ပါသေးသည်။

HaY ၏ လုပ်ဆောင်ပုံများသည် ယခုမရှိတော့သော RSO အပြင် မြန်မာနိုင်ငံမှ အခြားတိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ လုပ်ဆောင်ပုံများနှင့်အတူတူဖြစ်သော် လည်း ၎င်းသည် အခြားတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များထက် ပိုမိုများပြားသော အ ခက်အခဲများကို ကြုံတွေ့နေရသည်။ အကြောင်းမှာ အစိုးရနှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးနီးပါးက ၎င်း၏ ရိုဟင်ဂျာ သရုပ်လက္ခဏာကို လက်မခံကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့တိုင်အောင် အစိုးရသည် ၎င်းကို RSO နှင့် အနီးကပ်အချိတ်အဆက်ရှိသည်ဟု ရှင်းပြနေသေး သည်။ တကယ်တမ်းတွင် ၎င်းသည် မတူသော အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်ကာ RSO တဖြည်းဖြည်း ပြန်လည်ထွက်ပေါ်လာသည်ကို ပြဆိုနေသည်မဟုတ်ပဲ RSO ကျရှုံးသွားပြီဆိုသည်ကို ပြောဆိုနေသည်ကိုတွေ့ရသည် (အခန်း IV.C ကြည့်ပါ) ။ အက်တာအူလာ၏ RSO အပေါ် ဝေဖန်ပြောကြားထားမှုကို ဒုတိယမီဒီယံတွင် တွေ့နိုင်သည်။ RSO ကို ရိုဟင်ဂျာ စစ်သွေးကြွသဘောမျိုးနှင့် ဆက်စပ်နေသည်ဟု မူဆလင်များကရေး၊ အစိုးရကပါ တံဆိပ်ကပ်ထားရာ ယခုတိုက်ခိုက်သူများသည် RSO နှင့် အချိတ်အဆက်ရှိသည်ဟု သတ်မှတ်ခြင်းမှာ အံ့ဩစရာတော့မကောင်းလှပေ။⁵² သို့သော်လည်း အဖွဲ့အစည်း နှစ် ခုအနီးကပ်ဆက်ဆံနေခြင်းရှိနေသည်ကို တွေ့ရပုံမပေါ်ပေ။ သို့သော် ၂၀၁၂ ခုနှစ်က တည်းက RSO တပ်မှ တပ်မှူးဟောင်းတစ်ဦးက ရိုဟင်ဂျာ ၂၀၀ ခန့်ကို စုဆောင်းကာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင် လေ့ကျင့်ပေးရန် ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း ယခု HaY ကဲ့သို့ အဖွဲ့အ စည်းတည်ဆောက်ထားပုံမျိုးမရှိသဖြင့် လေ့ကျင့်ထားသူများကို နေရာချထားခြင်း လုံးဝမလုပ်ခဲ့ရပေ။⁵³

B. ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ဆိုရှယ်မီဒီယာဝန်းကျင်အခြေအနေ

HaY ၏ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် အစီအစဉ်ရေးဆွဲမှုအများစုကို Whatsapp ၊ Viber တို့ကဲ့သို့ သော တပါးသူဝင်ရောက် မကြည့်ရှုနိုင်အောင် ကုဒ်ထည့်ထားသည့် မက်ဆေ့ချ် အက်ပ လီကေးရှင်းများနှင့် WeChat (၎င်းတွင် တစ်ဖက်ဆုံးမှ တစ်ဖက်ဆုံးထိ ကုဒ်ထည့်၍မရ) ကို အသုံးပြုကြသည်။⁵⁴ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်မှစ၍ ဒေါ်လာ ၂၀ တန်

⁵² Government press release, Naypyitaw, 14 October 2016, reproduced in *GNLM*, 15 October 2016, pp. 1, 3.

⁵³ အချို့ RSO အဖွဲ့ဝင်ဟောင်းများက ကိုယ်ပိုင်အစီအစဉ်ဖြင့် HaY ၌ ပါဝင်လိုသူ ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်များကို အခြေခံသင်တန်းများပေးနေသည်ဆိုသည့် သတင်းများလည်းထွက်နေသည်။ ၎င်းမှာ ပထမဆုံးတိုက်ခိုက်မှု အပြီးတွင် စတင်ပါသည်။ ထိုသတင်းများအားလုံးက RSO ရော HaY ရော အဖွဲ့အစည်းလိုက် အချိတ်အဆက်ရှိ သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်၍မရနိုင်ပေ။ Crisis Group က ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ကော့ဘာဇာတွင် ရိုဟင်ဂျာ ဒုက္ခသည် များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။

⁵⁴ Crisis Group က ရိုဟင်ဂျာ Whatsapp groups များကို စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ-နိုဝင်ဘာ။ Viber အသုံးပြုမှုများနှင့်ပတ်သက်ပြီး “Sender of fake news in Rakhine linked to int'l extremist groups”, *GNLM*, 19 November 2016, pp. 1, 3. ကိုကြည့်ပါ။ မြန်မာမူဆလင်တစ်ဦးက သံတမန်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အကူ အညီပေးသည့် အဖွဲ့များကို WeChat အသုံးပြု၍ အောက်တိုဘာ ၉ ရက်ပြီးကတည်းက တိုင်းပြည်တွင် အစွန်း ရောက်ဝါဒများမြှင့်တင်ပေးနေဟု သတိပေး။ Crisis Group က ရန်ကုန်တွင် သံတမန်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း ခြင်း၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာလ။

စမတ်ဖုန်းများသုံးကာ ဖုန်းပြောရန်နှင့် အင်တာနက်လိုင်းသုံးရန် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးလာကြသည် (ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်တွင်နေထိုင်သူများကတော့ ထိုနိုင်ငံ၏ ကွန်ရက်များသုံးနေကြသည်မှာ နှစ်အတန်ကြာပြီဖြစ်သည်။)။ မက်ဆေ့ချ်ပို့ရန် Viber ကို သုံးသော နိုင်ငံအနည်းငယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံပါဝင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေ ၅၁.၅ သန်းရှိသည့်အနက် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာစာရင်းအရ Viber သုံးစွဲသူ ၂၅ သန်းရှိ သည်ဟု ကုမ္ပဏီက ဆိုပါသည်။ ထိုသို့အသုံးပြုလာနိုင်ခြင်းသည် ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီ၍ ရွေ့လျားသွားလာခွင့်ကို ပြင်းထန်စွာ ကန့်သတ်ထားသော ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း တွင် ဆက်သွယ်ရေးနှင့် အဖွဲ့အစည်းတို့နှင့်ဆိုင်သော အတားအဆီးများကို အရေးပါ စွာ ကျော်ဖြတ်သွားနိုင်ခဲ့သည်။⁵⁵

ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပို၍နှစ်သက်ကြသော မက်ဆေ့ချ် app မှာ WhatsApp ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာတွင် လူကြိုက်များသော app ဖြစ်သောကြောင့် ပို၍နှစ်သက် ခြင်းဖြစ်နိုင်ပြီး ရိုဟင်ဂျာများက ထို apps များကိုသုံး၍ နိုင်ငံရပ်ခြားမှ မိသားစုများနှင့် အဝေးရောက်နေသူများနှင့် အဆက်မပြတ်စေရန် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် သုံးနေသော Whatsapp အုပ်စုပေါင်း ၅၀ ကျော်ရှိသည်ကို Crisis Group က တွေ့ရှိရပြီး အုပ်စုတစ်ခုတွင် ကမ္ဘာတစ်လွှားရောက်ရှိနေသော ရိုဟင်ဂျာ များအပါအဝင် အဖွဲ့ဝင် ၂၅၀ ခန့်အထိရှိပါသည်။ ၎င်းတို့သည် လူမှုရေးအရ အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ရန်နှင့် သတင်းအချက်အလက်မျှဝေရန်သာ အသုံးပြု၍ ရာဇဝတ်မှုအ လို့ငှာ အသုံးပြုခြင်းမဟုတ်ပေ။ အချို့တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်များသည် အဖွဲ့ဝင် ၁၀ ဦးမှ ၂၀ ခန့်အထိပါဝင်သော Whatsapp အုပ်စုများတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်ကြကာ ၎င်းတို့ တစ်ဦးချင်းအဆက်အသွယ်များဖြင့် အုပ်စုလိုက်စကားပြော၍ သတင်းအချက်အလက် များအလွယ်တကူမျှဝေကြသည်။ အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုများအပြီးတွင် ၎င်းတို့ကို လုံခြုံရေးအရ ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် အခြားအရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များအတွက် သတင်းများ အလျင်အမြန်ပြန့်နှံ့စေရန် အသုံးပြုကြသည်။ ၎င်းတို့သည် HaY စစ်ဆင် ရေးဆိုင်ရာ ထောက်လှမ်းမှုအတွက် အရေးပါသော သတင်းရင်းမြစ်ဖြစ်ခဲ့ပုံရသည်။

ဘင်္ဂလီဘာသာစကား၏ ဘာသာစကားမျိုးခွဲတစ်ခုဖြစ်သော ရိုဟင်ဂျာစကားတွင် စာရေးသည့် အက္ခရာမရှိသဖြင့် ထို app များကို အသုံးပြု၍ ဆက်သွယ်မှုအများစုမှာ အသံဖိုင်များ သို့မဟုတ် အသံမက်ဆေ့ချ်များဖြင့် ဆက်သွယ်ကြသည်။

C. တိုက်ခိုက်မှုများအတွက် ကြိုတင်စီမံခြင်းနှင့် စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာ

Crisis Group သည် HaY အဖွဲ့ဝင်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံနှင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းတို့မှ အခြားသတင်းအချက်အလက်ကောင်းကောင်းပေးနိုင်သော သတင်း ရင်းမြစ်များကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ နောက်ထပ်သတင်းအချက်အလက်များနှင့်ပတ် သက်၍ ဖမ်းဆီးရမိသော

⁵⁵ Crisis Group က ရန်ကုန်တွင် နည်းပညာလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူရင်းမြစ်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။ ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသားရေးဝါဒီများကလည်း မက်ဆေ့ချ်အက်ပလီကေးရှင်းများကို ၎င်းတို့အမြင်များ ပြန့်နှံ့စေရန် အသုံးပြုနေကြသည်။ Viber မှာ ၎င်းတို့ ပိုမိုနှစ်သက်သော အက်ပလီကေးရှင်းဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါ Whatsapp မှာ ပို၍ လူကြိုက်များလာသည်။ ၎င်း။

HaY အဖွဲ့ဝင်များအား စစ်ဆေးခြင်းကို အခြေခံသော သ တင်းများ၊ ဒေသတွင်းသံတမန်များနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ သုံးသပ်သူများထံမှ သတင်း များအပါအဝင် အကိုးအကားများကို အပြန်အလှန်ကြည့်ရှုခြင်းများက အဆိုပါတိုက် ခိုက်မှုများနောက်ကွယ်မှ ကြိုတင်စီမံခြင်းနှင့် စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာကို အ သေးစိတ်ပုံဖော်ပြသလိုက်သလိုဖြစ်ပါသည်။

HaY ကို ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် စစ်ဆင်ရေးအတွက် ကြိုတင်စီမံခြင်းများကို ၂၀၁၂ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှုအပြီးတွင် စတင်ပါသည်။ ဒေသခံခေါင်းဆောင်နေရာများအတွက် တက် တက်ကြွကြွလူသစ်စုဆောင်းခြင်းကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် စတင်ပါသည်။ ထို့နောက်တွင် အဓိက မောင်တောဒေသမှ စုဆောင်းထားသော ရွာသားရာပေါင်းများစွာကို ၂၀၁၄ မှစ၍ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှုများစတင်ရာ အစပိုင်းတွင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင်ဖြစ်သော် လည်း နောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် ပို၍ပြင်းပြင်းထန်ထန်ပေးပါ သည်။ သင်တန်းပေးရာတွင် လူအများအာရုံစိုက် မခံရစေရန် သင်တန်းသားအနည်း ငယ်ဖြင့် အသုတ်လိုက်ပေးပြီး တစ်ခါလျှင် ရွာတစ်ရွာကို ပေးပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဖွဲ့ ဝင်များသည် အခြားသင်တန်းသားများက ဘယ်သူဆိုသည်ကို မသိနိုင်တော့ပေ။ သင် တန်းပေးရာတွင် မောင်တောနှင့် ဘူးသီးတောင်နယ်စပ်တလျှောက် မေယုတောင်တန်း များပေါ်တွင် ပေးသည့်အပြင် ရွာများရှိ အချို့ခြံဝင်းကြီးများရှိသော အိမ်များတွင်လည်း ပေးပါသည်။ သင်တန်းပေးရာတွင် လက်နက်အသုံးပြုပုံများ၊ ပျောက်ကျားနည်းစနစ် များ၊ HaY အဖွဲ့ဝင်များနှင့် သင်တန်းသားများ၏ ပြောကြားချက်အရ အထူးသဖြင့် ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများနှင့် လက်လုပ်ငှ်များကိုလည်း အာရုံပြုသင်ကြားသင်ဟု ဆိုပါ သည်။ သင်တန်းဆရာများမှာ အတွေ့အကြုံရှိ ရိုဟင်ဂျာများ၊ ပါကစ္စတန်နှင့် အာဖကန် နစ္စတန်နိုင်ငံများနှင့် အခြားနေရာများတွင် မကြာသေးမီက ထိုသို့သော အတွေ့အကြုံရှိ သော ထိုနိုင်ငံသားများဖြစ်ကြပြီး ၎င်းတို့သည် သင်တန်းကို နှစ်နှစ်ကျော်အချိန်ယူ၍ ပြည့်စုံအောင်သင်ကြားပေးခဲ့သည်။⁵⁶

ထိုကာလအတွင်း ထိုအုပ်စုသည် မောင်တောမြောက်နှင့် တောင်တလွှားမှ မူဆလင် ရွာများအကြားမှ အချို့သတင်းပေးများ၊ ၎င်းတို့၏ အစီအစဉ်ကို ဖော်ထုတ်လိမ့်မည်ဟု စိုးရိမ်ရသူများကို သတ်ပစ်ခဲ့သည်။ သတင်းပေးဖြစ်ရန် အလားအလာရှိသူများကို လည်း ပါးစပ်ပေါက်ပိတ်သွားစေရန် ငွေပမာဏအတော်များများပေးခဲ့သည်။ သင်တန်း ပေးပြီးသည့်နောက်၊ ၂၀၁၆ ဩဂုတ်လခန့်တွင် ဆော်ဒီအခြေစိုက် အကြီးတန်းခေါင်း ဆောင်နှစ်ဦးသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၌ တစ်လခန့်လာရောက်နေထိုင်ကာ ပစ် မှတ်များရွေးချယ်ခြင်း၊ တိုက်ခိုက်မှုများ မည်သည့်အချိန်တွင် မည်သို့ပြုလုပ်မည်ကို

⁵⁶ မောင်တောမြို့နယ်၏ ကျေးရွာအုပ်စုများအတွက် မြေပုံကို “ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မောင်တောမြို့နယ် ကျေးရွာအုပ်စု များ” Village Tracts of Maungdaw Township, Rakhine State”, Myanmar Information Management Unit, 22 November 2011, [www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/ VT%20Map_Maungdaw%20Tsp_Rakhine_MIMU250v01_22Nov11_A3.pdf](http://www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/VT%20Map_Maungdaw%20Tsp_Rakhine_MIMU250v01_22Nov11_A3.pdf). ကိုကြည့်ပါ။ အချို့ RSO တွင် ပါဝင်ခဲ့သူများသည် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ခန့်က ဖလှယ်ရေးအစီအစဉ်အရ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်စစ်သွေးကြွများက သင် တန်းပေးထားမှုကြောင့် ဖောက်ခွဲရေးတွင် ကျွမ်းကျင်ကြသည်။

ဆုံးဖြတ်ခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့သည်။⁵⁷ ၎င်းတို့ပြန်သွားပြီးသည်နှင့် လုပ်ဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရာနှင့်ချီသော သင်တန်းသားများအတွက် လက်နက်နှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ရရှိရန်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အတွေ့အကြုံရှိဆရာဝန် အနည်းဆုံးလေးဦးကို ဆေးဝါး များ၊ ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများနှင့်အတူ နေရာချထားရန်နှင့် ၎င်းတို့ကို အထောက်အကူပြုမည့် ဆေးတပ်သားများအနေဖြင့် ဒေသခံများကို သင်တန်းပေးရန်များကို စီစဉ်ခဲ့သည်။ အကြမ်းဖျင်း ဩဂုတ်လကုန်ခန့်မှစ၍ ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း လူသိများသော သတင်းပေးများအသတ်ခံရမှု ပိုမိုတိုးလာသည်ကို တွေ့ရသည်။⁵⁸

၎င်းတို့ရှင်းပြသော စစ်ဆင်ရေး၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မောင်တောမြို့နယ်ကို လုံးဝ ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်၊ အရှေ့ဖက်မှ ဘူးသီးတောင်နှင့် အဆက်အသွယ်ဖြတ်တောက်ရန်၊ မောင်တောနှင့် ဘူးသီးတောင်ကြားရှိ မေယုတောင်တန်းများ၏ ကျဉ်းမြောင်းသော တောင်ပေါ်တွင် စစ်စခန်းတစ်ခုထူထောင်၍ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ဖက်နယ်စပ်ဒေသမှ ပိုကြီးသော တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနည်းတူ လွတ်မြောက်သော နယ်မြေ တစ်ခုထူထောင်ရန်ဖြစ်သည်ဟု သိရှိရပါသည်။ ထို့နောက်တွင် ရည်ရွယ်သည်မှာ ဘူးသီးတောင်၏ မြောက်ပိုင်းကို တိုက်ခိုက်ရန်ဖြစ်ရာ ၎င်းမှာဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်ကို လုံးဝထိန်းချုပ်နိုင်မည့် ရည်မှန်းချက်ကြီးမားသည့်အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်ရသေ့တောင် ၏ အစိတ်အပိုင်းများကို တိုက်ခိုက်ရန်လည်း ရည်ရွယ်သည်။

ထိုအစီအစဉ်ကို ပြောင်းလဲရန် အကြောင်းပေါ်လာသည်။ စက်တင်ဘာလ အစောပိုင်းက အကြီးတန်းခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးပြန်လည်ထွက်ခွာသွားပြီးနောက် ငါရုကျေးရွာ နှင့် နီးကပ်သော အူးရှည်ကြာကျေးရွာအုပ်စုမှ သတင်းပေးနှစ်ဦးက ဒေသခံ HaY အဖွဲ့ဝင် ရှစ်ဦးကို ဖော်ထုတ်၍ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့သို့ သတင်းပေးခဲ့ရာ စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ၎င်းတို့ကို ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ငါရုကျေးရွာမှာ အောက်တိုဘာ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုဖြစ်ပွားရာ နေရာများတွင်ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ကို စစ်ဆေးမေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ရာ (လျှပ်စစ်ဖြင့် ရှော့ရိုက်ခြင်းနှင့် လက်သည်းခွံခွာခြင်းအပါအဝင်) ညှဉ်းပန်းမှုများပြုလုပ်သည်ဟု စွပ်စွဲမှုများရှိခဲ့သည်။ HaY က နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့သို့ ကျပ်သိန်း ၃၀ (ဒေါ်လာ ၂၃၀၀ ခန့်) လာဒ်ပေးရန် စီစဉ်ခဲ့ရာ စက်တင်ဘာလ ၁၆ ရက်တွင် ငါးဦးကို ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။ နောက်ထပ်ကျပ်သိန်း ၄၀၀ ကျော် (ဒေါ်လာ ၃၀,၀၀၀ ကျော်)⁵⁹ လာဒ်ထိုးခဲ့ပြီးနောက် ကျန်သုံးဦးကိုလည်း စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက်တွင် ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။ နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့က ရွာကိုညဖက်ဝင်စီးကာ ဖမ်းဆီးမှုများပြုလုပ်ခဲ့ရာ အချို့မိသားစုများ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ထွက်ပြေးခဲ့ရပြီးနောက် သတင်းပေးနှစ်ဦးကိုလည်း HaY က သတ်ပစ်ခဲ့သည်ဟု

⁵⁷ အခြားရင်းမြစ်တစ်ခုက ဆိုရာတွင် တစ်ဦးမှာ ဆော်ဒီအာရေဗျမှ ရိုဟင်ဂျာတစ်ဦးဖြစ်ပြီး၊ တစ်ဦးမှာ နိုင်ငံခြားသား ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

⁵⁸ Crisis Group က လူ့အခွင့်အရေးတွင် လေးစားရသူတစ်ဦးကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။

⁵⁹ ဤသည်မှာ ဖမ်းဆီးထားသည်ကို လွှတ်ပေးရန် နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့သို့ ပေးရသော လာဒ်ငွေတွင် သိရသမျှ အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။ Crisis Group က ဒေသခံသုတေသနပြုသူ၊ သတင်းစုံသူဒေသခံများနှင့် မောင်တောတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ စက်တင်ဘာ- နိုဝင်ဘာလ။

သတင်းများထွက်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အာဏာပိုင်များသည် မောင်တောမြောက်ပိုင်းတွင် တရားမဝင်လှုပ်ရှားမှုများ ပြုလုပ်နေ သူများစာရင်းရယူနိုင်ရန် သတင်းပေးများကို ငွေမြောက်အများပေးခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အ ထဲမှ အချို့မှာ ထွက်ပြေးသွားပြီဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဒေသခံများက ပြောကြားရာတွင် ငါးစားကျကျေးရွာအုပ်စုတွင် ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်နေစဉ် အောက်တိုဘာလ ၇ ရက်နေ့ ၌ လက်လုပ်ငှားတစ်ခု မတော်တဆပေါက်ကွဲမှုဖြစ်ခဲ့ရာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ကို အာရုံပြုမိ သွားစေခဲ့သည်။ HaY အဖွဲ့ဝင်များ၏ အဆိုအရ အခြေအနေသိပ်မကောင်းတော့ဟု HaY က ရှုမြင်ကာ ပြင်ဆင်မှုများမပြီးသေးသော်လည်း နဂိုအစီအစဉ်ထက်စောပြီး စစ် ဆင်ရေးကို အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် စတင်ရေးအတွက် အရေးပေါ်အစီအစဉ် ပြုလုပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

အလျင်အမြန်လုပ်ဆောင်လိုက်ကြရသော်လည်း တိုက်ခိုက်မှုများက အနည်းငယ် ဆင်ခြင်သည်ဟုတော့ ပြသနေသည်။ လမ်းကြောင်းလွှဲသော နည်းစနစ်များ၊ စစ်ကူလာ သော ယာဉ်တန်းများကို ခပ်ဝေးဝေးကတည်းက တိုက်ခိုက်မှုမျိုးစုံ (လက်လုပ်ငှားများ သုံးခြင်းအပြင် လက်နက်ဖြင့်တိုက်ခိုက်ခြင်းများအပါအဝင်) ဖြင့် ပိတ်ဆို့၊ ဖြတ်တောက် ခြင်းများ၊ တပ်မတော်ယာဉ်တန်းများကို သစ်ပင်များလွှဲ၍ လမ်းပိတ်စေခြင်းများ လုပ် ဆောင်ခဲ့သည်။ ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများ ဘယ်ကရသည်ဆိုသည်မှာ ရှင်းလင်းခြင်းမရှိ သော်လည်း နိုင်ငံတကာကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးက လက်လုပ်ငှားများသည် လက်ရာကြမ်း ကြောင်း၊ သို့သော် အပျော်တမ်းမျိုးတော့ မဟုတ်ကြောင်းဆိုပါသည်။⁶⁰

၎င်းတို့အုပ်စုသည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စုဖွဲ့နိုင်သည်ကို တွေ့ရပြီး၊ တိုက်ခိုက်မှုများ မတိုင်မီ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ သတင်းပေးဖြစ်နိုင်ရန် အလားအလာရှိသူ အများ အပြား၏ ပါးစပ်ပေါက်များကို ပိတ်စေရန် ငွေများပေးထားခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းခံထား ရသော စစ်သွေးကြွများအားလွှတ်ပေးရန် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသို့ လာဒ်ငွေအမြောက် အများပေးခြင်းများလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ယခုအခါ၎င်းတို့သည် တိုက်ခိုက်ပြခြင်းအားဖြင့် တရားဝင်ကြောင်းနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်ကြောင်းတို့ကို ပြနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပြီး ရန်ပုံငွေနှင့်ပတ် သက်ပြီး အခက်အခဲကြုံရန် လမ်းမမြင်ပေ။ ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ အဝေးသို့ ထွက် သွားကြသူ ရိုဟင်ဂျာများ၊ ဆော်ဒီအာရေဗျနှင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းတို့မှ အဓိကကျ သော ပုဂ္ဂလိကအလှူရှင်များထံမှ ရန်ပုံငွေများလက်ခံရရှိနေသည့်ပုံရှိသည်။⁶¹ ၎င်းတို့ သည် ရန်ပုံငွေကိစ္စကိုကျော်လွန်ပြီး နိုင်ငံတကာအုပ်စုများ၏ စိတ်ဝင်စားမှုနှင့် အလေး ပေး စောင့်ကြည့်မှုကို ဆွဲဆောင်လာနိုင်ဖွယ်လည်းရှိနေသည် (အခန်း IV.E ကြည့်ပါ) ။

⁶⁰ Crisis Group က ထိုကိစ္စကို အကျဉ်းချုံးပြောပြနိုင်သူ တစ်ဦးကို ရန်ကုန်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။

⁶¹ Crisis Group က ထိုအုပ်စုအဖွဲ့ဝင်များနှင့် နိုင်ငံမှ ထွက်ပြေး၍ နိုင်ငံခြားတွင် နေထိုင်နေသူ ရိုဟင်ဂျာများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ-နိုဝင်ဘာလ။

D. ဒေသခံများ၏ ထောက်ခံမှုအတိုင်းအတာ

HaY အတွက် ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ကို ထူထောင်ရန်နှင့် အသေးစိတ်ပြင်ဆင်ရန် ဒေသခံများ၊ အထူးသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များနှင့် ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်း၏ သဘောမပါပဲဖြစ်နိုင်ပေ။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့သည် အစွန်းရောက်သဘောထားရှိသော သူများမဟုတ်ခဲ့ဘူးပေ။ အချို့မှာ ယခုအခါ အကြမ်းဖက်ခြင်းကို လက်ခံလာခြင်းသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ မူဝါဒအရ အောင်မြင်အောင် မဖော်ဆောင်နိုင်ခဲ့ခြင်းများကို ထင်ဟပ်နေသည်။

ထိုဒေသမှ ရပ်ရွာလူထုသည် ရှေးရိုးဆန်သော အစ္စလာမ်ကို ကိုးကွယ်ကြသော် လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် အစွန်းရောက်ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုတော့မဟုတ်ပေ။ ဒေသခံ များသည် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဘဝများနှင့် မျှော်လင့်ချက် များ တဖြည်းဖြည်းကုန်ဆုံးသွားပြီးဟု ရှုမြင်ကြသည်တိုင် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်အများစုကြီးသည် အကြမ်းဖက်မှုကို ဆက်လက်ရှောင်ရှားခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့က အကြမ်း ဖက်ခြင်းသည် နောက်ထပ်ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုများ ထွက်ပေါ်လာနိုင်သည်ဟု လည်း ကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အသိအမှတ်ပြုမှုနှင့် ရပိုင်ခွင့်များရရှိရန် ရည်မှန်းချက်ကို အားနည်းသွားစေနိုင်သည်ဟုလည်းကောင်း စဉ်းစားကြသည်။ သို့သော် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အကြမ်းဖက်မှုအပြီးတွင် ၎င်းတို့အထဲမှ တချို့သည် စနစ်တကျအကြမ်းဖက်တုန့်ပြန်ရန် တက်ကြွစွာ စတင်စဉ်းစားလာကြသည်။ ၎င်းမှာ လူနည်းစု၏ ရှုမြင်မှုဖြစ်သော်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ လူငယ်မျိုးဆက်သစ် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်အချို့ အပါအဝင် ဩဇာကြီးသော တစ်ဦးချင်းထံမှ ထွက်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ရပ် ရွာထဲမှ အသက်ကြီးသူများနှင့် အသက်ကြီးသော ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၏ အ မြင်မှ စတင်ဖောက်ထွက်လိုသူများဖြစ်သည်။ ထိုသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ နောက်လိုက်များ သည် လက်တွေ့မြေပြင်တွင် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် သင်တန်းပေးခြင်းများကို စတင် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြကာ ၂၀၁၄ ခုနှစ် နှစ်လယ်တွင် ကောင်းစွာ လုပ်ဆောင်နေနိုင်ပြီဖြစ် သည်။⁶²

အောက်တိုဘာလ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှုနှင့်အတူ အမြင်များ စတင်ပြောင်းလဲလာခဲ့ သည်။ အစပိုင်းတွင် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း WhatsApp ဖြင့် အုပ်စုဖွဲ့ စကားပြော ခြင်းဖြင့် တင်းမာသော အခြေအတင်ငြင်းခုံမှုများ ရှိခဲ့သည်။ အချို့က ၎င်းတို့သည် တနေ့တခြား သေလုမျောပါးဖြစ်လာနေပြီဟု ခံစားနေရရာ နှစ်ပေါင်းများစွာ စိတ်ပျက်၊ မျှော်လင့်ချက်မဲ့ဖြစ်လာခဲ့ပြီးမှ တစ်စုံတစ်ဦးက ၎င်းတို့အတွက် ရပ်ပေးလာသည်။⁶³ သို့ သော်တိုက်ခိုက်မှုများမတိုင်မီ ရပ်ရွာလူထုအား တိုင်ပင်ခြင်း သို့မဟုတ် သတိပေးခြင်း များမလုပ်ရန် WhatsApp မှ အုပ်စုကို ဝေဖန်မှုရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်လာနိုင်သော အကျိုးဆက်ကြီး များကိုလည်း ထည့်မစဉ်းစားရန် ပြောခဲ့သည်။ တိုက်ခိုက်မှုများအပြီးလေးတွင်မှ သိရ သည်မှာ

⁶² See Crisis Group report, *Politics of Rakhine State*, op. cit., Section VI.A.

⁶³ group chats များကို Crisis Group မှ သုတေသနပြုသူများက ၂၀၁၆ နှစ်လယ်မှစ၍ စောင့်ကြည့်။ Crisis Group က မောင်တောမှ ရွာသားကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာလ။

ဖာဒါဝါ (fatwahs) အရ ထုတ်ပြန်ချက်ပုံစံဖြင့် HaY ၏ လုပ်ဆောင်မှုများကို ပံ့ပိုးကူညီကြရန် မောင်တောတစ်ခုစီ ယုံကြည်အောင်လုပ်ဆောင်ရာတွင် အရေးပါစွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပုံရသည်။

ဤနေရာတွင် HaY ခေါင်းဆောင်များကလည်း ထိရောက်မှုရှိခဲ့ပုံပေါ်ပါသည်။ ရပ်ရွာထဲတွင် အမိန့်ပေးသူများဖြစ်သည့် အတာအူးလား (Ata Ullay) ဦးဆောင်သော ဆော်ဒီအာရေဗျမှ ရိုဟင်ဂျာ နှစ်ဆယ်ခန့်ကလည်း သင်တန်းသားများ၊ ဒေသခံခေါင်းဆောင်များနှင့် လက်တွေ့မြေပြင်တွင် ကာလကြာရှည်အတူလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြရာ အတိတ်က ရိုဟင်ဂျာလက်နက်ကိုင်ခေါင်းဆောင်များနှင့်မတူပဲ ဒေသခံများနှင့်အတူနေထိုင် စားသောက်ခဲ့ကြသည်။⁶⁴ HaY ၏ ခေါင်းဆောင်များ၏ လှုပ်ရှားမှုများကို စောင့်ကြည့်နေခဲ့သော ကျေးရွာခေါင်းဆောင်အချို့က ပြောကြားရာတွင် ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်အတွက် ရည်စူးမြှုပ်နှံမှု၊ ရိုးသားမှုနှင့် သံဓိဌာန်ခိုင်မာမှုတို့အပေါ် လေးစားကြောင်း ဆိုကြသည်။ ရလဒ်အားဖြင့် ၎င်းတို့သည် ယုံကြည်မှုများကိုရရှိကာ ရပ်ရွာလူထု၏ ထောက်ခံမှုကို ရခဲ့သည်ဟုဆိုပါသည်။ တိုက်ခိုက်မှုများအောင်မြင်ပြီးနောက် ထိုအုပ်စုသည် ၎င်းတို့၏ ဖခင်များနှင့် အဖိုးများ မရနိုင်ခဲ့သော အောင်မြင်မှုကို ရယူနိုင်ခဲ့သည်ဟု အချို့ လူငယ်များက ရှုမြင်လာကြသည်။

HaY ၏ အောင်မြင်မှု၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းမှာ ၎င်း၏ အယောက်နှစ် ဆယ်ခန့်သော ခေါင်းဆောင်များသည် ရိုဟင်ဂျာအများအပြားမက်ခဲ့ကြသော အိပ်မက် ဖြစ်သည့် ဆော်ဒီအာရေဗျနိုင်ငံတွင် ကောင်းမွန်၊ လုံခြုံသော ဘဝများရရှိထားသော်လည်း စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံကာ ဆင်းရဲသော ရွာသားများနှင့် အတူနေကာ ဖိနှပ်မစီးပဲ၊ အဝတ်အစားကောင်းမဝတ်ပဲ၊ အစားအနည်းငယ်သာစား၍ နေကြသည်ဟုဆိုပါသည်။ ၎င်းတို့ဘဝတွင် ရွေးချယ်စရာများစွာရှိသည့်အနက် ထိုသို့စွန့်စားကြခြင်းသည် ထိုအုပ်စု၏ ရိုးသားမှုနှင့် သံဓိဌာန်ကို ရပ်ရွာနေအုပ်စုအများအပြားက ယုံကြည်လာကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်သည် လက်နက်ကိုင်ပုန်ကန်မှုသို့ဝင်ရောက်ရန် သို့မဟုတ် ထောက်ခံကူညီလာကြရန် သံသယများကို ကျော်လွှားစေသည်။ ယခု နှစ်ကြိမ်မြောက် တိုက်ခိုက်မှုအပြီးနှင့် သွေးထွက်သံယိုသည်အထိ လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှု များအပြီးတွင် တပ်မတော်၏ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်းတုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် အချို့ ထွက်ပြေးကြရသည့်တိုင် ထိုဒေသမှ မူဆလင်များ၏ အချိုးအစား အတော်ကြီးကြီးနှင့် ထိုဒေသမှ ထွက်ပြေးနေရသူများက HaY အပေါ်ထောက်ခံကြသည် သို့မဟုတ် စာနာ ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

တချိန်တည်းမှာပင် HaY အဖွဲ့သည် ၎င်းတို့ဆက်လက်ရှင်သန်ရေးသေချာစေရန် ခြိမ်းခြောက်မှုများ သို့မဟုတ် ခြောက်လှန့်မှုများအပေါ်မူတည်နေပြန်သည်။ အချို့သံသယရှိသော သတင်းပေးများအသတ်ခံရခြင်းအပြင် အခြားသံသယရှိသူများကို စာရင်း ပြုစုလျက်ရှိသည်။ အောက်တိုဘာလတိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် အသတ်ခံရသူများအပြင်

⁶⁴ Crisis Group က မောင်တော၏ တောင်ဖက်နှင့် မြောက်ဖက်မှ ရွာအချို့က ရွာသားများ၊ မကြာသေးမီက ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ကော့ဘာစားသို့ ရောက်ရှိလာသူများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ Whatsapp Group chats များအား စောင့်ကြည့်ခြင်း၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ-နိုဝင်ဘာလ၊ ၎င်းတို့သည် အထက်က အခန်း IV.A တွင် ဖော်ပြခဲ့သော မဟာတွင် အခြေစိုက်သည့် ခန့်မှန်းအဖွဲ့ဝင် ၂၀ ၏ ခေါင်းဆောင်မှုနှင့် ၂၀ ဦးချင်းမတူပေ။

အောက်တိုဘာလ ၃၁ ရက်နေ့က နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့တွင် ထမင်းချက်လုပ် ကိုင်နေသူ မူဆလင်ဘာသာဝင်အမျိုးသားတစ်ဦးကို လောင်းခုံကျေးရွာအုပ်စုမှ တစ်ရွာ ထဲသားများက လည်ပင်းဖြတ်သတ်၍ လယ်ကွင်းထဲတွင် ပစ်ထားသည်ကို တွေ့ရ သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင်လည်း ယခင်ဦးရှည်ကြာကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဟောင်းအားလည်းကောင်း၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် မောင်တောတောင်ဖက် ရာ အိမ်စုမှူးအားလည်းကောင်း ထိုနည်းအတိုင်းသေဆုံးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။⁶⁵ အဆို ပါသတ်ဖြတ်မှုများသည် ရက်ရက်စက်စက်နည်းလမ်းဖြင့် ပုံစံတစ်မျိုးထဲဖြစ်ရာ ကြောက် ရွံ့သွားစေရန် ဖြစ်ပုံရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာအရပ်သားများကိုမူ တိုက်ခိုက်ခြင်းမရှိပေ။

E. နိုင်ငံတကာ ဂျီဟတ်လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အချိတ်အဆက်များ

HaY နှင့် နိုင်ငံတကာဂျီဟတ်လူပုဂ္ဂိုလ်များအုပ်စုများကြားမှ အချိတ်အဆက်များနှင့်ပတ် သက်၍ အချို့သတင်းအနည်းငယ် ထွက်ပါသည်။ ဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်အတည်းက အကာအကွယ်မဲ့ပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံခံရသော ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်များနှင့် ရွေ့ပြောင်းနေ ထိုင်သူများကို စစ်သွေးကြွအုပ်စုများမှ အင်အားစုဆောင်းမှုများရှိရာ အများဆုံးသည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင်ဖြစ်ပြီး ထိုဒေသအပြင် အခြားနေရာများတွင်ပါ အသုံးပြုရန်ဖြစ် သည်ကိုတွေ့ရခြင်းကြောင့် ထိုသို့သော အချိတ်အဆက်များရှိသည်ဆိုသည်မှာ အံ့ဩ ဖွယ်တော့ မဟုတ်ပေ။⁶⁶ သို့သော် HaY ၏ အများပြည်သူသို့ ထုတ်ပြန်ကျေညာချက်၊ ၎င်း၏ လုပ်ဆောင်ပုံအပြင် ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များအရ အား လုံးက ညွှန်ပြနေသည်မှာ မြန်မာ့လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို ပစ်မှတ်ထားသော သူပုန်အုပ် စုတစ်ခုဖြစ်ပြီး ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံမှ မူဂျာဟီဒင်အုပ်စုများနည်းတူ ရိုဟင်ဂျာများ၏ ရပိုင်ခွင့်များရရှိရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ဆန့်ကျင် ဖက် ရလဒ်တော့ထွက်နိုင်သည်တော့ရှိသည် (အထက်မှ အ ခန်း II ကြည့်ပါ) ။

ရှေးဦးစွာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အရေးကြီးသောအချက်ဖြစ်သည့် နိုင်ငံတကာ အုပ်စုများနှင့် အဆက်အသွယ်သတင်းအချက်အလက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ် သည်။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် HaY ၏ အဖွဲ့ဝင်များကပြောကြားရာတွင် အက်တာအူးလား နှင့် ၎င်းနှင့်အတူလုပ်ကိုင်နေသည့် ပြည်တွင်းမှမဟုတ်သော တိုက်ခိုက်ရေးသမားများ သည် ကောင်းစွာ လေ့ကျင့်ပေးထားကာ နိုင်ငံတကာပြောက်ကျားစစ်အတွေ့အကြုံရှိ ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ၎င်းတို့၏ နည်းဗျူဟာနှင့် စစ်ဆင်ရေးဆိုင်ရာ အောင်မြင်မှုများ က ထိုအချက်ကို

⁶⁵ Arakan Project, internal note no. 2, op. cit.; "54-year old man found dead in Maungdaw", *GNLM*, 6 November 2016, p. 2; and "Elder village leader murdered in Maungdaw", *GNLM*, 19 November 2016, p. 2.

⁶⁶ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ မူဆလင်များသည် ၁၉၉၉-၂၀၀၀ ခုနှစ်က အာဖကန်နစ္စတန်တွင် တာလီဘန်များ နှင့် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်ကို လူတိုင်းသိပါသည်။ Crisis Group Report, *Politics of Rakhine State*, op. cit., Sec- tion VI.A; တွင် ရိုဟင်ဂျာတိုက်ခိုက်ရေးသမားများသည် ဝင်တိုက်ခဲ့ကြရာ အိန္ဒိယ၏ ကက်ရှမ်းယား၌ တစ်ဦး သေဆုံးခဲ့သည်။ "Killing of Burmese militant ups ante of intelligence agencies", *The Tribune, India*, 13 November 2015; ISIS က အီရတ်နှင့် ဆီးရီးယားအတွက် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ပြေး၍ အခြားနိုင်ငံများ တွင်နေထိုင်နေသော ရိုဟင်ဂျာများကို လူသစ်စုဆောင်းနေသည်ဟု သတင်းများထွက်ပါသည်။ "ISIS look to re- cuit Rohingya Muslims fleeing Myanmar", *Newsweek*, 6 Feb-ruary 2015.

မှန်ကန်ကြောင်းအတည်ပြုသည့်သဖွယ်ဖြစ်ကာ အထူးသဖြင့် အချိုး ညီညီမဟုတ်သော နည်းလမ်းများအသုံးပြုခြင်းနှင့် လက်လုပ်ပုံးကဲ့သို့သော လက်နက် များအသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်အကြမ်းစားများကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သော သင်တန်းများနှင့် အတွေ့အကြုံကြည့်ခြင်းဖြင့် အနည်းဆုံးတော့ နိုင်ငံတကာ အစွန်းရောက်အုပ်စုများနှင့် အချိတ်အဆက်အချို့ရှိသည်ကို ပြသနေသည်။ HaY အဖွဲ့ ဝင်များက အတည်ပြုပြောကြားရာတွင် ၎င်းတို့၏ ခေါင်းဆောင်များသည် ဘင်္ဂလား ဒေရှ်၊ ပါကစ္စတန်တို့နှင့် ကောင်းစွာချိတ်ဆက်ထားကြောင်းနှင့် အိန္ဒိယနှင့် အနည်း ငယ်သာရှိကြောင်းဆိုကြသည်။ မြန်မာအစိုးရကပြောကြားရာတွင် ၎င်းတို့၏ စစ်ဆေး မေးမြန်းချက်များအရ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှုများကို ဘင်္ဂလားဒေရှ်နှင့် ပါကစ္စတန်တို့ တွင်ပေးသည်ဟု ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ကြောင်းဆိုပါသည်။ HaY အတွက် စုဆောင်းထား သော လူသစ်များကို ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ပင် ရိုဟင်ဂျာများ၊ ပါကစ္စတန်လူမျိုးများနှင့် အာဖကန်ဆရာများက သင်တန်းပေးသည်ဟု အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဒေသခံများ၏ အဆိုအရ သိရှိရပါသည်။⁶⁷

ဒုတိယအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူအုပ်စုများက နှစ်အတန်ကြာကပင် ရိုဟင်ဂျာကိုစွဲကို အကြောင်းတစ်ခုအဖြစ် ဝါဒဖြန့်ချိရာတွင် တမင်ရည်ရွယ်အသုံးပြုခဲ့ သည်။ ဥပမာများတွင် ပါကစ္စတန်မှ တာရစ်-အီး-တာလီဘန် (Tehreek-e-Taliban) များက မြန်မာနိုင်ငံကို ခြိမ်းခြောက်ခြင်း (၂၀၁၂) ၊ အင်ဒိုနီးရှားမူဆလင်အစွန်းရောက် ခေါင်းဆောင်က မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ဂျီဟတ်စစ်ပွဲဆင်နွှဲရန် တောင်းဆိုခြင်း (၂၀၁၃) ၊ မူ ဆလင်များအပေါ် ကျူးလွန်မှုများအတွက် မြန်မာနှင့် အခြားနိုင်ငံများအပေါ် လက်စား ချေရန် IS ခေါင်းဆောင်က ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ အိန္ဒိယတိုက်၏ အစိတ်အပိုင်းများတွင် အယ်လ်ကိုင်းဒါးဖွဲ့စည်းခြင်းကျေညာချက်၌ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အခြားနိုင်ငံများရှိ မူဆလင် များ “တရားမျှတမှုမရှိပဲ၊ ဖိနှိပ်ခံနေရမှုများ” မှ ကယ်တင်ရန် ကတိပေးခြင်း၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်းမှာပင် ပါကစ္စတန်၏ လက်ရှိခါ-အီး-တိုင်ဘာ (Lashkar-e-Taiba) စစ် သွေးကြွခေါင်းဆောင် ဟာဖစ် မူဟာမက်ဆေးရစ် (Hafiz Muhammed Sayyid) ၏ မိန့်ခွန်းများတွင် ရိုဟင်ဂျာမူဆလင်များအပေါ် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများကို မကြာခဏ ဖော်ပြသည်ကို တွေ့ရပြီး လက်စားချေရန် တောင်းဆိုခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ မူဆလင်များ ဒါးကိုင် တော်လှန်ရာတွင် ကူညီရန် တာရစ်-အီး-တာလီဘန်၊ ပါကစ္စတန်က ၂၀၁၅ ဇွန်လ၌ အရင်းအမြစ်နှင့် လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုများပေးရန် ကမ်းလှမ်းခြင်း၊ ၂၀၁၆ ဧပြီ လထုတ် IS ၏ Dabig မဂ္ဂဇင်းတွင် ဘင်္ဂလားဒေရှ်စစ်သွေးကြွ အဘူအီဘရာဟင်က မြန်မာနိုင်ငံမှ အဖိနှိပ်ခံမူဆလင်များကို

⁶⁷ Crisis Group ၏ အင်တာဗျူးများနှင့် မြန်မာအစိုးရသတင်းထုတ်ပြန်ချက်များ၊ ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာ ၁၄။ အတည်မပြုနိုင်သော ညွှန်းဆိုချက်များအရ ထိုအုပ်စုတွင် ဆီးရီးယားမှ ခေါင်းဆောင်နေသူတစ်ဦးရှိနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ အခြားခေါင်းဆောင်များ၏ အကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ အဆက်အသွယ်များကို အခြေခံ၍ဆိုရပါက ခေါင်း ဆောင်ရှိခဲ့ပါကလည်း ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူအုပ်စုမှ ရိုဟင်ဂျာစစ်သားတစ်ဦးသာဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ရိုဟင်ဂျာ မဟုတ် သော ခေါင်းဆောင်မှုမဖြစ်နိုင်ပေ။ အချို့ကလည်း အက်တာအူးလားနှင့် အချို့တိုက်ခိုက်ရေးသမားများက ဗီဒီယို အချို့၌ လက်ညှိုးထိုးသည့် အမူအယာလုပ်သည်ကို IS တို့ကလည်း ထိုသို့လုပ်တတ်ရာ ပတ်သက်မှုရှိရမည်ဟု မှတ်ယူနေကြရာ ၎င်းမှာ တောင်အာရှတွင် ထိုသို့ ပြုမူတတ်သဖြင့် ၎င်းမှာ အချိတ်အဆက်ရှိသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ကောက်၍ မရနိုင်ပေ။ See Jasminder Singh and Muhammad Haziq Jani, “My-anmar’s Rohingya Conflict: Foreign Jihadi Brewing”, RSIS Commentary no. 259, 18 October 2016.

ဖြစ်နိုင်သမျှနည်းနှင့် ကူညီရန်တောင်းဆိုခဲ့ သော်လည်း ၎င်းမှာ လက်ရှိ စစ်ဆင်ရေး၏ အာရုံပြုမှုမဟုတ်ကြောင်းဖော်ပြခဲ့ခြင်းများ ဖြစ်ပါသည်။⁶⁸

စည်းလုံးညီညွတ်ရန်နှင့် ပံ့ပိုးကူညီကြရန် အထက်ကဖော်ပြခဲ့သော ကျေညာ ချက်များတွင် ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ထိုအုပ်စုများ၏ ဦးစားပေး လုပ် ဆောင်မှုတွင် ပါဝင်ကြောင်းပြသနိုင်သည့် အထောက်အထားမရှိသလောက်ပင်ဖြစ် သည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း သို့မဟုတ် အကူအညီပေးခြင်းစသည် အခြားပုံစံများ သာတွေ့ရရာ သင်တန်းပေးခြင်း (အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သကဲ့သို့) နှင့် ငွေကြေး ထောက်ပံ့ခြင်းများပါဝင်သည်။ ထို့အပြင် လက်နက်များထောက်ပံ့ခြင်းနှင့် HaY တို့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင် လက်ရှိတောင်းနေသော ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများလည်း ထောက်ပံ့ဖွယ် ရှိသည်။ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာသူများ၏အဆိုအရ လက်နက်ငယ်များ နှင့် စစ်သုံးဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင်ရနိုင်ပြီး၊ အကယ်၍ ၎င်းတို့ သည် ဒေသတွင်းလက်နက်ရောင်းဝယ်သူများ သို့မဟုတ် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်လူမျိုး သို့မ ဟုတ် ဒေသတွင်းစစ်သွေးကြွအဖွဲ့များနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိပါက ဝယ်ယူရန် ခက်ခဲမှုမ ရှိနိုင်ပေ။⁶⁹ ရိုဟင်ဂျာမဟုတ်သော တိုက်ခိုက်ရေးသမားများ သိသာစွာရှိနေသည်ဟု သော လက္ခဏာများမရှိပေ။⁷⁰

ထိုသို့သော အချိတ်အဆက်များမှာ အူမား (Ummah) ညီညွတ်ရေးမှ ဆင်းသက် လာပုံရသည်။ သဘောတရားရေးရာ၊ မဟာဗျူဟာ သို့မဟုတ် နည်းဗျူဟာတို့တွင် HaY နှင့် နိုင်ငံတကာဂျီဟတ်အုပ်စုများကြား ပေါင်းစပ်ခြင်းမရှိပေ။ HaY ၏ ရည်မှန်းချက်နှင့် နည်းဗျူဟာများနှင့် ၎င်း၏ လုံခြုံရေးအပေါ် ပစ်မှတ်ထားခြင်းမှာ ၎င်းတို့သည် ရိုဟင်ဂျာ များဖြစ်သည်ဆိုသည်ကိုသာ ပြသရန်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံများကို ဖြတ်ကျော် အာရုံပြုရန်မ ဟုတ်ဟု ပြသလိုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့အတွက် အထက်ကဆိုခဲ့သော နိုင်ငံတကာအချိတ် အဆက်များ၏ အရေးပါမှုကို လိုအပ်သည်ထက်ပို၍ အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူခြင်းမပြုရန် သတိထားရန်လိုအပ်သည် သို့မဟုတ် အချို့မြန်မာအစိုးရတာဝန်ရှိသူများ၊ နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အခြားခေါင်းဆောင်များက

⁶⁸ "Tehreek-e-Taliban Pakistan threaten Myanmar over Rohingya", Agence France-Presse, 26 July 2012; a 23 April 2013 call by Abu Bakar Ba'asyir from his prison cell in Indonesia, mentioned in Crisis Group interview, security analyst, Jakarta, July 2014; "ISIS leader calls on Muslims to 'build Islamic state'", BBC, 1 July 2014; "Pakistani terror group active on Myanmar-Bangladesh border", *Mizzima News*, 28 July 2015; "Pakistani Taliban attempts to recruit Rohingyas to kill Myanmar's rulers", Agence France-Presse, 9 June 2015; and *Dabiq Magazine* (English edition), issue 14, April 2016, p. 62.

⁶⁹ Crisis Group က HaY အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ၊ လုံခြုံရေးသုံးသပ်သူနှင့် ရန်ကုန်နှင့် ဒဂုံတွင် နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၆ တို့တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်း။ လက်နက်ငယ်လေးများကို တရားမဝင်သဘောတင်လာခြင်းကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင် ပုံမှန်ဖမ်းမိနေပြီး၊ ၎င်းတို့ကို ပြည်တွင်း ရာဇဝတ်မှုများတွင် အသုံးပြုမှုများ မကြာသေးမီနှစ် များအတွင်း သိသာစွာ တိုးလာသည်။ "Use of illegal firearms on rise", *Dhaka Tribune*, 13 November 2016; and "New JMB planned big attack for Dhaka", *Dhaka Tribune*, 15 November 2016.

⁷⁰ ယုံကြည်ရလောက်သည့် သတင်းစစ်ဖြစ်တစ်ခု၏ အဆိုအရ အောက်တိုဘာ ၉ ရက် မတိုင်မီ ပထန်မလေးလူ မျိုး တစ်ဒါဇင်ခန့်သည် HaY နှင့်အတူ တိုက်ခိုက်ရန် မောင်တောသို့ သွားရောက်ခဲ့သည် ဟုသိရသည်။ သွေးစည်း သည်ဟုပြုရန် ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင်အစီအစဉ်ဖြင့် သွားခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ သို့သော်၎င်းမှာ အတည်မပြုနိုင်သေးပေ။ Crisis Group က သုံးသပ်သူတစ်ဦးနှင့် စာအဆက်အသွယ်ပြုခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ဒီဇင်ဘာလ။

HaY ကို ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားမှု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် အလိုအလျောက်ယုံကြည်ပြီး ပုံဖော်ရန် ကြိုးပမ်းနေမှုများကို ရပ် လိုက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မည်သို့ဆိုစေ၊ အကြမ်းဖက်မှုများဆက်လက်၍ ကြာရှည် ဖြစ်ပေါ်နေမည်ဆိုပါက အဆိုပါအချိတ်အဆက်များ ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာကာ လက်တွေ့အ ကောင်အထည်ဖော်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်ပိုကြီးလာနိုင်သည်။

မကြာမီက ရန်ကုန်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အသေးစားပေါက်ကွဲမှုများသည် ရခိုင်ပြည် နယ်ကိစ္စနှင့် တိုက်ရိုက်အချိတ်အဆက်ရှိသည်ပုံမပေါ်ပေ။ အိမ်တွင်းဖြစ် လက်ရာခပ် ကြမ်းကြမ်း ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများကို နိုဝင်ဘာလ ၁၇၊ ၂၀၊ ၂၄ နှင့် ၂၆ ရက်များတွင် ဈေးဝယ်စင်တာ နှစ်ခု၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ရုံးနှစ်ရုံးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်းသည် တိုင်း ဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့ရုံးအတွင်းဖက်တို့၌ ထားရှိခဲ့သည်။ ၎င်းတို့ကြောင့် ဆုံးရှုံးမှုများ မရှိပဲ အသေးစားထိခိုက်မှုသာ ရှိသည်။ ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းထားရှိသည့် နေရာမှာ အမှိုက်ပုံးများနှင့် အိမ်သာထဲတွင်ဖြစ်ကာ ဖောက်ခွဲသည့် အချိန်မှာလည်း (အလုပ်ချိန် အပြီး သို့မဟုတ် ရုံးပိတ်ရက်) အထိအခိုက်အဆုံးအရုံးများကို ရှောင်ရှားလိုဟန်ရှိ သည်။ ရဲတပ်ဖွဲ့ကလည်း နိုဝင်ဘာ ၂၆ ရက်နေ့တွင် မသင်္ကာသူအချို့ကို ဖမ်းဆီးခဲ့ရာ မူဆလင်များဖြစ်ကာ နောက်ထပ်အသေးစိတ်များကို ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိပေ။⁷¹ နိုင်ငံသား စိစစ်ရေးအတွက် တာဝန်ရှိသည့် လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးရုံးများကို ပစ်မှတ်ထားခြင်းသည် ရခိုင်ကိစ္စနှင့် အချိတ်အဆက်ရှိနိုင်သည်ဟု ပြောလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဆိုပါကလည်း ယခုမှ ၎င်းသည် လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများအပေါ် ဒေါသထွက်ခြင်း သို့မ ဟုတ် ညီညွတ်ကြောင်းပြသည့် သဘောမျိုးဖြစ်နေကာ တိုက်ရိုက်တိုက်ခိုက်မှုမျိုး မ ဟုတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ တိုက်ရိုက်တိုက်ခိုက်မှုမျိုးက ပို၍အံ့အားသင့်ဖွယ် တိုက် ခိုက်မှုမျိုးဖြစ်နိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုအဖြစ်အပျက်က ညွှန်ပြနေသည်မှာ အပြည့်အဝလုံခြုံရေးမရှိသည့် နေရာများသို့ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ၊ ဝင်ရောက်နိုင်စွမ်းရှိ သည့် တစ်ဦးချင်းပုဂ္ဂိုလ်များရှိနေသည် ဆိုသည့်အချက်ဖြစ်ပြီး ထိုနေရာများသို့ နည်း ပညာကျွမ်းကျင်မှုပစ္စည်းများဖြင့် ကြီးမားသော တိုက်ခိုက်မှုများပြုလုပ်ရန် အသုံးပြုသွား နိုင်သည်။

⁷¹ Crisis Group Report, Politics of Rakhine State, op. cit., Section IV. ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ မှတ်ချက်များကို "Focus on resolving difficulties in Rakhine rather than exaggerating them, says Suu Kyi", Channel News Asia, 2 December 2016 ကြည့်ပါ။ လူမျိုးရေးအကြမ်းဖက်မှုများဖြစ်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ စောင့်ကြည့်သူများက သတင်းပို့ရာတွင် အောက်တိုဘာ ၉ ရက်အပြီးတွင် အမုန်း စကားများ သိသိသာသာတိုးလာကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ ဖြန့်ဝေမှုနှင့် ကွန်ရက်များမှာ ယခင်က မတွေ့ရဘူးသည် များရှိသည်ဟုဆိုသည်။ Crisis Group ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ နိုဝင်ဘာလ။

V. အစိုးရက မည်သို့တုန့်ပြန်သင့်သနည်း။

ရခိုင်ပြည်နယ်၌ မူဆလင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့သစ်တစ်ခုထွက်ပေါ်လာခြင်းသည် ထိုဒေသ၏ တည်ငြိမ်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအလားအလာများအပေါ် ကြီးမားသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် အကြမ်းဖက်မှုထပ်မံမြင့်တက်မလာစေရေး နှင့် လူမျိုးများအကြားတင်းမာမှုများဆိုးရွားမလာစေရေး သေချာစေရန် နိုင်ငံရေးအရ၊ မူဝါဒအရ၊ လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများလုပ်ဆောင်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများကို ကြုံတွေ့ရလျက်ရှိသည်။ အစိုးရသည် ရခိုင်ဗုဒ္ဓဘာသာများ၏ တရားမျှတမှုမရှိဟု ခံစားနေရမှုများနှင့် ကြောက်ရွံ့နေမှုများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။⁷²

ဤကိစ္စကို မှန်ကန်သော ရှုဒေါင့်မှ ကြည့်ရှုနိုင်ခြင်းမရှိပါက ကြီးမားသော အန္တရာယ် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုမှန်သမျှသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်အချို့၏ အကြမ်းဖက်သောတုန့်ပြန်မှု ယခုမှ ဘာကြောင့်ထွက်ပေါ်လာရသလဲ ဆိုသည် ကို သိရှိနားလည်မှုအား အခြေခံကာ စတင်ရန် အရေးကြီးသည်။ အဆိုပါ မူဆလင်များသည် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များ တဖြည်းဖြည်းပျောက်ဆုံးသွားသည်ဟုလည်းကောင်း၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဘဝများမှ တဖြည်းဖြည်းခွဲခြားဆက်ဆံခံလာရသည်ဟုလည်း ကောင်း နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ရှုမြင်နေကြသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်က ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားသည့်အချိန်၌ ထိုသို့ရှုမြင်မှုပိုမို ပြင်းထန်လာခဲ့သည်။ အဆိုပါအကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားပြီးသည့်နောက်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းမှ ရိုဟင်ဂျာအချို့နှင့် အခြားနိုင်ငံသို့ရောက်နေသူများသည် လက်နက်ကိုင်တော် လှန်ရန် စတင်စဉ်းစားလာခဲ့ကြပြီး သူပုန်ထမှုအသစ်ဖြစ်ပေါ်လာရန် ကနဦးပြင်ဆင်မှုများ စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည် (အထက်မှ အခန်း IV. C ကြည့်ပါ)။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် Crisis Group က ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ၌ တွေ့ခဲ့ရသော အဆိုပါကနဦးလှုပ်ရှားမှု၏ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးက ၎င်းတို့အုပ်စု၏ အစီအစဉ်များကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ရည်ရွယ်ချက်မှာ ၎င်းတို့ကို အစိုးရက မြန်မာနိုင်ငံသားများအဖြစ် ရပိုင်ခွင့်များကို အလေးထား၍ နေထိုင်နိုင်ရန်ဖြစ်ပြီး ခွဲထွက်ရန်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ဆန့်ကျင်ရန် သို့မဟုတ် နိုင်ငံများတွင် လုပ်ဆောင်နေသော ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူများ မဟုတ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ ပြောပြခဲ့သည်။⁷³

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲမှုသုံးခုကလည်း ၎င်းတို့အုပ်စု၏ သူပုန်ထရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပိုမိုခိုင်မာစေကာ ထိုဒေသကိုလည်း လူသစ်စုဆောင်းရန် ပိုကောင်းသော နေရာအဖြစ်ဖန်တီးခဲ့ကြသည်။ ပြောင်းလဲမှုသုံးခုမှာ မူဆလင်များမဲပေးခွင့်မရခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ

⁷² Crisis Group Report, Politics of Rakhine State, op. cit., Section IV. ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ မှတ်ချက်များကို "Focus on resolving difficulties in Rakhine rather than exaggerating them, says Suu Kyi", Channel News Asia, 2 December 2016 ကြည့်ပါ။ လူမျိုးရေးအကြမ်းဖက်မှုများဖြစ်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ စောင့်ကြည့်သူများက သတင်းပို့ရာတွင် အောက်တိုဘာ ၉ ရက်အပြီးတွင် အမှန်းစကားများ သိသိသာသာတိုးလာကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ ဖြန့်ဝေမှုနှင့် ကွန်ရက်များမှာ ယခင်က မတွေ့ရဘူးသည်များရှိသည်ဟုဆိုသည်။ Crisis Group ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများ၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ။

⁷³ Crisis Group Report, Politics of Rakhine State, op. cit., Section VI.A. ထိုအချိန်က သူသည် အုပ်စုကို ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အခြေစိုက်သော လူငယ်ခေါင်းဆောင်မျိုးဆက်ဖြင့် RSO အသစ်ဟု ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ၎င်းသည် HaY ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းသွားပြီဖြစ်သည်။

အခြေရှာရန် မျှော်လင့်ချက်မရှိခြင်းနှင့် မလေးရှားသို့ ရွှေ့ပြောင်း သွားလာသည့် လမ်းကြောင်းကို ပိတ်ပင်လိုက်ခြင်းများဖြစ်သည် (အပေါ်မှ အခန်း III ကြည့်ပါ) ။

နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့၏ အခြေစိုက်စခန်းကို လူသေဆုံးသည်အထိ ပြင်းထန် စွာ တိုက်ခိုက်ခြင်းကို တုန့်ပြန်ရန် အာဏာပိုင်များတွင် တာဝန်ရှိပါသည်။ တချိန်တည်း မှာပင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်များ၏ မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့နေသော သဘောကို ကိုင်တွယ်ရန် အားလုံးအတွက် ခြုံငုံချမှတ်သော မူဝါဒတွင် ထိရောက်သော လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်နိုင်မှုကိုပါ ထည့်သွင်းထားရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုဒေသတွင် နေထိုင်နေကြသူများ သည် အစွန်းရောက်သည့် အဆင့်သို့မရောက်ရှိသေးပါ။ ရပ်ရွာနေသူများ၊ အသက်ကြီး သူများနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များသည် အကြမ်းဖက်မှုကြောင့် ဆန့်ကျင်ဖက်ရ လဒ်များသာထွက်မည်ဟုဆိုကာ ယခင်ကအကြမ်းဖက်မှုကို တမင်ရှောင်ရှားခဲ့ကြ သည်။ မျှော်လင့်ချက်မရှိတော့ဟု တိုး၍ခံစားလာရခြင်းသည် အကြမ်းဖက်မှုကို စဉ်း စားရန် ပိုမိုတွန်းအားပေးပါသည်။ ယခုအခြေအနေကို ပြောင်းပစ်ရန် အစိုးရအတွက် သိပ်နောက်မကျသေးဟုဆိုနိုင်သည်။ အကယ်၍ အစိုးရအနေဖြင့် ထိုဒေသတွင် နေသူ များသည် ထိုနေရာ၌ မျိုးဆက်များနှင့်ချီနေထိုင်လာခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြု၍ တိုင်းပြည်၏ ဘဝထဲတွင် ၎င်းတို့အား နေရာတစ်နေရာပေး၍ ဖြေရှင်းမည်ဆိုပါက နောက်မကျသေးဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ယခုလောလောဆယ် အချက်အလက်အား လုံးက ညွှန်ပြနေသည်မှာ HaY သည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို နောက်ထပ်တိုက်ခိုက်မှု များပြုလုပ်ရန် ပြင်ဆင်နေပြီး ထိုသို့လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် စွမ်းဆောင်ရည်ကိုလည်း မြှင့်တင်လျက်ရှိသည်။ မလိုလားအပ်သော အင်အားသုံး၍ လုံခြုံရေးအရ ဆောင်ရွက် ခြင်းများသည် အထက်ကဆိုခဲ့သည့် ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ဝိရောဓိဖြစ်စေပြီး ဒေသခံ မူဆလင်များအကြား မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့ခြင်းနှင့် အမှန်းတရားများကို ပိုမိုဖန်တီးပေး သလိုဖြစ်ရခြင်း၊ HaY ကို ပို၍ထောက်ခံလာစေခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်မှုသံသရာကို ပို၍ နက်ရှိုင်းလာစေရန် နှိုးဆွပေးခြင်းများဖြစ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ အလုံးလိုက်အရင်းလိုက် ထွက်ပြေးမှုများဖြစ်စေရန် ပိုမိုနီးစပ်လာပါသည်။ ဤနေရာ တွင် မောင်တောမြောက်ပိုင်း ပဋိပက္ခသက်ရောက်မှုဒဏ်ခံရသော နေရာများသို့ အကူ အညီပေးရေးလုပ်သားများနှင့် လွတ်လပ်သော မီဒီယာများကို ဝင်ရောက်နိုင်ရေးအ တွက် တံခါးဖွင့်ပေးရန် လွန်စွာအရေးကြီးပြန်ပါသည်။

အခြားနိုင်ငံများမှ အတွေ့အကြုံတစ်ခုက အားကောင်းကောင်းနှင့် အကြံပြုသည်မှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ချမှတ်သည့် မူဝါဒမူဘောင်တွင် အင်အားကောင်းကောင်းနှင့် စစ် ရေးအရတုန့်ပြန်ရန် ထည့်သွင်းရေးဆွဲမထားပါကလည်း လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို နှိမ်နင်းရာတွင် ထိရောက်မှုမရှိဖြစ်မည်အပြင် နိုင်ငံတကာဂျီဟတ်လှုပ်ရှားသူများ၏ အာရုံပြုမှုကို ခံလာရနိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိပါသည်။⁷⁴ ယခုလက်ရှိ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ရှိနေသော ကောင်းမွန်စွာ

⁷⁴ For experiences elsewhere, see, for example, Crisis Group Europe & Central Asia Briefing N°77, *A Sisyphean Task? Resuming Turkey-PKK Peace Talks*, 17 December 2015; Middle East & North Africa Report N°86, *Yemen: Defusing the Saada Time Bomb*, 27 May 2009; and Special Report, *Exploiting Disorder*, op. cit., Section V.A.

စုစည်းထားသော၊ ထိရောက်မှုရှိသော၊ နိုင်ငံတကာနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသော သူပုန်ထမှုသည် အကြမ်းဖက်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ယခင်ကမရှိခဲ့သော လမ်းကြောင်းများပေးလာနိုင်ပါသေးသည်။ ၎င်းမှာ HaY ၏ ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်ပုံမ ရသော်လည်း အခြေအနေက နိုင်ငံတကာမှ ဂျီဟတ်လုပ်ဆောင်နေသူများကို ၎င်းတို့၏ အစီအစဉ်များ သွပ်သွင်းလာစေရန် အခွင့်အလမ်းပေးသလိုဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဥပမာ အားဖြင့် မြန်မာ့မြေပေါ်တွင် အကြမ်းဖက်မှုများလုပ်ဆောင်ရန် ရိုဟင်ဂျာများ (ဘင်္ဂလား ဒေရှ့်မှ) ကို စုဆောင်းလာနိုင်သည်။ သို့မဟုတ်ပါကလည်း နိုင်ငံခြားမှ အကြမ်းဖက်သ မားများကို ဆွဲဆောင်လာနိုင်ရာ အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယတိုက်၏ အစိတ်အပိုင်းများမှ အကြမ်းဖက်သူများနှင့် အလွယ်မကူ ရောမွှေ၍ ထိုသို့စေခိုင်းလာနိုင်သည်။

နောက်တစ်ခုဖြစ်နိုင်သည့်အချက်မှာ ရိုဟင်ဂျာများ၏ ဆိုးရွားသည့် အခြေအနေ များကို မီးမောင်းထိုးပြခြင်းသည် HaY နှင့် ချိတ်ဆက်ထားခြင်းမရှိသေးသည့် နိုင်ငံခြား မှအဖွဲ့များကို အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများ အနေနှင့် အမြန်ဆိုသလို ပြုလုပ်လာနိုင် သည်။ ဂျာကာတာရှိ မြန်မာသံရုံးကို ဗုံးခွဲတိုက်ခိုက်ရန် မအောင်မြင်သော ကြိုးစားမှု တစ်ခုရှိခဲ့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ အိုဟိုင်းယိုးပြည်နယ်တက္ကသိုလ်ကို လူတစ် ဦးက မကြာသေးမီက တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ရိုဟင်ဂျာများဖိနှိပ်ခံရခြင်းက အကြောင်းရင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပါဝင်ခဲ့သည်။⁷⁵ ထိုအန္တရာယ်များကို လျော့ချရန်မှာ နိုင်ငံရေးအရ တုန့်ပြန်မှုများပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ပြီး စစ်ရေးအရ တုန့်ပြန်မှုပြုလုပ်ရုံမျှဖြင့်မရပေ။ မြန်မာအစိုးရ နှင့် မူဆလင်အသိုင်းအဝိုင်းကြား ပိုမို၍အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော၊ အားကောင်း သော ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်ရန်နှင့် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နှင့် ထောက်လှမ်းရေးသတင်းမျှဝေမှုများ တိုးတက်လာရန်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမျိုးသည် နိုင်ငံများကို ဖြတ်ကျော်လုပ်ဆောင်နေ သည့် ဂျီဟတ်ခြိမ်းခြောက်မှုအလားအလာများကို ထိရောက်စွာ ကိုင်တွယ်ရန်နှင့် လုံခြုံ ရေးကို သေချာစေရန် လိုအပ်လှပါသည်။ တိတိပပဆိုရသော် အနောက်ဘက်နယ်စပ် တွင် လက်နက်မှောင်ခို၊ မူးယစ်ဆေးဝါးမှောင်ခိုနှင့် လူကုန်ကူးမှုများက ရှုတ်ရှက်ခပ် လျက်ရှိရာ သူပုန်များ၊ ဂျီဟတ်အုပ်စုများက ထိုအချက်ကို အသုံးပြုကာ လက်နက်များ၊ ပစ္စည်းများနှင့် စစ်သားများကို သယ်ယူပို့ဆောင်လာနိုင်သည်။ လက်ရှိလုံခြုံရေးအရ လုပ်ဆောင်နေမှုများသည် မူဆလင်များစွာ နေထိုင်သော တိုင်ပြည်များနှင့် ဆက်ဆံ ရေးကို အေးခဲစေခြင်းကြောင့် ရင်းနှီးသော ဆက်ဆံရေးဖြစ်စေရေးအတွက် လက်တွေ့ ကျကျလုပ်ဆောင်ရန်များ လိုအပ်နေသည်။ ဘင်္ဂလားဒေရှ့် (ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုပြင်း ထန်သည့် နိုင်ငံရေးပါတီများ အပါအဝင်) ၊ မလေးရှား၊ ထိုင်းနှင့် အင်ဒိုနီးရှားတို့တွင် ကြီးကျယ်သော ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြပွဲများရှိခဲ့သည်။ ဘင်္ဂလားဒေရှ့်နှင့် မလေးရှားအစိုးရ များက

⁷⁵ See "Indonesia foil plan to attack embassy", Agence France-Presse, 27 November 2016; "I can't take it anymore": Ohio State attacker said abuses of Burma's Muslims led to 'boiling point'", *The Washington Post*, 29 November 2016.

နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်းစိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်၏ အခြေအနေနှင့် အစိုးရ၏ စိတ်ဝင်စားဖွယ်မကောင်းသော တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကလည်း အနောက် နိုင်ငံများအပေါ် အချက်ပေးခေါင်းလောင်းထိုးသလိုဖြစ်ခဲ့ရသည်။⁷⁶

ဝန်ကြီးချုပ်နာဂျစ်ရာဇတ်က ကွာလလမ်ပူမြို့တွင် ပြုလုပ်မည့် အဓိကဆန္ဒပြမှု၌ ၎င်း ပါဝင်မည်ဟု ဆိုလိုက်ပြီးနောက် ပြည်သူများကြား ထောက်ခံသူများရော သဘောမတူ ညီမှုများရော ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရသည့် အထက်ကဆိုခဲ့သော ကိစ္စရပ်ဖြစ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံက ၎င်းကို အာဆီယံ၏ သူတပါးပြည်တွင်းရေးဝင်ရောက် မစွက်ဖက်ရေးမှ အား ချိုးဖော်သည်ဟုလည်းကောင်း၊ ၎င်း၏ ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေးအတွက် ထိုကိစ္စကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်ဟုလည်းကောင်း စွပ်စွဲခဲ့သည်။ မလေးရှားကလည်း မြန်မာနိုင်ငံ သည် “တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတစ်ခုအား အပြတ်ရှင်းနေသည်” ဟုလည်းကောင်း၊ အရှေ့ တောင်အာရှကို မတည်ငြိမ်အောင်လုပ်ဆောင်နေသည်ဟုလည်းကောင်း အလျင်အမြန်တုန့်ပြန်ပြောဆိုခဲ့သည်။ ဒီဇင်ဘာ ၄ ရက်နေ့က ပြုလုပ်သော ဆန္ဒပြပွဲတွင် နာဂျစ် က “လူမျိုးတုန်းသတ်ဖြတ်မှု” ကို ရပ်ဆိုင်းရန် နိုင်ငံတကာမှ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ပေး ရန် တောင်းဆိုခဲ့ပြီး ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကို တိုက်ရိုက်ဝေဖန်ခဲ့ကာ “တော်သင့်ပြီ” ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။ အတော်များများက နာဂျစ်အတွက် ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး ရည်မှန်း ချက်ကို မူလပထမအခြေခံသည်ဟု ရှုမြင်ကြသည့်တိုင် မူဆလင်ကမ္ဘာမှ နိုင်ငံအတော် များများကလည်း မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် စိတ်ဆိုးကြသည် ဆိုသည်ကလည်း အမှန်ပင်ဖြစ် သည်။ ဤအခြေအနေကို ထပ်မံမြင့်တက်မလာစေရန် ကူညီရာတွင် အာဆီယံသည် အရေးပါသောကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်သည့် အလားအလာရှိနေရာ အထူးသဖြင့် အင်ဒိုနီးရှား ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက်များစွာ အကျိုးများနိုင်ပါသည်။ အာဆီယံတွင် လည်း အကျိုးစီးပွားရှိပါသည်။ ရိုဟင်ဂျာဒုက္ခသည်နှင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများစွာ ရှိသော ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးကြီးကို အာဆီယံက ထမ်းထားခဲ့ရရာ အကြမ်းဖက်မှုများ ဆက် လက်ဖြစ်ပေါ်နေမည်ဆိုပါက အဆိုပါစီးဆင်းနေသည့် လမ်းကြောင်းက ဆက်လက်တိုး လာနေမည်ဖြစ်ပြီး ဒေသတွင်းတွင်လည်း အစွန်းရောက်မည့်အန္တရာယ်ကို ဦးတည်သွား စေမည်ဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စရပ်သည် အာဆီယံတစ်ခုလုံးကိုခြုံ၍ တည်ငြိမ်မှုပျက်ပြား အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းသည်ဟု စိုးရွံ့နေမှုများရှိပါသည်။⁷⁷ ဒေသတွင်းစိုးရိမ်မှုများ ကို တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်သည့်အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး များကို ရန်ကုန်တွင် ဒီဇင်ဘာလ ၁၉ ရက်နေ့၌ အထူးအစည်းအဝေးတစ်ရပ် တက် ရောက်ရန် ခေါ်ဆိုထားရာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အနေဖြင့် အခြေအနေကို အကျဉ်း

⁷⁶ “Malaysia to summon Burmese ambassador as protests mount over treatment of Rohingya”, Reuters, 25 November 2016; “Myanmar’s Rohingya crisis stirs regional protests”, *Nikkei Asian Review*, 26 November 2016; “Malaysia says Myanmar violence against Muslim Rohingya ‘ethnic cleansing’”, Reuters, 2 December 2016; “Myanmar’s Rohingya issue a ‘humanitarian crisis’: Malaysia”, Channel News Asia, 3 December 2016; “Malaysian PM urges intervention to stop ‘genocide’ of Myanmar’s Rohingya Muslims” Reuters, 4 December 2016. Crisis Group interviews, Western diplomats, Yangon, December 2016. “Regional criticism of Myanmar’s Rohingya policy risks ASEAN split”, *Nikkei Asian Review*, 7 December 2016.

⁷⁷ Surin Pitsuwan, “Asia’s moral duty to the Rohingya”, *Wall Street Journal*, 7 December 2016.

ချုပ်ရှင်းပြနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။⁷⁸ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်ကလည်း အကြမ်းဖက်မှုကို ကိုင်တွယ်ရန်အတွက် အများလက်ခံနိုင်သည့် နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာတစ်ခု ချပြရန် ဤအခွင့်အလမ်းကို အသုံးပြုသင့်သည်။

အခြေအနေကိုကိုင်တွယ်ရန် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အရေးပါသည့် ကမကထပြုလုပ်ဆောင်ချက်အဖြစ် ကိုဖီအာနန်ဦးဆောင်သော အကြံပေးကော်မရှင်ကို ဩဂုတ် လက ဖွဲ့စည်းခဲ့သော်လည်း အဆိုပါအဖွဲ့သည် အောက်တိုဘာ ၉ ရက် တိုက်ခိုက်မှု အပြီးတွင် နောက်ထပ်အဓိကကျသည့် စိန်ခေါ်မှုများ ကြုံတွေ့နေရသည်။⁷⁹ ရခိုင်ပြည် နယ်တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများ၊ နိုင်ငံသားကိစ္စများနှင့် မူဆလင်များလွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်များစသည့် နောက်ကွယ်မှ အရေးပါသော ကိစ္စရပ်များကို မူဝါဒအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများပြုလုပ်နိုင်ရန် နိုင်ငံရေးအရလုပ်ခွင့်မှာ သိသာစွာ ကျဉ်းမြောင်းနေ ပါသေးသည်။ ကော်မရှင်အနေဖြင့် လက်ရှိပဋိပက္ခကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများမရှိပေ။ ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့က အစိုးရ သည် တိုက်ခိုက်မှုများ၊ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကို စုံစမ်း စစ်ဆေးရန်နှင့် နောက်ထပ်အဖြစ်အပျက်အသစ်များကို ကာကွယ်နိုင်မည့် လုပ်ဆောင် မှုများကို စဉ်းစားရန် နောက်ထပ် (အမျိုးသား) ကော်မရှင်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းကြောင်း ကျေညာခဲ့သည်။ ထိုကော်မရှင်ကို တပ်မတော် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး အငြိမ်းစားလည်းဖြစ်၊ တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေးအကြီးအကဲဟောင်းလည်းဖြစ်၊ ခေါင်းမာဂိုဏ်းသားဖြစ် သည်ဟု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံခြင်းခံထားရသူ၊ တပ်မတော်အစုအဖွဲ့က ရွေး ချယ်သော ဒုတိယသမ္မတ ဦးမြင့်ဆွေက ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။ ၎င်း၏ အဖွဲ့ ဝင်များမှာ အဓိကအားဖြင့် လက်ရှိ သို့မဟုတ် အငြိမ်းစား အစိုးရတာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်နေခြင်းက ဘာကိုပြနေသလဲဟုဆိုပါက အစိုးရနှင့် တပ်မတော်၏ ရပ်တည်ပြော ကြားချက်များကို စိန်ခေါ်ရန် သို့မဟုတ် ဝိရောဓိဖြစ်ရန် မဖြစ်နိုင်ဟု ပြဆိုနေပါသည်။⁸⁰ ၎င်းသည် အာနန်ကော်မရှင်နှင့် မည်သို့အလုပ်လုပ်မည် သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် မည်ဆိုသည်မှာလည်း ရှင်းလင်းခြင်း မရှိပေ။

⁷⁸ Kavi Chongkittavorn, "Myanmar to brief ASEAN amid alarm over Rakhine", *Nikkei Asian Review*, 12 December 2016.

⁷⁹ Press release, Office of the State Counsellor, reproduced in *GNLM*, 24 August 2016, pp. 1, 3.

⁸⁰ "စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းခြင်း" ၊ သမ္မတရုံးအမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် ၈၉/၂၀၁၆၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက် ၂၀၁၆။ Crisis Group က သံတမန်များနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၆ ဒီဇင်ဘာလ။

VI. သုံးသပ်ချက်

၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၉ ရက်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော နယ်ခြားစောင့်ရဲတပ်ဖွဲ့ အပေါ် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုနှင့် နောက်နေ့များတွင်ဖြစ်ပွားသော တိုက်ပွဲများ၊ အကြီးတန်းတပ်မတော်အရာရှိတစ်ဦးအသတ်ခံရသော နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက် တိုက်ပွဲများ သည် ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် မူဆလင်သူပုန်ထမှုအသစ်တစ်ခုထွက်ပေါ်လာ ခြင်းကို ကိုယ်စားပြုနေပါသည်။ HaY အုပ်စုကို ဆော်ဒီအာရေဗျနိုင်ငံတွင် တိုင်းပြည်မှ ထွက်သွားသူ ရိုဟင်ဂျာများနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ကော်မတီက ဦးဆောင်ပြီး ခေတ်မီ ပြောက်ကျားဗျူဟာနှင့်ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံတကာသင်တန်းနှင့် အတွေ့အကြုံရှိသော အခြားရိုဟင်ဂျာများက မြေပြင်တွင်အမိန့်ပေးကြသည်။ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဗာဒ်ဝါများအရ ထောက်ခံခြင်းကြောင့် ဘောင်ဝင်သည်ဟုဆိုနိုင်ကာ ရာနှင့်ချီသော ပြည်တွင်းတွင် စုဆောင်းကာ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးထားသူများအပါအဝင် ဒေသခံ မူဆလင်များ၏ စာနာမှုနှင့် ကျောထောက်နောက်ခံပြုမှုကို သိသာစွာ ရရှိကြသည်။

ဤသို့စနစ်တကျ၊ ရန်ပုံငွေကောင်းစွာ ရရှိထားသော အုပ်စုတစ်ခုပေါ်လာခြင်းသည် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်များ၏ ရပိုင်ခွင့်များနှင့် နိုင်ငံသားခွင့်ပြုမှု ငြင်းပယ်ခြင်းများနှင့် အတူ ကာလကြာရှည်က ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများအပါအဝင် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရုတ်တရက် သော စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်ရန် အစိုးရ၏ ကြိုးပမ်းမှုများတွင် အခြေအနေလုံးဝ ပြောင်းလဲသွားခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။ တိုက်ခိုက်မှုများအပေါ် အစိုးရက တုန့်ပြန်ဆောင် ရွက်ရာတွင် အခြေအနေနှင့် သင့်လျော်ခြင်းမရှိသော စစ်အင်အားအသုံးပြုမှုများက လည်း စစ်သွေးကြွများနှင့် အရပ်သားများကို လုံးဝခွဲခြားနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့သည်ပြင် လွန်စွာ ထိခိုက်လွယ်သော လူများကို လူသားချင်းစာနာသော အကူအညီများပေးရန် ငြင်းဆန် မှုများနှင့် ဒေသခံများကို မျှော်လင့်ချက်များပေးနိုင်မည့် အားလုံးကို ခြုံငုံနိုင်မည့် နိုင်ငံ ရေးမဟာဗျူဟာမရှိခြင်းများပါဝင်ရာ ထိုတုန့်ပြန်မှုများသည် ထိုအုပ်စုများကို မောင်း ထုတ်နိုင်ရန်နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများတဖြည်းဖြည်းပြန်လည်မြင့်တက်လာမည့် အန္တရာယ် ကိုလည်း ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ဖွယ်မရှိပေ။

အချို့လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးမှုများနှင့် ထောက်ပံ့ပေးနေသော အချိတ်အဆက် များကို ညွှန်ပြနေမှုများရှိနေသော်လည်း HaY အနေဖြင့် နိုင်ငံများကို ဖြတ်ကျော်လုပ် ဆောင်နေသော ဂျီဟတ်လှုပ်ရှားမှု သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်မှု အစီအစဉ်များရှိနေသည့် ပုံတော့မပေါ်ပေ။ သို့သော် အကယ်၍ အစိုးရသည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်ကိုဖြတ်၍ ထောင်ပေါင်းများစွာကို ထွက်ပြေးစေမည့် အချိုးအစားမမျှသော စစ်အင်အားကို ဆက် ဆက်သုံးစွဲခြင်းများအပါအဝင် အခြေအနေကို မှားယွင်းစွာ ကိုင်တွယ်မိပါက ရိုဟင်ဂျာ လူထုအတွင်း အစွန်းရောက်အစိတ်အပိုင်းများထွက်ပေါ်လာရန် အခြေအနေများ ဖန် တီးပေးသလိုဖြစ်ကာ ဂျီဟတ်အုပ်စုများက ၎င်းတို့၏ အစီအစဉ်များအတွက် ထိုအခြေ အနေကို အခွင့်ကောင်းယူအသုံးပြုမှုများရှိလာနိုင်သည်။ ထိုအန္တရာယ်ကို ရှောင်ရှားရန် အတွက် အသင့်အတင့်သော စစ်ရေးအရတုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှု၊ သေချာစွာရေးဆွဲထား သော

နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာနှင့် အိမ်နီးချင်းများ၊ အာဆီယံအဖွဲ့ကြီးတို့ဖြင့် အနီးကပ်ပူး
ပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ထောက်လှမ်းရေးသတင်းများမျှဝေခြင်းများ လိုအပ်ပါသည်။

ရန်ကုန်/ဘရပ်ဆဲ၊ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်

Appendix A: Map of Myanmar

Appendix B: About the International Crisis Group

The International Crisis Group (Crisis Group) is an independent, non-profit, non-governmental organisation, with some 120 staff members on five continents, working through field-based analysis and high-level advocacy to prevent and resolve deadly conflict.

Crisis Group's approach is grounded in field research. Teams of political analysts are located within or close by countries or regions at risk of outbreak, escalation or recurrence of violent conflict. Based on information and assessments from the field, it produces analytical reports containing practical recommendations targeted at key international, regional and national decision-takers. Crisis Group also publishes *CrisisWatch*, a monthly early warning bulletin, providing a succinct regular update on the state of play in up to 70 situations of conflict or potential conflict around the world.

Crisis Group's reports are distributed widely by email and made available simultaneously on its website, www.crisisgroup.org. Crisis Group works closely with governments and those who influence them, including the media, to highlight its crisis analyses and to generate support for its policy prescriptions.

The Crisis Group Board of Trustees – which includes prominent figures from the fields of politics, diplomacy, business and the media – is directly involved in helping to bring the reports and recommendations to the attention of senior policymakers around the world. Crisis Group is chaired by former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme (UNDP), Lord Mark Malloch-Brown. Its Vice Chair is Ayo Obe, a Legal Practitioner, Columnist and TV Presenter in Nigeria.

Crisis Group's President & CEO, Jean-Marie Guéhenno, served as the UN Under-Secretary-General for Peacekeeping Operations from 2000-2008, and in 2012, as Deputy Joint Special Envoy of the United Nations and the League of Arab States on Syria. He left his post as Deputy Joint Special Envoy to chair the commission that prepared the white paper on French defence and national security in 2013. Crisis Group's international headquarters is in Brussels, and the organisation has offices in nine other locations: Bishkek, Bogota, Dakar, Islamabad, Istanbul, Nairobi, London, New York, and Washington DC. It also has staff representation in the following locations: Bangkok, Beijing, Beirut, Caracas, Delhi, Dubai, Gaza City, Guatemala City, Jerusalem, Johannesburg, Kabul, Kiev, Mexico City, Rabat, Sydney, Tunis, and Yangon.

Crisis Group receives financial support from a wide range of governments, foundations, and private sources. Currently Crisis Group holds relationships with the following governmental departments and agencies: Australian Department of Foreign Affairs and Trade, Austrian Development Agency, Canadian Department of Foreign Affairs, Trade and Development, Dutch Ministry of Foreign Affairs, Finnish Ministry for Foreign Affairs, French Ministry of Foreign Affairs, German Federal Foreign Office, Irish Aid, Principality of Liechtenstein, Luxembourg Ministry of Foreign Affairs, New Zealand Ministry of Foreign Affairs and Trade, Norwegian Ministry of Foreign Affairs, Swedish Ministry of Foreign Affairs, Swiss Federal Department of Foreign Affairs, and U.S. Agency for International Development.

Crisis Group also holds relationships with the following foundations: Carnegie Corporation of New York, Henry Luce Foundation, Humanity United, John D. and Catherine T. MacArthur Foundation, Koerber Foundation, Open Society Foundations, Open Society Initiative for West Africa, Ploughshares Fund, Rockefeller Brothers Fund, and Tinker Foundation.

December 2016

Appendix C: Reports and Briefings on Asia since 2013

As of 1 October 2013, Central Asia publications are listed under the Europe and Central Asia program.

Special Reports

Exploiting Disorder: al-Qaeda and the Islamic State, Special Report, 14 March 2016 (also available in Arabic).

Seizing the Moment: From Early Warning to Early Action, Special Report N°2, 22 June 2016.

North East Asia

China's Central Asia Problem, Asia Report N°244, 27 February 2013 (also available in Chinese).

Dangerous Waters: China-Japan Relations on the Rocks, Asia Report N°245, 8 April 2013 (also available in Chinese).

Fire on the City Gate: Why China Keeps North Korea Close, Asia Report N°254, 9 December 2013 (also available in Chinese).

Old Scores and New Grudges: Evolving Sino-Japanese Tensions, Asia Report N°258, 24 July 2014 (also available in Chinese).

Risks of Intelligence Pathologies in South Korea, Asia Report N°259, 5 August 2014.

Stirring up the South China Sea (III): A Fleeting Opportunity for Calm, Asia Report N°267, 7 May 2015 (also available in Chinese).

North Korea: Beyond the Six-Party Talks, Asia Report N°269, 16 June 2015.

Stirring up the South China Sea (IV): Oil in Troubled Waters, Asia Report N°275, 26 January 2016 (also available in Chinese).

East China Sea: Preventing Clashes from Becoming Crises, Asia Report N°280, 30 June 2016.

South Asia

Pakistan: Countering Militancy in PATA, Asia Report N°242, 15 January 2013.

Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report N°243, 20 February 2013.

Drones: Myths and Reality in Pakistan, Asia Report N°247, 21 May 2013.

Afghanistan's Parties in Transition, Asia Briefing N°141, 26 June 2013.

Parliament's Role in Pakistan's Democratic Transition, Asia Report N°249, 18 September 2013.

Women and Conflict in Afghanistan, Asia Report N°252, 14 October 2013.

Sri Lanka's Potemkin Peace: Democracy under Fire, Asia Report N°253, 13 November 2013.

Policing Urban Violence in Pakistan, Asia Report N°255, 23 January 2014.

Afghanistan's Insurgency after the Transition, Asia Report N°256, 12 May 2014.

Education Reform in Pakistan, Asia Report N°257, 23 June 2014.

Afghanistan's Political Transition, Asia Report N°260, 16 October 2014.

Resetting Pakistan's Relations with Afghanistan, Asia Report N°262, 28 October 2014.

Sri Lanka's Presidential Election: Risks and Opportunities, Asia Briefing N°145, 9 December 2014.

Mapping Bangladesh's Political Crisis, Asia Report N°264, 9 February 2015.

Women, Violence and Conflict in Pakistan, Asia Report, N°265, 8 April 2015.

The Future of the Afghan Local Police, Asia Report N°268, 4 June 2015.

Revisiting Counter-terrorism Strategies in Pakistan: Opportunities and Pitfalls, Asia Report N°271, 22 July 2015.

Sri Lanka Between Elections, Asia Report N°272, 12 August 2015.

Winning the War on Polio in Pakistan, Asia Report N°273, 23 October 2015.

Nepal's Divisive New Constitution: An Existential Crisis, Asia Report N°276, 4 April 2016.

Political Conflict, Extremism and Criminal Justice in Bangladesh, Asia Report N°277, 11 April 2016.

Sri Lanka: Jumpstarting the Reform Process, Asia Report N°278, 18 May 2016.

Pakistan's Jihadist Heartland: Southern Punjab, Asia Report N°279, 30 May 2016.

South East Asia

Indonesia: Tensions Over Aceh's Flag, Asia Briefing N°139, 7 May 2013.

Timor-Leste: Stability At What Cost?, Asia Report N°246, 8 May 2013.

A Tentative Peace in Myanmar's Kachin Conflict, Asia Briefing N°140, 12 June 2013 (also available in Burmese and Chinese).

The Philippines: Dismantling Rebel Groups, Asia Report N°248, 19 June 2013.

The Dark Side of Transition: Violence Against Muslims in Myanmar, Asia Report N°251, 1 October 2013 (also available in Burmese and Chinese).

Not a Rubber Stamp: Myanmar's Legislature in a Time of Transition, Asia Briefing N°142, 13 December 2013 (also available in Burmese and Chinese).

Myanmar's Military: Back to the Barracks?, Asia Briefing N°143, 22 April 2014 (also available in Burmese).

Counting the Costs: Myanmar's Problematic Census, Asia Briefing N°144, 15 May 2014 (also available in Burmese).

Myanmar: The Politics of Rakhine State, Asia Report N°261, 22 October 2014 (also available in Burmese).

A Coup Ordained? Thailand's Prospects for Stability, Asia Report N°263, 3 December 2014.

Myanmar's Electoral Landscape, Asia Report N°266, 28 April 2015 (also available in Burmese).

Southern Thailand: Dialogue in Doubt, Asia Report N°270, 8 July 2015.

Myanmar's Peace Process: A Nationwide Ceasefire Remains Elusive, Asia Briefing N°146, 16 September 2015 (also available in Burmese).

The Myanmar Elections: Results and Implications, Asia Briefing N°147, 9 December 2015 (also available in Burmese).

Thailand's Lengthening Roadmap to Elections, Asia Report N°274, 10 December 2015.

The Philippines: Renewing Prospects for Peace in Mindanao, Asia Report N°281, 6 July 2016.

Myanmar's New Government: Finding Its Feet?, Asia Report N°282, 29 July 2016 (also available in Burmese).

Southern Thailand's Peace Dialogue: No Traction, Asia Briefing N°148, 21 September 2016.

Myanmar's Peace Process: Getting to a Political Dialogue, Asia Briefing N°149, 19 October 2016 (also available in Burmese).

Appendix D: International Crisis Group Board of Trustees

CO-CHAIR

Lord (Mark) Malloch-Brown
Former UN Deputy Secretary-General and Administrator of the United Nations Development Programme (UNDP)

PRESIDENT & CEO

Jean-Marie Guéhenno
Former UN Under-Secretary-General for Peacekeeping Operations

VICE-CHAIR

Ayo Obe
Chair of the Board of the Gorée Institute (Senegal); Legal Practitioner (Nigeria)

OTHER TRUSTEES

Fola Adeola
Founder and Chairman, FATE Foundation

Ali al Shihabi
Author; Founder and former Chairman of Rasmala Investment bank

Celso Amorim
Former Minister of External Relations of Brazil; former Defence Minister

Hushang Ansary
Chairman, Parman Capital Group LLC; Former Iranian Ambassador to the U.S. and Minister of Finance and Economic Affairs

Nahum Barnea
Political Columnist, Israel

Kim Beazley
Former Deputy Prime Minister of Australia and Ambassador to the U.S.; Former Defence Minister

Carl Bildt
Former Prime Minister and Foreign Minister of Sweden

Emma Bonino
Former Foreign Minister of Italy and European Commissioner for Humanitarian Aid

Lakhdar Brahimi
Member, The Elders; UN Diplomat; Former Minister of Algeria

Cheryl Carolus
Former South African High Commissioner to the UK and Secretary General of the African National Congress (ANC)

Maria Livanos Cattai
Former Secretary General of the International Chamber of Commerce

Wesley Clark
Former NATO Supreme Allied Commander

Sheila Coronel

Toni Stabile Professor of Practice in Investigative Journalism; Director, Toni Stabile Center for Investigative Journalism, Columbia University

Frank Giustra

President & CEO, Fiore Financial Corporation

Mo Ibrahim

Founder and Chair, Mo Ibrahim Foundation; Founder, Celtel International

Wolfgang Ischinger

Chairman, Munich Security Conference; Former German Deputy Foreign Minister and Ambassador to the UK and U.S.

Asma Jahangir

Former President of the Supreme Court Bar Association of Pakistan; Former UN Special Rapporteur on the Freedom of Religion or Belief

Yoriko Kawaguchi

Former Foreign Minister of Japan; Former Environment Minister

Wadah Khanfar

Co-Founder, Al Sharq Forum; Former Director General, Al Jazeera Network

Wim Kok

Former Prime Minister of the Netherlands

Andrey Kortunov

Director General of the Russian International Affairs Council

Ivan Krastev

Chairman of Centre for Liberal Strategies (Sofia); Founding Board Member of European Council on Foreign Relations

Ricardo Lagos

Former President of Chile

Joanne Leedom-Ackerman

Former International Secretary of PEN International; Novelist and journalist, U.S.

Helge Lund

Former Chief Executive BG Group (UK) and Statoil (Norway)

Shivshankar Menon

Former Foreign Secretary of India; Former National Security Advisor

Naz Modirzadeh

Director of the Harvard Law School Program on International Law and Armed Conflict

Saad Mohseni

Chairman and Chief Executive Officer of MOBY Group

Marty Natalegawa

Former Minister of Foreign Affairs of Indonesia; Permanent Representative to the UN, and Ambassador to the UK

Roza Otunbayeva

Former President of the Kyrgyz Republic; Founder of the International Public Foundation "Roza Otunbayeva Initiative"

Thomas R Pickering

Former U.S. Under Secretary of State and Ambassador to the UN, Russia, India, Israel, Jordan, El Salvador and Nigeria

Olympia Snowe

Former U.S. Senator and member of the House of Representatives

Javier Solana

President, ESADE Center for Global Economy and Geopolitics; Distinguished Fellow, The Brookings Institution

George Soros

Founder, Open Society Foundations and Chair, Soros Fund Management

Pär Stenbäck

Former Minister of Foreign Affairs and of Education, Finland; Chairman of the European Cultural Parliament

Jonas Gahr Støre

Leader of the Labour Party and Labour Party Parliamentary Group; Former Foreign Minister of Norway

Lawrence H. Summers

Former Director of the U.S. National Economic Council and Secretary of the U.S. Treasury; President Emeritus of Harvard University

Helle Thorning-Schmidt

CEO of Save the Children International; Former Prime Minister of Denmark

Wang Jisi

Member, Foreign Policy Advisory Committee of the Chinese Foreign Ministry; President, Institute of International and Strategic Studies, Peking University

PRESIDENT'S COUNCIL

A distinguished group of individual and corporate donors providing essential support and expertise to Crisis Group.

CORPORATE
BP
Shearman & Sterling LLP
Statoil (U.K.) Ltd.
White & Case LLP
INDIVIDUAL
(5) Anonymous
Scott Bessent
David Brown & Erika Franke
Stephen & Jennifer Dattels
Herman De Bode
Reynold Levy
Alexander Soros

INTERNATIONAL ADVISORY COUNCIL

Individual and corporate supporters who play a key role in Crisis Group's efforts to prevent deadly conflict.

CORPORATE
APCO Worldwide Inc.
Atlas Copco AB
BG Group plc
Chevron
Edelman UK
HSBC Holdings plc
MetLife
Shell
Yapi Merkezi Construction and Industry Inc.
INDIVIDUAL
(2) Anonymous
Mark Bergman
Stanley Bergman & Edward Bergman
Elizabeth Bohart
Neil & Sandra DeFeo Family Foundation
Sam Englehardt
Neemat Frem
Seth & Jane Ginns
Ronald Glickman
Rita E. Hauser
Geoffrey R. Hoguet & Ana
Luisa Ponti
Geoffrey Hsu
Faisel Khan
Cleopatra Kitti
Virginie Maisonneuve
Dennis Miller
Kerry Propper
Nina K. Solarz

AMBASSADOR COUNCIL

Rising stars from diverse fields who contribute their talents and expertise to support Crisis Group's mission.

Luke Alexander
Gillea Allison
Amy Benziger
Tripp Callan
Victoria Ergolavou
Christina Bache Fidan
Beatriz Garcia
Lynda Hammes
Matthew Magenheimer
Madison Malloch-Brown
Peter Martin
Megan McGill
Rahul Sen Sharma
Leeanne Su
AJ Twombly
Dillon Twombly
Grant Webster

SENIOR ADVISERS

Former Board Members who maintain an association with Crisis Group, and whose advice and support are called on (to the extent consistent with any other office they may be holding at the time).

Martti Ahtisaari

Chairman Emeritus

George Mitchell

Chairman Emeritus

Gareth Evans

President Emeritus

Kenneth Adelman
Adnan Abu-Odeh
HRH Prince Turki al-Faisal
Óscar Arias
Ersin Arioglu
Richard Armitage
Diego Arria
Zainab Bangura
Shlomo Ben-Ami
Christoph Bertram
Alan Blinken
Lakhdar Brahimi
Zbigniew Brzezinski
Kim Campbell
Jorge Castañeda
Naresh Chandra
Eugene Chien
Joaquim Alberto Chissano
Victor Chu
Mong Joon Chung
Pat Cox
Gianfranco Dell'Alba
Jacques Delors
Alain Destexhe
Mou-Shih Ding
Uffe Ellemann-Jensen
Gernot Erler
Marika Fahlén
Stanley Fischer
Carla Hills
Swanee Hunt
James V. Kimsey
Aleksander Kwasniewski
Todung Mulya Lubis
Allan J. MacEachen
Graça Machel
Jessica T. Mathews
Barbara McDougall
Matthew McHugh
Miklós Németh
Christine Ockrent
Timothy Ong
Olara Otunnu
Lord (Christopher) Patten
Victor Pinchuk
Surin Pitsuwan
Fidel V. Ramos

“WE ARE AT BREAKING POINT”

ROHINGYA: PERSECUTED IN MYANMAR, NEGLECTED IN
BANGLADESH

AMNESTY
INTERNATIONAL

Amnesty International is a global movement of more than 7 million people who campaign for a world where human rights are enjoyed by all.

Our vision is for every person to enjoy all the rights enshrined in the Universal Declaration of Human Rights and other international human rights standards.

We are independent of any government, political ideology, economic interest or religion and are funded mainly by our membership and public donations.

© Amnesty International 2016

Except where otherwise noted, content in this document is licensed under a Creative Commons (attribution, non-commercial, no derivatives, international 4.0) licence.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

For more information please visit the permissions page on our website: www.amnesty.org

Where material is attributed to a copyright owner other than Amnesty International this material is not subject to the Creative Commons licence.

First published in 2016

by Amnesty International Ltd

Peter Benenson House, 1 Easton Street

London WC1X 0DW, UK

Index: ASA 16/5362/2016

Original language: English

amnesty.org

Cover photo: Debris of burned houses in Wa Peik village, a Rohingya village in Maungdaw Township, northern Rakhine State on 14 October 2016.

@YE AUNG THU/AFP/Getty Images

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

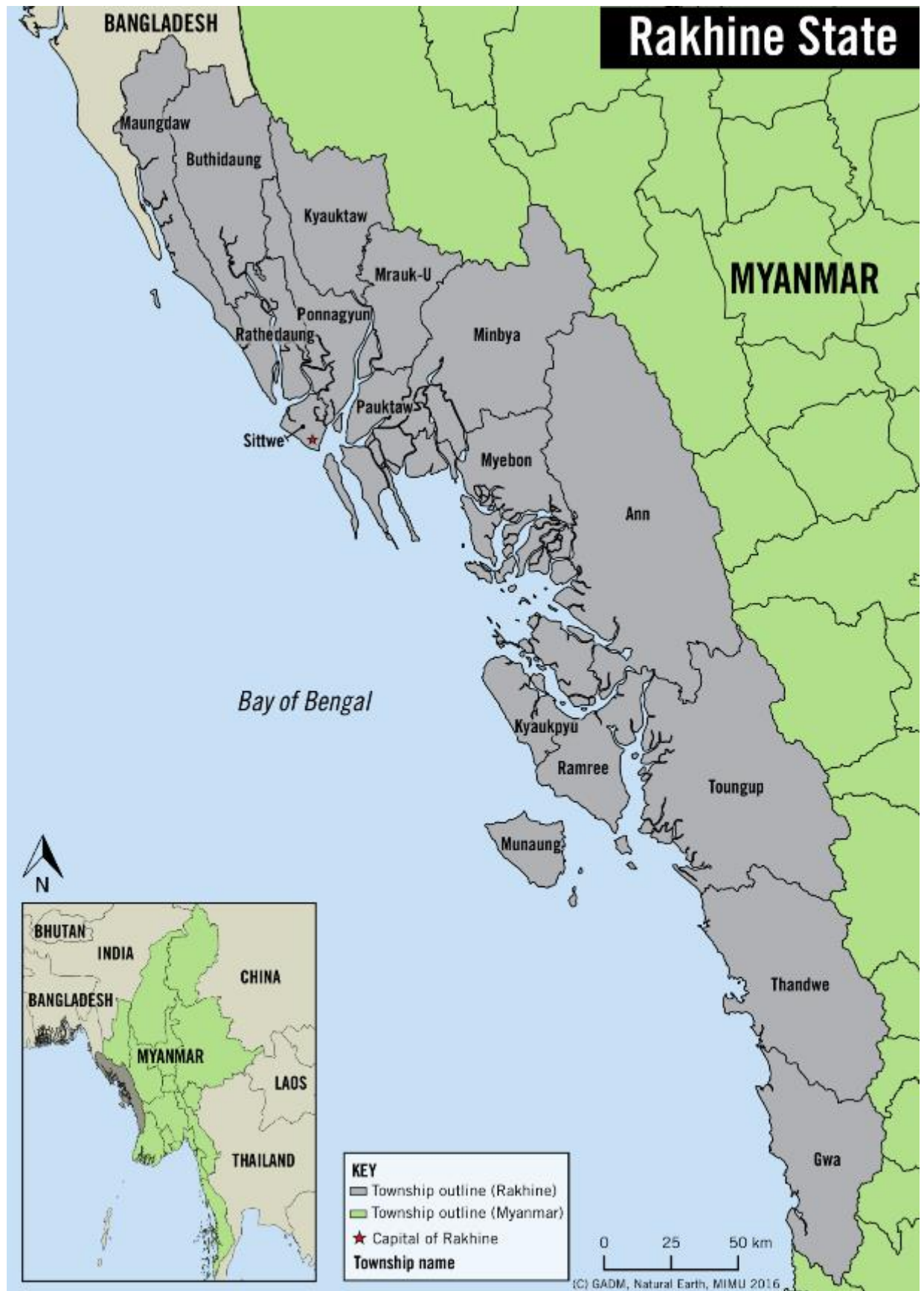

CONTENTS

GLOSSARY	6
1. EXECUTIVE SUMMARY	7
METHODOLOGY	10
2. BACKGROUND	12
2.1 THE ROHINGYA IN MYANMAR: A HISTORY OF DISCRIMINATION	12
2.2 THE ROHINGYA IN BANGLADESH: A LIFE ON THE BRINK	14
3. GRAVE VIOLATIONS IN MYANMAR	17
3.1 RANDOM SHOOTING AND UNLAWFUL KILLINGS	17
3.2 ARBITRARY ARRESTS AND DETENTION, POSSIBLE ENFORCED DISAPPEARANCES	21
3.3 RAPE AND OTHER SEXUAL VIOLENCE	24
3.4 DESTRUCTION OF PROPERTY AND HOMES	26
3.5 LOOTING AND ARBITRARY CONFISCATION OF DOCUMENTS	30
3.6 NEW DISPLACEMENT	31
3.7 DENIAL OF HUMANITARIAN ACCESS AND RESTRICTIONS ON MOVEMENT	32
3.8 THE MYANMAR AUTHORITIES' RESPONSE	35
4. DESPERATION ACROSS THE BORDER	40
4.1 UNLAWFUL PUSHBACKS	41
4.2 RESTRICTIONS ON AID	42
4.3 LACK OF FOOD AND SHELTER	43
5. CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS	45
5.1 COLLECTIVE PUNISHMENT AND POSSIBLE CRIMES AGAINST HUMANITY IN MYANMAR	45
5.2 NEED FOR PROTECTION IN BANGLADESH	47
5.3 RECOMMENDATIONS	47
ANNEX: ONGOING DESTRUCTION IN NORTHERN RAKHINE STATE	51

Bangladesh and Myanmar

GLOSSARY

BGB	Border Guard Bangladesh
BGP	Border Guard Police
CEDAW	The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women
ECHO	European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations
IDP	Internally Displaced Person
INGO	International Non-governmental Organization
IOM	International Organisation for Migration
KMC	Kutupalong Makeshift Camp
NLD	National League for Democracy
NRS	Northern Rakhine State
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
UNFPA	United Nations Population Fund
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
OCHA	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
UNSR	United Nations Special Rapporteur
WFP	World Food Programme

1. EXECUTIVE SUMMARY

“There is no one in Wa Peik [village] now. All the houses are destroyed... We are in very difficult times, no food, no clothes, we are just sleeping in the fields. We rely on the other villagers to support us, but this can’t continue for much longer. We are at breaking point...”

A Rohingya farmer, displaced from his home in Wa Peik village, northern Rakhine State, after his home was burned down by the military.¹

In the pre-dawn hours of 9 October 2016, several hundred men attacked three border police posts in Myanmar’s northern Rakhine State. Nine police officers were killed and weapons and ammunition were seized. The attackers are believed to be part of a militant group called *Harakat Al-Yaqin* (Faith Movement), composed primarily of individuals from the Rohingya ethnic group.²

The government immediately tightened security throughout northern Rakhine State. Large numbers of soldiers were immediately deployed in the region and began search operations to apprehend the attackers and recover the weapons seized by them. A curfew in Maungdaw and Buthidaung Townships in place since 2012 was extended, and people were ordered not to leave their villages. The government sealed off the area, forcing the suspension of humanitarian aid and precluding access by journalists and rights monitors.

The situation has had a devastating impact on the Rohingya, a Muslim minority that has suffered decades of severe persecution in the country.

In the past two months, the government has repeatedly insisted that their security operations are aimed at apprehending “violent attackers” and are being conducted “in accordance with the law”. However, the evidence presented in this report suggests that security forces in their response to the 9 October attacks, have perpetrated widespread and systematic human rights violations against the group including by deliberately targeting the civilian populations with little, or no, regard for their connection to militants. While some unknown number of Rohingya participated in the 9 October attacks and subsequent clashes with security forces, the overwhelming majority did not.

1 Amnesty International telephone interview, December 2016.

2 Until recently there was very little public information about the group, however a December report by the International Crisis Group (ICG) found that it was formed in the aftermath of the 2012 violence in Rakhine State, and recruited leaders and trained hundreds of villages in 2013 and 2014. According to ICG, the group is well-organized and well-funded, and is led by a group of Rohingyas in Saudi Arabia. See ICG, *Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State*, Crisis Group Asia Report N°283, 15 December 2016. See also box, Rohingya militancy?, on p.13.

Amnesty International has found that security forces have been guilty of deliberately killing civilians, firing at random in villages, arbitrarily arresting Rohingya men, raping Rohingya women and girls, and destroying homes and property. The authorities also suspended humanitarian access to the area imperilling the lives of a population that was heavily reliant on such assistance prior to the attacks.

The below sections outline some of our key findings:

Random attacks and killings

According to eyewitnesses, military personnel attacked Rohingya villagers at random, leading to deaths and injuries. People described how soldiers would enter villages during security sweeps and fire indiscriminately at women, men and children, often as they were fleeing in fear. On one occasion, soldiers dragged three people out of their homes and shot them dead, including a 13-year-old boy.

Through interviews with multiple eyewitnesses, the report also documents specific incidents in detail. On 12 November, for example, the Myanmar military deployed two helicopter gunships to a group of villages, where soldiers had engaged in a skirmish with suspected militants. The helicopters fired indiscriminately on, and killed, people as they fled in panic, although the exact death toll is difficult to determine.

One 30-year-old man said: *“We got scared when we heard the noise from the helicopter... The soldiers were shooting randomly. If they saw someone, the helicopter shot. They were shooting for a long time... We could not sleep that night. The next morning the military came and started shooting again.”*

Arbitrary arrest and detention

Myanmar authorities have also carried out mass arrests of hundreds of mainly Rohingya men over the past two months according to state media, which has confirmed that at least six people detained since 9 October have died in custody, raising serious concern about the use of torture in custody.

Amnesty International has documented the cases of 23 men who were taken away by security forces, without any information about their whereabouts or charges against them. Authorities have appeared to target prominent community members for arrest, including village leaders and religious leaders. These arbitrary arrests could amount to enforced disappearances under international law. Multiple eyewitnesses also described brutal tactics, including physical violence, used by security forces during arrests.

Rape and other sexual violence

Myanmar security forces have raped and sexually assaulted Rohingya women and girls during security operations in northern Rakhine State. Evidence collected by Amnesty International suggests that Rohingya women and girls were mostly raped during security raids on their villages after the men had fled. Amnesty International spoke to six women and their relatives who told the organization they had been raped or sexually assaulted by soldiers. Fatimah,³ a 32-year-old Rohingya woman who has fled to Bangladesh, said that military entered her village and dragged her out to a paddy field where they raped her: *“Three military officers raped me... I don’t remember what happened next because I fell unconscious... I woke up early the next morning. I could not get up so I crawled across the paddy field.”*

Aid workers in Bangladesh also confirmed that survivors of sexual violence had crossed the border and sought treatment. These accounts, taken together with interviews by other independent human rights groups and journalists, indicate an alarming pattern of rape and other sexual violence against Rohingya women during security operations.

Scorched earth

Amnesty International has confirmed that the military has torched over 1,200 Rohingya homes and other buildings, including schools and mosques. Sometimes, whole villages have been burned down. Several eye witnesses also described how soldiers used weapons which resembled rocket launchers to destroy houses. The Myanmar government has insisted Rohingyas the militants were burning the homes and buildings in an attempt to garner international aid and support, but all eyewitnesses Amnesty International spoke to said security forces had burned down the houses. Analysis of satellite imagery shows patterns of burning consistent with targeted and systematic attacks by the military rather than ad hoc burning by militants.

During security sweeps, the military also frequently looted Rohingya homes for valuables, including gold and cash. Soldiers sometimes confiscated important documents, including temporary identity documents, which can have long-lasting impacts as it restricts the ability to travel or to restoring citizenship rights.

³ Not her real name.

Humanitarian catastrophe

The Myanmar authorities have imposed severe restriction on humanitarian access in the “operations zone” since 9 October, which has placed tens of thousands of people’s lives at risk. According to the UN, some 150,000 people in the region were dependent on food aid before the current crisis. Pregnant women and new mothers, many of whom now have no way to access medical care, are thought to be facing particular health risks.

Political failure

Since security operations were launched on 9 October, the Myanmar government and military have issued a series of blanket denials of human rights violations committed by state security forces. For example, on 7 December, Commander-in-Chief Senior General Min Aung Hlaing said that “*Burmese security forces have not committed any human rights violations including extrajudicial killings, rapes, or arson.*” At the same time, the authorities placed northern Rakhine State under effective lockdown, imposing severe restrictions on the ability of journalists and independent human rights monitors to travel there.

The research presented in this report, however, adds to a growing body of evidence that the Myanmar security forces are committing widespread human rights violations in northern Rakhine State. While the military bears ultimate responsibility for the violations, State Counsellor Aung San Suu Kyi – the de facto head of Myanmar’s civilian government – has failed in her political and moral responsibility to speak out.

Desperation across the Bangladeshi border

Unfortunately, Rohingya fleeing violence at home have also suffered further human rights violations as they crossed the border into Bangladesh. Bangladeshi authorities have refused to treat the fleeing population as asylum seekers and refugees and have partially denied considerable numbers of recent arrivals access to humanitarian assistance.

Fearful of creating conditions that would encourage more refugees to enter the country, the Bangladeshi government has strengthened its long-standing policy of sealing the border with Myanmar and has pushed back thousands who have crossed into Myanmar. Such pushbacks are illegal under international law as they violate the principle of *non-refoulement* – which absolutely prohibits forcibly returning people to a country or place where they would be at real risk of serious human rights violations. The border closure has also forced people to take dangerous, irregular routes to enter Bangladesh.

Still, at least 27,000 refugees are believed to have entered Bangladesh since 9 October. Due to the fear of arrest and deportation, these desperate people have been forced into hiding in villages, refugee camps and even forests. They are by and large living without adequate access to food, clothing, shelter and medical care. The Bangladeshi authorities have imposed severe restrictions on the ability of aid agencies to access and provide services to the newly arrived refugees, despite the obvious humanitarian needs.

Instead, many of the new arrivals have been dependent on longer-term refugees or the local population for food and other necessities, straining their already meagre resources even further. As one long-term Rohingya refugee in Bangladesh told us: “*I am the only breadwinner in my family. We are seven people, but some family members arrived from Myanmar last week so now we are 15 people living in the same small hut. We did not have any food this morning.*”

Collective punishment and possible crimes against humanity

The response of the army to attacks on security forces went far beyond what is necessary and proportional. Instead of investigating and arresting specific suspects, the army carried out operations which amount to collective punishment, targeting individuals clearly not involved in such attacks, whole families and whole villages. These operations appear to target Rohingya collectively on the basis of their ethnicity and religion.

Evidence collected by Amnesty International also gives rise to a serious concern that human rights violations by Myanmar security forces described in this report are part of a widespread and systematic attack against the Rohingya population in northern Rakhine State and may therefore constitute crimes against humanity. At the very least, the concerns substantiated in this report that crimes against humanity may have been committed in Rakhine State warrant a prompt, impartial, independent and effective investigation.

Crimes against humanity are exactly what the term suggests – crimes so serious that they are the concern not only of their victims, survivors or the state in question, but of humanity as a whole.

Recommendations

The unlawful killings, random attacks, destruction of property and restriction of aid and services in Myanmar are part of a long-standing pattern of persecution of the Rohingya community that has been entrenched for decades. To resolve the current crisis will take more than the establishment of government commissions and investigations.

It is essential that Aung San Suu Kyi, as Myanmar's de facto leader, shows strong moral and political leadership by condemning human rights violations and committing to a genuinely impartial and independent investigation into the events of the last two months. Ending the absolute impunity of the Myanmar security forces is an essential step if Myanmar is to continue on the path of reform. Equally essential is that Rohingyas, ethnic Rakhines and other minorities in Myanmar are able to live their lives in dignity, free from violence and discrimination.

Amnesty International strongly urges the Myanmar authorities to take immediate steps to address the unfolding situation in Rakhine state. These must include:

- Ordering members of all state security forces to halt all conduct which violates international law and refrain from any further violations;
- Publicly condemning human rights violations against the Rohingya in Rakhine State;
- Granting humanitarian organizations, as well as independent journalists and local and international human rights monitors, unimpeded access to northern Rakhine State; and
- Initiating an independent, impartial and, effective investigation, with the assistance of the UN, into alleged violations of international law. Where there is sufficient, admissible evidence, all individuals suspected of involvement in crimes under international law – including those with command responsibility – must be brought to justice in trials which meet international standards of fairness and without resorting to the death penalty.

Amnesty International also urges the government to take effective steps to address and dismantle longstanding, systematic discrimination against the Rohingya, ethnic Rakhine and other minorities in Rakhine State. Further recommendations are provided in the final chapter of this report

Amnesty International also urges the government of Bangladesh to:

- Allow all persons fleeing violence and persecution in Myanmar to enter Bangladesh without delay or restriction;
- Strictly apply the principle of *non-refoulement*, by ensuring that no one fleeing Myanmar is transferred to any place, including Myanmar, where their lives or human rights are at risk; and
- Provide for the immediate humanitarian needs of refugees and asylum-seekers, including food, water, shelter and health care, as well as education for children.

METHODOLOGY

This report is based on 35 interviews conducted by Amnesty International with victims of, and eyewitness to, abuses in October, November and December 2016. Amnesty International also spoke to a further 20 people, including human rights monitors, humanitarian workers, journalists and Rohingya leaders while researching this briefing.

The research on conditions within Myanmar was conducted from outside of the country, and Amnesty International carried out the majority of interviews by telephone. Interviews were also conducted in person with victims, their relatives, eyewitnesses and others in Cox's Bazar District in Bangladesh in late November 2016. Amnesty International was not able to visit northern Rakhine State due to government restrictions on access. The organization submitted a formal request for access to northern Rakhine State to State Counsellor and Minister of Foreign Affairs Aung San Suu Kyi on 1 November 2016.⁴ At the time of writing, the Myanmar government had not responded to this request.

⁴ Amnesty International Ref: TG ASA 16/2016.062.

Interviews were conducted in English and in the Rohingya, Burmese and Bengali languages with interpretation. Interviewees were informed about the nature and purpose of the interview as well as how the information they provided would be used. Oral consent was obtained from each interviewee prior to the start of the interview. No incentives were provided to interviewees in exchange for their accounts.

Amnesty International corroborated and supplemented victim and witness testimony using satellite imagery, still photographs and videos, and reports from local and international human rights monitors. Six satellite images captured between 7 November 2015 and 23 November 2016 were used to conduct spectral and visual analysis of changes in the villages over 125 square kilometres of northern Rakhine State. The first cloud-free satellite images after the reports of abuses were 1.5 metre resolution and a thematic change detection was run on two image dates – 23 October 2016 and 7 November 2015 – over 100 square kilometres of land. The results were later supported by visual analysis of 50 centimetre high resolution imagery from 7 November and 10 November. High resolution imagery was also used to confirm reports of destruction in November over another 25 square kilometres of land in the Dar Gyi Zar area, north of Maungdaw Town.

The organization reviewed over 35 photographs and 26 videos relating to alleged human rights abuses in Myanmar. Using information from interviewees and satellite images, Amnesty International was able to geo-locate two videos, which show the destruction of a village described by several different eyewitnesses. Photographs and videos were also used to assess the veracity of individual testimonies. Although Amnesty International has not been able to confirm the exact date and location where all photographs and videos were taken, comparisons with satellite imagery found them to be largely consistent with the locations and landscapes where events allegedly occurred. None of the videos and photographs used in this research appear to exist before 9 October 2016, and are therefore judged to depict events related to the recent escalation in violence. All photographs and videos are catalogued and remain on file with Amnesty International.

The risk of reprisal against individuals reporting human rights violations in Myanmar is high. Refugees and asylum-seekers in Bangladesh also face the threat of arrest and deportation. For these reasons, information that could identify interviewees – including their names and most instances the precise date and location of events they describe – has been withheld from this report.

Amnesty International extends its thanks to the individuals and organizations who provided information for this briefing. In particular, the organization wishes to extend its deep appreciation to the victims and their family members who shared their stories – often at great personal risk – and entrusted Amnesty International to raise their concerns.

2. BACKGROUND

2.1 THE ROHINGYA IN MYANMAR: A HISTORY OF DISCRIMINATION

The Rohingya are a Muslim ethnic minority residing primarily in Rakhine State, western Myanmar. Northern Rakhine State, the name commonly used to refer to Maungdaw and Buthidaung Townships⁵ is home to the vast majority of Myanmar's estimated one million Rohingyas.⁶

The Rohingya have been subjected to decades of state-sponsored discrimination and persecution, which have been extensively documented by Amnesty International and other human rights groups.⁷ The Rohingya have been stripped of citizenship rights, in particular as a result of the country's discriminatory 1982 Citizenship Law and its application, and more broadly their civil, political, economic and social rights have been violated.⁸

The situation of the Rohingya, and other Muslims in Rakhine State, deteriorated significantly after waves of violence erupted between Rakhine Buddhists, Rohingya and other Muslim groups in 2012. State security forces were also accused of perpetrating human rights abuses against the Rohingya during the unrest.⁹ Scores were killed and thousands of homes were destroyed, resulting in massive displacement. More than four years later about 120,000 people¹⁰ – mainly Rohingya – continue to live in squalid internally displaced person (IDP) camps and unofficial settlements, where they do not have reliable access to adequate food, medical care or sanitation facilities. The dire conditions are due, in part, to government-imposed restrictions that prohibit displaced people from leaving the camps but then also create barriers for humanitarian organizations to access the affected communities.

Rohingyas and other Muslims living outside displacement camps also face similarly severe restrictions on their freedom of movement, limiting their access to livelihoods, healthcare, food and education. In Central Rakhine State, Rohingyas are not allowed in the main towns and, in most cases, are able to travel to other Muslim villages often only by waterway. In northern Rakhine State, prior to the October attacks, Rohingya movement was subject to a complex system of travel authorisations, and restrictions that were strictly enforced by state security forces, including the military and the Border Guard Police (BGP).¹¹

5 Rathedaung Township is sometimes included as part of northern Rakhine State, as it was formerly part of Maungdaw District, but today falls within Sittwe District. For the purposes of this briefing, northern Rakhine State refers only to Maungdaw and Buthidaung Townships.

6 Precise figures for the Rohingya population are not publicly available, as in March 2014, just days before the first census since 1983, the government of Myanmar reneged on a promise to allow them to self-identify in the census forms. Instead the government required them to register as "Bengali" – a divisive term used to imply that all Rohingyas are migrants from Bangladesh and which they reject. This led to most not being included in the count. See United Nations Population Fund (UNFPA), Myanmar releases population count from census, 30 August 2014, available at: <http://asiapacific.unfpa.org/news/myanmar-releases-population-count-census>

7 See for example, Amnesty International, *Human rights violations against Muslims in the Rakhine* (Index: ASA 16/06/92), May 1992; *Rohingya: the search for safety* (Index: ASA 13/07/97), September 1997; *The Rohingya: Fundamental rights denied* (Index: ASA 16/005/2004), May 2004; Human Rights Watch (HRW), *The Rohingya Muslims: Ending a cycle of exodus*, September 1996; *Perilous plight*, May 2009; and the Irish Center for Human Rights, *Crimes against Humanity in Western Burma: The Situation of the Rohingyas*, 2010.

8 See for example Amnesty International, *The Rohingya: Fundamental rights denied* (Index: ASA 16/005/2004), May 2004.

9 See for example, HRW, *"All you can do is pray": Crimes against humanity and ethnic cleansing of Rohingya Muslims in Burma's Arakan State*, 22 April 2013; and *The Government could have stopped this, Sectarian Violence and Ensuing Abuses in Burma's Arakan State*, August 2012.

10 UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Myanmar: IDP Sites in Rakhine State (Sep 2016), 30 September 2016, available at: <http://www.refworld.org/docid/58343f474.html>

11 The Border Guard Police (BGP) was established in 2014 after the disbandment of the *NaSaKa*, a military-civilian force which was notorious for abuses against the Rohingya population in northern Rakhine State.

Amnesty International and other organizations have documented arbitrary arrests, extortion, torture, and other ill-treatment of the Rohingya community by the BGP.¹² These abuses are perpetrated with almost total impunity.

Discrimination against the Rohingya also takes place in the context of growing religious intolerance in Myanmar in recent years. Advocacy of hatred against Muslims by Buddhist extremist groups has largely gone unaddressed and unchallenged by Myanmar authorities. Attacks on Muslims communities in many parts of Myanmar have caused deaths, injuries and destruction of property in recent years.¹³

The National League for Democracy (NLD), headed by Aung San Suu Kyi, took power in March 2016 after winning a historic general election in November 2015. Aung San Suu Kyi, who remains constitutionally barred from the Presidency, was appointed State Counsellor – a tailor-made role which made her the de facto leader of the civilian government. She has not met expectation among the Rohingya and the international community that she would prioritise the human rights situation in Rakhine State. She has instead sought to downplay the situation, casting doubt on reports of abuses against the Rohingya and asking for “space” to address the issue.¹⁴

ROHINGYA MILITANCY?

Until recently, very little was known about the perpetrators of the October attacks on border police posts in Rakhine State. A group called *Harakat Al-Yaqin* (Faith Movement)¹⁵ claimed responsibility in a series of online videos released shortly after the attacks. In the videos, men carrying guns, swords, machetes and batons call for other Rohingya to join in their fight against the Myanmar government. In some videos the group has called for jihad, although analysts suggest there are no indications that they are calling for acts of “terrorism”.¹⁶

According to the International Crisis Group (ICG), the group was formed in the aftermath of the 2012 Rakhine State violence, and recruited leaders and trained hundreds of villagers in 2013 and 2014. ICG reports that the group is well organized and well-funded, and is led by a group of Rohingyas in Saudi Arabia.¹⁷ Amnesty International’s interviews and information from other credible sources indicate that a group is active in Maungdaw Township, and has been involved in several other attacks and clashes with security forces since 9 October. According to state media since 9 October at least 20 security force personnel have been killed.¹⁸

There is a history of Rohingya and Muslim insurgency in Rakhine State, and over the decades several Rohingya armed groups have been active in the area. Prominent among these is the Rohingya Solidarity Organization (RSO), which was established in the early 1980s and had small bases in Bangladesh, close to the border with Myanmar.¹⁹

In recent years the RSO was largely believed to be defunct. Despite this, security forces in Rakhine State have regularly used alleged links with the RSO and other militant groups as a pretext for arbitrarily arresting Rohingyas.

The prospect of a new Rohingya armed group operating in Rakhine State has stoked fears and increased tensions in the region, in particular among the ethnic Rakhine community. It is critical that these concerns are not dismissed. For the security of all people living in Rakhine State it is essential that the attacks are investigated and those responsible are brought to justice. Such investigations should be conducted in a fair and transparent manner, in accordance with international human rights law.

12 Unpublished research, on file with Amnesty International. See also Physicians for Human Rights (PHR), *Where There is Police, There is Persecution*, October 2016.

13 See for example: PHR, *Massacre in Central Burma: Muslim Students Terrorized and Killed in Meiktila*, May 2013; Tomás Ojea Quintana, Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, Report UN Doc: A/68/397, 23 September 2013, paras 58-61; and Amnesty International, *Myanmar: Investigate violent destruction of mosque buildings*, 24 June 2016.

14 AFP (Agence France-Presse), “Myanmar’s Suu Kyi says don’t ‘exaggerate’ Rohingya plight”, 5 November 2015 available at: <http://tribune.com.pk/story/985719/myanmars-suu-kyi-says-dont-exaggerate-rohingya-plight/>; and Lesley Wroughton, “Suu Kyi calls for ‘space’ to address Myanmar’s Rohingya issue as Kerry visits”, *Reuters*, 22 May 2016, available at: <http://www.reuters.com/article/us-myanmar-usa-kerry-idUSKCN0YD01E>

15 The government calls the group Ahqamul Al-Yaqin, meaning “community of fighters”.

16 ICG, *Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State*, Crisis Group Asia Report N°283, 15 December 2016, p. 14.

17 ICG, *Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State*, Crisis Group Asia Report N°283, 15 December 2016, p. i.

18 *The Global New Light of Myanmar*, “Vice President to Rakhine commission: The world is waiting”, 9 December 2016.

19 ICG, *Myanmar: The Politics of Rakhine State*, Crisis Group Asia Report N°261, 22 October 2014, p. 24.

On 30 May 2016, the government formed the Central Committee on Implementation of Peace, Stability and Development of Rakhine State. This is a body, chaired by Aung San Suu Kyi, with a mandate to work on issues relating to security and citizenship.²⁰ However, the committee was criticised by the ethnic Rakhine, Arakan National Party (the dominant party in the state parliament), which claimed to have been side-lined in its creation.²¹

A few months later on 23 August 2016, Aung San Suu Kyi also announced the establishment of another commission: the Advisory Commission on Rakhine State, which “aims to propose concrete measures for improving the welfare of all people in Rakhine State.”²² Composed of six local and three international experts, the commission is chaired by former UN Secretary General Kofi Annan and is assigned to present recommendations to the State Counsellor by the end of 2017. The move was generally welcomed by human rights organizations and the international community, although there are concerns that there are no Rohingya representatives in its composition.²³ The October attacks have significantly changed the political environment, with the space for positive engagement on issues affecting Rakhine State shrinking considerably.²⁴ It is therefore unclear what the Commission will be able to achieve in the next year.

2.2 THE ROHINGYA IN BANGLADESH: A LIFE ON THE BRINK

Rohingya refugees from Myanmar have arrived in Bangladesh in waves since at least the 1970s. Arrival numbers have increased significantly during periods of unrest in Myanmar, such the 1978 violence and during the 1991 military campaign, when tens of thousands of refugees have poured across the border in short spaces of time.²⁵

In 2016, there are approximately 32,000 registered Rohingya refugees in Bangladesh residing in two refugee camps, Kutupalong and Nayapara. These are managed by the Bangladeshi government together with the Office of the UN High Commissioner for Refugees (UNHCR) and other agencies.²⁶ However, the Bangladeshi authorities have refused to register newly arrived Rohingya as refugees since 1992, in an apparent attempt to dissuade further people from entering the country. As a result, there are an estimated 300,000 to 500,000 undocumented Rohingya refugees in Bangladesh. Tens of thousands live in several informal camps in Cox’s Bazar, including Leda and Kutupalong makeshift camp (KMC), while others have settled in local villages or towns.²⁷

Undocumented Rohingya refugees live in extremely poor conditions, with limited access to food, water and basic services. With few employment opportunities, some resort to illegal activities to make a living, including the drug trade or human trafficking, as many Rohingya make irregular journeys to other countries from Bangladesh in search of livelihood.²⁸ Levels of sexual violence against Rohingya women – by both the local population and other refugees – are very high. These crimes are perpetrated with almost total impunity partly because the victims lack access to the formal justice system.²⁹ Undocumented Rohingya also live in constant fear of arrest under Bangladesh immigration laws, in particular the Foreigner’s Act of 1946, which

20 Republic of the Union of Myanmar President’s Office Notification 23/2016 9th Waning of Kason, 1378 ME, Formation of Central Committee on Implementation of Peace, Stability and Development of Rakhine State, 30 May 2016, available at: <http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/notifications/2016/06/01/id-6378>

21 ICG, Myanmar’s new government: Finding its feet?, Asia Report No. 282, 29 July 2016, p.15.

22 Ministry of the Office of the State Counsellor, Establishment of the advisory commission on Rakhine State, 23 August 2016, available at: <http://www.statecounsellor.gov.mm/en/node/228>

23 Amnesty International, Myanmar: Kofi Annan to head commission on Rakhine State, 24 August 2016.

24 ICG, Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State, Crisis Group Asia Report N°283, 15 December 2016, p.23.

25 See Amnesty International, *Myanmar / Bangladesh: Rohingyas – the search for safety* (Index: ASA 13/007/1997, 31 August 1997; and HRW, *Burma: The Rohingya Muslims – Ending a Cycle of Exodus?*, September 1996.

26 United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), Bangladesh Factsheet, August 2015, available at <http://www.unhcr.org/50001ae09.pdf>

27 UNHCR, Bangladesh Factsheet, August 2015, available at <http://www.unhcr.org/50001ae09.pdf>

28 Amnesty International, *Deadly journeys, the refugee and trafficking crisis in South East Asia* (Index: ASA 21/2574/2015), 21 October 2015.

29 Amnesty International interviews with national and international NGO and think tank officials in Dhaka, November 2016.

imposes penalties of up to five years' imprisonment for "illegal" entry.³⁰ Many Rohingya are therefore reluctant to leave the informal camps in search of work or food.

In 2014, the Bangladeshi government announced a new national strategy for undocumented Rohingya refugees, which focused on meeting their basic humanitarian needs, strengthening border management and engaging with the Myanmar government.³¹ The Bangladesh government completed a census of the undocumented Rohingya refugees in June 2016 but has not yet made the results public.³²

The government claims the census will lead to better access to services and to granting basic legal status to undocumented Rohingya.

While the census has been welcomed as a positive step which could lead to improved access to basic services of all Rohingya refugees, there has also been criticism raised against it. Tens of thousands of Rohingya are thought to have purposefully avoided being counted, in part because they feared the survey would lead to them being returned to Myanmar, according to credible sources with knowledge of the process.³³ It is also concerning that an unknown number of children from mixed Rohingya-Bangladeshi parents were counted as undocumented Rohingya refugees, despite their right to Bangladeshi citizenship under international human rights law.³⁴

30 The Foreigner's Act, 1946 (ACT NO. XXXI OF 1946), Article 3.

31 Government of Bangladesh, National Strategy on Myanmar refugees and undocumented Myanmar nationals, available at: http://www.cxbcoordination.org/Policy/National%20StrategyRohingya_UMNs_leaflet_English.pdf

32 Sheikh Shahariar Zaman, "Foreign Secy: Final Rohingya census report by November", *Dhaka Tribune*, 21 June 2016, available at: <http://archive.dhakatribune.com/bangladesh/2016/jun/21/foreign-secy-final-rohingya-census-report-november>

33 Amnesty International interviews in Dhaka and Cox's Bazar, November 2016.

34 Convention on the Rights of the Child, Article 7.

3. GRAVE VIOLATIONS IN MYANMAR

In the pre-dawn hours of 9 October, several hundred men armed with knives, slingshots and firearms attacked three border police posts in Maungdaw and Rathedaung Townships in northern Rakhine State: the BGP headquarters in Kyi Kan Pyin, the BGP post in Nga Khu Ya in Maungdaw Township, and the BGP post in Koe Tan Tauk, Rathedaung Township. According to the authorities, nine police officers were killed and 62 weapons and more than 10,000 rounds of ammunition were seized.³⁵

The authorities responded by launching a major operation to apprehend those involved, recover the missing weapons and arrest those suspected of assisting the attackers. The same day, movement restrictions were tightened across northern Rakhine state and northern Maungdaw Township was sealed off. Ongoing skirmishes between the military and the insurgent group have continued, with an escalation of violence from 12 November, after a senior military commander was killed in one such clash. Since the first attacks Amnesty International has documented a wide range of human rights violations carried out against the Rohingya Muslim population by state security forces, as detailed in the chapter below.

3.1 RANDOM SHOOTING AND UNLAWFUL KILLINGS

“The military were shooting randomly. If they saw someone, the helicopter shot.”

Rohingya villager from Dar Gyi Zar.³⁶

According to eyewitnesses, military personnel operating in northern Maungdaw Township attacked Rohingya villagers at random, leading to deaths and injuries.³⁷ Fifteen eyewitnesses from five different villages told Amnesty International that soldiers entered their villages as part of security operations and fired randomly at villagers – men, women and children – often while they were fleeing in fear. Such attacks often began early in the morning while soldiers conducted security sweeps and searched for suspected insurgents.

³⁵ *The Global New Light of Myanmar*, “Security tightened Nine policemen killed, five injured, one missing in border attacks”, 10 October 2016, available at: <http://www.burmalibrary.org/docs23/GNLM2016-10-10-red.pdf>

³⁶ Amnesty International telephone interview, November 2016.

³⁷ Villages in northern Rakhine state are often known by several names, including a local Rohingya name. A single village tract may have several villages with the same or very similar names, and multiple hamlets which residents often only refer to by their Rohingya language name. For the purposes of this briefing, Amnesty International uses village tract and village names identified by the Myanmar Information Management Unit (MIMU) in maps of Rakhine State available online: http://www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Tsp_Map_VL_Maungdaw_-_Rakhine_MIMU154v04_03May2016_A1.pdf

Humanitarian workers in Bangladesh confirmed to Amnesty International that refugees with gunshot wounds had fled Myanmar to seek treatment for their injuries.³⁸

Two individuals said that residents in their village were taken from their homes and shot dead by Myanmar soldiers. Amnesty International heard how in Myo Thu Gyi, three people, including a 13-year-old boy, were shot dead when soldiers entered the hamlet on the morning of 10 October. One villager said:

*“They went inside the house, pulled the people outside, took them to the jungle nearby and then shot them... I saw the bodies afterwards.”*³⁹

Other human rights organizations and media outlets have also documented the incident.⁴⁰ The villager from Myo Thu Gyi also told Amnesty International that the bodies of four men from a nearby hamlet were also found on 10 October. Credible sources report that they had been detained by the security forces the night before.

A Rohingya man who fled to Bangladesh showed Amnesty International a bullet wound on his left shin. He stated that he was one of six people who were shot while fleeing a military sweep in Ngan Chaung village in October.⁴¹ While he said he was able to receive medical treatment in Myanmar, many have not been so lucky. One Rohingya man still living in the operations area told Amnesty International:

*“There are people in the village who were injured and who need treatment... there is a woman here who has a bullet in her leg. She was shot while fleeing the military. But she can’t get medical treatment.”*⁴²

Unable to travel to nearby clinics, and with medical staff not allowed to enter the operations area, some are left with no other option but to remain in their villages, where medicines are increasingly in short supply.

On 12 November the Myanmar military attacked villagers after a skirmish between soldiers and suspected militants in the vicinity of Pwint Hpyu Chaung village.⁴³ The precise sequence of events remains unclear. However, villagers and other credible sources told Amnesty International that during the skirmish between the armed insurgents and the Myanmar military, the insurgents fled and disappeared into nearby villages. Soldiers who pursued them fired at random, causing residents to flee in fear.

In nearby Gwa Son,⁴⁴ villagers and other credible sources told Amnesty International that soldiers engaged armed insurgents, who were supported by a group of several hundred villagers carrying sticks, spears and machetes, in a series of skirmishes.⁴⁵ The military was outnumbered, and a lieutenant-colonel was shot dead, causing the military to retreat.⁴⁶

Soon afterwards, the military deployed two helicopter gunships which opened fire on residents in Gwa Son and surrounding villages, without making any apparent efforts to distinguish between militants and uninvolved villagers. Seven eyewitnesses told Amnesty International in detail how the helicopters fired at random on the villagers below, including children.

A Rohingya farmer in his fifties from Dar Gyi Zar village, a nearby village, who arrived in Bangladesh on 29 November, described what happened that day:

“I came out from the mosque after completing prayers, and when we heard the sounds of the firing, we started running away. We ran to the forest and to the safe space where we could hide. I saw the military burning the houses and shooting people who were fleeing. When someone came in front of them, they shot them. Everyone was running. They [the military] were firing on the crowd. My son was wounded by a bullet. He was hit while running away. He was shot in the thigh. He fell... Then the helicopter came and started shooting. No one could stop them. Everyone was just running...”

38 Amnesty International correspondence with aid workers in Bangladesh, December 2016.

39 Amnesty International telephone interview, November 2016.

40 The Arakan Project, confidential correspondence on file with Amnesty International; Fortify Rights, *Myanmar: Protect Civilians in Rakhine State, Investigate Fatal Shootings*, 12 October 2016; and BBC, “Muslim civilians ‘killed by Burmese army’”, 7 November 2016, available at: <http://www.bbc.com/news/world-asia-37892512>

41 Amnesty International telephone interview, December 2016.

42 Amnesty International telephone interview, November 2016.

43 *The Global New Light of Myanmar*, “One officer, one soldier dead, several injured in fighting continuously erupts in Rakhine”, 12 November 2016, available at: <http://www.burmalibrary.org/docs23/GNLM2016-11-12-red.pdf>

44 Also known locally as Yae Khat Chaung Gwa Son.

45 Amnesty International interviews, November 2016.

46 ICG, *Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State*, Crisis Group Asia Report N°283, 15 December 2016, pp. 9-10. State media confirmed the death of two soldiers, see *The Global New Light of Myanmar*, “One officer, one soldier dead, several injured in fighting continuously erupts in Rakhine”, 12 November 2016, available at: <http://www.burmalibrary.org/docs23/GNLM2016-11-12-red.pdf>

We came here [to Bangladesh]. But my daughter, son-in-law and two sisters are missing... Until now I don't know where they are.”⁴⁷

Another eyewitness, a 30-year-old Rohingya man from Dar Gyi Zar who fled the attack, also told Amnesty International about the helicopter attack and how the military came to their village the following day:

“We got scared when we heard the noise from the helicopter... The military [soldiers] were shooting randomly. If they saw someone, the helicopter shot. While they were shooting we went to the houses. They were shooting for a long time... [then] the helicopter left. We could not sleep that night. The next morning, the military came and started shooting again. I saw them myself. I woke up in the morning for prayer. [They] came in and started shooting. I ran away with my family. I was across the canal, but I could see them burning the houses... later, after things were silent I went back to the village... we found dead bodies.”⁴⁸

An unknown number of people died during the attacks on 12 and 13 November. One eyewitness told Amnesty International that he saw eight people shot while fleeing the shooting:

“I saw myself the military shooting them. One person was shot in the head, another person on the waist, another on the thigh.”⁴⁹

Amnesty International has received photographs and videos showing at least 10 people – including a young child – allegedly injured or killed in the attack. In one of the videos, people are clearly heard speaking the Rohingya language as they walk around the scene and check on injured persons amidst what appears to be several dead bodies. A man directs villagers to position dying villagers so that their heads are facing north, which Rohingya sources say is in accordance with local Muslim customs.⁵⁰

Five eyewitnesses told Amnesty International that the Myanmar military also fired explosive munitions at their houses. Three of these accounts came from people who witnessed attacks in Dar Gyi Zar, although interviewees from two other villages also described the use of these weapons. Without access to northern Rakhine State, it is very difficult to verify these claims, however eyewitness provided strikingly similar descriptions of the weapon used, which from the descriptions seems likely to be rocket launchers. Other human rights organizations have reported receiving similar accounts and descriptions of the weapons, and the Arakan Project reports that in some places, villagers found unexploded ordinance.⁵¹

Armed military troops and police force travel in trucks through Maungdaw Township in northern Rakhine State on October 14, 2016 @ YE AUNG THU/AFP/Getty Images

47 Amnesty International telephone interview, December 2016.

48 Amnesty International telephone interview, December 2016.

49 Amnesty International telephone interview, November 2016.

50 The dead are usually positioned with either their heads or right side and shoulder facing Mecca to the west.

51 Amnesty International correspondence, December 2016. See also HRW, *Burma: Military Burned Villages in Rakhine State*, 13 December 2016 and Burma Human Rights Network (BHRN), *Report on Rohingya Refugees in Bangladesh Tell of Horrors in Maungdaw*, 5 December 2016.

There were also a series of deadly attacks in Kyet Yoe Pyin village in the week immediately following the border post attacks in October. A number of civilians were killed, including men, women and at least one child. According to villagers, the military entered the village in the morning and began firing at random, causing most people to flee. However, a local woman who had given birth that morning and four others, including a child, stayed in the village, moving to the safety of a nearby house. When residents returned, they found their five bodies bearing gunshot wounds. An eyewitness who helped bury the bodies told Amnesty International that the new-born baby survived and is now with relatives. The incident was independently confirmed by the Arakan Project, a non-governmental organization which has been documenting human rights violations in northern Rakhine State for over 15 years.⁵²

Another villager from Kyet Yoe Pyin village, interviewed after he arrived in Bangladesh, told Amnesty International that the military came to their village several times over a number of weeks:

“They came to the village on 12 October. Secretly and suddenly they entered our village and started randomly firing on everyone they saw... They came again a few weeks later. They fired their guns again at the villagers. When I saw them coming I ran away, but my younger brother, sister and mother stayed at home. They were all killed. Now I am alone.”⁵³

Although Amnesty International was unable to verify each individual account, together they indicate a strong pattern of violations by the military of the human right to life. Unlawful killings resulted from the military shooting randomly or recklessly at villagers and in some cases carrying out extra-judicial executions of detainees. These violations appear to have been perpetrated only against Rohingya villagers.

EXCESSIVE USE OF FORCE, UNLAWFUL KILLINGS, EXTRAJUDICIAL EXECUTIONS

At the heart of the international human rights standards governing the use of force by police lies the human right to life, enshrined in Article 3 of the Universal Declaration of Human Rights (UDHR).

Under international standards developed to protect this right, law enforcement officials are required to “as far as possible, apply non-violent means before resorting to the use of force”.⁵⁴ Where the use of force is unavoidable, they must “[e]xercise restraint in such use and act in proportion to the seriousness of the offence and the legitimate objective to be achieved”, minimise damage and injury and “[e]nsure that assistance and medical aid are rendered to any injured or affected persons at the earliest possible moment”.⁵⁵

International standards emphasise the importance of proportionality in judging whether the use of force is legitimate and strictly unavoidable, in order to protect life. Principle 9 of the Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials states that: “... officials shall not use firearms against persons except in self-defence or defence of others against the imminent threat of death or serious injury” or to prevent “a particularly serious crime involving grave threat to life, to arrest a person presenting such a danger” and “only when less extreme means are insufficient to achieve these objectives”. The Principle continues: “In any event, intentional lethal use of firearms may only be made when strictly unavoidable to protect life”.

With the exception of circumstances of extreme, immediate danger, law enforcement officials must identify themselves as such and “give a clear warning of their intent to use firearms, with sufficient time for the warning to be observed”.⁵⁶

Amnesty International’s interviews indicate that the Myanmar security forces deployed grossly excessive force during clearance operations, which in some cases led to unlawful killings. International standards are clear that such cases should be investigated and punished as a criminal offence under national law.⁵⁷

⁵² Amnesty International correspondence, November and December 2016.

⁵³ Amnesty International telephone interview, November 2016.

⁵⁴ Principle 4 of the Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials (UN Basic Principles), adopted by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Havana, Cuba, 27 August to 7 September 1990.

⁵⁵ UN Basic Principles, Principle 5.

⁵⁶ UN Basic Principles, Principle 10.

⁵⁷ Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials, Principle 7.

3.2 ARBITRARY ARRESTS AND DETENTION, POSSIBLE ENFORCED DISAPPEARANCES

“They were handcuffed and taken away. The police didn’t say or ask anything... We heard they are in Buthidaung jail, but we don’t know. Since that day we were not able to get any information.”

Rohingya villager from northern Maungdaw Township.⁵⁸

Myanmar authorities have carried out mass arrests of Rohingyas – mainly men – as part of security operations in northern Rakhine State since the 9 October attacks. According to state media, as of 10 December 575 people have been detained for questioning. Of these, 88 were later tried, convicted and sentenced and ten released from custody.⁵⁹ Based on information in state media, the pace and number of arrests appears to have increased significantly in November and December. To date, no specific details about charges, trials or the length of sentences have been made public or shared with relatives.

This absence of information and transparency is deeply concerning. With little official information provided to families of those arrested, it is difficult to assess the strength of the evidence used to form the basis of an arrest, charge or conviction. Amnesty International has not been able to confirm the specific charges brought against any detainees or whether they have had access to lawyers or were informed of their right to legal representation.

Authorities have appeared to target prominent community members for arrest, including village leaders and elders, local businessmen, religious leaders and Arabic teachers. At least two Rohingya men were arrested in November for posting “defamatory” news stories on Facebook,⁶⁰ and unconfirmed reports suggest that another man was arrested after security forces found photographs of dead bodies and a Rohingya news app on his phone.⁶¹ At least one current and one former international NGO (INGO) worker have also been arrested.⁶²

Amnesty International documented the arrest of 23 Rohingya men in northern Maungdaw Township since the October attacks. Some were summoned to security forces headquarters for meetings and did not return, while others were arrested in their villages during security sweeps. In the cases where security forces arrested them in their villages, none of the detainees were informed of the allegations against them at the time of arrest. A relative of two men detained by military and BGP in northern Maungdaw Township in November told Amnesty International:

“We were about to eat, the food was ready in front of us. They came and surrounded our house. They told us all to go outside. There was one BGP officer, the rest were all military in green uniforms. They asked [my relatives] their names, showed them some paper, and then handcuffed them and took them away. We saw only that they were taken. We don’t know where they are, and we cannot try to visit them because no Muslims are allowed to leave the villages.”⁶³

Other Rohingya villagers indicated that while arrests have mostly been carried out by the BGP, soldiers have also often been present. An eyewitness who saw four men being detained by BGP and military in northern Maungdaw Township in October said:

⁵⁸ Amnesty International telephone interview, November 2016.

⁵⁹ *The Global New Light of Myanmar*, “470 suspects still under investigation in northern Maungdaw attacks”, 10 December 2016, available at: <http://www.moi.gov.mm/npe/nlm/?q=content/10-dec-16>

⁶⁰ *The Global New Light of Myanmar*, “More suspects in 9th October attacks arrested”, 11 November 2016, available at: <http://www.burmalibrary.org/docs23/GNLM2016-11-11-red.pdf>

⁶¹ Amnesty International telephone interview, December 2016.

⁶² One later died in custody (see below). Amnesty International interviews, November 2016.

⁶³ Amnesty International telephone interview, November 2016.

*“They came to our village at 3 or 4pm. They surrounded one of the houses and took the men outside. Some were military wearing green uniforms, and then some were ordinary police. The military waited outside while the police went in and pulled the men outside. I was in my house, I could see it from where I was. The police kicked them a few times. They were handcuffed and taken away. The police didn’t say or ask anything. They took them away on foot. We heard they are in Buthidaung jail, but we don’t know. Since that day we were not able to get any information.”*⁶⁴

In these accounts, documented by Amnesty International, arrests were often accompanied by physical violence amounting to torture or other ill-treatment. Several eyewitnesses described how police and military beat and kicked Rohingyas they arrested. One woman described how her sons were beaten by security forces who came to their village in October:

*“We [my family] were all inside the house. It was around 7:30 or 8 o’clock in the morning. We were forced to go outside. My two sons were tied up – the military tied their hands behind their backs – they were beaten badly. The military kicked them in the chest. I saw it myself. I was crying so loudly. When I cried they pointed a gun at me. My children were begging the military not to hit them. They were beaten for around 30 minutes before being taken away. I haven’t heard anything from them since.”*⁶⁵

Security forces also beat and threatened villagers in an attempt to get information about the identity and location of suspected militants. A 25-year-old woman, who fled to Bangladesh with her three children, described how security forces beat her husband when they came to her village in November:

*“The military came at midnight as we were about to go to sleep. They surrounded the house. Four or five of them came in – military and BGP. They broke the door and entered the house. One said to my husband, ‘Show us where the insurgents are.’ He said he didn’t know. They held him at gunpoint [then] they beat him with a rod on the back. They tied his hands behind his back and then beat him with rods. First it was in the house, then it was outside. I couldn’t see [when he was outside], but I could hear. I was being held by a soldier. He pulled the gold [necklace] from my neck. One of my children was crying.”*⁶⁶

The woman did not know what had happened to her husband and had not seen or heard from him since that night.

The location of most of those arrested remains unknown. Additionally, all the relatives of the people in detention that Amnesty International spoke with said that they had not heard from their family members since they were arrested. Restrictions on movement made it difficult to obtain information as families could not travel to make any enquiries. Relatives were often afraid to seek more information for fear of reprisals.⁶⁷

Although Amnesty International was unable to obtain detailed information about conditions or treatment in detention, the information that is available raises serious concerns about the treatment of detainees. Amnesty International spoke to the relative of a young man detained by the security forces for two nights in November who was beaten so badly that he could not stand.⁶⁸ While such reports are difficult to verify, they are consistent with reports of torture and other ill-treatment in detention in northern Rakhine State that Amnesty International received prior to the October attacks.⁶⁹

According to state media, six of those detained following the October attacks have died in custody during interrogation.⁷⁰ Amnesty International considers these reports very worrying and an indication that torture may have been committed by security forces against detainees. This number includes Kalim Ullah, a 58-year-old former UN worker who died on 17 October. Kalim Ullah, who had spent 13 years working for UN agencies including the World Food Program (WFP) and UNHCR in Rakhine State, was arrested along with five family members in Ridar village on 14 October. According to state media, the men were taken to Kyeing Chaung police station, and on 16 October Kalim Ullah was taken to an unknown location for interrogation. He died while being transferred back to Kyein Chaung police station at 5.30am the next morning. State media reported that he grabbed a firearm from a soldier and had to be “subdued” by “responsible personnel”.

64 Amnesty International telephone interview, November 2016.

65 Amnesty International telephone interview November 2016.

66 Amnesty International telephone interview, Bangladesh, 30 November 2016.

67 Amnesty International telephone interview, November 2016.

68 Amnesty International telephone interview, December 2016.

69 Unpublished research, on file with Amnesty International.

70 *The Global New Light of Myanmar*, “470 suspects still under investigation in northern Maungdaw attacks”, 10 December 2016, available at: <http://www.moi.gov.mm/npe/nlm/?q=content/10-dec-16>

He lost consciousness and died on the way to the hospital, and local sources reported he was buried the next day.⁷¹

While state media reported that an investigation has been opened into the death, it is unclear which authorities are responsible for overseeing it. Members of Kalim Ullah's family, who only learned of his death after it was published in the media, have not been informed about the progress of the investigation.

RIGHTS OF DETAINEES UNDER INTERNATIONAL LAW

International law prohibits the arbitrary deprivation of liberty.⁷² International law and standards contain a number of safeguards ensuring detainees' rights to due process and to freedom from torture and other ill-treatment. Among them are:

- the right to notify family or another third person;⁷³
- the right to legal counsel;⁷⁴
- the right to medical assistance;⁷⁵
- the right to be brought promptly before a judge and to challenge the lawfulness of detention;⁷⁶
- the right to silence and not to incriminate oneself.⁷⁷

Denial of the right to communicate with the outside world – that is, holding a person in incommunicado detention – clearly breaches these standards. The UN General Assembly has repeatedly stated that “prolonged incommunicado detention or detention in secret places can facilitate the perpetration of torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment and can in itself constitute a form of such treatment.”⁷⁸

PROHIBITION OF TORTURE AND OTHER ILL-TREATMENT

Under international law, torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment are prohibited absolutely, in all circumstances and without exception. The prohibition of torture and other ill-treatment was recognized in 1948 in Article 5 of the UDHR. The prohibition has been included in many subsequent international and regional human rights treaties, and other international and regional instruments. Many of these instruments also require measures to prevent such abuses; to independently investigate alleged cases, to bring to justice those responsible and to provide reparation to victims.

Myanmar has yet to ratify any human rights treaty that imposes a general prohibition on torture and other ill-treatment. However, the prohibition of torture and other ill-treatment is also a rule of *customary international law*,⁷⁹ binding on all states whether or not they are parties to particular treaties which contain the prohibition. Indeed, the prohibition of torture is widely recognised as one of a relatively small number of particularly fundamental and almost immutable *peremptory norms of general international law (jus cogens rules)*.⁸⁰

In specific circumstances, torture and other ill-treatment are also war crimes and crimes against humanity, including under the Rome Statute of the International Criminal Court.⁸¹

71 *The Global New Light of Myanmar*, “Suspected border police attackers arrested, one dies after altercation”, 26 October 2016, available at: <http://www.burmalibrary.org/docs23/GNLM2016-10-26-red.pdf>

72 Universal Declaration of Human Rights (UDHR), Article 9; International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), Article 9(1).

73 See for instance Principle 16 of the UN Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment (UN Body of Principles), UN General Assembly Resolution 43/173 (1988).

74 Article 9(3) of the ICCPR, Article 9(3); Principles 17 and 18 of the UN Body of Principles.

75 Principles 24 and 25 of the UN Body of Principles.

76 Article 9(3), 9(4) of the ICCPR; and Principle 32 of the UN Body of Principles.

77 Article 14(3)(g) of the ICCPR.

78 UN General Assembly Resolutions UN Doc. A/Res/65/205 (2010), para. 21; UN Doc. A/Res/67/161 (2012), para. 23; UN Doc. A/Res/68/156 (2013), para. 27.

79 International Court of Justice, *Questions Relating to the Obligation to Prosecute or Extradite (Belgium v Senegal)*, Judgment of 20 July 2012, para. 99; International Court of Justice, *Case Concerning Ahmadou Sadio Diallo (Republic of Guinea v. Democratic Republic of the Congo)*, Judgment of 30 November 2010, para. 87; UN General Assembly Resolution 66/150 (19 December 2011), third preambular paragraph; International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, *Prosecutor v Furundzija*, no IT-95-17/1, Trial Judgment, 10 December 1998, paras. 137-146.

80 International Court of Justice, *Questions Relating to the Obligation to Prosecute or Extradite (Belgium v Senegal)*, Judgment of 20 July 2012, para. 99; UN General Assembly Resolution 66/150 (19 December 2011), third preambular paragraph; International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, *Prosecutor v Furundzija*, no IT-95-17/1, Trial Judgment, 10 December 1998, paras 153-157.

81 Rome Statute of the International Criminal Court, adopted on 17 July 1998 (A/CONF.183/9), entered into force 1 July 2002 (as subsequently amended), Articles 7(1)(f) (torture) and 7(1)(k) (“other inhumane acts” – both as crimes against humanity), Article 8(2)(a)(ii); 8(2)(c)(i,ii) (“torture or inhuman treatment” and “cruel treatment and torture” and “humiliating or degrading treatment,” respectively, as war crimes).

When a person dies in custody, a prompt, impartial and independent investigation must be conducted regardless of the presumed cause of death.⁸²

ENFORCED DISAPPEARANCE AS VIOLATIONS OF INTERNATIONAL LAW

Enforced disappearance is defined in Article 2 of the International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance as: "...the arrest, detention, abduction, or any other form of deprivation of liberty by agents of the state or by persons or groups of persons acting with the authorization, support, or acquiescence of the state, followed by a refusal to acknowledge the deprivation of liberty or by concealment of the fate or whereabouts of the disappeared person, which place such a person outside the protection of the law".⁸³

The Convention provides that the "widespread or systematic use of enforced disappearance constitutes a crime against humanity, as defined in applicable international law" (in Article 5).⁸⁴

3.3 RAPE AND OTHER SEXUAL VIOLENCE

"They touched my body, including the sex parts."

A 22-year-old woman from Ngar Kyu Ya village.⁸⁵

Myanmar security forces have raped or otherwise sexually assaulted Rohingya women and girls during security operations in northern Rakhine State. Amnesty International spoke to six survivors and their family members, as well as several other people who witnessed rapes or saw women being taken away by soldiers. Their testimonies are supported by reports from independent human right monitors and journalists, who have interviewed other survivors of rape and sexual violence. Reuters interviewed eight rape survivors in U Shay Kya village, while the Arakan Project has received reports of dozens of rapes of Rohingya women and girls across at least six different villages.⁸⁶ A humanitarian worker in Bangladesh also confirmed to Amnesty International that of survivors of rape had arrived from Myanmar after the 9 October attacks to seek medical treatment.⁸⁷

Together, these reports indicate an alarming pattern of rape and other sexual violence against Rohingya women during security operations. Evidence collected by Amnesty International suggests that Rohingya women and girls were mostly raped during security sweeps on their villages after the men had fled.

Fatimah,⁸⁸ a 32-year-old woman from Dar Gyi Zar, was gang-raped by three Myanmar army soldiers on 13 November, the day after the helicopter attack on her village. After fleeing to Bangladesh she told Amnesty International:

"The military came in the evening. I was taken to the paddy field. There were other ladies there too, around five or six others, but I didn't know them. Three military officers raped me... I don't remember what happened next because I fell unconscious... I woke up early the next morning. I could not get up so I crawled across the paddy field. I crawled to a nearby house. I didn't go back to my own house because I was afraid that they [the military] might come again. A woman was there with her daughter. They washed me with hot water. I was crying a lot. I asked them to bring me my children..."

82 Principle 9 of the UN Principles on the Effective Prevention and Investigation of Extra-Legal, Arbitrary, and Summary Executions, Recommended by Economic and Social Council resolution 1989/65 of 24 May 1989.

83 International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance, adopted by UN General Assembly Res. 61/177, 20 December 2006, Art. 2.

84 See also Rome Statute of the Criminal Court, Article 7(2)(i).

85 Amnesty International telephone interview, December 2016.

86 Confidential reports, on file with Amnesty International, and Lewis, Simon and Wa Lone, "Exclusive: Rohingya women say Myanmar soldiers raped them amid crackdown on militants", *Reuters*, 28 October 2016, available at: <http://www.reuters.com/article/us-myanmar-rohingya-exclusive-idUSKCN12S0AP>

87 Confidential interview and written correspondence, on file with Amnesty International.

88 Not her real name.

When I arrived in Bangladesh, I told people what had happened to me and they helped me. I could not sit. The refugees brought a doctor to see me and I was given medicine. I feel better now.”⁸⁹

A man in his 30s from Dar Gyi Zar village who fled to Bangladesh told Amnesty International that other women from the village were raped that day. He stated that when he and others went back to look for survivors after the helicopter attack, they found Fatimah and twelve other women: “*They could not speak, they were just crying. They all had injuries. Their clothes had blood on them, around their private parts... they had marks on their necks from where they were held.*” He told Amnesty International that villagers took the women with them to Bangladesh where three were referred for treatment in a hospital. The others were treated by private health workers in the makeshift refugee camps.⁹⁰

Women were also subjected to sexual assault and humiliation during security sweeps. A 22-year-old woman from Ngar Kyu Ya village explained:

“They came to me and asked, ‘Where is your husband?’ and ordered me to give them my gold. They touched my body, including the sex parts. I was beaten. They didn’t rape me, but they raped other women from our village. They took my gold and mobile – my gold chain and my earrings. I was not able to hide anything.”

For many women, the shame and stigma surrounding sexual violence means that often they are unable to speak out about what happened to them. Amnesty International spoke to two other women who alluded to sexual violence by the military but did not provide details. Amnesty International researchers did not question them further for fear of re-traumatizing them. A woman from a village in northern Maungdaw Township described what happened to her the day the military came to her village in November:

“I had a gold chain around my neck. They tried to pull it off me. I tried to resist and they beat me. Some were holding me down while they pulled the chain. Something happened afterwards, but I am ashamed to talk about it.”

She later described being treated by a health worker for injuries “inside”.⁹¹

RAPE AND OTHER CRIMES OF SEXUAL VIOLENCE UNDER INTERNATIONAL LAW

Rape is an act of gender-based violence and constitutes “discrimination”, prohibited under international human rights law, including the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW), to which Myanmar is a state party.⁹²

Rape by state officials (which include soldiers and police) has been unequivocally defined as torture by international criminal tribunals,⁹³ as well as by UN and regional human rights bodies.⁹⁴ In specific circumstances, rape and other forms of sexual violence are also war crimes and crimes against humanity, including under the Rome Statute of the International Criminal Court.⁹⁵

The state’s failure to prevent, investigate and prosecute violence against women by its armed forces, including rape and other crimes of sexual violence, is a flagrant breach of a number of its human rights obligations, including to prevent torture and cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

As a state party to CEDAW, Myanmar is also obligated to establish and support services for survivors of rape, sex assault and other forms of gender-based violence. This includes ensuring access to specially trained health workers, rehabilitation and counselling.

⁸⁹ Amnesty International telephone interview, December 2016.

⁹⁰ Amnesty International telephone interview, December 2016.

⁹¹ Amnesty International telephone interview, November 2016.

⁹² Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW), General Recommendation 19, Violence against women (Eleventh session, 1992), U.N. Doc. A/47/38 at 1 (1993), para 1.

⁹³ See for instance *Prosecutor v. Jean-Paul Akayesu*, Case No. ICTR-96-4-T, Judgment of 2 September 1998, para. 687; *Prosecutor v. Zejnil Delalic*, Case No. IT-96-21, ICTY Trial Chamber II, Judgment of 16 November 1998, paras. 475-496, 943, 965; *Prosecutor v. Anto Furundzija*, Case No. IT-95-17/1-T, ICTY Trial Chamber, Judgment of 10 December 1998, paras. 264-9.

⁹⁴ See for instance Interim Report of the Special Rapporteur on torture to the General Assembly, UN Doc A/55/290 (2000), para. 5; Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, UN Doc. A/HRC/7/3, 15 January 2008, paras. 34-6; *Aydin v. Turkey*, European Court of Human Rights, Reports 1997-VI (57/1996/676/866), Judgment of 25 September 1997, para. 86; *Fernando and Raquel Mejia v. Peru*, Inter-American Commission on Human Rights, Report No. 5/96, Case No. 10.970, 1 March 1996; para. B(3)(a); *Almonacid Arellano et al. v. Chile*, Preliminary objections, merits, reparations and costs, Inter-American Court of Human Rights, Judgment of 26 September 2006, Series C No. 154, para. 82.4.

⁹⁵ Rome Statute, Articles 7(1)(g) (as crimes against humanity), Article 8(2)(b)(xxii), 8(2)(c)(vi) (as war crimes).

The government has denied reports of rape and other sexual violence out of hand. In October, Presidential Spokesperson Zaw Htay dismissed a *Reuters* report describing the alleged rape of eight women in U Shey Kya village, saying: “*There’s no logical way of committing rape in the middle of a big village of 800 homes, where insurgents are hiding*”.⁹⁶ In November, Aung Win, a Rakhine State Member of Parliament, who was part of an investigation commission which went to Maungdaw to investigate the October attacks, also dismissed allegations of rape. He told the BBC that Rohingya women are “*very dirty*” and said that they “*have a very low standard of living and poor hygiene. They are not attractive so neither the local Buddhist men nor the soldiers are interested in them*”.⁹⁷ However, such patterns of abuse by the Myanmar military have long been documented against ethnic women in Myanmar.⁹⁸

The consequences for survivors of sexual violence are serious and can include unwanted pregnancies and sexually transmitted diseases. These challenges are further exacerbated by the difficulties Rohingya women face in accessing medical care in both Myanmar and Bangladesh. Additionally, women and girls who have been raped are vulnerable to social stigma, which can also prevent them from seeking medical care and other forms of support.

3.4 DESTRUCTION OF PROPERTY AND HOMES

“I saw with my own eyes how the military burned down our village...”

A 38 year old man from Ngar Chaung who fled to Bangladesh on 21 November.⁹⁹

Myanmar security forces have destroyed hundreds of Rohingya homes and properties in northern Rakhine State since 9 October, mostly by burning them. In some cases, entire villages have been destroyed. Satellite images demonstrate widespread destruction of homes and other civilian properties – in some cases, entire villages have been destroyed. Amnesty International analysed satellite images of northern Maungdaw Township and confirmed the destruction of over 1,262 buildings in 12 villages in October and November (see figure below). Analysis of near infrared band confirmed burning by fire. These findings are consistent with those of Human Rights Watch, which conducted a similar review of satellite imagery and found that 1,500 buildings in Rohingya villages had been destroyed between 10 October and 23 November.¹⁰⁰ Rohingya villagers also described the widespread destruction of Rohingya homes, shops and businesses, and provided corroborating photographs and video footage to Amnesty International.

Myanmar government representatives have insisted that the militants were burning homes in an attempt to garner international aid and support.¹⁰¹ However, all eyewitnesses interviewed by Amnesty International stated that their villages – including homes, mosques and schools – were destroyed by the Myanmar military.

96 Lewis, Simon and Wa Lone, “Exclusive: Rohingya women say Myanmar soldiers raped them amid crackdown on militants”, *Reuters*, 28 October 2016, available at: <http://www.reuters.com/article/us-myanmar-rohingya-exclusive-idUSKCN12S0AP>

97 BBC, “Muslim civilians ‘killed by Burmese army’”, 7 November 2016, available at: <http://www.bbc.com/news/world-asia-37892512>

98 See for example Shan Women’s Action Network & Shan Human Rights Foundation, *License to Rape: The Burma military regime’s use of sexual violence in the ongoing war in Shan State*, July 2002; Karen Women’s Organization (KWO), *Shattering Silences: Karen Women speak out about the Burmese Military Regime’s use of Rape as a Strategy of War in Karen State*, April 2004; Women’s League of Burma (WLB), *If they had hope, they would speak: The ongoing use of state-sponsored sexual violence in Burma’s ethnic communities*, November 2014; WLB, *Same Impunity, Same Patterns: Report of Systematic Sexual Violence in Burma’s Ethnic Areas*, January 2014; and Ta’ang Women’s Organization (TWO), *Trained to Torture: Systematic war crimes by the Burma Army in Ta’ang areas of northern Shan State* (March 2011–March 2016), June 2016.

99 Amnesty International telephone interview, November 2016.

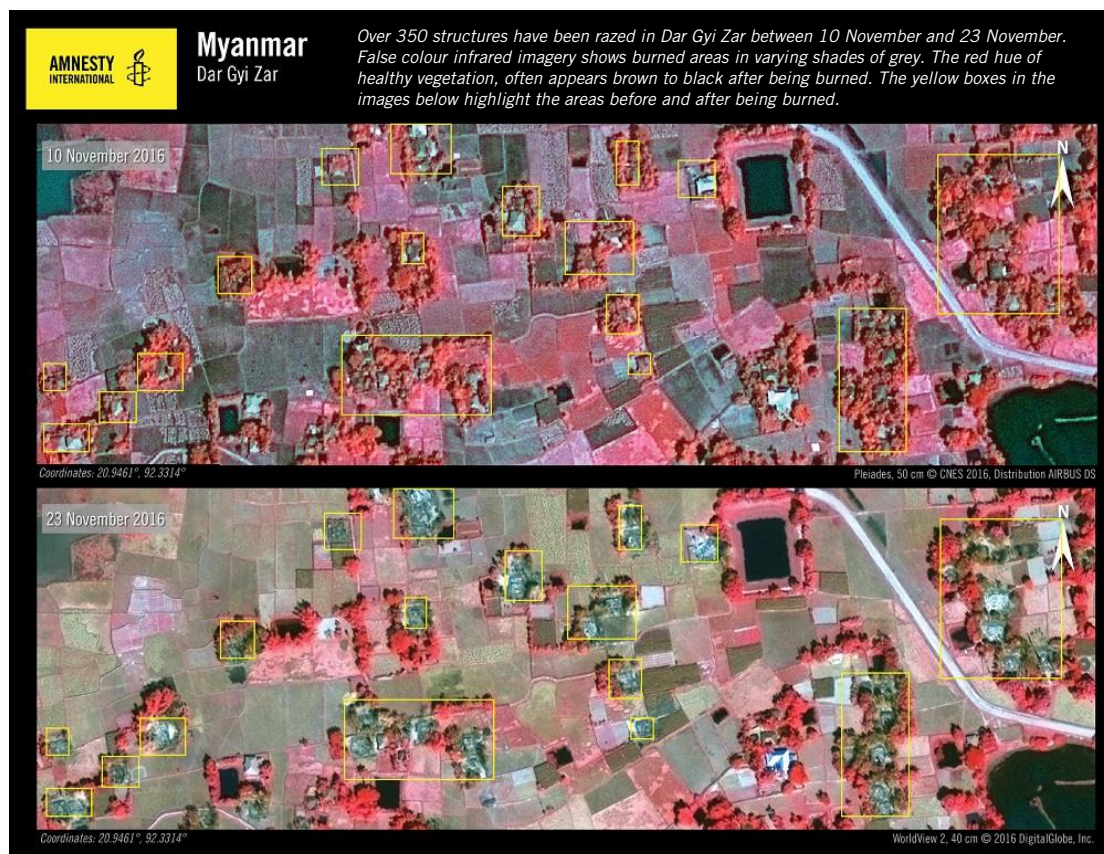
100 HRW, *Burma: Military Burned Villages in Rakhine State*, 13 December 2016. For other HRW reports of burning villages since 9 October see *Burma: New Wave of Destruction in Rohingya Villages*, 21 November 2016; *Burma: Massive Destruction in Rohingya Villages*, 13 November 2016; and *Burma: Satellite Images Show Fire-Damaged Villages*, 31 October 2016.

101 *The Global New Light of Myanmar*, “As UN delivers aid, violent attackers set home afire, seize two villagers”, 9 November 2016; “Violent attackers set fire to 80 houses in Maungdaw”, 14 November 2016; and “Violent attackers set fire to 60 homes”, 15 November 2016.

Multiple interviewees told Amnesty International that their homes were deliberately burned down by the military.¹⁰²

Their testimony is supported by satellite imagery analysis. In Dar Gyi Zar, for example, homes and buildings are dispersed across the area in clusters, separated by trees and other vegetation. As such, fire would not simply sweep through the village (See figure below). The burning of the buildings within such a short timeframe indicates a systematic rather than random attack. Moreover, the pattern of burning across northern Rakhine State is consistent with a progressing military offensive rather than ad hoc burnings by militants. The detection of repeated burnings in villages where the military was either active or known to be in close proximity also indicates military responsibility as it is unlikely militants would have stayed in villages where this was the case. Extensive and repeated burning in villages where militants were reported to be active and/or clashed with the military also indicates a reprisal element to the burnings.¹⁰³

Amnesty International also found evidence to suggest the possible burning of harvest.¹⁰⁴ It is unlikely that such burnings would be carried out by militants, given that most local people are small-scale farmers, and reliant on their harvest for food and income.

A villager from Kyet Yoe Pyin told Amnesty International how army soldiers came in to his village days after the border attacks and began burning buildings:

“The mosque, market and buildings [were] burned down by the army. I saw it happen myself. I was hiding near the area, and I saw the military looting and burning. I saw the military set fire to buildings. They brought a torch – cloths wrapped around a stick – and put it on the houses to burn them down. My house was fine, but my shop was burned down... There was a big market in the village and all the shops were burned... Some small shops scattered throughout the village were also burned.”¹⁰⁵

102 Most Rohingya homes in northern Rakhine State are wooden structures with thatch-like roofs which would burn easily, although the homes of wealthier families and people living in towns are often built using concrete and iron.

103 These conclusions are also supported by HRW's analysis of satellite imagery released on 13 December. See *Burma: Military Burned Villages in Rakhine State*, 13 December 2016.

104 See Annex to this report: Ongoing destruction in northern Rakhine State, pp 51-60.

105 Amnesty International telephone interview, November 2016.

Amnesty International was provided with photographs and video footage villagers took of the burned market and mosque in Kyet Yoe Pyin after they returned on 16 October. Amnesty International was able to geo-locate the footage using satellite imagery of Kyet Yoe Pyin taken on 10 November (see figure below).

Further analysis of satellite imagery confirms that as of 10 November, at least 243 structures were razed in Kyet Yoe Pyin.¹⁰⁶

Another villager from Kyet Yoe Pyin independently corroborated this testimony, telling Amnesty International:

“[When the military came to our village] they started setting fire to our houses. They came again the next day and burned more buildings, including the shops. They continuously burned our village for four days. When the whole village was finished, they left. We went back but there were no food, no clothes, no shelter and nothing left to be alive.”¹⁰⁷

Residents from Dar Gyi Zar and Thu U Lar told Amnesty International that multiple Rohingya homes and businesses were destroyed the day after two helicopters opened fire on villagers. Seven eyewitnesses, each interviewed independently, told Amnesty International that soldiers arrived at the village early in the morning, shot at villagers, and then set fire to their homes and buildings as they fled. One man described the weapon the military used to burn the houses:

“It’s a long tube, you hold it by hand. It’s cone-shaped at the front side. When it’s released, it comes out as a fireball. Where it lands it sets on fire.”¹⁰⁸

Other interviewees provided similar descriptions of the weapons, which seem to correspond to that of a shoulder-fired rocket launcher.

¹⁰⁶ See Annex to this report: Ongoing destruction in northern Rakhine State, pp 51-60. This corresponds with HRW’s analysis of Kyet Yoe Pyin, which found 245 structures razed, see HRW, *Burma: Massive Destruction in Rohingya Villages*, 13 November 2016.

¹⁰⁷ Amnesty International telephone interview, November 2016.

¹⁰⁸ Amnesty International telephone interview, December 2016.

People from other villages also told Amnesty International that the military was responsible for burning down their homes and property. A 38-year-old man who fled to Bangladesh after his village Ngan Chaung was burned said *“I saw with my own eyes how the military burned down our village... they used rocket launchers.”*¹⁰⁹

Amnesty International spoke to three people from Wa Peik, all of whom stated that the military burned buildings in the village. One of them, a farmer, who has been displaced after his home was burned stated:

*“The military would go in a house, then it would set on fire, then they went to another house, and fire would start. Everywhere they went a fire would start and smoke would rise.... we could not see very closely, but we could see that everywhere they went, fires started.”*¹¹⁰

A farmer from Wa Peik, who has also been displaced after his home was burned down spoke of the difficulties displaced communities are facing:

*“There is no one in Wa Peik now. All the houses are destroyed... We are in very difficult times, no food, no clothes, we are just sleeping in the fields. We rely on the other villagers to support us, but this can’t continue for much longer. We are at breaking point. We are having to hide in the paddy fields. We are in such a difficult situation.”*¹¹¹

Facing such desperate situation, many Rohingya – without shelter, food and other resources to sustain themselves and support independent livelihoods - have increasingly fled to Bangladesh. Restrictions on access to northern Rakhine State make it difficult to assess the scale of displacement since 9 October. However, as of mid-December 2016, the UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) estimated that up to 30,000 had fled their homes.¹¹²

109 Amnesty International telephone interview, November 2016.

110 Amnesty International telephone interview, December 2016.

111 Amnesty International telephone interview December 2016.

112 OCHA, Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot (6 - 12 December 2016), available at: <http://reliefweb.int/report/indonesia/asia-and-pacific-weekly-regional-humanitarian-snapshot-6-12-december-2016>

FORCED EVICTION, DESTRUCTION OF PROPERTY IN INTERNATIONAL LAW

Forced evictions, defined as “the permanent or temporary removal against the will of individuals, families and/or communities from the homes and/or land which they occupy, without the provision of, and access to, appropriate forms of legal or other protection,”¹¹³ have for decades been recognized by human rights bodies as a gross violation of human rights, in particular the right to adequate housing.¹¹⁴ The UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights spoke of governments’ “fundamental obligation to protect and improve houses and neighbourhoods, rather than damage or destroy them.”¹¹⁵

Many instances of forced eviction are associated with violence, such as evictions resulting from international armed conflicts, internal strife and communal or ethnic violence.¹¹⁶

Amnesty International is concerned that the security forces’ actions combining the targeting or threatening of Rohingya villagers such as random shooting, torture and other ill-treatment and the extensive destruction of homes and other buildings clearly constitute forced evictions, in addition to other violations and crimes under international law.

3.5 LOOTING AND ARBITRARY CONFISCATION OF DOCUMENTS

“They took my chain from around my neck, and my gold things from my nose. They complained that I didn’t have enough gold.”

A Rohingya woman from Kyet Yoe Pyin.¹¹⁷

Testimonies collected by Amnesty International reveal that security forces have engaged in widespread looting of Rohingya goods during security operations in northern Rakhine State. People from five different villages reported valuable items, including gold and cash, being taken, primarily by the military but also by local Rakhine residents.¹¹⁸ Villagers also told Amnesty International that soldiers at times also took, or killed, livestock during security operations.

Most women that Amnesty International spoke to who had encounters with the Myanmar military stated that soldiers had taken their gold and jewellery. A woman who fled from Kyet Yoe Pyin to Bangladesh in November said: “*They took my chain from around my neck, and my gold things from my nose. They complained that I didn’t have enough gold.*”¹¹⁹

Rohingya villagers told Amnesty International that important documents such as temporary identity documents,¹²⁰ marriage certificates, and tax documents were arbitrarily confiscated by military personnel. One Rohingya woman whose husband was detained by the military in October told Amnesty International:

113 UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights General Comment 7, Sixteenth session (1997)(58): The right to adequate housing (art. 11 (1) of the Covenant): forced evictions, para. 3.

114 UN Commission on Human Rights Resolution 1993/77 on Forced Evictions, 10 March 1993, para. 1.

115 UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights General Comment 7, para. 2.

116 UN Committee on Economic, Social and Cultural Rights General Comment 7, para. 6.

117 Amnesty International telephone interview, November 2016.

118 Villagers were from Kyet Yoe Pyin, Dar Gyi Zar, Kyaw Pyin Seik, Wa Peik and Nga Khu Ya.

119 Amnesty International telephone interview, November 2016.

120 Because of their lack of citizenship status, most Rohingya do not have identity cards which other Myanmar citizens have. Instead, they rely on other documents as a form of identification, often these are “white cards receipts” – documents they were given when the government ordered the surrender of all Temporary Registration Cards (TRCs) by the end of May 2015.

“All the documentation were taken [by the military] – all the files were taken, land papers, tax receipts. All the copies of our family documents – my grandfather and grandmother’s identity documents, papers for our business, all the permission letters. All were kept in a file. All were taken.”¹²¹

A man, whose relatives were also detained in October, told Amnesty International:

“They took all the documents. The family list, the white card receipt [a temporary form of identification], land tax documents... The police took and handed over to the military.”¹²²

Others said their documents were destroyed when their houses burned down.¹²³ A 25 year old woman who fled from Kyet Yoe Pyin to Bangladesh told Amnesty International:

“We left all our documents in the house. I had land tax documents, our marriage certificate, my white card receipt [temporary ID card]. I ran away with only my clothes on my back, we couldn’t take anything.”¹²⁴

The loss of documents, in particular temporary identity documents, will have a long-lasting impact on Rohingya families. Those remaining in Myanmar will face additional difficulties traveling in the future, as they are usually required to produce some form of temporary identification document in order to get permission to travel between villages and townships.¹²⁵ They may also face more obstacles in the future to having their citizenship rights restored.¹²⁶ Without any form of documentation, Rohingyas who fled to Bangladesh will find it more difficult to return. The loss of land documents also deprives Rohingyas of proof of land use, leaving them vulnerable to land confiscations in the future.

3.6 NEW DISPLACEMENT

OCHA estimates that up to 30,000 people, mainly Rohingyas, have been displaced as a result of security operations in northern Maungdaw Township.¹²⁷ It is unclear how many remain internally displaced in Myanmar and how many have now fled to Bangladesh, as Myanmar authorities have not allowed humanitarian workers to access the area to undertake a full assessment of peoples’ needs.

Amnesty International is aware of only one aid delivery to communities in the security operations area between the 9 October attacks and the publication of this report: in early November, WFP was given permission to deliver food aid to four Rohingya villages in northern Maungdaw Township: Kyet Yoe Pyin, Ngar Sar Kyu, Pyaung Pyit and Wa Peik. In these villages WFP was allowed to distribute two weeks’ worth of food supplies – rice, pulses, oil, and salt – for around 7,200 people.¹²⁸ The announcement came just days after a diplomatic delegation which included the UN Resident and Humanitarian Coordinator, and Ambassadors from the US, China, the UK, the European Union, Indonesia, Egypt, Turkey and India visited the area on 2-3 November. While a welcome step, it is important to note that this was a one-off delivery, and not all people in those villages received the much-needed aid.¹²⁹ Other villages in the area have not received any aid or assistance.

To date, no health workers have been able to reach displaced Rohingya communities and access to health services in the military operations zone in northern Maungdaw Township is “non-existent”.¹³⁰ Concerns regarding a complete lack of access to healthcare are especially grave given the reports of large numbers of people being injured during the military operations.

121 Amnesty International telephone interview November 2016.

122 Amnesty International telephone interview November 2016.

123 Amnesty International telephone interview November 2016.

124 Amnesty International telephone interview, November 2016.

125 For more information on restrictions on Rohingya movement in northern Rakhine State see PHR, *Where there is police, there is persecution*, October 2016, pp 12-13.

126 It is already very difficult for Rohingyas to acquire full citizenship under the 1982 Citizenship Law, and other categories of citizenship (Full and Associate Citizens) require individuals to provide “conclusive evidence” that they or their family entered and resided in Myanmar prior to 1948.

127 OCHA, Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot (6 - 12 December 2016), available at: <http://reliefweb.int/report/indonesia/asia-and-pacific-weekly-regional-humanitarian-snapshot-6-12-december-2016>

128 World Food Program (WFP), Myanmar: October - November 2016 Operational Report, available at:

<http://reliefweb.int/report/myanmar/world-food-programme-myanmar-october-november-2016-operational-report>. This included newly displaced people and people who have been receiving assistance prior to the suspension of aid.

129 Amnesty International telephone interview with a resident in one of the four villages which received the aid delivery, November 2016.

130 European Commission’s Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (DG-ECHO), Myanmar/Bangladesh - Violence in northern Rakhine, ECHO Daily Flash of 17 November 2016, available at: <http://reliefweb.int/report/myanmar/myanmarbangladesh-violence-northern-rakhine-state-dg-echo-partners-media-echo-daily>

The destruction of homes and villages appears to be one of the chief causes of displacement of the Rohingya population during this crisis. Amnesty International has received video footage showing Rohingyas, women, men, and children, living in the open air and under makeshift tarpaulin canopies in paddy fields.

While Rohingya communities have been disproportionately impacted by restrictions on humanitarian access, it is important to acknowledge that people from other communities and religions have also been effected by recent events. Many ethnic Rakhine individuals, fearing further attacks by militants, fled their homes. In the two weeks following the 9 October attacks, around 3,000 ethnic Rakhine people were displaced and stayed at monasteries, schools and camps in Maungdaw, Buthidaung and Sittwe towns.¹³¹ In some cases, the military facilitated their evacuation to areas of safety by helicopter.¹³²

While most have since returned to their homes, at the time of writing around 300 people of Rakhine and Mro ethnicity remained displaced in Buthidaung and Maungdaw towns.¹³³ They were being supported by government and local relief organizations, and in some cases by UN agencies. Long-standing anti-UN and INGO resentment has caused some of the displaced communities to refuse aid from these organizations and agencies.¹³⁴

HUMANITARIAN ACCESS FOR DISPLACED PEOPLE

The Myanmar government's refusal to allow humanitarian access to displaced communities directly contravenes international human rights law standards, which provide that such access should be "rapid and unimpeded".¹³⁵ The UN Guiding Principles on Internal Displacement are also clear that national authorities "have the primary duty and responsibility to provide protection and humanitarian assistance to internally displaced persons within their jurisdiction",¹³⁶ which they must provide without discrimination of any kind, including on the grounds of race, religion, national or ethnic origin and legal status.¹³⁷ The restriction of humanitarian aid and assistance in northern Rakhine State, where those in need are overwhelmingly from one ethnic/religious group, raises serious concerns that not only are the Myanmar authorities denying essential humanitarian access and assistance, they are doing so on a discriminatory basis.

3.7 DENIAL OF HUMANITARIAN ACCESS AND RESTRICTIONS ON MOVEMENT

"Sometimes we go hungry. We have so little food. I worry for my family and my children."

A Rohingya man who lives in the security operation area in northern Maungdaw Township.¹³⁸

The Myanmar authorities have severely restricted already limited humanitarian access to northern Rakhine State since the October attacks, placing tens of thousands of lives at risk. Over two months later, and despite strong calls from the UN, foreign governments, and human rights organizations, government promises to allow the resumption of humanitarian activities have not materialized.

131 OCHA, Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot (18 - 24 October 2016), available at: <http://reliefweb.int/report/philippines/asia-and-pacific-weekly-regional-humanitarian-snapshot-18-24-october-2016>

132 *The Global New Light of Myanmar*, "Tatmadaw troops evacuated teachers, staff and locals to places of safety", 13 October 2016, available at: <http://www.burmalibrary.org/docs23/GNLM2016-10-13-red.pdf>

133 OCHA, Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot (22 - 28 November 2016), 28 November 2016, available at: <http://reliefweb.int/report/myanmar/asia-and-pacific-weekly-regional-humanitarian-snapshot-22-28-november-2016>

134 Confidential correspondence, 16 November 2016, on file with Amnesty International. For more information on the anti-INGO sentiment in Rakhine State, see Gabrielle Aron, *Reshaping Engagement: Perspectives on Conflict Sensitivity in Rakhine State*, CDA Collaborative Learning Projects (CDA), May 2016.

135 UN Guiding Principles on Internal Displacement (UN Guiding Principles), UN Doc. E/CN.4/1998/53/Add.2 (1998), Principle 25.

136 Principle 3(1) of the UN Guiding Principles.

137 Principles 3(1) and 4(1) of the UN Guiding Principles.

138 Amnesty International telephone interview, October 2016.

Pre-existing humanitarian services remain largely suspended, and humanitarian workers have not had access to the estimated 30,000 newly displaced people in northern Maungdaw Township.¹³⁹

The near blanket suspension of aid in northern Rakhine State has disproportionately impacted Rohingyas, who represent the overwhelming majority of those in need of humanitarian services and support. By restricting humanitarian access, the Myanmar authorities have put thousands of people at risk and shown a callous disregard for human life.

3.7.1 SUSPENSION OF PRE-EXISTING HUMANITARIAN SERVICES

The Myanmar government suspended all international humanitarian programmes in Rakhine State on 9 October leaving 150,000 people, mostly Rohingya, who were usually reliant on such services without access to important lifelines. At first, the move appeared to be temporary while authorities searched for the perpetrators of the attack, however as of writing most services still remain suspended. A combination of local movement restrictions, and difficulty obtaining travel and other necessary authorisations for INGO staff have meant they are unable to undertake most of their regular services. Even people living outside of the security operations zone were affected.

Before the October attacks, food security was already at critical levels. According to WFP, more than 150,000 people in northern Rakhine State, most of them believed to be Rohingya, were heavily reliant on humanitarian services, including food nutritional support and cash assistance.¹⁴⁰ Malnutrition levels among children in Maungdaw and Buthidaung were very high, and levels of severe acute malnutrition in children between six months and five years were above emergency thresholds established by the World Health Organization (WHO) If not provided with adequate care and treatment, severely malnourished children are at risk of dying. ECHO has warned that “[i]t is critical that these life-saving activities be allowed to resume in order to avoid the death of thousands of children with severe acute malnutrition.”¹⁴¹

The situation for women and girls – in particular pregnant women and new mothers – was and remains very serious. Restrictions on movement and lack of access for humanitarian actors have made it impossible for many women to access health services, including for pregnancy-related monitoring. The maternal mortality rate for women in Maungdaw and Buthidaung was already recorded as four times the national average.¹⁴² The UN Population Fund (UNFPA) estimates that 7,600 pregnant women in Maungdaw and Buthidaung had no access to basic primary health services for at least two months following the 9 October attacks, and has warned that women who are isolated or on the run are vulnerable to abuse and exploitation. The agency warned of “grave consequences” if the acute health, protection and hygiene needs of women and girls were not promptly addressed.¹⁴³

While there have been some efforts to resume, at least partially, aid to communities living outside the operations zone, these have not gone far enough and services are still nowhere near the levels they were before the October attacks. In October, WFP provided cash assistance to 9,000 vulnerable people from both Rohingya and Rakhine communities in Buthidaung Township,¹⁴⁴ and in November OCHA confirmed that pre-existing services had resumed for more than 20,000 people in northern Rakhine State. In December the authorities delivered some aid to Rohingyas villagers in southern Maungdaw Township, but not in the sealed off areas in the north.¹⁴⁵ At the time of writing, services supporting around 130,000 people have yet to resume.¹⁴⁶

139 Amnesty International, *Myanmar: Lift restrictions immediately on humanitarian aid*, 20 October 2016; HRW, *Burma: Aid blocked to Rakhine State*, 21 October 2016; Chaloka Beyani, the UN Special Rapporteur on internally displaced persons, *UN experts urge Myanmar to address serious violations of human rights in northern Rakhine State*, 24 October 2016; Yanghee Lee, the UN Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar, *Myanmar: UN expert warns of worsening rights situation after “lockdown” in Rakhine State*, 18 November 2016; and UNHCR, *UNHCR urges Myanmar to protect civilians in northern Rakhine state*, 18 November 2016.

140 WFP, Myanmar Situation Report #03 - Situation in Northern Rakhine State, 7 November 2016, available at:

<http://reliefweb.int/report/myanmar/wfp-myanmar-situation-report-03-situation-northern-rakhine-state-november-2016>

141 DG-ECHO, Myanmar/Bangladesh - Violence in northern Rakhine, ECHO Daily Flash of 17 November 2016, available at:

<http://reliefweb.int/report/myanmar/myanmarbangladesh-violence-northern-rakhine-state-dg-echo-partners-media-echo-daily>

142 DG-ECHO, Myanmar/Bangladesh - Violence in northern Rakhine, ECHO Daily Flash of 17 November 2016, available at:

<http://reliefweb.int/report/myanmar/myanmarbangladesh-violence-northern-rakhine-state-dg-echo-partners-media-echo-daily>

143 UNFPA, Safeguarding women and girls affected by the crisis in Myanmar's Rakhine State, 29 November 2016, available at:

<http://asiapacific.unfpa.org/news/safeguarding-women-and-girls-affected-crisis-myanmar%E2%80%99s-rakhine-state-0?page=3%2C9>

144 WFP, Myanmar Country Brief, October 2016, available at: <http://reliefweb.int/report/myanmar/wfp-myanmar-country-brief-october-2016>

145 *The Global New Light of Myanmar*. “Aid flows in to northern Rakhine State”, 11 December 2016.

146 OCHA, Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot (22 - 28 November 2016), 28 November 2016, available at: <http://reliefweb.int/report/myanmar/asia-and-pacific-weekly-regional-humanitarian-snapshot-22-28-november-2016>

3.7.2 TIGHTENED RESTRICTIONS ON MOVEMENT

In addition to restricting humanitarian access, Myanmar authorities have tightened already severe restrictions on movement in northern Rakhine State. Rohingyas in villages outside of the operations area in Maungdaw as well as in Buthidaung Township told Amnesty International that local authorities had instructed them not to leave their villages after the 9 October attacks. Rohingyas are usually required to apply for permissions to travel between villages and townships, a system which is enforced by BGP checkpoints. Without official permission to travel, Rohingyas are vulnerable to arrest and extortion. Interviewees stated that while Muslims were restricted from moving between villages and townships, other ethnic groups were allowed to move with relative ease.¹⁴⁷

Tightened restrictions on movement have prevented Rohingya in northern Rakhine State from accessing essential services, including healthcare as noted in the previous section. They have also made it increasingly difficult for Rohingya communities to independently sustain themselves.

Most people in northern Rakhine work in agriculture or fishing or trade, and since 9 October fishing in the Naf River and border trade have effectively stopped. The inability to leave their villages has had a detrimental impact on their lives. A farmer living in a village in northern Maungdaw Township told Amnesty International:

“I have farmlands and do farming. I cannot even approach them to farm. I am growing paddy, and some other crops. The paddy needs harvesting now, but we can’t go out.”¹⁴⁸

A Rohingya man living close to Maungdaw town outside the operations zone told us:

“Every village... every road is blocked. Local clinics are open, but no one comes. How can they when they are blocked from moving? Before they were crowded places, now no one is going... Income earning sources are blocked too, mainly because people are not allowed to move from one village to another. People cannot do daily work, casual work like fishing and collecting firewood. They are facing problems for food... the prices are going higher and higher”¹⁴⁹

In the operations zone, villagers needing to travel typically do so in breach of the military orders, under the cover of darkness to avoid detection by the authorities. In general, movement in this area remains severely restricted and villagers are fearful for their future. A Rohingya man from Kyauk Pyin Seik told Amnesty International:

“We don’t have any way to get to other villages, most villages used to have stock from the harvest. It’s very low now, people can’t even harvest their paddy fields. Those who are poorer are coming to the richer people and asking them for food.”¹⁵⁰

The combination of ongoing restrictions on humanitarian access and movement is creating an untenable situation for Rohingyas in northern Rakhine State.

RESTRICTIONS ON FREEDOM OF MOVEMENT

The rights to freedom of movement is enshrined in Article 13(1) of the UDHR. Under international human rights law, states are permitted to temporarily restrict this right in certain, limited circumstances: to protect national security, public order, public health or morals or the rights and freedom of others. Such restrictions must be clearly provided in law, and be applied on a non-discriminatory basis.¹⁵¹ Restrictions must also be proportional – that is, appropriate to achieve their protective function.¹⁵² While noting that discriminatory movement restrictions were in place against the Rohingya even before the October attacks,¹⁵³ Amnesty International believes that the tightened restrictions on security grounds exacerbate this discrimination in that they appear to target only Rohingyas, and are disproportionate, as they apply to whole communities, imposing on them a virtual lockdown and deprive them of access to medical care and livelihood, remain in place more than two months after security operations began and apply in areas where security operations are not ongoing.

147 Amnesty International telephone interviews October and November. As of early December reliable sources indicate that some movement restrictions in south Maungdaw Township have eased slightly, and some villagers from the area can travel to Maungdaw town with permission.

148 Amnesty International telephone interview, November 2016.

149 Amnesty International telephone interview October 2016.

150 Amnesty International telephone interview, November 2016.

151 ICCPR, Article 12(3).

152 UN Human Rights Committee, General Comment No. 27 Freedom of movement (Article 12), UN Doc CCPR/C/21/Rev.1/Add.9, 2 November 1999.

153 Long-standing restrictions on Rohingya’s movement stem from their lack of citizenship status, and are applied through a system of discriminatory laws, local orders and policies.

3.8 THE MYANMAR AUTHORITIES' RESPONSE

“The Bengali problems in the northern Rakhine State occurred because of the Bengalis’ failure to abide by the existing laws of Myanmar. Myanmar security forces have never committed any human rights violations such as illegal killing, rape and arson attack.”

Senior General Min Aung Hlaing, Commander in Chief of the Myanmar Army.¹⁵⁴

The Myanmar authorities – in particular the military – have consistently denied allegations of human rights violations. However, at the same time have also severely restricted access to information coming out of the region. Increasing international pressure to address the situation has pushed the government to take some small steps towards investigating the situation in northern Rakhine State, however these efforts do not go far enough to respond to the serious nature of the allegations which are emerging.

3.8.1 DENIALS AND MEDIA RESTRICTIONS

“Some local and foreign media [are] working hand in glove with the perpetrators [of the October attacks]...”

“A lie told often enough becomes the truth” – opinion piece published in state media, 2 November 2016.¹⁵⁵

Since security operations were launched on 9 October, the Myanmar government representatives and military have issued a series of blanket denials of human rights violations committed by state security forces. Most recently, on 7 December, Commander-in-Chief Senior General Min Aung Hlaing told journalists that “Burmese security forces have not committed any human rights violations including extrajudicial killings, rapes, or arson.”¹⁵⁶

Under Myanmar’s 2008 Constitution, the military remains independent of civilian oversight, limiting the civilian government’s ability to even monitor, let alone bring an end to violations in Rakhine State. Moreover, the military retains considerable political power and directs three key ministries – the Ministry of Defence, the Ministry of Border Affairs, and the Ministry of Home Affairs – that together control internal security and military affairs.

The government, however, has also rejected specific allegations raised by rights groups. On 14 November, for example, the President’s Office, based on information obtained by the military’s “True news information Team of Defence Services”, claimed that reports of houses being destroyed by the military were “fabricated”.¹⁵⁷

154 Senior General Min Aung Hlaing meets Malaysian Defence Forces Chief General Tan Sri Dato’ Sri (Dr.) Haji Zulkifeli Bin Mohd Zain - Nay Pyi Taw December 5, available at: <https://www.facebook.com/seniorgeneralminaunghlaing/posts/1408305259203958:0>

155 *The Global New Light of Myanmar*, ‘A lie told often enough becomes the truth’, 2 November 2016, available at: <http://www.burmalibrary.org/docs23/GNLM2016-11-02-red.pdf>

156 Kyaw Phyto Tha, “Burma Army Chief persists in denying rights abuses”, *The Irrawaddy*, 7 December 2016, available at: <http://www.irrawaddy.com/news/burma/burma-army-chief-persists-in-denying-rights-abuses.html>

157 President’s Office Statement, *Military’s information team refutes fabrication about massive destruction in Rakhine*, available at: <http://www.president-office.gov.mm/en/?q=issues/rakhine-state-affairs/id-6776>

In November, Aung San Suu Kyi's office set up the "State Counsellor Office Information Committee" in order to provide "accurate information" about events in Rakhine State.¹⁶⁰ The body has subsequently issued flat denials of reported human rights violations by security forces.¹⁶¹ Presidential Spokesperson Zaw Htay has also denied allegations of rights abuses on multiple occasions.¹⁶²

At the time of publication, more than two months after the 9 October attacks, none of these calls has been answered by the government of Myanmar.

36

The Myanmar authorities have also effectively barred independent media from accessing northern Rakhine state by refusing requests for the necessary travel permits. As far as Amnesty International is aware, no international journalists have been able to travel to the region since the 9 October attacks. Local journalists who have been to Rakhine State in the past two months said that they were monitored during their visits and that authorities placed severe restrictions on their movements.¹⁶⁶

On 17 October, BGP officers and soldiers blocked a group of Myanmar journalists from travelling further north than the Kyi Kan Pyin police station in Maungdaw Township.¹⁶⁷ Local journalists were also asked by security forces to delete photographs from their cameras.¹⁶⁸

Government officials have reacted with anger against local media covering violations by the military in northern Rakhine State. On 27 October, Fiona MacGregor, an investigative editor at the *Myanmar Times* newspaper, published an article on the alleged rape of Rohingya women by security forces.¹⁶⁹ In response, presidential spokesman Zaw Htay accused her of bias against the government in a Facebook post, and reposted other comments calling for a police investigation into her article. On 31 October, the *Myanmar Times* dismissed Ms. MacGregor for “breaching company policy”, though credible reports suggested that the newspaper acted under considerable pressure from the Ministry of Information.¹⁷⁰ Other journalists, both international and local, told Amnesty International that they have received threats of legal action from government officials in connection with their efforts to report on the situation in northern Rakhine State.¹⁷¹ Intimidation and harassment by government officials have led to widespread self-censorship by local media when reporting on military operations in Rakhine State.¹⁷²

The authorities have also intimidated and threatened villagers who have tried to speak out about the situation. Amnesty International spoke to a man who fled Wa Peik after meeting with a diplomatic delegation in early November. During the meeting, which was also attended by members of the security forces, he had said it was impossible that Rohingyas were burning their own homes. Soon afterwards he overheard a senior officer tell a subordinate to detain him. He managed to escape to Bangladesh, however told Amnesty International that he does not think he will be able to return home. He said his family members had told him he had been struck off his household list,¹⁷³ and as such was no longer regarded as living in Myanmar and was vulnerable to arrest.¹⁷⁴ Independent human rights monitors and Rohingya activists have told Amnesty International about other cases of reprisals against other villagers who have spoken out about human rights violations, in some cases involving physical violence.¹⁷⁵

Restrictions on media and the threats and intimidation of Rohingya villagers, indicate that the Myanmar government is failing to uphold the right to freedom of expression, a human right enshrined in Article 19 of the UDHR. Respect for which is crucial in exposing human rights violations, not least in times of crisis.

3.8.2 THE RAKHINE STATE COMMISSIONS

The government, however, has not been impervious to criticism. After considerable international pressure, on 1 December 2016, President Htin Kyaw announced the establishment of an Investigation Commission to probe the attacks on 9 October, 12 and 13 November 2016 and alleged human rights abuses by state security forces.¹⁷⁶ The commission is scheduled to report to the President by 31 January 2017.

¹⁶⁶ Amnesty International interviews, October and November 2016.

¹⁶⁷ Lawi Weng, “Burma Army Obstructs Media Access in Northern Arakan State”, *The Irrawaddy*, 21 October 2016, available at: <http://www.irrawaddy.com/news/burma-army-obstructs-media-access-in-northern-arakan-state.html>

¹⁶⁸ Amnesty International Interview, October 2016.

¹⁶⁹ Fiona MacGregor, “Dozens of rapes reported in northern Rakhine State”, *The Myanmar Times*, 27 October 2016, available at: <http://www.mmmtimes.com/index.php/national-news/23326-dozens-of-rapes-reported-in-northern-rakhine-state.html>

¹⁷⁰ Sean Gleeson, “Reporter’s sacking followed Mol phone call, sparking press freedom fears”, *Frontier Myanmar*, 4 November 2016, available at: <http://frontiermyanmar.net/en/news/reporters-sacking-followed-moi-phone-call-sparking-press-freedom-fears>; and Committee to Protect Journalists (CPJ), *Myanmar obstructs reporters from covering crisis in Rakhine State*, 3 November 2016, available at: <https://cpj.org/2016/11/myanmar-obstructs-reporters-from-covering-crisis-i.php>.

¹⁷¹ Amnesty International telephone interview, October and November 2016.

¹⁷² Even before the current crisis, Myanmar journalists had told Amnesty International that they feared retaliation when reporting on Rohingya issues. See Amnesty International, *Caught between state censorship and self-censorship: Prosecution and intimidation of media workers in Myanmar* (Index: 16/1743/2015), 17 June 2016.

¹⁷³ The household list is a list of every person living in a particular house. In northern Rakhine State, the list is checked and monitored by the Border Guard Police and local immigration authorities. People not on the list are not considered to live in Myanmar, and at risk of arrest and imprisonment if they are caught when authorities conduct routine checks of households.

¹⁷⁴ Amnesty International telephone interview, December 2016.

¹⁷⁵ Correspondence, on file with Amnesty International.

¹⁷⁶ The Commission is further mandated to investigate: “Incidents of violent attacks in Maungdaw and their background situations and causes; Deaths, injuries, destruction and other damage; Measures taken for restoring stability and the rule of law; Verification of outside

The 13-member commission is led by Vice-President Myint Swe, a former high-ranking general in the Myanmar army who was the military's proposed candidate for the President and is considered to be a hardliner.¹⁷⁷ The Committee also includes the current Chief of Police as well as former government officials. Given its membership, Amnesty International does not consider the commission capable of carrying out a credible investigation.

It does not meet the required standards of independence and impartiality, as the Myanmar security forces cannot be relied on to hold themselves accountable for their own violations.¹⁷⁸ In a statement issued on 8 December, UN Special Advisor to the Secretary-General Vijay Nambiar noted that the commission's mandate and composition had "*raised some questions*".¹⁷⁹

In early December 2016, the Rakhine State Advisory Commission, chaired by Kofi Annan, was allowed to visit Myanmar and parts of northern Rakhine State. After the visit, Mr Annan said he was "*deeply concerned by the reports of alleged human rights violations*" in the region and called for unimpeded access for aid agencies.¹⁸⁰ Amnesty International received credible reports that Rohingya community leaders were intimidated by local government officials before speaking to the Commission, and did not feel safe sharing information about human rights violations.

The Rakhine State Advisory Commission serves as an advisory body to the government and its mandate is limited to making recommendations concerning humanitarian assistance and promoting reconciliation between ethnic groups in Rakhine State. While the Commission could play a useful role in advising the government on how to address endemic and long-term discrimination and humanitarian concerns in Rakhine State, Amnesty International does not believe that it possesses the mandate to conduct any investigations into the recent abuses.

Under international human rights law, states are required to ensure that any person whose rights or freedoms are violated has access to redress and an effective remedy.¹⁸¹ This includes any individual whose rights or freedoms are violated by persons acting in an official capacity. The failure to independently and effectively investigate allegations of human rights violations would itself constitute a violation of the right to an effective remedy.¹⁸²

allegations during area clearance operations; Guarantee for security and human rights of the people; Conflict prevention and humanitarian aid; Measures to avoid similar incidents in the future." See Republic of the Union of Myanmar President's Office Notification 89/2016 2nd Waxing of Nadaw, 1378 ME, Formation of Investigation Commission, 1 December 2016, available at: <http://www.president-office.gov.mm/en/?q=briefing-room/news/2016/12/05/id-6883>

177 ICG, *Myanmar: A New Muslim Insurgency in Rakhine State*, Crisis Group Asia Report N°283, 15 December 2016, p. 23; and *Myanmar Now*, "Army's choice for 'hardline' VP met with surprise and concern", 16 March 2016, available at: <http://www.myanmar-now.org/news/i?id=168669de-bddb-4c41-b731-f0f08ae25b94>

178 Amnesty International, *Myanmar: Rakhine investigation commission must be credible*, 3 December 2016.

179 Mr. Vijay Nambiar, *Statement by Mr. Vijay Nambiar, Special Adviser of the United Nations Secretary-General on Myanmar*, 8 December 2016, available at: <https://www.un.org/sg/en/content/sg/note-correspondents/2016-12-08/note-correspondents-statement-mr-vijay-nambiar-special>

180 Kofi Annan, *Remarks by Kofi Annan, Chairman of the Advisory Commission on Rakhine State*, 6 December 2016, available at: <http://www.rakhinecommission.org/remarks-kofi-annan-chairman-advisory-commission-rakhine-state/>

181 UDHR, Article 8 and ICCPR, Article 2(3).

182 UN Human Rights Committee, General Comment No. 31: The Nature of the General Legal Obligation Imposed on States Parties to the Covenant, UN Doc. CCPR/C/74/CRP.4/Rev.6, 21 April 2004, para. 15.

4. DESPERATION ACROSS THE BORDER

Since violence erupted in Myanmar, Rohingya refugees have poured into Bangladesh in search of safety. While the Bangladeshi government has since October 2016 strengthened its long-standing – and unlawful – policy of closing the border and pushing back those trying to cross, many thousands have still managed to enter the country over the past two months.

The exact number of new arrivals is impossible to determine as they have not been formally registered by the government or any other international agency and are living spread out across numerous villages and camps. But according to OCHA at least 27,000 people arrived between 9 October and 11 December.¹⁸³ The number and rate of new arrivals appears to have increased significantly since mid-November, when the military campaign in Rakhine State intensified. The true figure could be much higher as hundreds of refugees continue to arrive on a daily basis according to aid workers.¹⁸⁴

In Bangladesh, the constant risk of arrest and deportation has forced newly arrived Rohingya refugees into hiding. They are by and large living in extremely poor conditions without adequate access to food, health care and other basic services, as the government has provided limited aid to the new arrivals, apparently in order to avoid creating conditions that would lead to even more refugees arriving.

 ↑ Rohingya refugees crossing the border into Bangladesh close to Whaikyang in Cox's Bazar District, south-eastern Bangladesh. The refugees said they had arrived the night before in Bangladesh but had been hiding in a nearby forest to avoid being caught by the Border Guard Bangladesh. 22 November, 2016. @Amnesty International

183 OCHA, Asia and the Pacific: Weekly Regional Humanitarian Snapshot (6 - 12 December 2016), available at http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ROAP_Snapshot_161212.pdf

184 Amnesty International interviews with aid workers in Bangladesh and Myanmar in November and December 2016.

4.1 UNLAWFUL PUSHBACKS

“Rohingya infiltration is an uncomfortable issue for Bangladesh. We don’t want illegal Rohingya immigration.”

Asaduzzaman Khan, Bangladesh Home Minister, 23 November 2016.¹⁸⁵

In clear violation of international law, the Bangladeshi government has attempted to keep its border to Myanmar sealed since 9 October and claims to have pushed back thousands who have attempted to flee. As the number of people attempting to enter the country increased significantly towards the end of November, the government deployed additional Border Guard Bangladesh (BGB) and coastguard ships to patrol the border.¹⁸⁶

According to the BGB, at least 2,320 Rohingya were pushed back into Myanmar during November alone,¹⁸⁷ and at least another 2,400 additional people during the first half of December.¹⁸⁸ Such pushbacks violate international law, in particular the principle of *non-refoulement*, an absolute ban on returning refugees to countries where they are at risk of serious human rights violations or persecution. *Non-refoulement* is a norm of customary international law, which is binding on all states.¹⁸⁹ While Bangladesh is not a party to the 1951 Refugee Convention, it is obliged under international customary law, and as state party to the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) and the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment and Punishment, not to return individuals – in any way whatsoever – to a situation where they would be at risk of serious human rights violations.¹⁹⁰

The border closure has also forced the Rohingya to put their lives at risk as they attempt to enter Bangladesh without being detained. The overwhelming majority of people fleeing arrive by boat across the Naf River that separates Myanmar and Bangladesh. Such journeys are often taken at night in small, overcrowded wooden vessels, which are at serious risk of capsizing.¹⁹¹

There have been several reports of boats sinking, with many of the passengers feared drowned.¹⁹² Most recently on 5 December, one boat carrying 35 Rohingya capsized in the Naf River close to Jadimura village in Cox’s Bazar, according to two survivors interviewed by local media. The BGB could not establish whether the other 33 people on board survived.¹⁹³

Crossing the border irregularly can also be prohibitively expensive, providing an additional obstacle for refugees to reach the relative safety of Bangladesh. Most Rohingya Amnesty International spoke to reported having to pay at least one and sometimes several people in Myanmar, including people smugglers and boatmen. Others said they had to bribe private citizens on the Bangladeshi side of the border in order to be able to enter.

One 37-year-old man said:

*“I crossed the border in a small boat with 11 other people in it. We had to pay 10,000 kyat (USD7.50) per person to the boatman. The military in Myanmar had taken everything from us, but we managed to borrow the money.”*¹⁹⁴

185 Haroon Habib, “Bangladesh shuts border to Rohingya refugees”, *The Hindu*, 23 November 2016, available at <http://www.thehindu.com/news/international/Bangladesh-shuts-border-to-Rohingya-refugees/article16683927.ece>

186 *bdnews24.com*, “Bangladesh strengthens border patrol to stop intrusion of Rohingyas fleeing Myanmar”, 19 November 2016, available at <http://bdnews24.com/bangladesh/2016/11/17/bangladesh-strengthens-border-patrol-to-stop-incursion-of-rohingyas-fleeing-myanmar>

187 The total number of pushbacks between January and November 2016 is 5,716. Amnesty International interview with BGB official over the phone, 9 December 2016.

188 As of 14 December 2016. Amnesty International, interview with BGB personnel in Cox’s Bazar.

189 Convention relating to the Status of Refugees, adopted 28 July 1951, Article 33(1); Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 10 December 1984, Article 3(1); International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance, Article 16(1).

190 UNHCR, UNHCR Note on the Principle of *Non-Refoulement*, November 1997.

191 Amnesty International interviews with Rohingya community leaders in Cox’s Bazar, Bangladesh, 22–23 November 2016.

192 Mohammad Nurul Islam, “More Rohingyas flee to Bangladesh as violence spreads in Myanmar”, *Reuters*, 23 November 2016 available at <http://www.reuters.com/article/us-myanmar-rohingya-idUSKBN13I15B>

193 Abdul Aziz, “33 Rohingyas missing as boat capsizes off Myanmar”, *Dakha Tribune*, 5 December 2016 available at <http://www.dhakatribune.com/bangladesh/2016/12/05/33-rohingyas-missing-boat-capsizes-off-myanmar/>

194 Amnesty International interview with Rohingya refugee in Cox’s Bazar, Bangladesh, 23 November 2016.

Others reported having to pay 25,000-30,000 kyat (USD19-23) per person to boatmen to cross the Naf river.¹⁹⁵

Some of those who did not have the money to make such payments had to cross the border by other means. One 29-year-old man said he was forced to swim across the Naf River when he arrived in mid-October:

*"I had to flee Myanmar when I heard that the military were asking my father where I was. We owned a small shop so I took an empty barrel from it, and clung on to it when I swam across the river at night. It took four or five hours. I feared for my life but sometimes you have to do anything to survive."*¹⁹⁶

However, from late November, the Bangladeshi authorities appear to have unofficially loosened their control over the border to increasingly allow select refugees in. Credible sources confirmed that BGB personnel sometimes allow those most obviously vulnerable to cross the border, in particular women and children.¹⁹⁷ It is unclear to the extent that this happens on the initiative of individual BGB personnel at local level or if it has been sanctioned by the government at the central level, although at least one government official has also publicly confirmed that this is the practice.¹⁹⁸

4.2 RESTRICTIONS ON AID

The government of Bangladesh, at least throughout October and November, refused to provide aid to newly arrived refugees in order to avoid creating a pull factor. As one local government official told media on 3 December amidst reports that local officials had been prevented from handing out aid in camps:

*"Distribution of relief among the refugees will encourage more Rohingyas to enter the country."*¹⁹⁹

International aid agencies have made formal requests to the government to assess the needs of, and to assist, the newly arrived refugees, but these requests have been rebuffed. UNHCR, for example, has asked the government to be able to register and provide aid to newly arrived refugees as they cross the border, while the International Committee of the Red Cross (ICRC) has made formal requests from the authorities to access newly arrived people in need, but both requests went unanswered.²⁰⁰ National and international aid workers interviewed by Amnesty International in Cox's Bazar in November expressed frustration about having the means and resources to assist recent refugees, but being instructed by the government not to open up their services or to provide aid to the newly arrived, since it would contribute to a pull factor.²⁰¹ The lack of effective relief distribution by the authorities has meant that aid, including food, donated by the local population in Cox's Bazar has gone to waste.²⁰²

The threat of arrest and deportation back to Myanmar has also become a *de facto* barrier to aid for the newly arrived refugees, since many are too afraid to approach aid workers or distribution centres.²⁰³

Since early December, the Bangladeshi government appears to have, at least informally, relaxed some of the restrictions on aid to the new arrivals. On 6 December, the International Organization for Migration (IOM) reported having provided some basic aid, including non-food items such as clothes and blankets, to newly-arrived refugees in camps.

Other aid agencies have been privately told by the government that they can provide aid to newly arrived refugees, mainly in the form of non-food items, and allow refugees to access other services, but the government has not been willing to officially grant them permission to do so in order to avoid a pull-factor.

195 Amnesty International telephone interview, December 2016.

196 Amnesty International interview with Rohingya refugee in Cox's Bazar, Bangladesh, 23 November 2016.

197 Amnesty International interviews in Dhaka and Cox's Bazar, November 2016.

198 On 30 November 2016, Bangladesh Foreign Minister Abul Hasan Mahmud Ali said that "in some instances we have some very vulnerable cases that we could not ignore from the humanitarian point of view", and that those refugees had been allowed to enter Bangladesh. See, *Radio Free Asia*, "10,000 Rohingya from Myanmar Have Landed in Bangladesh: U.N", 30 November 2016, available at: <http://www.rfa.org/english/news/myanmar/myanmar-bangladesh-11302016164938.html>

199 Emran Hossain and Nurul Islam, "Rohingyas starve as influx continues", *New Age*, 3 December 2016, available at <http://bangladeshchronicle.net/2016/12/101974/>

200 Shahidul Islam Chowdhury, 'Humanitarian assistance for Rohingya: UN seeks govt permission', *New Age*, 2 December 2016, available at <http://www.newagebd.net/article/3947/humanitarian-assistance-for-rohingya-un-seeks-govt-permission>

201 Amnesty International interviews with national and international aid workers in Cox's Bazar, 21-24 November 2016.

202 Emran Hossain and Nurul Islam, '1,000 more Rohingyas enter', *New Age*, 9 December 2016, available at <http://www.newagebd.net/print/article/4454>

203 Amnesty International interviews with Rohingya refugees in Cox's Bazar, 21-24 November 2016.

The change in attitude on behalf of the government appears to be due to the obvious humanitarian needs of the newly arrived as well as domestic pressure.²⁰⁴

4.3 LACK OF FOOD AND SHELTER

“We are sleeping outside in the mud. My son is two years old and is crying all the time, he is very cold in the mornings.”

40 year old Rohingya woman in Cox’s Bazar, 22 November 2016.²⁰⁵

The threat of arrest and deportation back to Myanmar by the BGB has meant that the thousands of new refugees have essentially been forced into hiding.²⁰⁶ Many are living with relatives in the informal refugee camps of Kutupalong and Leda, while others have settled in villages or are even hiding in surrounding forests.²⁰⁷ Without access to aid, many of the new refugees are living in extremely poor conditions and on the brink of survival. They have been almost entirely dependent on the local communities or long-term refugees for food and other basic necessities. According to aid agencies, the most pressing needs include food, clothing, shelter and medical care.²⁰⁸

Cox’s Bazar is already one of the poorest districts in Bangladesh, and the large movement of new arrivals has strained the resources of the local community.²⁰⁹ In Kutupalong makeshift camp (KMC), which already houses some 40,000 unregistered Rohingya refugees, levels of malnutrition were alarmingly high and sanitation very poor even before violence flared in Myanmar.²¹⁰

One man, who has lived in KMC since fleeing from Myanmar in 2012, said:

“I am the only breadwinner in my family. We are seven people, but some family members arrived from Myanmar last week so now we are 15 people living in the same small hut. We did not have any food this morning. I only own two longyis [traditional garment], I gave one to my cousin, I am wearing the only clothes I own.”²¹¹

A 40-year-old woman, who said she had fled to Bangladesh after the Myanmar army killed her husband and one of her sons, was not able to find shelter for herself and her two young children in KMC. She explained:

“We are sleeping outside in the mud. My son is two years old and is crying all the time, he is very cold in the mornings. Still, compared to Myanmar, Bangladesh seems like heaven to me.”²¹²

A 55-year man who arrived in early December and is living with relatives in KMC said:

“We are in a very hard situation and have nothing. We have no clothes and we can’t eat – we have no food. We lost everything. The people are helping us, but we are living hand to mouth. If I eat in the morning, I don’t have anything to eat in the evening.”²¹³

204 There have been large-scale street protests across Bangladesh calling for the government to open its border to Myanmar since mid-November. High-level officials from the opposition Bangladesh National party have also urged the government to provide aid to the refugees. See for example, *The Daily Star*, “Khaleda Zia calls for sheltering Rohingyas”, 27 November 2016, available at <http://www.thedailystar.net/politics/khaleda-zia-calls-sheltering-rohingyas-1321255>.

205 Amnesty International interview with Rohingya refugee in Cox’s Bazar, 22 November 2016.

206 Undocumented Rohingya refugees are under threat of arrest of “trespassing” under Bangladesh’s Foreigner’s Act, which carries a five-year jail sentence.

207 Amnesty International interviews with humanitarian workers and others in Cox’s Bazar, 21–24 November 2016.

208 Amnesty International interviews with aid workers in Bangladesh over the phone, December 2016.

209 WFP, “Enhancing food security in Cox’s Bazar”, available at

<http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/communications/wfp279524.pdf>.

210 Amnesty International interviews with aid worker in Dhaka, 14 November 2016. See also PHR, *Stateless and Starving: Persecuted Rohingya Flee Burma and Starve in Bangladesh*, March 2010.

211 Amnesty International interview with Rohingya refugee in Cox’s Bazar, 21 November 2016.

212 Amnesty International interview with Rohingya refugee in Cox’s Bazar, 22 November 2016.

213 Amnesty International interview with Rohingya refugee in Cox’s Bazar, 22 November 2016.

Many of those arriving are in poor health and in need of urgent medical attention. The most frequent medical problems on arrival are dehydration, diarrhoea, fever, pneumonia, coughing and skin diseases. Reliable sources also confirmed to Amnesty International that several people have crossed the border having suffered untreated bullet wounds or sexual violence.

Some new refugees have managed to access medical clinics in Cox's Bazar. However, local clinics are monitored by BGB personnel, and some Rohingya told Amnesty International that they did not seek medical attention out of fear of being detained and deported.²¹⁴ In this sense, the Bangladeshi authorities' attempts to prevent people crossing the border are further jeopardising the health of those who have managed to enter the country.

One villager, a man from Dar Gyi Zar who arrived in Bangladesh on 15 November said:

*"We are very much afraid these days. The refugees are giving food to us at the moment, but we are worried that we'll be sent back to Myanmar. The authorities can do anything at any time. We have no protection."*²¹⁵

Amnesty International recognises the enormous strain the unfolding crisis in Myanmar's Rakhine has placed on the resources of Bangladesh. There are growing signs of frustration on the Bangladeshi government's part with the Myanmar authorities' inability or unwillingness to end the widespread violations across the border, and the consequences these have for Bangladesh.²¹⁶

Bangladesh, however, has a duty under international law to allow refugees fleeing prosecution to cross its border, and to ensure that their humanitarian needs are met. The border closure is putting fleeing Rohingya at risk in several ways. It is forcing Rohingya to use dangerous, irregular routes to cross, while also confining those who do manage to cross to a life of hiding, where many are too afraid to seek aid or medical care.

While it is positive that some of the restrictions on aid have been at least informally lifted, the measures undertaken not go far enough. The humanitarian needs of those who flee Myanmar in desperation must be met immediately. Bangladesh will need international support to do this. However, for this to be possible the government must also allow aid agencies unfettered access to all Rohingya in Bangladesh.

214 Amnesty International interview with Rohingya refugees in Cox's Bazar, 22 November 2016.

215 Amnesty International interview, 5 December 2016.

216 Mohiuddin Alamgir, "Bangladesh can't allow 'waves' of Myanmar citizens: Hasina", *New Age*, 16 December 2016, available at: <http://www.newagebd.net/article/4337/bangladesh-cant-allow-waves-of-myanmar-citizens-hasina>

5. CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

5.1 COLLECTIVE PUNISHMENT AND POSSIBLE CRIMES AGAINST HUMANITY IN MYANMAR

Evidence collected by Amnesty International suggests that Myanmar security forces have deliberately targeted Rohingya civilian populations in the aftermath of the 9 October attacks. The military response to the actions of Rohingya militants have not satisfied the standards of necessity and proportionality, either on the use of force or other measures, as required by international law.

The security forces have carried out operations that clearly targeted individuals with no known links to militants, instead of than investigating attacks and arresting individuals linked by evidence to acts of violence. Furthermore, they have failed to use proportional force against those using or threatening the use of force. Women, men, children, whole families and entire villages have been attacked and abused. The actions of Myanmar security forces evince a clear intent to target Rohingya collectively on the basis of their ethnicity and religion. As such, this clearly amounts to collective punishment of the Rohingya population in Rakhine State, in violation of international law.

COLLECTIVE PUNISHMENT AND INTERNATIONAL LAW

It is a basic principle of justice generally, and human rights specifically, that punishment for an offence may be imposed only on the individual convicted of an offence. This principle obviously rules out any acts constituting collective punishment.

The UN Human Rights Committee has affirmed this principle, stating: “States parties may in no circumstances invoke article 4 of the Covenant as justification for acting in violation of humanitarian law or peremptory norms of international law, for instance by taking hostages, by imposing collective punishments, through arbitrary deprivations of liberty or by deviating from fundamental principles of fair trial, including the presumption of innocence.”²¹⁷

The Rome Statute of the International Criminal Court defines crimes against humanity in Article 7(1): “crime against humanity” means any of the following acts when committed as part of a widespread or systematic attack directed against any civilian population, with knowledge of the attack ...”.

The term ‘attack directed against any civilian population’ is defined in Article 7 as “... a course of conduct involving the multiple commission of acts referred to in paragraph 1 against any civilian population, pursuant to or in furtherance of a state or organizational policy to commit such attack.” Article 7 lists 11 crimes, several of which may have been committed against the Rohingya in northern Rakhine State since the October attacks, as demonstrated in this report. They include:

²¹⁷ Human Rights Committee, General Comment No. 29 States of Emergency (article 4), UN Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add.11 (2001), para. 11.

- (a) Murder; [...]
- (d) Deportation or forcible transfer of population; [...]
- (f) Torture; [...]
- (g) Rape... or any other form of sexual violence of comparable gravity;
- (h) Persecution against any identifiable group or collectively on political, racial, national, ethnic, cultural, religious, gender... or other grounds that are universally recognized as impermissible under international law, in connection with any act referred to in this paragraph or any crime within the jurisdiction of the Court;
- (i) Enforced disappearance of persons; [...]
- (k) Other inhumane acts of a similar character intentionally causing great suffering, or serious injury to body or to mental or physical health.

The definition of crimes against humanity in the Rome Statute reflects to a large extent rules of customary international law binding on all states, including Myanmar, regardless of whether or not a state is party to the Statute.

STRONG INDICATION OF CRIMES AGAINST HUMANITY

Based on the evidence available to Amnesty International, the organization is deeply concerned that there may have been a widespread, as well as systematic attack, against the civilian population of the Rohingya community in northern Rakhine State. They have already been subjected, for decades, to systematic denial and severe restrictions on their human rights on a collective and clearly discriminatory basis, including on the rights to nationality, to freedom of thought, conscience and religion, to freedom of movement – and subsequently the rights to education, access to healthcare and to an adequate standard of living.

Within this context, there has clearly been large-scale, violent attacks on villages in the past few months - involving death, destruction and looting, rape and other forms of torture, forcing tens of thousands to flee while confining others to their villages and the denial of access to humanitarian aid bringing thousands to the brink of starvation.

Specifically, Amnesty International has documented the following crimes in this report:

- Unlawful killings (“murder”);
- Deportation and forcible displacement, through random armed attacks, burning of buildings, looting and other acts threatening civilians and forcing them to flee;
- Torture;
- Rape;
- Persecution based on ethnic and religious discrimination, through burning of homes, other buildings and sometimes whole villages, looting, severe restrictions on freedom of movement and denial of humanitarian aid, all imposed overwhelmingly on Rohingyas;
- Enforced disappearances, since the vast majority of families of the hundreds of people detained since 9 October have not heard their loved ones’ fate or whereabouts.

The list above is partial as restrictions on access to the affected area imposed by the Myanmar authorities have made it difficult to gather further evidence. However, based on our research, which was gathered from multiple sources, corroborated and verified by secondary sources and analysis of satellite imagery, photographs and videos (where this was possible), Amnesty International believes the security forces’ actions in northern Rakhine State since 9 October may amount to crimes against humanity.

The significance of Amnesty International’s findings in this respect lies in the fact that crimes against humanity are exactly what the term suggests, crimes so serious that they are the concern not only of their victims, survivors, or the state in question, but of humanity as a whole.²¹⁸

²¹⁸ On crimes against humanity in the context of universal jurisdiction, see Amnesty International, *Universal Jurisdiction: The duty of states to enact and enforce legislation* (Index: IOR 53/008/2001), 1 September 2001, Chapter Five.

It is also important to note that such crimes are also the subject of universal jurisdiction;²¹⁹ any state may, under customary international law take action against suspected perpetrators of crimes against humanity, even where the suspects are neither nationals nor residents of the state concerned, and the crime(s) did not take place in its territory.²²⁰

In the case of torture (including, as noted, all cases of rape by officials), states parties to the UN Convention against Torture are actually obliged by that treaty to exercise universal jurisdiction over any suspect found in their territory or otherwise subject to their jurisdiction.²²¹

At the very least, the concerns expressed and substantiated here that crimes against humanity may have been committed in northern Rakhine State warrant a prompt, impartial, independent and effective investigation. Amnesty International sincerely hopes that the Myanmar authorities will initiate such an investigation, otherwise the gravity of the concerns would justify the involvement of the international community in such investigation.

5.2 NEED FOR PROTECTION IN BANGLADESH

Amnesty International recognises the incredible strain the Bangladeshi government has been under by hosting hundreds of thousands of Rohingya refugees for decades, as well as the resources required to support the thousands who have arrived since 9 October. As such, we call on the international community to further support the government in providing humanitarian aid.

However, in accordance with its international legal commitments, the Bangladeshi government must immediately end its policy of pushing back refugees attempting to flee Myanmar. It is also crucial that the authorities allow the registration, without any negative repercussions, of all newly arrived refugees, and do their utmost to meet the humanitarian needs of the newly arrived refugees, including by immediately allowing aid groups unfettered access to those in need.

5.3 RECOMMENDATIONS

TO THE MYANMAR AUTHORITIES:

- Publicly condemn human rights violations against the Rohingya in Rakhine State and immediately order members of all state security forces to refrain from all conduct which violates international law, including random attacks on civilians, unlawful killings, arbitrary arrests, of torture and other acts of ill-treatment, rape and other sexual violence, destruction of property, looting, arbitrary restrictions on movement and denial of humanitarian aid;
- Grant humanitarian organizations unimpeded access to northern Rakhine State so they can assess and respond to the needs of newly displaced populations and resume ongoing humanitarian activities in the area;
- Allow immediate and unhindered access to northern Rakhine State to independent journalists and international human rights monitors, including UN bodies and officials and non-governmental organizations;
- Immediately initiate an independent, impartial and, effective investigation, with the assistance of the UN, into alleged violations of international law in northern Rakhine State. The investigation must apply international law and standards in both documenting and assessing violations.

Investigators must reach out to victims and witnesses, who in turn must be allowed to speak to investigators without fear of intimidation or reprisal.

219 On crimes against humanity in the context of universal jurisdiction, see Amnesty International, *Universal Jurisdiction: The duty of states to enact and enforce legislation* (Index: IOR 53/008/2001), 1 September 2001, Chapter Five.

220 Such action would be bringing such persons before its own courts; extraditing such persons to any state party willing to do so, or surrendering such persons to an international criminal court with jurisdiction to try persons for these crimes.

221 See UN Convention Against Torture, Article. 5.

- Where sufficient, admissible evidence is gathered, prosecute individuals suspected of responsibility for offences involving violations of international law, regardless of rank or position, in fair trials before civilian courts without recourse to the death penalty;
- Suspend from active duty any military or police personnel suspected of responsibility for ordering or committing violations of international law pending the completion of investigations;
- Immediately provide to families and other concerned parties information concerning the fate and whereabouts of individuals detained during security operations and provide details concerning the basis for their arrest;
- Ensure all detainees have prompt and unhindered access to their families, medical professionals, legal counsel and independent, civilian courts. All detainees must be released, unless they are charged with internationally recognisable offences and remanded by such courts. Where there is evidence of criminal activity, similarly charge detainees with internationally recognizable crimes and ensure that all trials meet international standards of fairness, without recourse to the death penalty;
- Develop and implement a programme guaranteeing access to health care, psychological assistance and other support for all victims of sexual violence in northern Rakhine State and beyond; develop the programme with the involvement of the survivors and relevant non-governmental organizations; and ensure that it includes measures designed to eliminate the stigma and discrimination experienced by survivors of sexual violence and the gender stereotypes that underlie violence against women;
- Facilitate the safe, voluntary and dignified return of displaced communities – regardless of their ethnicity or religion – to their homes or to permanent resettlement in adequate alternative housing elsewhere in the country, while ensuring the full participation of internally displaced persons in the planning and management of their return or resettlement and reintegration;
- Condemn unequivocally and take concrete steps to end all incitement to racial or religious discrimination, hostility and violence;
- Take effective measures to end long-standing discrimination against the Rohingya and other Muslim minorities in Rakhine State, and, in particular:
- Revoke all local orders and policies which place arbitrary and discriminatory restrictions on Rohingyas and other Muslims, including restrictions on their freedom of movement;
- Amend the 1982 Citizenship Act to ensure that citizenship is granted free of any discrimination such as on the basis of race, colour, ethnic origin, gender, language or religion, and ensure that the law is implemented, in practice, in a non-discriminatory manner; and
- Allow Rohingya and other Muslims the freedom to manifest their religion peacefully through worship, observance, practice and teaching, both publicly and privately.

TO THE RAKHINE STATE ADVISORY COMMISSION:

- Ensure that respect, protection and fulfilment of human rights are central to all recommendations made to the State Counsellor and government of Myanmar, and in particular, suggest effective measures towards ending discrimination against Rohingya, ethnic Rakhine and other minorities in Rakhine State; and
- Recommend that the Myanmar authorities initiate a genuinely independent and impartial investigation in to the situation in Rakhine State, and that they invite the UN to assist with such an investigation.

TO THE GOVERNMENT OF BANGLADESH:

- Allow all persons fleeing violence and persecution in Myanmar to enter Bangladesh without delay or restriction;
- Strictly apply the principle of *non-refoulement*, by ensuring that no one fleeing Myanmar is transferred to any place, including Myanmar, where their lives or human rights are at risk;

- Ensure that individuals are not, detained, prosecuted or punished solely for their method of arrival in Bangladesh;
- Allow UNHCR to undertake their mandate to protect refugees and asylum-seekers by granting them access all new arrivals, as well as existing unregistered refugees;
- Provide for the immediate humanitarian needs of refugees and migrants, including food, water, shelter and health care, as well as education for children;
- End all restrictions – formal and informal – preventing the UN and NGOs from providing aid to refugees;
- Allow OHCHR and any other independent investigators immediate access to newly arrived Rohingyas to document alleged human rights violations; and
- Ratify the 1951 Refugee Convention and ensure that people claiming asylum are able to access refugee status determination procedures without discrimination of any kind.

TO ASEAN MEMBERS STATES:

- Use all diplomatic and political tools at your disposal, to put pressure on the Myanmar military to immediately cease violations of international law in northern Rakhine State;
- Call on the Myanmar government to allow immediate and unhindered access to international human rights monitors, including UN monitors, and independent journalists to all parts of northern Rakhine State;
- Call on the Myanmar government to initiate an independent, impartial and, effective investigation, with the assistance of the UN, into alleged violations of international law in northern Rakhine State and to ensure that individuals responsible for violations of domestic law and international human rights law are held accountable, regardless of rank or position, in fair trials before civilian courts without recourse to the death penalty;
- Provide international co-operation and assistance to the government of Bangladesh to help meet the humanitarian needs of Rohingya refugees from Myanmar; and
- Ratify the 1951 Refugee Convention and ensure access to refugee status determination procedures.

TO THE US, THE EU AND ITS MEMBER STATES, THE GOVERNMENTS OF AUSTRALIA AND JAPAN:

- Use all diplomatic and political tools at your disposal, to put pressure on the Myanmar military to immediately cease violations of international law in northern Rakhine State;
- Call on the Myanmar government to allow immediate and unhindered access to international human rights monitors, including UN monitors, and independent journalists to all parts of northern Rakhine State;
- Call on the Myanmar government to initiate an independent, impartial and, effective investigation, with the assistance of the UN, into alleged violations of international law in northern Rakhine State and to ensure that individuals responsible for violations of domestic law and international human rights law are held accountable, regardless of rank or position, in fair trials before civilian courts without recourse to the death penalty; and
- Provide international co-operation and assistance to the government of Bangladesh to help meet the humanitarian needs of Rohingya refugees from Myanmar.

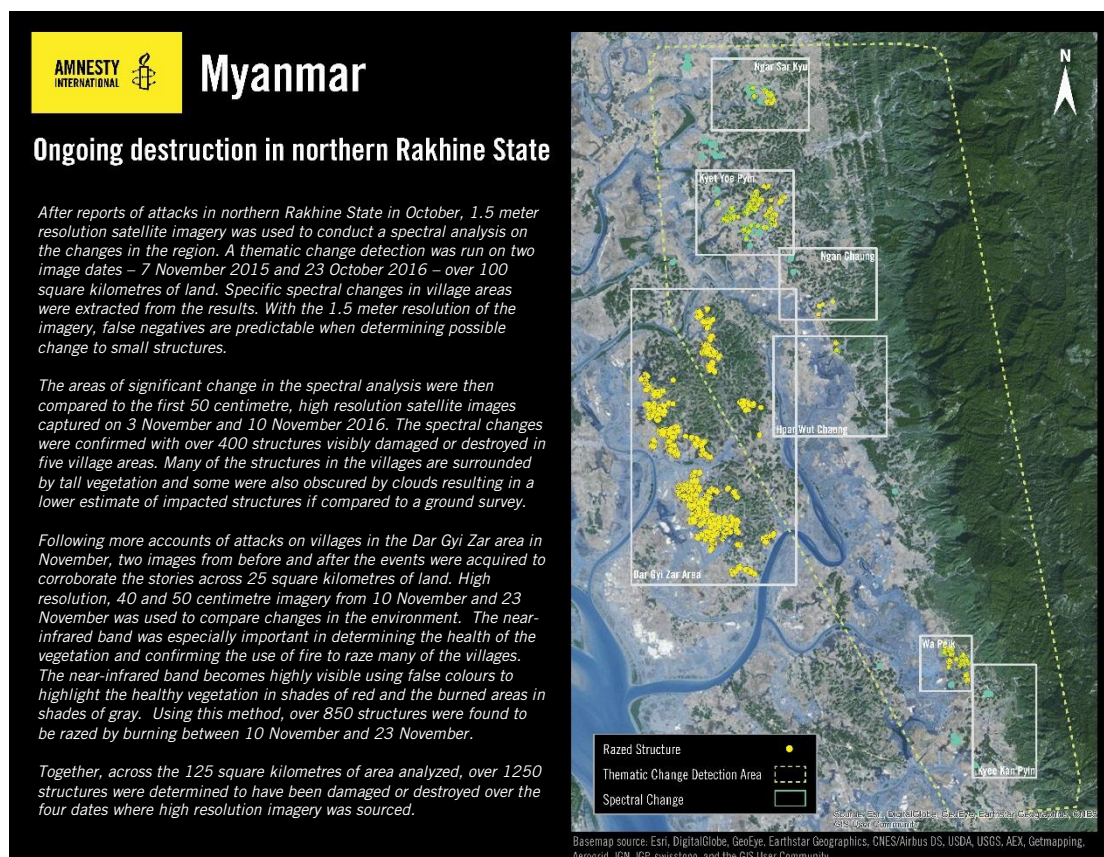
THE THE UNITED NATIONS (UN):

- Offer to assist the Government of Myanmar in conducting independent, impartial and effective investigations into allegations of violations of international law in Northern Rakhine State;
- Bearing in mind the principle of complementarity but also concerns that crimes against humanity may have been committed in northern Rakhine State, unless such investigations take place within a

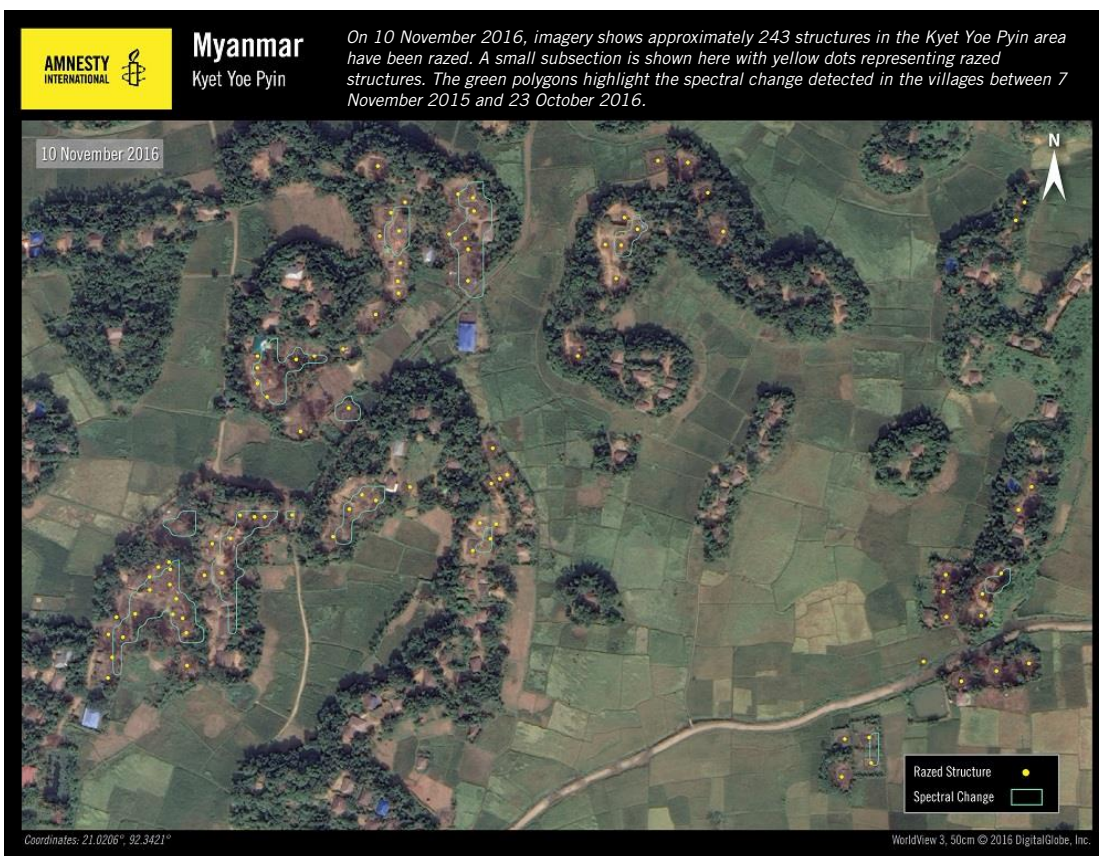
reasonable time, consider initiating a preliminary international investigation into the possibility that such crimes have taken place; and

- Provide international cooperation and assistance to the government of Bangladesh to help meet the humanitarian needs of Rohingya refugees from Myanmar.

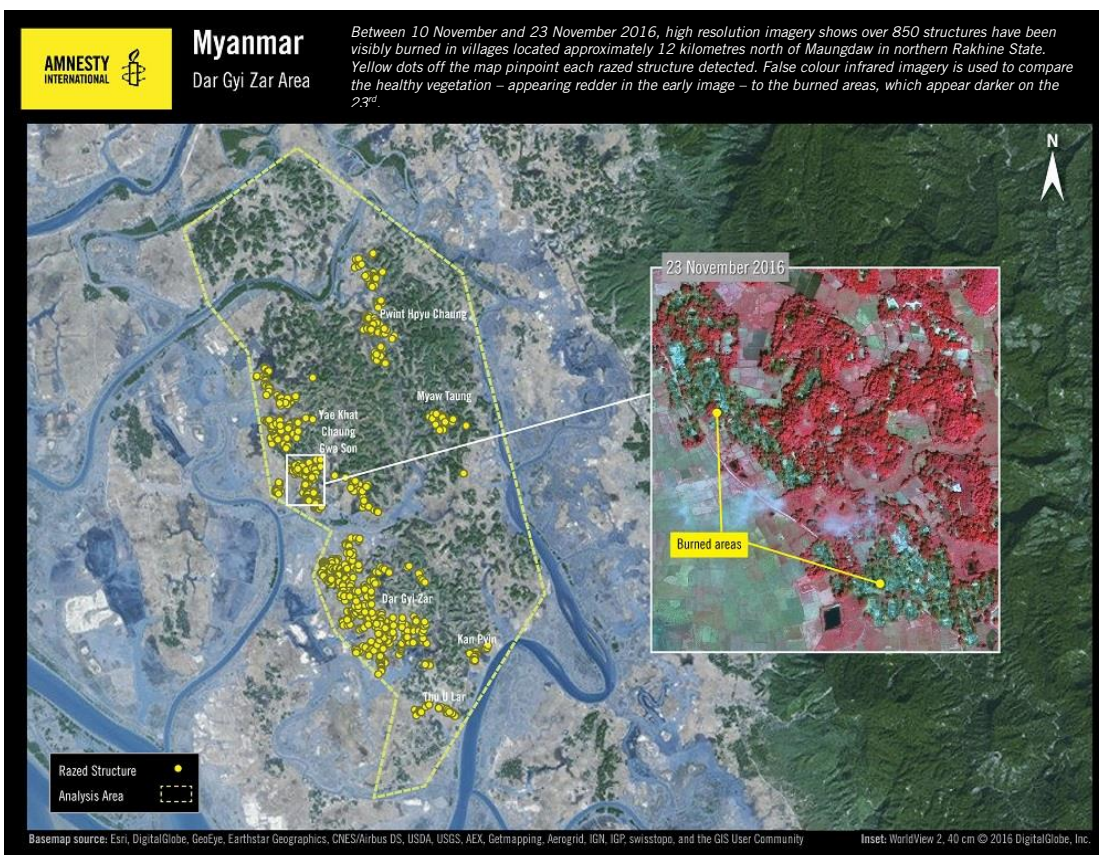
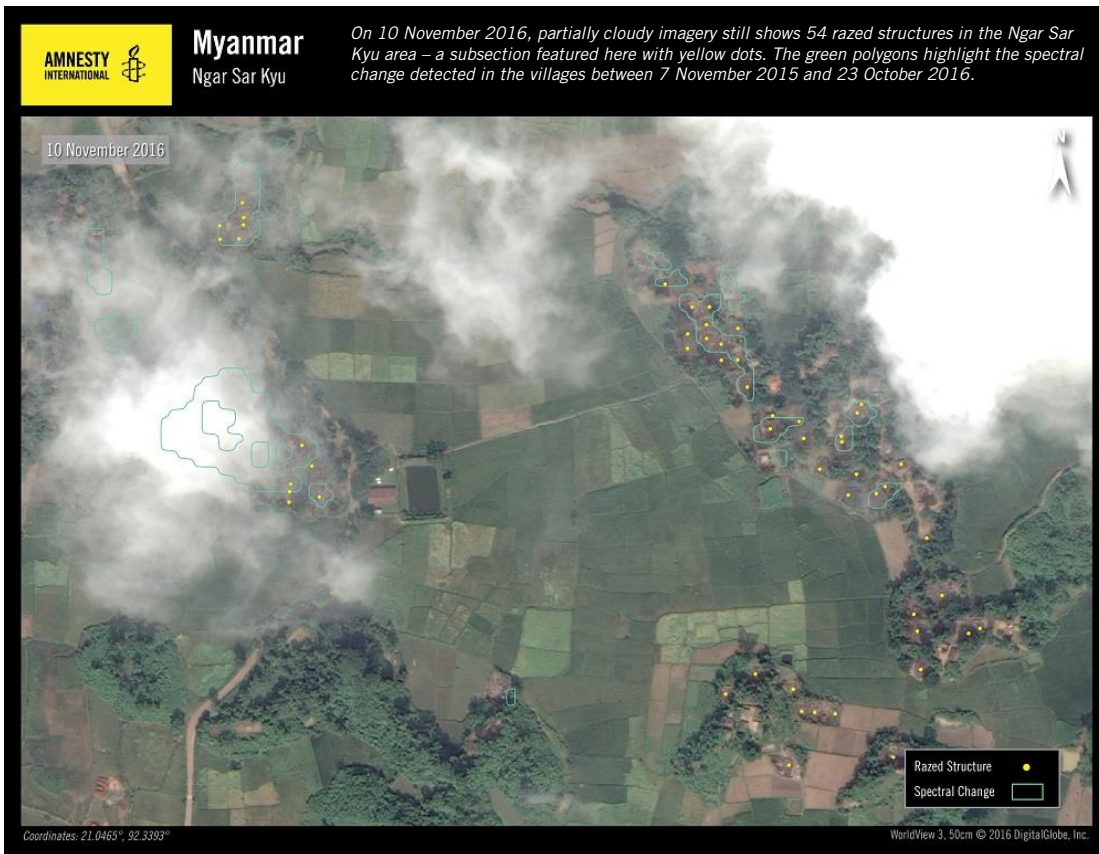
ANNEX: ONGOING DESTRUCTION IN NORTHERN RAKHINE STATE

Myanmar

Yae Khat Chaung Gwa Son

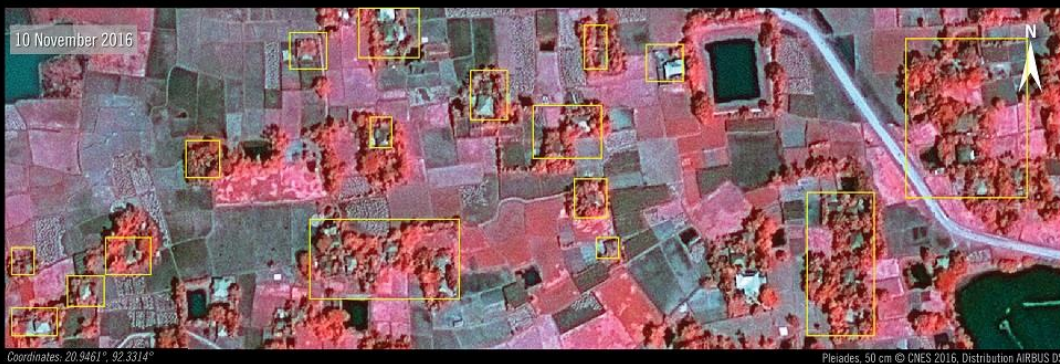
Over 320 structures have been razed in Yae Khat Chaung Gwa Son in imagery from 23 November 2016. The images shown below highlight the visual differences between false colour infrared and natural colour imagery. False colour infrared imagery shows burned areas in varying shades of grey. The red hue of healthy vegetation, often appears brown to black after being burned.

Myanmar

Dar Gyi Zar

Over 350 structures have been razed in Dar Gyi Zar between 10 November and 23 November. False colour infrared imagery shows burned areas in varying shades of gray. The red hue of healthy vegetation, often appears brown to black after being burned. The yellow boxes in the images below highlight the areas before and after being burned.

Imagery from 10 November and 23 November shows changes in the agriculture fields surrounding the villages. After the area was burned piles of probable harvested grains also appear burned.

False colour infrared imagery shows burned areas in varying shades of grey. The yellow boxes in the images below highlight razed structures. The red hue of healthy vegetation, often appears brown to black after being burned.

Over 30 structures appear razed in the smaller village of Thu U Lar on 23 November 2016. False colour infrared imagery shows areas in varying shades of grey. The red hue of healthy vegetation, often appears brown to black after being burned.

Almost 20 structures appear destroyed in the small village of Kan Pyin. In this image the walls of some of the burned structures can still be detected. False colour infrared imagery shows burned areas in varying shades of grey. The red hue of vegetation, often appears brown to black after being burned.

29 November 2016

Coordinates: 20.9126, 92.4007°

© 2016 TerraServer, DigitalGlobe, Inc.

Burned mosque in Kyet Yoe Pyin, Rakhine State, October 2016

Satellite image (c) DigitalGlobe Inc., 2016. Screenshots from video (c) private

Burned market in Kyet Yoe Pyin, Rakhine State, October 2016

Satellite image (c) DigitalGlobe Inc., 2016. Screenshots from video (c) private

**AMNESTY INTERNATIONAL
IS A GLOBAL MOVEMENT
FOR HUMAN RIGHTS.
WHEN INJUSTICE HAPPENS
TO ONE PERSON, IT
MATTERS TO US ALL.**

CONTACT US

info@amnesty.org

+44 (0)20 7413 5500

JOIN THE CONVERSATION

www.facebook.com/AmnestyGlobal

[@AmnestyOnline](https://twitter.com/AmnestyOnline)

“WE ARE AT BREAKING POINT”

ROHINGYA: PERSECUTED IN MYANMAR, NEGLECTED IN BANGLADESH

This report documents a campaign of violence by the Myanmar security forces against Rohingya since 9 October 2016. Soldiers and police have randomly fired on and killed civilians, raped women and girls, torched whole villages and arbitrarily arrested Rohingya men without any information about their whereabouts or charges. These actions have been a form of collective punishment targeting Rohingya in northern Rakhine state, and may amount to crimes against humanity.

ရခိုင်ပြည်နယ်၌ တိုက်ခိုက်ခံရမှုများအပြီးတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပဋိပက္ခအသစ်တစ်ခုသို့ ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်

ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့ အစောပိုင်းအချိန်များတွင် ၎င်းတို့ကိုယ် ၎င်းတို့ အင်္ဂလိပ်လို Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) (ရခိုင်ရိုဟင်ဂျာကယ်တင်ရေးတပ်) ဟုခေါ်ဆိုသော ရိုဟင်ဂျာသူပုန်အုပ်စုဖြစ်သည် ဟာရာခါ အယ်လ်-ရာကင် (Harakah al-Yaqin) အဖွဲ့မှ စစ်သွေးကြွများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၊ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းမှ မောင်တော၊ ဘူးသီးတောင်နှင့် ရသေ့တောင် မြို့နယ်များရှိ ရဲကင်းစခန်း ၃၀ နှင့် တပ်စခန်းများကို တပြိုင်နက်ညှိ၍ စတင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ပါသည်။ အစိုးရက သတင်းထုတ်ပြန်ရာတွင် တိုက်ခိုက်သူများသည် လက် လုပ်မိုင်းများ၊ ဓားရှည်များနှင့် လက်နက်ငယ်အနည်းငယ်ကိုဆောင်လျက် ရဲအရာရှိ ၁၀ ဦး၊ စစ်သား ၁ ဦးနှင့် လူ ဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးတာဝန်ရှိသူ ၁ ဦးတို့ကို သတ်ဖြတ်ခဲ့ပြီး သူပုန် ၇၇ ဦးကို အသေဖမ်းဆီးရမိ၍ ၁ ဦးကို အရှင် လက်ရဖမ်းမိသည်ဟု သတင်းများကဆိုပါသည်။ တပ်မတော်သည် တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်သည့်အနေဖြင့် ထိုနယ် မြေတလွှားတွင် “နယ်မြေရှင်းလင်းရေး” များလုပ်ဆောင်လျက်ရှိပြီး ကျေးရွာများမှ ရဲကင်းစခန်းများကို နောက် ထပ်တိုက်ခိုက်မခံရအောင် ပို၍လုံခြုံသော နေရာများသို့ ရွှေ့ပြောင်းပေးခဲ့သည်။ အချို့သောနေရာများတွင် ရင် ဆိုင်တိုက်ခိုက်မှုများရှိပြီး ရိုဟင်ဂျာလူထုရန်မှ ကာကွယ်၍ ဥပဒေစိုးမိုးမှုရှိရေးအတွက် ကိုယ်ပိုင်အစီအစဉ်များ ဖြင့် လုပ်ဆောင်နေသည်ဆိုသည့် သတင်းအချို့လည်းထွက်ပေါ်နေပါသည်။ ထိုဒေသတွင် နေထိုင်သူ ဗုဒ္ဓဘာသာ များရော ရိုဟင်ဂျာများပါ ဒေသမှ ထွက်ပြေးရန် ကြိုးစားနေကြရသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်ကို ချောက်ကမ်းပါးမှ ပြန်ဆွဲ တင်မည်ဆိုပါက အစိုးရအပိုင်းတွင် အချိန်မရတော့ပေ။ အစိုးရအနေဖြင့် ရခိုင်လူမျိုးနှင့်လည်းကောင်း၊ ရိုဟင်ဂျာ နှင့်လည်းကောင်း သက်ဆိုင်သော ဘောင်ဝင်သည့်ကိစ္စများကို ယုံကြည်မှုရှိရှိ၊ ရဲရဲရင့်ရင့် လျင်မြန်စွာ ကိုင်တွယ် ရမည်ဖြစ်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် တင်းမာမှုများ အရေးပါစွာ မြင့်တက်လာပြီး၊ သတ်ဖြတ်ခြင်းကဲ့သို့သော စစ်သွေး ကြွ လှုပ်ရှားမှုများတိုး၍ လုပ်ဆောင်လာသောလက္ခဏာများ နောက်ဆက်တွဲအနေဖြင့် ထွက်ပေါ်လာကာ မြန်မာ့ တပ်မတော်မှ တပ်နေရာချထားမှုအသစ်များဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက်တွင် ယခုအဖြစ်အပျက်ထွက်ပေါ်လာခြင်းသည် ပဋိ ပက္ခ၏စိုးရိမ်ဖွယ်မြင့်တက်လာမှုကို ကိုယ်စားပြုပြသနေသည်။ သူပုန်အုပ်စုသည် ပထမဆုံးတိုက်ခိုက်မှုကို ၂၀၁၆ အောက်တိုဘာလက ပြုလုပ်ခဲ့ရာ ထိုစဉ်က အနည်းငယ်ရှုတ်ထွေးပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ နယ်ခြားစောင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ စခန်း သုံးခုကို တပြိုင်နက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် တပ်မတော်မှ အင်အားအလွန်အကျွံသုံးစွဲ ၍ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများ တစ်လကြာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ၂၀၁၇ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ရိုဟင် ဂျာ ၈၇,၀၀၀ ခန့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးခဲ့ရာ ကုလသမဂ္ဂ၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးချက်တွင် တပ်မတော်သည် စိုးရိမ်ဖွယ်ကျူးလွန်မှုများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး လူသားများအပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှု များ ပါဝင်နိုင်သည်ဟု သုံးသပ်ခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းမှ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများမှာမူ ထိုသို့သော ပြောဆိုမှုများကို ပယ်ချ ခဲ့သည်။

ရေရှည်အတွက် အဖြေရှာရန်ကိစ္စမှာ ရှင်းနေပါသည်။ သို့သော်စိန်ခေါ်မှုများတော့ရှိလိမ့်မည်။ ဖြေရှင်းရန်များကို ဩဂုတ်လ ၂၃ ရက်နေ့က ထုတ်ပြန်လိုက်သော ကိုဖီအာနန်ဦးဆောင်သော အကြံပေးကော်မရှင်၏ နောက်ဆုံးအ စီရင်ခံစာတွင် အသေးစိတ်ဟုဆိုနိုင်သော အကြံပေးမှုများကို ဖော်ပြထားပြီး အစိုးရကလည်း ကြိုဆိုခဲ့သည်။ ၎င်း တွင် ရခိုင်လူမျိုးများ၏ ဘောင်ဝင်သည့် တရားမျှတမှုမရှိဟု ခံစားနေရမှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပေးရန်ဖြစ်ပြီး

တချိန်တည်းတွင် ရိုဟင်ဂျာများ၏ လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာများကို လက်လှမ်းမီရယူခွင့်၊ နိုင်ငံရေးအရပါဝင်ခွင့်နှင့် နိုင်ငံသားရပိုင်ခွင့်များကိုလည်း သေချာစေရန် လုပ်ဆောင်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ ယခုနောက်ဆုံးတိုက်ခိုက်မှုများသည် အစိုးရအနေဖြင့် ထိုအကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ခက်ခဲစေမည့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကို ဖန်တီးလိုက်သလို အရေးပေါ်အကောင်အထည်ဖော်ရန် တွန်းအားပေးလိုက်သလိုလည်းဖြစ်ရသည်။

လက်ရှိပဋိပက္ခမှာ ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်ခြင်းမရှိဟုပြောလျှင် သို့မဟုတ် ကြိုတင်ကာကွယ်၍မရနိုင်ဟု ပြောလျှင် မှားသည်ဟုဆိုရမည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်က ဖြစ်ခဲ့သော မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေးအကြမ်းဖက်မှု၊ မနှစ်က သူပုန်အဖွဲ့တစ်ခု ထွက်ပေါ်လာခြင်းတို့သည် အချိန်မရွေးတစ်ခုခုဖြစ်သွားနိုင်သော ရခိုင်ပြည်နယ်၏ လှုပ်ရှားပြောင်းလဲနေမှုကို ရှင်းလင်းသော အချက်ပေးမှုဖြစ်ပြီး ပြည်နယ်အတွင်းမှ ရပ်ရွာပြည်သူအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စများကို လုံခြုံရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ရန်သာမက နိုင်ငံရေးအရပါ ကိုင်တွယ်ရန် အရေးပေါ်လိုအပ်သည်ကိုပါ အချက်ပေးနေခြင်းဖြစ်သည်။ သို့တိုင်အောင် မြန်မာအစိုးရသည် လျင်မြန်စွာ ရှေ့တိုးလုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိခြင်း သို့မဟုတ် နက်နဲသော မူဝါဒများဖြင့် ကုစားရန် နှစ်နှင့်ချီ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်မချနိုင်ခြင်းတို့သည် ရခိုင်ပြည်နယ်မှ မူဆလင်များအား အကြမ်းဖက်မှုများလုပ်ဆောင်ရေးအတွက် ဦးတည်သွားစေခဲ့သည်။ ဤနေရာတွင် မြန်မာလူ့အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ပြည်နယ်မှ အလွန်အမင်းခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းအပြင် ရပိုင်ခွင့်များတဖြည်းဖြည်းပျောက်ဆုံးသွားခြင်း၊ အရေးပါသော သရုပ်လက္ခဏာနှင့် နိုင်ငံသားအထောက်အထားရရှိရေးတွင် အတားအဆီးများလာခြင်း၊ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးခွင့်မရခြင်း၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဘဝများတွင် တဖြည်းဖြည်းစည်းခြားခံလာရခြင်းနှင့် အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်ကျူးလွန်ခံရခြင်းများပါဝင်သည်။ ထိုအချက်များတွင် ၂၀၁၂ က အကြမ်းဖက်မှုမှ ထွက်ပေါ်လာသော ရိုဟင်ဂျာအသိုင်းအဝိုင်းအပေါ် လက်ရှိလူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့် အရပ်သားများကို ပစ်မှတ်ထားသော မနှစ်က စစ်ရေးအရချေမှုန်းမှုများက ပေါင်းထည့်လိုက်သောအခါ ARSA များအနေဖြင့် ဘောင်ဝင်လာမှုနှင့် ဒေသခံရပ်ရွာနေသူများအကြားအခြေပြု၍ လူသစ်စုဆောင်းရန် ရေခံမြေခံတစ်ခု ဖန်တီးပေးလိုက်သလိုဖြစ်ရပြီး ၎င်းတို့ကို သဘောမတူသည့် ရိုဟင်ဂျာများကို ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းနှင့် သတ်ဖြတ်ခြင်းများလုပ်ဆောင်လာကာ ပြည်နယ်မှ စစ်မှန်သောအကာအကွယ်ပေးမှုများ ပျောက်ဆုံးလာခဲ့သည်။

မြန်မာအစိုးရအတွက် ပြီးခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုအဖြစ်အပျက်များမှလည်းကောင်း၊ လက်ရှိပဋိပက္ခမှလည်းကောင်း ရှင်းလင်းနေသော သင်ခန်းစာယူစရာများရှိပါသည်။ Crisis Group အနေဖြင့် အကြိမ်ကြိမ်မှတ်သားမိသည်မှာ အင်အားများပြားစွာ အသုံးပြုသည့် တပ်မတော်၏ တုန့်ပြန်မှုများသည် ကျယ်ပြန့်သော နိုင်ငံရေးမဟာဗျူဟာနှင့် မူဝါဒမူဘောင်၏ အစိတ်အပိုင်းများတွင်မပါဝင်ပဲ အခြေအနေကို ပိုဆိုးစေသည်ကိုသာဖြစ်စေသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အနီးကပ်ဆုံးအနာဂတ်တွင် အကယ်၍တပ်မတော်၏ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများသည် အကြမ်းဖက်မှုသံသရာကို ပိုဆိုးအောင် သက်ဆိုးမရှည်စေလိုပါက ၎င်းတို့အနေဖြင့် လိုအပ်သည့် ပမာဏထက် အင်အားကျော်လွန်အသုံးမပြုရန် အချိုးအစားနှင့်ပတ်သက်သော မူများ (principle of proportionality) နှင့် သူပုန်များနှင့် ရိုဟင်ဂျာအရပ်သားများကို ခွဲခြားမှုများပြုလုပ်ရန်ကို လေးစားလိုက်နာရမည်ဖြစ်သည်။ တိုက်ပွဲအတွင်း ပိတ်မိနေသော၊ ထွက်ပြေးနေသော အရပ်သားအားလုံးကို အကာအကွယ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် လူသားချင်းစာနာမှုလုပ်ဆောင်နေသော အေဂျင်စီများနှင့် မီဒီယာများကို သက်ရောက်မှုဒဏ်ခံရသော နယ်မြေများသို့ ကန့်သတ်မှုများမပြုလုပ်ပဲ ဝင်ရောက်ခွင့်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါက အန္တရာယ်ကြီးပြီး ပြင်းထန်သော အစွန်းနှစ်ဖက်သို့ ကွဲပြားမှုကို ဖြစ်စေရန်လည်းကောင်း၊ သီးခြားအထီးကျန်ကမ္ဘာတစ်ခုသဖွယ် ဖန်တီးပေးလိုက်သလို

ဖြစ်ကာ မျှော်လင့်ချက်ကုန်ဆုံးသော နေရာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ လှုံ့ဆော်ပေးသော သတင်းမှားများ ထွက်ပေါ်ရန်လည်းကောင်း ပံ့ပိုးသလိုဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။

ARSA က ရိုဟင်ဂျာအကြောင်းရင်းကြောင့် မြန်မာအစိုးရကိုသာ တိုက်ခိုက်နေခြင်းဖြစ်ပြီး ရခိုင်အရပ်သားများကို တိုက်ခိုက်နေခြင်းမဟုတ်ကြောင်းရှင်းပြနေသော်လည်း ၎င်းတို့၏ အကြမ်းဖက်လုပ်ရပ်များသည် မလွဲသာမရှောင်သာ အန္တရာယ်ရှိသည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ရည်ရွယ်သည်ကို အထောက်အကူမဖြစ်ပေ။ ARSA အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ တိုက်ခိုက်အကြမ်းဖက်မှုများအတွက် နိုင်ငံတကာ၏ ရှုတ်ချမှုကို ရင်ဆိုင်ရလိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ တိုက်ခိုက်မှု စွမ်းရည်ကို တိုးတက်အောင်လုပ်ဆောင်လာပါက ရှုတ်ချမှုများပို၍ တိုးလာပါလိမ့်မည်။ မြန်မာအစိုးရကမူ သြဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့က နိုင်ငံ၏ ဥပဒေအရ အကြမ်းဖက်အုပ်စုအဖြစ် တရားဝင်ကြေညာခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုသို့ကြေညာခဲ့ခြင်းကြောင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်အချို့ရှိလာနိုင်သော်လည်း အစိုးရအား အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အဖြစ် သံသယမရှိ ကြေညာရန် တောင်းဆိုနေသော အမျိုးသားရေးသမားများကိုတော့ အနည်းငယ်ကျေနပ်မှုပေးနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ကြေညာလိုက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်းတို့ကို တိုက်ခိုက်ရာတွင် ပြည်တွင်းသောင်းကျန်းသူအဖွဲ့ကိုတိုက်နေခြင်းမဟုတ်ပဲ နိုင်ငံတကာအကြမ်းဖက်အဖွဲ့ကို တိုက်ခိုက်နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း တိုး၍တင်ပြရေးသားပြောဆိုလာဖွယ်ရှိသည်။ အတိုချုပ်ဆိုရသော် အကြမ်းဖက်မှုကိုသာ ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေမည်ဆိုပါက ARSA ခေါင်းဆောင်များသည် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် လူမှုရေးအရ ခွဲခြားမှုများ၊ မျက်နှာသာမပေးမှုများကြောင့် ပို၍ရက်စက်လာမည်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတလွှားတွင် မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓါတ်များတိုးလာစေမည်ဖြစ်သည်။

ARSA များအနေဖြင့်က ၎င်းတို့၏ ယခုနောက်ဆုံးတိုက်ခိုက်မှုများသည် ၎င်းတို့ ၂၀၁၆ က လုပ်ခဲ့သလို ရိုဟင်ဂျာရွာသားများကို ကြီးစွာအန္တရာယ်ပေးမည့် အားကောင်းသော စစ်ရေးအရတုန့်ပြန်မှုများနှင့် နိုင်ငံရေးအရ နောက်ကြောင်းပြန်မှုဖြစ်စေရန် လှုံ့ဆော်ပေးလိုက်သလိုဖြစ်မည်ကို ကောင်းကောင်းသိရှိမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်ရှိမည်မှာ သေချာသလောက်ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် ရိုဟင်ဂျာများကို အကာအကွယ်ပေးနေသည်ဟု ဆိုနေသည့်တိုင် ၎င်းတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများသည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက အင်အားအလွန်အကျွံသုံး၍ တုန့်ပြန်လာရန် လှုံ့ဆော်ပေးသလိုဖြစ်သည်ကို ၎င်းတို့သိရှိသည်။ ထိုသို့တုန့်ပြန်ခြင်းကြောင့် ရိုဟင်ဂျာလူထုကို ကမ္ဘာတစ်ခုတွင် ခွဲထုတ်လိုက်သလိုဖြစ်သွားကာ ARSA ကို ထောက်ခံလာရန် မျှော်မှန်းခြင်းဖြစ်ကာ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်ရေးအရ ကျူးလွန်မှုများအပေါ် ကမ္ဘာကြီး၏ မီးမောင်းထိုးကြည့်ရှုမှုကို ပြန်ရရန်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးအရ မဟာဗျူဟာ၏ လွှမ်းခြုံမှုမပါပဲ အလွန်အကျွံစစ်ရေးအရ တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ပါက ARSA ၏ ကစားကွက်အတွင်း တိုက်ရိုက်ကျဆင်းသွားနိုင်သည်။

ARSA သည် ဂျီဟတ်လုပ်ဆောင်နေသော အဖွဲ့ဝင်များဝတ်ဆင်သည့် ယူနီဖောင်းဝတ်ဆင်ထားသူများထံမှ သင်တန်းများလက်ခံရယူသည့် ညွှန်ပြနေမှုရှိသော်လည်း ARSA ၏ ရည်မှန်းချက်များ သို့မဟုတ် အဖွဲ့ဝင်များသည် နိုင်ငံတကာကို ဖြတ်ကျော်လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည့် ဂျီဟတ်အစီအစဉ်များကို ထောက်ခံသည်ဆိုသည့် အထောက်အထားများမရှိပေ။ ထိုသို့မရှိသော်လည်း မူဆလင်အုပ်စုအားလုံးကို ခါးသီးနေသူများ၊ မကျေမနပ်ခံစားနေရမှုများ၏ အထက်ကအတိုင်း သတ်မှတ်ပြောကြားနေမှုများကို ရပ်ပစ်နိုင်လိမ့်မည်တော့မဟုတ်ပေ။ အခြားတဖက်တွင်လည်း နောက်ထပ်ကြမ်းတမ်းသော စစ်ရေးအရတုန့်ပြန်မှုများနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ရှိစခန်းများသို့ အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ထောင်ပေါင်းများစွာ ဆက်လက်ပို့ဆောင်နေဦးမည်ဆိုပါက နိုင်ငံတကာတွင် ဖြတ်ကျော်၍ ဂျီဟတ်လုပ်ဆောင်နေသူများက အခြေအနေကို အသုံးပြုသွားနိုင်သည့် အနေအထားကို ဖန်တီးပေးလိမ့်မည်။

ပဋိပက္ခ၏ အကြောင်းရင်းမြစ်ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းမပြုနိုင်သည်နှင့်အမျှ ပေးဆပ်ရမှုများမှာ တစ်ရက်ထက် တစ်ရက် တိုးလာလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ သက်ရောက်မှုများမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်အပေါ်သာမက မူဆလင်ဆန့်ကျင်ရေး စိတ်ဓါတ်များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသားရေးဝါဒတို့ နီးထလျက်ရှိသော မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးအပေါ်သို့ ကျရောက် လိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး လူမျိုးအချင်းချင်းကြား ယိုင်နှံ့ဆက်ဆံရေးကို ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် အ ရေးပေါ်လုပ်ဆောင်စရာ ကိစ္စရပ်များစွာရှိနေရာ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ များစွာနှင့် ရှုပ်ထွေးနေသော ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်၊ စီးပွားရေးကို ပဲ့ကိုင်ရမည့် လုပ်ငန်းအမျိုးမျိုး၊ ပြည်သူ့အားလုံး ပိုမိုသာယာဝပြောရေး အာမခံချက်ရှိရေးလုပ်ငန်းများ ပါဝင်နေသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ပဋိပက္ခသည် ပိုမိုနက်နဲလာလေလေ အစိုးရက လုပ်ဆောင်ရမည့် အခြားဦးစားပေးများကို ဘေးဖယ်ကာ ဤကိစ္စကို ဖြေရှင်းရန် ခြိမ်းခြောက်လာလေလေဖြစ် မည်ဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်း၌ အခြေအတင်ငြင်းခုံမှုများအပေါ်တွင်သာမက မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာချိတ်ဆက် ဆက်ဆံရေးအပေါ်တွင်ပါ ဤကိစ္စက ဆက်လက်လွှမ်းမိုးနေတော့မည်ဖြစ်သည်။

STATEMENT / ASIA 27 AUGUST 2017

Myanmar Tips into New Crisis after Rakhine State Attacks

The Rohingya insurgent attacks that killed twelve Myanmar soldiers and officials and perhaps 77 of their own number is a serious escalation of a ten-month-old crisis. They make implementation of this week's recommendations to address Rohingya grievances from Kofi Annan's Advisory Commission both harder and more urgent.

In the early hours of 25 August, militants from Harakah al-Yaqin – a Rohingya insurgent group that now refers to itself in English as the Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) – mounted coordinated attacks on 30 police posts and an army base in the north of Myanmar's Rakhine state, in the townships of Maungdaw, Buthidaung and Rathedaung. The government reports that the attackers, equipped with hand-held explosive devices, machetes and a few small arms, killed ten police officers, a soldier and an immigration official. Reportedly, 77 insurgents also were killed and one captured. In response, the military is conducting "clearance operations" across the area and police in rural outposts have moved to more secure locations in case of further attacks. Clashes continue in some locations, and there are reports of vigilantism against Rohingya communities. Both Rohingya and Buddhist residents are attempting to flee the areas affected. Time is not on the government's side if Rakhine state is to be pulled back from the brink. It must quickly take bold measures to address legitimate Rakhine and Rohingya concerns.

This episode represents a very serious escalation in the conflict and was preceded by a significant rise in tensions in northern

Rakhine. The insurgent group launched its first operation in October 2016, when it conducted a complex, deadly, coordinated attack on three border police bases in northern Rakhine state. A months-long, heavy-handed military response followed, including a new deployment of Myanmar army troops. As a result, some 87,000 Rohingya fled to Bangladesh and, in February 2017, a UN investigation concluded that there had been grave and widespread abuses by the military that "very likely" amounted to crimes against humanity. A domestic investigation has rejected these claims.

The path to a long-term solution is clear, if challenging. It has been set out in considerable detail in the final report of the Kofi Annan-led Advisory Commission, released on 23 August and welcomed by the government. It involves addressing the legitimate grievances of the Rakhine, while ensuring freedom of movement, access to services and livelihoods, political participation and citizenship rights for the Rohingya. The recent attacks have created a far more difficult political context for the government to implement these recommendations, but have also reinforced the urgency of doing so.

The current crisis was neither unpredicted nor unpreventable. The anti-Muslim violence of 2012, and the emergence of the new insurgent group last year were both clear signals that the volatile dynamics of Rakhine state urgently need a political, not just a security response to address the concerns of all communities in the state. Yet the Myanmar government has not moved quickly or decisively enough to remedy the deep, years-long policy failures that are leading some Muslims in Rakhine state to take up violence. These include extreme discrimination by Myanmar's society and state as well as a progressive erosion of rights and barriers to obtaining critical identity and citizenship documents, the community's disenfranchisement before the 2015 elections, its gradual marginalisation from social and political life, and rights abuses. These factors, in combination with the ongoing humanitarian crisis in Rohingya communities that resulted from separate violence in 2012, and the military crackdown last year that targeted civilians, create an environment where ARSA can increase its legitimacy and recruiting base among local communities and more easily intimidate and kill Rohingya who disagree with it and lack any real protection from the state.

There are clear lessons for the Myanmar government from the previous episodes of violence and from the present crisis. Crisis Group has noted repeatedly that an aggressive military response that is not part of a broader political strategy and policy framework will only worsen the situation. In the immediate future, if the military response is not to entrench worsening cycles of violence, it must respect the principle of proportionality and distinguish between insurgents and Rohingya civilians. It must provide protection to all civilians caught up in or fleeing the fighting. And it must provide unfettered access to humanitarian agencies and media to affected areas, lest it contribute to a dangerous, violent polarisation, increase alienation

and despair, and enable provocative misinformation to take hold.

ARSA's violent actions inevitably will harm, not help it, despite its claims to be fighting the Myanmar state – and not Rakhine civilians – for the Rohingya cause. ARSA will face international censure for the violence of its attacks, which will increase if it seeks to improve its fighting capacity. The Myanmar government formally declared it a terrorist group under national law on 25 August. This has limited legal implications but will placate nationalists who have been calling for the government to be unequivocal on this point. It also means that Myanmar is likely to increasingly present this as a fight against transnational terrorism rather than domestic insurgency. In short, by resorting to violence, ARSA's leaders are hardening social divisions and biases against the Rohingya, and increasing anti-Muslim sentiment across Myanmar.

ARSA are well aware that their latest attacks are likely to provoke a strong military response and political backlash, as they did in 2016, which will greatly harm Rohingya villagers. That almost certainly is its aim. Despite its claim that it is "protecting" the Rohingya, it knows that it is provoking the security forces into a heavy-handed military response, hoping that this will further alienate Rohingya communities, drive support for ARSA, and place the spotlight of the world back on military abuses in northern Rakhine state. A disproportionate military response without any overarching political strategy once again will play directly into ARSA's hands.

There is no evidence that ARSA's goals or members support a transnational jihadist agenda, despite indications that the group may have received some training from members of such outfits. That will not stop those who resent all Muslim groups and grievances from characterising it as such. On the other

side, another harsh military response and the continued displacement of scores of thousands to camps in Bangladesh will create conditions ripe for exploitation by transnational jihadists.

The costs of failing to address the roots of the crisis increase every day. The impact will not fall only on Rakhine state, but on Myanmar as a whole, where anti-Muslim sentiment and Buddhist nationalism are on the rise,

threatening fragile communal relations. The government has many other urgent issues to deal with, including its complex peace process with multiple ethnic armed groups and the difficult job of steering the economy and ensuring greater prosperity for all the people of the country. The deepening crisis in Rakhine state threatens to sweep aside all other priorities, as it will continue to dominate both domestic debate and international engagement with Myanmar.